33899/B

MICHAELIS FRIEDERICI LOCHNERI
ARCHIATRI CAESAR.

ΜΗΚΩΝΟΠΑΙΓΝΙΟΝ

SIVE

PAPAVER

EX OMNI ANTIQVITATE
ERVTVM,
NVMMIS, GEMMIS, STATVIS
ET MARMORIBVS AERI INCISIS
ILLVSTRATVM.

AD

ILLVSTREM ET EXCELLENTISSIMVM VIRVM
GOTHOFREDVM THOMASIVM
DIV. S. R. I. STAT. ARCHIATR. ET REIPVBL.
NORIB. MED. ORDINAR. SENIOR.

EDITIO SECVNDA AVCTIOR

NORIBERGAE
SVMTIBVS AVCTORIS ANNO M DCC XIX.

58700(2)
WELLCOME LIBRARY INSTITUTE









NOtam omnibus plantam producimus, incognitam nemini, quam omnis ferme fert tellus, nullus reſpuit ager doctis celebratam, indoctis laudatam hodie quidem ex hortis non exulantem, aſt ab antiquitate olim Diis aſſertam, & optimis quibuscunque plantis prælatam. Mortalitatis hujus ſedes, quam mundum vocamus, ejusque partes ſingulæ veteribus cognitæ, cultrices extitere papaveris, æternamque plantæ conciliarunt famam, ut plane ſupervacanea de ejusdem apud veteres PATRIA ſit quæſtio; cum autem regiones urbesque olim certaverint, ubi felicius germinarent provenirentque papavera, ubi lacrymam funderent generoſiorem, factum eſt, ut de regionis urbisque nomine, nomen Papaveri ſit tributum.

Africa novarum rerum ferax credita vetuſtati, Papaveris quoque feraciſſima, in primis littora, quæ lambunt divitis oſtia Nili. Et ſi ex Plinii effato, *gloria herbarum Ægypto tribuenda*; haud exiguam certe e Papaveris cultura merebatur: hæc enim planta cum elicito inde ſucco, proventus huic regioni, quæſtusque peperit haud contemnendos. Quin & hodie adhuc magna pullulare papaver ubertate in Ægypto, teſtis eſt Cl. Wanslebius, qui ceu Homericus Vlyſſes πολλῶν ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα, καὶ νόον ἔγνω. Relat. dell. Egytt. p. 3. c. 6. p. 61. ut hinc Bontius opium ſelectiſſi-

 mum

mum Miſri, (vox vero *Miſri* Ægyptum denotat,) ab Indis orientalibus vocari tradat, Hiſt. Natur. & Medic. L. 2. c. 4. p. 20. Hecatompolis opus Oſiridis & Iſidis, ſub Thebarum nomine notior urbs, Thebaidos provinciæ caput, lacrymæ papaveris opii Thebaici cognomen contulit, quod a Pergameno noſtro, l. 1. de Antidot. ſcribente: ἐκ τῶν θηβῶν τῶν Αἰγυπτίων ὀπὸς ἰσχυρότατός ἐςιν, ut omnium potentiſſimum laudibus extollitur, & hodie per orbem univerſum de principatu certat. Dioſpolis hæc urbs poſtea dicta, Dioſpolitanas aluit mulieres, quæ ex mente Excell. Borrichii de Hermet. Ægypt. & Chem. Sap. cap. 4. p.m. 129. *fortaſſe longa experientia edoctæ, rectius etiam temperare didicerant hodiernis Pharmacopœis.* Hinc concinne cecinit *Charaſius*:

Mittitur Thebis opium ſubalbum,
Sole quod ſummo generat Papaver
optimum, ſtillans capiti virenti
vulnere facto.

Cl. Proſp. Alpinus de Med. Ægypt. l. 4. c. 11. p. 121. b. Edit. Venet. refert, hodie adhuc e locis *Sajeth*, olim Thebis (nunc ex Cl. Herbelotii Bibl. Oriental. *Abutigue*) dicta urbe hunc deferri papaveris ſuccum: ibi etenim copioſiſſime luxuriat, cæterisque omnibus facultate præſtat. Plura & forte ſpecialiora de papavere Ægyptio & Thebano haberemus, ſi Medici cujusdam, olim Sultani in Ægypto imperantis mandato confectum opus Botanicum, (cujus Proſper Alpinus Libr. 4. c. 8. p. 133. meminit,) quo omnes Ægypti, Æthiopiæ Arabiæque locorum ſtirpes eſt complexus, Latio donatum, lucique expoſitum eſſet publicæ. Vberrima papaveris ſeges anſam Ægyptiis dedit, ut ſacris quoque uſibus deſtinarent plantam. Diſertius hic prædicanda foret ſacerdotis Iſiaci per papaver inauguratio, item ſceptrum Iſidis papaveraceum in Rameſſenſi Obeliſco obvium, menſa Iſiaca aliaque: ſed cum hæc, ubi de Iſide nobis ſermo, adducenda, metu tædioſæ repetitionis, hic omittuntur. De Canopo ſaltem, inter divos

Ægyptios

Tab.I.p



Ægyptios relato, hoc referemus, in ejus tanquam Ignis victoris ſimulacro apud laborioſiſſimum Boiſſardum depicto, & Lectoris oculis exhibito, & eo quidem Canopi capite, pedibus manibusque perexiguis, attracto collo & quaſi ſugillato, ventre tumido in modum hydriæ, cum dorſo æqualiter tereti, ante & retro characteribus Ægyptiis hieroglyphicis repleto, (ſic a Ruffino Aquilei. Hiſtor. Eccleſ. l. 2. c. 26. delineatur,) ſceptrum quoque papaveraceum, ſolaque papaveris capita repertu dari. Claudit Canopi latus ſacerdos Ægyptius, cum menſa Iſiaca, papavere forte foecunda. *Tab. I. Fig. 1.* *Tab. I. Fig. 2.*

Ægyptio Papaveri aliud Africanum jungimus, Libycum nempe, quippe & Ægyptus & Libya ob fertilitatem & arva beata, cujus ſymbola ſpicæ cum papavere, Romæ orbis Dominæ fuerint horrea, teſte Claudiano:

Tot mihi pro meritis Libyam Nilumque dedere,
Vt dominam plebem, bellatoremque ſenatum
Claſſibus æſtivis alerent, geminoque viciſſim
littore diverſi complerent horrea venti:

& in Laudibus Serenæ:

Varios aptantur in uſus
Imperii Phariæ *ſegetes &* Punica *Meſſis.*

Imprimis de Punico papavere teſtatur nummus Diocletiani cum Genio Carthaginis apud Illuſtr. Triſtanum, (qui ex Spanheimiano elogio, operoſiori, quam hactenus factum fuerat, apparatu, & ſingulari diligentiæ, induſtriæ & ſolertiæ laude plures & præclaros utique Romanorum Cæſarum & Auguſtorum nummos protulit, & Græcos quidem plurimos, amplisque & eruditis commentationibus lingua vernacula explanavit,) Comment. hiſtoriq. Tom. III. dextra papavera tria, ſiniſtra dactylos oſtendente ob copiam palmarum Africanarum & ortum a Phoeniciis, adjuncta inſcriptione: SALVIS AVGG. ET CÆSS. FELIX KARTHAGO. Eadem plane Genii figura & inſcriptio inter nummos Conſtantini apud eundem Cl. Triſtanum p. 535. obvia. *Tab. II. Fig. 1. & 2.*

Comparet quoque Didoniæ urbis genius in nummo Alexandri Phrygis apud Excell. Patin in Numiſm. Imperatorum Roman. ex ære med. & minim. form. pag. m. 454. habitu pacifico, ſpicas tenens & papavera, addita inſcriptione, INVICTA ROMA FELIX KARTHAGO. P. K. Junguntur hæ urbium Reginæ in plurimis nummis; *Carthago quippe Romæ quondam adverſaria, in Africano orbe quaſi Roma erat*, ut Salvianus de Gubernat. Dei Libr. VII. loquitur. *Felicis* epitheton illuſtrat locus Martiani Capellæ Libr. 6. *Carthago inclyta pridem armis, nunc felicitate reverenda:* & in fine ultimi libri *beatam* nominat: *Beata alumnum urbs Eliſa quem videt.* Literæ P.C. deſignant nummum Carthagine percuſſum. Superiorum temporum Principibus addit ςύλος καὶ ἑδραίωμα nummarii ſtudii, illuſtr. Seguinus, in Select. Numiſm. p. m. 52. Regem inferioris ævi, Hildericum Vandalum, in cujus nummo argenteo, denario paulo minore, caput imberbe diadematum, cum inſcriptione: D. N. HILDERIX REX; in aversa viſitur figura muliebris ſtans, utraque manu ſegetes protendens, cum inſcriptione: FELIX KART. Innuimus jam fœcundæ Punicæ telluris gratiam, ſpicis papaveribusque indigitari; quibus hoc addimus, Cererem & Proſerpinam, (etenim & his deabus papaver ſacrum) a Carthaginienſibus fuiſſe cultas, quippe quarum ſtatuas in templo Eliſæ, in medio urbis erecto, collocat Silius Italicus:

Tab. II. Fig. 3. *Tab. II. Fig. 4.*

Ordine centum
ſtant aræ, cælique Deis Ereboque potenti.
Hic crine effuſo, atque Enneæ numina divæ.

Cum præterea Carthaginienſes & Pœni a Plauto pultiphagonides dicti fuerint in Pœn. prologo:

Latine Plautus Patruus Pultiphagonides;

puls vero ſecundum Catonem, qui ejus faciendæ rationem docet, ſorbitio e Cerealibus in liquamentum ſolutis cocturæ genus, & papaver locum inter Cerealia haud infimum obtineat; cui mirum videatur, cognata hæc jungi?

Ex

Tab.II.p.4


1
IMP·C·C·DIOCLETIANVS P·F·AVG
SALVIS AVGG·ET CAESS·FEL·KART·
N
3
IMP·ALEXANDER P·F·AVG
INVICTA ROMA FELIX KARTAGO
PK
4
FELIX KART
2
CONSTANTINVS MAX·AVG
SALVIS AVGG·ET CAESS·FEL·KART
N

Ex Africa in Aſiam trajiciennes, videmus hujus incolas præ cæteris excolendo papaveri incubuiſſe, provinciæ imprimis, quas Aſia continet minor. Bellonius teſtimonium dat, hodierno adhuc die, in Cilicia, Phrygia, Bithynia, Paphlagonia, Cappadocia reliquisque, papaver abundare: hæ enim regiones omnes, integris jugeribus inter incolas diviſis, largiſſimo proventu illud promunt & exhibent, ex quibus quilibet majorem vel minorem colligit copiam, ut mirum nemini videatur, tot regionum harum urbiumque nummos, e cana ſuperſtites antiquitate, papavere notatos eſſe, hocque nobili, quo natura agros ditavit, dono ſuperbire. Vt dictis his eo facilius apud Lectores fidem conciliem, eorum nonnullos oculis ſubjiciam, cum omnes diſſertationis fines vix capiant, & quidem Alphabetico ordine:

Primam nomino *Æmonenſium* in Phrygia urbem, quam inter Phrygiæ majores locat Ptolemæus Geograph. Lib. V. c.2. Ciceroni quoque orat. pro L. Flacco memoratam. Hujus civitatis nummus exſtat ſub Serotimo Capitone & Julia Severa in honorem Auguſtæ Agrippinæ minoris cuſus, in quo caput Agrippinæ, ante quod duæ ſpicæ intermedio papavere; quo de nummo, inter nummos Cereris novæ imagine cuſos, & de Pace ſub Cereris imagine depicta. *Tab. XX.*

Antiochenorum Syriæ conterminæ urbis plures apud Auctores obvii, in quibus, uti paſſim in aliis Aſiæ minoris urbibus, mulier turrita ſedens in rupibus, dextra extenſa ſpicas gerens, pro pedibus fluvius, in vertice aries. Exhibuit amicus quidam integerrimus urbis hujus, nummum ab Antiochenis Elagabalo ceu gratæ mentis teſſeram cuſum, quod teſte Dione illos pro Macrino ſtantes, ipſo devicto, a militum direptione pecunia ſua vindicaverit. In hoc, uti in reliquis, urbis genius figura muliebri, turribus ornata, (eſt enim provinciæ Metropolis, citato jam Dione in Hadriano *Tab. III. Fig. 1.*

ſcribente, ἐν τῇ μητροπόλει συρίας Ἀντιοχείᾳ, Antiochia, quæ urbs eſt Metropolis Syriæ;) rupibus inſidet, ad ſitum denotandum, in clivo Silpii montis, ut tradit Euſtath. comm. ad Dionyſ. de ſit. Orb. Pro pedibus fluvius eſt Orontes, de quo Dionyſius v. 919. 920.

Τῆς δὲ πρὸς ἀντολίην κατασύρεται ὑγρὸς Ὀρόντης
Ἄσπετος, Ἀντιόχοιο μέσην διὰ γαῖαν ὁρίζων.

Ab hac autem ad orientem delabitur liquidus Orontes vaſtus, Antiochi mediam regionem perſecans.

Spicas gerit & papaver, ad arguendam ſoli fertilitatem & abundantiam, ut vere ſcripſerit de ea urbe Ammianus: Antiochia mundo cognita civitas, cui non certaverit alia adventitiis ita affluere copiis & internis. Literæ S.C. facultatem Monetæ Antiochenis a Senatu conceſſam innuunt. Δ. Ε. vero Δημαρχικὴν ἐξουσίαν, Tribunitiam poteſtatem Cl. Valentius in Numm. Colon. interpretatur, Eruditiſſ. Patinum arguens, qui literas has Δ. Ε. ad annorum numerum ſignificandum poſitas, perperam exiſtimarat. Aries in capite Genii Antiochenorum exhibebatur, ad indicandum illos anni principium inchoare a *Niſan*, i.e. verno tempore, ad æquinoctium, cum ſol ſignum Arietis ingreditur.

ΑΡΓΕΙΩΝ ſive Argivorum Aſiæ vicinorum vetuſtiſſimæ & nobiliſſimæ Achajæ urbis, Patriæ Junonis, (exinde Ἡρα Ἀργεία in nummis & Inſcriptionibus dictæ,) nummus exſtat e gazophylacio Ill. Sabbatii apud Eruditiſſ. Valentem de Nummis Græcis, in quo caput Imperatoris Lucii Veri, in averſa parte, mulier tunicata ſtans, ambabus erectis ſpicas & papavera monſtrans. Lucem hic nummus præbet Aetio Amideno, Aſianum modo, modo Achaicum papaveris ſuccum, commendanti. *Tab. III. Fig. 2.*

Cæſarienſium urbs Cappadociæ Metropolis, prius Mazaca dicta, ſed poſt Regem Archelaum defunctum, ita a Tiberio appellata, Provinciæ caput, tandem ab Hadriano Metropoleos dignitate, in nova provinciarum ab illo facta conſtitutione, donata vide-


1
ΑΥΤ·ΚΑΙ·ΜΑ·ΑΥ·ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ·ϹΕ·
ΑΝΤΙΟΧΕΩΝ ΜΗΤΡΟ·ΚΟΛ
Δ Є
S C
ΑΥΤ·ΚΑΙ·Λ·ΑΥΡΗΛΙΟϹ·ΟΥΗΡΟϹ
2
ΙΩΝ ΑΡΙΤΕ
3
ΚΑΙϹ ΑΡΕΩΝ
ΕΤΟΥϹ·Ε
4
ΑΥΤ·ΚΑΙϹ·ΤΡΑΙ ΑΔΡΙΑΝΟϹ·ϹΕΒ
ΕΛΑΙΤΩΝ
5
ΙΕΡΑϹΙΝ ΚΛΗΤΟϹ
ΙΕΡΑΠΟΛΕΙΤΩΝ
6
ϹΕΠΤ ΓΕΤΑϹ
ϹΚΟΠΑϹ
ΙΟΥΛΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ
7
ΑΥΤ·Κ·Λ·ϹΕΠ ϹΕΥΗΡΟϹ·ϹΕΒ·
ΜΟΚΑ·ΙΕΡ·ΑϹΥΛ·ΑΥ·
8
ΑΥΚ·ΠΟΥ·ΛΙΚ·ΟΥΑΛΕΡΙΑΝΟϹ·ϹΕΒ
ΕΠ·ΑΡΧ·ΤΟΥ·ϹΑΤΟΡΝΕΙΝΟΥ·ΠΡΙΗΝΕΩΝ·
9
ΠΟΥ·ϹΕΠΤ ΓΕΤΑϹ·ΚΑΙϹ
ΠΡΥΜΝΗϹϹΕΩΝ·
10
ΓΝ·ΕΡ·ϹΑΛΛ·ΒΑΡΒ·ΟΡΒΙΑΝΑ·ϹΕΒ·
ϹΙΔΗΤΩΝ

videtur. Hinc a Solino mater urbium Cappadociæ nominatur. Nummus urbis hujus conſpicitur, in quo monti Argæo inſidet mulier velata, capite turrito, dextra tenens ſpicas & papavera, pedem imponens hominis capiti ex aquis aſſurgenti. Vid. Cl. Valent. Append. ad Num. Græc. *Tab.5.* Cum enim, Strabone teſte, Argæi montis vertex nunquam privetur nive, vel, ut Solinus loco jam cit. effert: *Argæus nivalibus jugis arduus ne æſtivo quidem torrente pruinis careat*; haud abſonum erit ſtatuere, radices montis rivis & fluentis haud deſtitui. Fortaſſe per caput hominis ex aqua aſſurgentis, fluvius Cappadociæ Halys denotatur, cujus meminit Claudianus in Ruffin. L. 2. *Tab. III. Fig. 3.*

Cappadocum volucrumque parens Argæus equorum
Jam rubet altus Halys.

Forte etiam calatho cum ſpicis in nummis Plautillæ, a Cæſarienſibus Cappadociæ cuſis, papaver ineſt. Occurrit apud Purpuratorum Patrum doctiſſimum Eminent. Card. Noriſium in Epoch. Syr. Maced. diſſ. ſecund. p. m. 144. nummus Commodi, a Cæſarienſibus Germanicenſibus cuſus, in cujus averſa parte mulier turrita, monticulos inſidens, medio ſubtus homine ex aquis emergente, dextra extenſa florem proferens: nec abſurdi quid dixerit, qui papaver pronuntiaverit ſpicis immixtum.

Cyzicenorum civitas Bithyniæ in Propontide, a Cyzico Rege nomen gerit, qui ab Argonautis & Jaſone per imprudentiam interfectus, exorto tumultu; ob fertiliſſimum ſolum celebratiſſima: hinc Valerius Flaccus in Argonaut. libr. 2. canit:

Nec procul ad tenuis ſurgit confinia Ponti
urbs placidis demiſſa jugis, Rex divitis agri
Cyzicus.

& Propert. l. 3:

Cyzicon Hæmoniæ nobile gentis opus.

Hæc urbs, teſte Appiano in Mithridatic. a Jove in dotem Pro-

ſerpinæ

ſerpinæ data credebatur, quamque ideo Cyziceni præ omnibus venerabantur numinibus: nec ſatis conſtat, an templum illud auguſtiſſimum, cujus columnæ IV. ulnarum craſſitudine, L. altitudine, ſingulæ ſingulis conſtabant lapidibus, huic ſolum Deæ fuerit dedicatum. Proſerpinæ certe cultus e nummis elucet maxime. Sic nummus Severi, cum tæda Cereris & Proſerpinæ, cui ſerpens involutus, in vertice cum ſpicis & papavere apud Cl. Valentium de Numm. Græc. 2. Proſerpinæ quoque caput ſpicis & papaveribus coronatum exhibebant Cyziceni; de Tab. XV. quibus nummis plura, ubi de Proſerpina. Cæterum urbs hæc Cyzicus, quæ in tantam olim excrevit potentiam, ut magnitudine & ornatu, cum primis Aſiæ fuerit comparata, arce, mœnibus, portu turribuſque marmoreis ſuperbiens, Aſiaticæ plagæ littora illuſtrans, tribus armamentariis inclyta, ut armis, inſtrumentis, frumento inſtructa ſemper eſſet, ſub Antonio una cum templo terræmotu concidit, ut urbis celeberrimæ vix ulla manſerint veſtigia, & niſi Propontidem noſſemus, locum ignoraremus, ut Cl. Grammaye in Aſia, ſive Hiſtoria Aſiaticarum Gentium p. m. 567. ſcribit.

Elæitarum in Æolide urbs, Pergamenorum navale, quæ Cidaenis vocabatur a Meneſtheo condita, quæ Stephanus e Strabonis libr. 13. deſumſiſſe videtur. Pro Magiſtratibus Prætores habuiſſe hanc urbem, nummi declarant; e quibus Hadriani nummus huc ſpectat, in cujus parte una caput Auguſti, in altera papaver inter quatuor ſpicas, apud Cl. Valent. de Num. Græc. nec aberrave- Tab. III. Fig. 4. rit, ſiquis crederet, in alio Hadriani nummo ab Elæitis cuſo, in quo caniſtrum ſpicis & frugibus plenum, illud papavere non deſtitui; forte & in nummo Sabinæ conjugis Hadriani, in quo mulier medio corpore, utraque manu ſpicas tenens, papaver reperiundum, ſi accurate inſpiciatur.

Epheſiorum urbs, ſecundum Herodotum Lydiæ, ſecundum Strabonem vero Joniæ, in baſi marmorea Coloſſi, Tiberio Cæſari ob civitates

Tab. XV.


ΚΟΡΗ·ΣΩΤΕΙΡΑ· ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ
ΝΕΩΚΟΡΩΝ·
ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ·
ΔΙ C CΑΡ
CΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ
ΚΟΡΗ ΣΩΤΕΙΡΑ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ
CΤΡΑ ΑΥΡ ΗΜC
ΝΕΩΚΟΡΩΝ
CΑΡΔΙC ΑCΙΑC ΛΥΔΙΑC ΕΛΛΑΔΟC Α ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC
L. CASSI. Q. F
ΕΠΙ CΟΥ Λ ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑCΙΑΡΧ
CΑΡΔΙΑΝΩΝ Β
ΝΕΩΧΟΡΩΝ

civitates Aſiæ reſtitutas poſt horrendos terræ tremores erecti & ab Excell. Laur. Theod. Gronovio notis illuſtrati, hominem tutulatum, dextra ſpicas & papavera tenentem, exhibet cum Diana Epheſia pone illum: de quo plura, ubi de Diana Epheſia.

Eumenenſium Flavienſium in Lydia urbs, cui a Flavio Veſpaſiano nomen inditum, qui Ciliciam, Lydiam finitimaſque regiones in provinciæ formam redegit, teſte Tranquillo in ejus vit. cap. 8. nummum ſignavit in honorem Otaciliæ Severæ, in qua Fortuna ſtans, dextra ſpicas & papavera cum temone, ſiniſtra cornucopiæ tenens, quem nummum invenies, ubi de novis *Tab. VIII.* Cereribus nobis ſermo. De Maconibus populis, antequam *Fig. 10.* hanc Lydiæ urbem mittamus, annotandum duxi, in Chronico Euſebii a magno Salmaſio edito, & ab Excell. Schurzfleiſchio nuper correct. p. 12. inter populos a Chamo ortos, ſemel iterumque Μάκωνες, nominari, pro quo vocabulo Salmaſius ſcribendum cenſet Μαίωνες & recte quidem, cum apud Malalam p. 15. Chronogr. inter Chami terras Lydia, quæ eadem eſt ac Mœconia, recenſeatur; licet ob divitem papaveris proventum Maconia vel Meconia quoque dici mereatur.

Gabalenſium urbis Syriæ, vel ſecundum Stephanum Phœniciæ nummum, cum Cybeles imagine ſedente dextraque ſpicas cum papavere intermedio tenente, producemus ubi, de Magna Deum Matre: nec enim nummum hunc ad Lydiæ Gabalam attinere *Tab. XIII.* crederem. *Fig. 1.*

Heracleenſium in Ponto, (ad differentiam ejusdem nominis urbium in Thracia, Macedonia, Theſſalia & Caria,) nummus, Bonum Eventum exhibet, papavera ſpicasque tenentem, de quo *Tab. XX.* ſuo loco mentio injicietur.

Jerapolitanorum Ciliciæ nummus exſtat, quem priſtinum nummarii ſtudii oraculum, Cl. Triſtanus, Auguſto, diligentiſſimus autem Patinus Sacro Senatui vindicat, ex inſcriptione: ἱερὰ σύγκλητος, & vultum genii Senatus eſſe credit; ſed cum de hoc

Tab. III. Fig. 5. nummo, ubi de papaveraceis veſtibus nobis plura dicenda, tantum iconiſmum exhibemus ejus.

Juliopolitanorum urbis Bithyniæ in Phrygiæ confinio nummi nunc ſuccedant. Fluvius Scopas ex Orminii montis radicibus ortum trahens, & per campos labens Juliopoleos, urbis mœnia alluit, dein in Sagarim ſe exonerat, ideo ſub muliebri ſchemate depingitur in nummo Septimii Getæ, dextra ſpicas & papavera, ſiniſtra urnæ ad radices montis poſitæ innixa, arundinem tenet apud Helvetiorum in ſtudio nummario eruditiſſimum Morellum, Specim. rei Nummar. p. 185. qui duas fuiſſe Juliopoleos nomine urbes, alteram in Phrygia, in Bithynia alteram, clare demonſtrat. Doctiſſimus L. Holſten. Not. & Caſtig. in Steph. Byzant. de Vrbib. p. m. 86. Juliopolin quoque in Lydia profert, e pago Gordio a Cleone, latronum duce iſthinc oriundo, in oppidum ſub Juliopoleos nomine exſtructam.

Tab. III. Fig. 6.

Μαγνήτων in Aſia urbis nummus, Cererem ſtantem exhibet, dextra ſpicas, ſiniſtra tædam tenentem, ad pedes papaver apparet, cum inſcriptione: ΜΑΓΝΗΤΩΝ. Ex altera parte ſeſe monſtrant capita Hadriani & Sabinæ adverſa, cum inſcriptione: ΑΔΡΙΑΝΟΝ CΕΒΑCΤΟΝ CΑΒΕΙΝΑΝ CΕΒΑCΤΗΝ. Cum autem duæ fuerint Magneſiæ, una ad Sypilum montem, altera ad Mæandrum fluvium, quæ ΝΕΩΚΟΡΟC ΑΡΤΕΜΙΔΟC dicitur, hæremus dubii, cui adſcribi debeat nummus. Plurima de Magneſiis collegit V. C. Laur. Theod. Gronov. Notis in Baſin marmoream Coloſſi Tiberii.

Μόκα in Arabia Petræa; quam regionem Dionyſius Syriæ accenſet, Stephanus autem tertiam Palæſtinam nominat: πέτρα πόλις τῆν τῆς τρίτης παλαιςίνης. Palæſtinam vero Syriæ partem habitam, oſtendit Nobiliſſ. Hill. in Dionyſ. Perieges. p. 315. Vocatur in nummo huc ſpectante ΜΟΚΑ ΙΕΡΑ ΑCΥΛΟC ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ. *Moca Sacra inviolabilis, ſuis legibus utens*, & exhibet oculis mulierem ſuccinctam, ſtantem, dextra ſpicas & papaver, ſiniſtra cornu-

Tab. III. Fig. 7.

cornucopiæ tenentem; in averſa parte eſt caput Septimii Severi. Putat Bellonius hanc urbem eandem eſſe, quæ hodie appellatur *Mecha*, Mahometis impoſtoris omnium ſceleratiſſimi ſuperbiens ſepulchro; ſed toto aberrat cœlo; Mecha enim eſt in Arabia felici, Petra ſive Moka in Arabia Petræa, ubi eam quoque repoſuit Ptolemæus. Vid. literis politiſſimus Pinedo, gente Luſitanus, religione Apella, Not. in Steph. Byzantin.

Nicæenſium in Bithynia nummus Neronis apud Excell. Valentem de Numm. Græc. in quo ara, capricornus (abundantiæ & fertilitatis ſymbolum, ut fuſius probat μέγα θαῦμα βροτῶν Illuſtris Spanheim. de Vſu & præſtant. Nummiſm. Edit. noviſſ. p. 170.) cornucopiæ, globus, papaver & faſcia, cum inſcriptione: ΕΠΙ ΑΤΤΙΟΥ ΛΑΚΩΝΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ ΝΕΙΚΑΙΕΩΝ. *Sub Attio Lacone proconſule Nicæenſium.* Alius quoque Plautillæ nummus obvius, in cujus parte averſa Ceres velato capite ſtans, dextra ſpicas & papaver, ſiniſtra tædam tenet, cum inſcriptione: ΝΙΚΑΙΕΩΝ, ubi notandum Nicæenſes in quibusdam nummis uſque ad Veſpaſianum, Proconſulum provinciæ nomina poſuiſſe, uti ſupra e Neronis nummo elucet; poſtea nullos amplius magiſtratus in nummis expreſſiſſe. Hæc urbs imprimis coluit Cererem, uti ex plurimis nummis probat ὁ πάνυ Illuſtr. Spanheim. l. c. p. 636. in cujus mortem Reipubl. literariæ admodum luctuoſam, hos applicamus verſus, quos in eruditum Italum fudit Carolus Datus:

Conſtans et publica cauſſa dolendi,
In quo multa ſimul fata ſepulta jacent:
Præſidio viduata ſuo jacet orba vetuſtas,
Ipſa recens ætas, ipſa futura ſimul.
Æternis cauſam lacrymis dedit ille peremptus,
omne ævum in cujus funere flere datur.

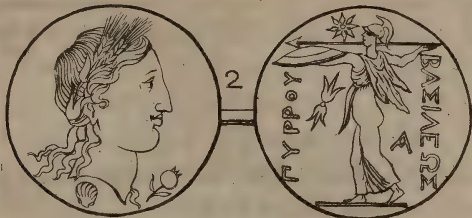
Nicomedienſium in Bithynia urbs Metropolis, ad quam dignitatem SCto evecta videtur ſub Claudio Imperatore,

ut illius nummi indicant , in quibus hæc dignitas inſcribitur, quæ in Tiberio non occurrit. Hadrianus ipſi Neocoriam conceſſit , quem ideo ΘΕΟΝ ΟΛΥΜΠΙΟΝ in nummis vocavit. Commodus ei ſecundam Neocoriam tribuit; unde illi templum dedicavit , & certamina in illius honorem decrevit , ut Xiphilinus teſtatur. Tertiam ſub Valeriano Neocoriam obtinuit. Cereris in hac urbe cultus maxime viguit; hinc a Libanio Cereris urbs vocatur, id quod fuſe probat toties citat. Illuſtriſſ. Spanheim. de Vs. & præſtant. numiſm. & πολυμαθέςατος Beger. Theſ. Brandeb. volum. 3. p. 140. Nummus huc collineans Fauſtinæ Junioris eſt, in quo imago Auguſtæ , in averſa parte tæda ardens , cui ſerp ens involutus , ex ea ſpicæ & papaver , apud Nobil. Valentem de Numm. Græc. p. 61.

Philippopolitanorum Thracicæ provinciæ urbs, inter Hæmum ſive Æmum & Rhodopen , ſi diviſioni ejus ab Hadriano in ſex diœceſes factæ , credendum , illi Hæmimontii contulit nomen. Eumolpias prius dicta , a Philippo Alexandri M. Patre inſtaurata , denominationem Philippi obtinuit. Sic Lucanus libr. 6:

Qua juga devexus Pharſalica porrigit Æmus,
Romanas acies iterum videre Philippi.

Lucem dat nummus apud Golzium ſtupendi operis Nummarii auctorem ſolertiſſimum , (non Belgam , ut a multis habitus, quod in ea gente Patronos ac Mæcenates nactus , collectiones ibidem ſuas antiquarias divulgavit , ſed Germanus , ſed Francus orientalis , popularis noſter , ac , uti ab Antonio Auguſt. etiam dicitur Herbipolitanus, e Spanh. teſtimonio,) & quidem e Græc. Tab. 25. & in Cl. Nonn. Comm. p. 140. in quo Philipp. Amyntæ filius diademate ornatus, ab altera parte ſpicæ cum papaveris capite.





In nummo Septimii Severi a Philippopolitanis cuſo, præſide Tiberio Barbaro, mulier velata patrio more comparet, inſiſtens rupibus dextra, ſiniſtra ſpicas porrigit & papaver. Idem nummus, niſi quod mulier turrita & velata, ab eodem præſide Philippopolitanorum cuſus in honorem Juliæ Domnæ: claro indicio, hoc factum eſſe in memoriam, quod Imperator Severus ad Metropoleos dignitatem evexerit urbem, quem titulum primitus in Auguſti hujus nummis expreſſit. Mons igitur, cui urbis genius inſidet, Æmus vel Hæmus; ſpicæ & papaver divites Æmimontij campos indicat, a Virgilio lætos dictos, Georg. libr, 3:

Nec fuit indignum ſuperis, bis ſanguine noſtro,
Æmathiam, & lætas Æmi pingueſcere campos.

ubi plures codices *latos* legunt. Hanc poſtea urbem, cum Caracalla contra Parthos bellum per provincias pararet, Alexandri Magni æmulator, Macedoniam luſtrans ex ejus populis phalangem comparavit, in qua erant hominum ſedecim millia;

ceu Dio teſtatur: deinde urbem Philippopolin ingreſſus, illam declaravit Neocoram, ipſaque hinc edidit certamina Alexandria in illius gratiam nomine totius provinciæ. Occaſione Philippopoleos, Macedonumque Regis, Philippi, jungo nummum Pyrrhi, Macedoniæ & Epiri Regis, apud Cl. Golz. l. c. obvium, in cujus una parte Minerva armata, ab altera vero Ceres capite ſpicis ornato, infra papaver.

Tab. III. Fig. 8. *Prienenſium* nummus in Jonia, ſub Archonte Julio Saturnino cuſus in honorem Valeriani Senioris, in cujus averſa parte mulier ſuccincta ſtans, dextra ſpicas cum papavere, læva tædam porrigit, ad pedes autem modius, quæ omnia ubertatis ſigna; hinc Dionyſ. orb. deſcript. ἐυρυχόροιο πριένης meminit ob ſpatioſos campos circa hanc urbem, fertilitatemque ac commoditatem ad Panionia celebranda ab omnibus Jonibus electam.

Prymneſſorum urbem in Phrygiam majorem collocat Ptolemæus libr. v. c. 2. & Pauſan. l. v. Stephanus vero Byzant. Cariæ annumerat & Prymneſiam vocat. Vrbis hujus nummus mulierem tutulatam ſtantem exhibet, quæ ſiniſtra elata ſpicas & papaver miniſtrat. Hunc nummum in honorem Septimii Getæ a Prymneſſis cuſum & inſcriptum: πρυμνεσσέων, (quod Cl. Luc. Holſten. Not. in Steph. Byzant. formatum videtur ex πρύμμεσσος) operi de Nummis Græc. inſeruit Cl. Valentius p. 119. ex Focaulti, ſupplicum libellorum magiſtri, ac regii Rei Judiciariæ in inferiori Neuſtria Præfecti, gazophylacio omni cimeliorum genere inſtructiſſimo, ac e multis id genus gazis locupletato, uni in Gallia Regio inferiori, præcipuis autem in Europa Cimeliarchiis merito comparando; illuſtr. Spanheim. teſte.

Tab. III. Fig. 9.

Sardianorum in Lydia urbs, Regia Lydorum Regum, imprimis Hyliattis & Crœſi. Antiquitate & majeſtate olim poſt Babylonem nullis in Aſia urbibus cedens, ſic ſentiente Xenophon-

te

te in Cyropæd. Libr. VII. qui Πόλιν πλουσιωτάτην ἐν τῇ Ἀσίᾳ μετὰ βαβυλῶνα, urbem totius Aſiæ poſt Babylonem opulentiſſimam nominat. Et licet terræ motu cum aliis Aſiæ urbibus peſſundata fere fuerit ſub Tiberio, nihilominus ſub Gordiano Pio Metropoleos Græciæ dignitatem adepta, a Floro jam altera Roma dicta, quæ nunc pro dolor! nil niſi ruderum cadavera & vilem viculum oſtendit. *Triſte erat ſpectaculum*, (ſcribit Excell. Th. Smith, qui in Aſiatica ſua Ἀποδημίᾳ coram oculis conſpexit) *nec tantæ urbis ruinis illacrymari puduit. Sardes in Sardibus quærebamus: viculus enim hodie ignobilis eſt, ædes anguſtæ & humiles ſine ſplendore, ſine ornatu, ad congeriem caſularum redacta eſt Lydiæ urbs primaria, & ſedes Metropolitica deſtituitur Eccleſiola.* Plures nummi Sardianorum exſtant, Gordiani nempe tertii cum Tranquillinæ conjugis effigie, ſub Proſerpinæ ſchemate, Juliæ Domnæ, aliique papaver oſtendentes: ſed cum de his nummis, ubi de Proſerpina mentio facienda, agendum, chorda oberrare eadem nolumus. *Tab. XV.*

Sidetorum in Pamphilia urbs, Cumæorum colonia, ſi Straboni credimus; ſecundum Steph. Byzant. dicta a Side, filia Mentauri; ubi Pinedo, laus non ultima ſabbatariorum prudens ingenioſus & peritus, in Not. in hunc autorem pro Μενταύρου legendum putat μὲν ταύρου. Hæc enim urbs apud Svidam ſuo loco, nomen accepit a Side filia Tauri. Splendidiſſima & illuſtris appellatur in nummis; unde Neocora facta videtur ab Elagabalo, cum victor, occiſo Macrino, e Syria Romam rediret, cujus beneficii memores Sidetæ Certamina Olympia anno illo celebranda Oecumenica in ejus pronuntiavere honorem. Ab his ipſis Sidetis cuſus nummus in honorem Sall. Barb. Orbianæ, Alexandri Severi conjugis, in quo caput Auguſtæ cum inſcript. ΓΝ. ΕΡ. ΣΑΛΛ. ΒΑΡΒ. ΟΡΒΙΑΝΑ ΣΕΒ. in altera nummi parte mulier turrita inſidens ſcopulis, quibus ſiniſtra innititur, dextra ſpicas & papaver promens, ad pedes fluvius emergens. *Tab. III. Fig. 10.*

gens cum inſcript. ΣΙΔΗΤΩΝ; fuit quippe Side vrbs maritima cum portu, id quod Scylax teſtatur, & ante illum Livius l. 35. c. 38. ubi oppidanos hos Sidetas, inter illas celebrat gentes, quas nullæ unquam nec arte nec virtute navali æquaſſent. Hinc Conſtant. Porphyrog. de Them. libr. 1. Th. 14. p. 43. Edit. Meurſian. eam vocat τὸ τῶν πειρατῶν ἐργαστήριον, *Piratarum officinam.* Hanc urbem ſuo condecoravit ortu, ex ordine noſtro Medico Marcellus, vulgo Empiricus, qui de Arte noſtra, imperante M. Antonino, *XLII.* Libros Carmine Hexametro compoſuit, teſte Suida, qui hodie deſiderantur, quippe plane ab illis hactenus editis diverſi.

Tarſenſium in Cilicia binos nummos fuſius explicaturi erimus de Magna Deum Matre, papaveribus & ſpicis exornata, quo B. L. ablegamus, his nummis potiſſimum ex Aſiæ minoris provinciis collectis impoſituri colophonem.

Nec dubium ſupereſt ullum, in reliquis quoque Aſiæ majoris partibus, cultum fuiſſe papaver, licet tot veterum monumenta nummorum, ſicut in minori haud amplius proſtent. Sic in hunc usque diem apud Perſas in deliciis papaver, e cujus ſemine infuſionem parant, quam *Kokenaer* vocant, inebriaminibus aptiſſimam, adeo ut tot in urbibus Perſicis proſtent tabernæ, quot potui Caffe ſunt dicatæ, ceu pluribus hæc memorat Gallicus ille Vlyſſes, Generos. Dn. Chardin in Itiner. Perſic. T. II. p. 68. ſeq. Edit. noviſſ. qui & hoc adjungit, ab Usbequis, Tartarorum gente Sinenſibus vicina, morem in Perſiam introductum, ut tabaco immixtum papaveris ſemen, per fiſtulos hauriant. A Perſis item pro cordiali lacrymam haberi papaveris aſſerit; hinc Teriac appellitant, illosque, qui ex nimio infuſionis hujus potu quaſi furiis acti, *Teriaki* ſcoptice nominant, quaſi ebrios & bachantes. Denique ex Indiæ Orientalis regionibus & olim, & nunc allatum opium norunt omnes, quibus res Medicas noſſe datum.

Sed ne Aſiaticus eſſe videar, in Europam noſtram redux, quam altricem Plinius vocavit victoris omnium gentiũ populi, longeque terra-

Tab. IV. p. 17.



terrarum pulcherrimam, omnium fertilitate beatiſſimam, nec hanc apud canam antiquitatem papavere deſtitutam reperio. Imprimis Sicilia ſe offert, quam Illuſtriſſ. Comes Cæſar Ripa in Iconologia depingit, manibus papaveraceis floribus capitibusque exornatam, nec ſine prægnanti ratione, cum inſula hæc Sicula, teſte Cicerone 6. in Verrem, uti ex antiquiſſimis Græcorum literis atque monumentis conſtat, tota Cereri & Liberæ conſecrata fuerit, cui conſentit Ovidius Faſtor. L. 3:

Terra tribus ſcopulis vaſtum procurrit in æquor,
Trinacris a poſitu nomen adepta loci:
Grata domus Cereris, multas ea poſſidet urbes &c.

ut nummos Cereris alibi allatos, eosque in Sicilia cuſos, prætercam? Jam vero cum Cereris ſit ſymbolum papaver, exinde factum, ut Sicilia Meconia fuerit cognominata, teſte ſolertiſſimo Bodæo a Stapel comment. in Theophraſt. p. 1097. b. Hinc forte apud doctiſſimum Cluverium, maximum certe gentis noſtræ miraculum, in Sicil. Antiqu. l. 2. c. 12. p. 387. pro monte Myconio, Meconius legendus, qui vertex fuit in jugis Pelori ſive Neptunii montis, inter Meſſanam, Pelorum & Nauledum, a ſiniſtra parte faucium Mylenſium. Papavera quoque in Siculorum nummis obvia, ulterius hæc, quæ protuli, illuſtrant. E plurimis duos tantum oculis Lectorum ſubjicio, quos recenſet Siculæ gloria gentis, Don Vincenzo Mirabella & Alagona, nelle dichiarazione delle Piante del anticha Siracuſa & alcune ſcelte medaglie d' eſſe, & de Prencipi, che quelle poſſedeſſero. Primus in Tabula XII. num. 30. comparet, cuſus ex auro, quintæ ſecundum Mirabellam magnitudinis. Ex una parte caput muliebre corona ſpicea redimitum, pone illud papaveris caput: ex altera ſive averſa parte, currui bigato inſiſtens, cujus capiti ſtella, vel ſtellæ quid ſimile, imminet. Nec dubitat vir Clariſſimus, eſſe nummum Hieronis ſecundi, Syracuſanorum Tyranni, quamvis effigies ejus cum Cereris ſit commutata. Currum, cui biga equorum *Tab. IV. Fig. 1.*

ad curſum concitatorum juncta, denotare credit Palmam & Victoriam, quam Hiero in Ludis Pythiis, & quidem ſecundum nonnullos, XXIX. obtinuit, in cujus honorem ſequentem fudit Pindarus odam. 2. Pyth.

Μεγαλοπόλιες ὦ Συρά-
κοσαι, βαθυπολέμου
τέμενος Ἄρεος &c. &c.

Tab. IV. Fig. 2. Alter itidem nummus e Tabula XII. n. 32. deſumptus, exhibet caput Palladis galeatum: pone illam eſt τὸ τρίσκελον Siculum, infra mentum litera Σ, Syracuſam forte denotans urbem, in qua erat, teſte Athenæo Libr. III. p. 109. & Lib. X. p. 415, ſimulacrum Cereris σιτοῦς ſive frumentariæ, & ἱμαλίδος, Farinæ ſive Farinaceæ; in averſa parte victoria alata, coronam dextra, ſiniſtra palmam tenens, ex Claudiani deſcriptione:

Ipſa duci ſacras victoria panderet alas,
& palma viridi gaudens, & amica tropæis
cuſtos Imperii Virgo &c.

Victoriam hanc ambit inſcriptio: ΔΙΟΝΥϹΟΥ ΒΑϹΙΛΕΩϹ, adjuncto papavere & ſigno || K || Monetarii forte. Hunc Dionyſii nummum credit Illuſtriſſ. Mirabella cuſum in memoriam victoriæ, quam in Syracuſanos obtinuit, cujus Diodor. Libr. XIV. meminit. His nummis annectimus plumbeum, partim τὸ τρίσκελον

Tab. IV. Fig. 3. illuſtrantem, partim papaver noſtrum concernentem. Cum enim Lycophroni Sicilia audiat τρίδειρος, *trivertex*, Orpheo ac Pindaro τρίγλωχις, *tricuſpis*, Martiano Heracleenſi τρίπλευρος, *trilatera*, Nonno τρικάρηνος *triceps*, & τρίλοφος, *tricollis*; Syracuſani, qui caput fuere provinciæ ac inſulæ, figura ex tribus cruribus, τῷ τρισκέλῳ, tribus promontoriis conſtantem Trinacrin ſive Siciliam expreſſerunt. His cruribus tres ariſtas, in unum definentes culmum, addiderunt, quibus in nummo noſtro plumbeo tria capita papaveracea adjuncta, indubia Siculæ fertilitatis ſymbola. Nec te moveat plumbea moneta, plumbeos quippe nummos, (quos mercium numero, quæ emi vendi-

vendique poſſunt, eximit Vlpianus l. 9 §. 2. D. ad Leg. Corn. de Falſ.) adhuc ſupereſſe, in Græcia olim vel in Sicilia cuſos, ac inter nummos etiam familiarum Romanarum, teſtem omni exceptione majorem produco Illuſtriſſ. Baronem Spanheimium Diſſ. I. de Vſ. & Præſt. Numiſm. p.46. Edit. Lond. in Fol.

In vicinam Siciliæ *Apuliam* transfretantes, regna olim imperio conjuncta, nunc invidis pro dolor! fatis disjuncta, (haud abſimili modo, ac

Trinacria quondam
Italiæ pars una fuit, ſed pontus & æſtus
Mutavere ſitum; rupit confinia Nereus
Victor, & abſciſſos interluit æquore montes,
Parvaque cognatas prohibent diſcrimina terras;)

cernimus papavere turgida arva, quæ medicis antiquis jam opium miniſtrarunt haud infimæ notæ, illudque hodie adhuc non exigua copia Venetias deferri, Sylvaticus de Theriac. compoſ. Libr. 1. Cap. V. p. m. 101. auctor eſt, teſtatus inſuper, tertiam papaveris ſpeciem Dioſcoridis in Ferrarienſi agro copioſe creſcere; magis etiam quam in montibus efficacem, Braſavolus obſervavit.

Superat tamen Apuli papaveris lacrymam longe *Hiſpanicum* opium, a Galeno de compoſ. Medicam. ſec. loc. Sect. V. commendatum, & a Plinio Valeriano L.2. c.30. memoratum, qui Spanum opium, loco Hiſpani nominat. Forte Hiſpanico hoc opio Licinii pater interemptus, de quo rigidus papaveris cenſor Plinius: *Scimus interemptum Licinii Cæcinæ Prætorii viri Patrem, in Hiſpania Bavili* (Harduinus *Bajuli* legit) *cum valetudo impatibilis* (i. e. non ferenda,) *odium vitæ feciſſet.* Sed optime jungit Plinius, tunc *mortiferum per ſomnos extare, ſi copioſior ſuccus hauriatur:* tunc enim e narcotico fit necroticum. Illuſtrant præterea papaveris in Hiſpania copiam, plures nummi.

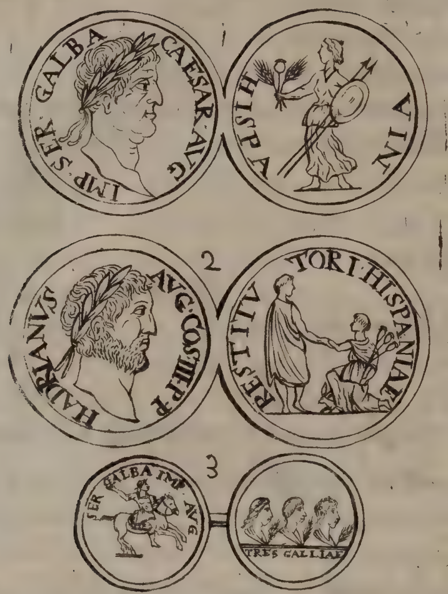


Fig. 1. Sic Hiſpaniæ genius ſub figura mulieris tunicatæ exhibetur, dextra ſpicas & papaver, ſiniſtra parvum clypeum, ſeu cetram e Livio dicere malis, quibus armis Hiſpani olim utebantur, oſtendens, in nummo Galbæ, & quidem in memoriam iſtius provinciæ, quæ illi imperium prima detulit. Vid. Cl. Valentius Tom. II. Numiſm. Imp. Aur. & Argent. p. m. 75. & apud Cl. Patinum Theſ. Numiſm. pag. 55. Exſtat etiam aureus hic nummus in gazis Schwarzenburgicis cum Regiis certe comparandis. Alius Ha-
Fig. 2. driani nummus occurrit apud eundem Patinum Theſ. Numiſm. ubi Hiſpania ſupplex Imperatori ſtanti, ceu Hiſpaniæ Reſtitutori, dextram porrigit, ſiniſtra ſpicas & papavera tenens. Aſſidet ad dextram cuniculus, ex quo animalculo *cuniculoſa* Celtiberia dicta Catullo; quamvis eruditiſſimus Nonnus in Hiſpan. haud abſurde ſuſpicetur, ob metallorum uberes ſecturas, quæ cunicu-

lis ſub

lis ſub terram aguntur, ita dictam; ſiquidem nec hodie adhuc deſierunt, multijugæ metallorum divitiæ, ſed Regum interdicto, Hiſpaniæ parci nunc jubetur, donec India theſauros ſuos non amplius ſuppeditet. Eandem fovet opinionem Anton. Auguſtinus, in quem illud quadrat, quod de Fabio Pictore alicubi Cicero: & Juris, & literarum & antiquitatis bene peritus. Dial. II. p. 41. Sunt autem ſpicæ & papaver, uti in aliis, ſic in his quoque nummis, Hiſpanicæ fertilitatis & abundantiæ ſignum, quod merito mirum nobis videtur, cum non ex auritis teſtibus, ſed qui oculis conſpexerunt, abunde de hodierna Hiſpaniæ ſterilitate conſtet, quibus ex JCtorum edicto, *ut teſtibus de viſu deponentibus magis credendum, quam deponentibus de auditu.* Arg. eor. quæ not. in l. Teſtim. C. de teſtibus; & in C. cum cauſam, extrav. de teſtibus. Exſtant tamen de Veteris Hiſpaniæ ubertate inſignia auctorum teſtimonia, ita ut Pacatus: *Terram omnibus terris feliciorem* prædicaverit, *cui excolendæ ditandæque impenſius quam cæteris gentibus ſupremus ille fabricator indulſerit*, & Solinus, *nihil in ea otioſum, nihil ſterile*, pronuntiaverit. Si in cauſas hodiernæ ſterilitatis inquiras, modo citatus Nonnus de patria ſua reſpondet: *Sed unde tantum a priſca fertilitate degeneravit? an occulti aliqui & noxii ſiderum poſitus genitalem telluris vim infecere? an effeta & laſſa terra inani ſpe agricolas lactat? neutrum ego in cauſa putem. Æque enim ac priſcis ſeculis, in omnia frugum genera fecunda eſt. Sed deeſt induſtria. Nam cum natura ſua in arma magis, quam aratra propenſi ſint Hiſpani, per longinquas in utramque Indiam expeditiones & continuata bella, exhauritur juventus. Hinc agricolarum infrequentia, hinc agri neglecti potius, quam ſteriles cernuntur.*

Galliam papaveris altricem extitiſſe jam Catonis ævo, Gallicanus papaver, cujus de R. R. meminit, affatim teſtatur: & forte ſpicis quoque junctum fuit papaver, ſculptoris incuria ob parvitatem omiſſum in nummo illo Galbæ ab Illuſtr. Triſtano *Fig. 3.*

T. III. Comment. Hiſtoriq. p. 73. ubi Tres Galliæ, ſive tria ſpicis affixis capita, occurrunt. Sic in Narbonenſi Gallia hodienum luxuriare papaver, ex illoque inciſo lacrymam ſe collegiſſe gloriatur ſolertiſſimus Charaſius in Theriac. licet labor voluptatem & quæſtum ſuperarit.

Ex his omnibus, quæ leguntur de Patria papaveris apud veteres potiſſimum, audacter affirmo, nullum tunc temporis orbis veteris cogniti partem caruiſſe papavere, & æternæ veritatis eſſe illud, quod Angliæ literatorum decus ſummum, Excell. Rajus Oper. Botanici T. I. Libr. XVII. p. 855. ſcripſit: *Credimus, quod ſi in Europa, ut Gallia, Germania & Italia, ea diligentia adhibeatur, quam orientales adhibent, poſſet etiam fieri papaveris lacryma, ſicut in Aſia. Natoliæ enim clima eſt æque frigidum atque Gallia.* Vt ſilentio involvam, Excellentiſſimum Helvetiæ Medicum, e papaverum in ipſius horto florentium, ſucco paraſſe opium, palmam omnibus aliis laudanis, ab anodynam & minime narcoticam vim, reddens dubiam. Sed ut promiſſis ſatisfaciam, medica relinquo, reverſurus ad papaveris antiquitates.

Demonſtravimus hactenus, papavera junctis ſpicis fertilitatem denotare καὶ ἐυετηρίαν, nunc ulterius probandum eſt, veteribus innumerum numerum deſignaturis, papaveris grana, & frumenti montes ceſſiſſe in adagium. Probo hoc ex Ovidii Triſt. Lib. V.

Littora quot conchas, quot amœna roſaria flores,
Quotque ſoporiferum grana papaver habet.

Hinc irata in Pſychen Venus, diloricatis prius plurifariam ejus veſtibus, capilloque diſciſſo, & capite conquaſſato graviter afflictam, increpat, & pœnæ loco, accepto frumento & hordeo & milio, & papavere & cicere & lente & faba, commixtisque acervatim, confuſisque in unum grumulum, (in Edit. Pricæana Apuleji, quam poſſedit olim Norici gloria Pindi B. Wagenſeilius noſter, ubi in margine variantes Lectiones ab Illuſtr. Octav. Ferrario ex optimis Manuſcriptis ipſi communicatæ, loco *gru-*

muli

muli glumulus legitur,) ad ejus frugem periclitandam injungit, ut ſeminum iſtorum paſſivam congeriem diſcerneret, ſingulisque granis rite diſpoſitis, atque ſejugatis, ante veſperam opus expeditum approbaret Veneri. Sic aſſignato tantorum ſeminum cumulo, ipſa cœnæ nuptiali conceſſit; uti fuſe hæc apud Mileſiorum lepidum ſcriptorem Madaurenſem Metamorph. Lib. 6. pag. 116. Edit. Pricæan. reperiunda. Incondito illi & inextricabili ſuccubuiſſet labori, (ſtulta quippe cura eſt, quæ ſpem non habet; labori incumbere oportet, ubi effectus promittitur, teſte Quintil. Declam. VI.) nî formicula illa ruricola, difficultatis laborisque miſerta, corrogata cuncta formicarum accolarum claſſe, & ſepedum popûlorum undis, acervum ſeparatim diſtinctis diſtributisque generibus digeſſerit. Forte hæc Apuleio, de formicis recenſenti, illud decimæ Muſæ, Plauti, in Trinum. Act. 2. Scen. 4. ſuboluit, ubi Straſinus ſervus narrans, quadraginta minas intra quindecim dies fuiſſe conſumptas & dilapidatas, his verbis expreſſit: *Confit cito, quam ſi tu objicias formicis papaverem*; ubi obiter notandum, quod a Chariſio Lib. I. annotatum, in genere maſculino *papaverem* exprimi, quod & a Plauto factum Pœnul. Act. I. Scen. 2. itemque a Catone ac Varrone, quorum hic (ceu jam meminimus) *papaver Gallicanus*, ille in Admirandis dixit: infria ſeni *papaverem*. Vid. ὁ κριτικώτατος τὴν ἀκοὴν Meurſius Not. ad Caton. c. 79. Nec mirum, cum & apud Græcos maſculino genere ὁ μήκων dicatur.

In triplici, & ditiſſimo naturæ regno infinitus numerus, *papaveris* deſignatur nomine ac numero. Sic in regno vegetabili paſſim ſemina oculum pene fugientia & innumerabilia, e. gr. in ficu, *papavera* audiunt, Græce σπερμάτια μηκωνικά. In regno minerali arenæ quædam granulatæ; ſecundum Pollucem Onomaſt. L. VII. c. 27. p. 760. Edit. Hemſterhuiſ. Μήκων δὲ ἦν τι ψάμμου εἶδος, *Mecon arenæ quædam ſpecies*. Ex hoc arenæ coagulo forte *lapis Meconites*, (cujus apud Plinium mentio Hiſtor. Natural. L. 37. c. 10.)

con-

concreſcit, quia *papaveris* ſemen exprimit; nam ſecundum ſolertiſſimum naturæ Myſtam Geſnerum, videtur totus quaſi ex arenulis rotundis conflatus, ideoque ovis piſcium ſimilis, quæ recentiores quidam *arenida* cognominarunt, h. e. ψαθυρὰ & friabilia. Confriatur autem & reſolvitur facile hic lapis in arenulas, ſive granula, e quibus conſtat, quæ quidem ſingula perdura ſunt, inſipida & inodora. Vocatur lapis Meconites alio nomine Hammites, quia ovis piſcium ſimilis: hinc Germanice **Rogenſtein / weil er nicht minder / wie den Fiſch-Rogen / alſo auch dem Mahen-Saamen gleich.** Non ſemper tamen friabilem eſſe hunc Meconitem ſive Hammitem, & ita diſtinctum, ut arenulæ ſive ovula ſingula ab invicem diſcerni & ſolvi queant, ſed haud raro ita confuſum, & in ſolidã duramque maſſam coagmentatum, quæ ſilicem non figuratum primo aſpectu refert, teſtis eſt αὐτόπτης, φίλτατον κάρα Excell. Scheuchzerus (cujus ſtupendum in Hiſtoria naturali ſtudium, Magnum Ruſſorum Αὐτοκράτορα movit, ut benigniſſime ipſi Protomedici munus obtulerit,) in Specim. Lithograph. Helvet. curioſ. pag. 40. ubi plura de Meconite ſive Hammite curioſe annotata proſtant. In agro noſtro, & quidem inter **Heimburg** & **Sultzberg**/ frequenter obvium eſſe Meconitem, ex ovulorum ſubluteorum congerie in maſſam friabilem compactum, teſtis eſt in ὀρυκτογραφίᾳ Norica, elegantiſſimo certe opuſculo, Excell. Bajer. Med. Prof. Altorfinus meritiſſimus, Collega æſtumatiſſimus cap. 7. p. 67.

Sed ad papaveris puſilla & pene innumerabilia ſemina calamum revocans, hos Poëtæ verſus annecto:

Magna Dei virtus, quæ tot miracula rerum
Seminis exigui tantillo cortice clauſit!
Quod licet haud ſuperet cineris vel lævis arenæ
Fallentis digitum, & numerantia lumina molem,
Mox dabit ingentem frondoſo tegmine ſylvam,
Et certa in dubiis promet medicamina rebus.

Si

Si ex regno minerali ingrediamur animale, in aquatilibus & marinis papaveris nomen ſæpius obvium. Sic μήκωνες piſces gregales eſſe, in notis ad Athenæi Deipnoſoph. Cl. Dalechampius ex Ariſtot. Hiſtor. Animal. libr. IX. p. 1012. Edit. Scaliger. Toloſ. memorat; aſt ſi textus inſpiciatur, μήκονες legitur, non μήκωνες. Nullum tamen dubium, hos piſces gregales a multitudine dici Mecones, ſive papaveres. Non infrequens nomen in aquatilibus & marinis porro μήκων eſſe innuimus, idque probamus teſtimoniis e σοφίης πρόμῳ Ariſtotele, & quidem ejus Hiſtor. Animal. potiſſimum deſumptis. Sic libr. IV. §. 112. buccini anfractus μήκωνα dici annotavit, qua de cauſa, ignotum ſibi eſſe fatetur in commentario non minor Ariſtotele Jul. Cæſ. Scaliger. Ariſtoteli conſentit quoad buccinorum anfractus Athenæus libr. 3. qui libr. eodem quoque p. 88. C. annotavit, illud, quod intra pinnam eſt, ab Epæneto in Artytico vocari papaver. Rurſum Ariſtoteles Hiſtor. Animal. libr. IV. §. 105. mytidem & μήκωνα eadem eſſe tradit. Jam vero in explicanda mytidis & papaveris vera ſubſtantia, operoſus eſt vir ſummus Scaliger: *Mytis*, inquit, *fiſcus quidam eſt ſub ovo, in quo atramentum continetur*, (de ſæpiis loquitur) *per hanc tranſit gula ad ventrem, & in eam recipitur inteſtinum rediens a ventre, perque ipſum excipit excrementa & atramentum.* Et paulo poſt: *Mytin etiam papaver dici, vidimus, nos potius fiſcum diceremus: eſt enim perſimilis* κύςει. Veteres ea ratione ſubfiſcum dicebant; κύςει comparat Athenæus, qui etiam Μήκωνα vocat in ſeptimo. Præterea ad libr. IV. §. 105. pag. 428. annotat, Μήκωνα non mytidem & fiſcum, ſed humorem certum croceum, aut luteum, in cancrorum genere denotare; id quod repetit §. 107. p. 429. Ejusd. libr. §. 151. Papaveri item alium ſenſum affingit Stagirites, ſcribens: ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίας ςόμαχος διπλῦς μακρὸς μέχρι τῆς μήκωνος, ἥ ἐςιν

ν. τῷ πυθμένι. *A ventre gula duplex longa ad papaver uſque, quod papaver in fundo eſt.* §. 152. autem innuit: ἔςι γὰρ ἡ μήκων οἱονεὶ [κοιλίας] περίττωμα πᾶσι τοῖς ὀςρακηροῖς τὸ πολὺ αὐτῶν. *Eſt autem papaveris magna pars quaſi excrementum in omnibus oſtraceis.* §. 158. τὴν δὲ μήκωνα πάντα ἔχει, ἀλλ᾽ ἐκ ἐν τῷ αὐτῷ, ἐδὲ ἴσην ὁμοίως φανεράν, *papaver quoque omnibus ineſt, ſed neque eodem loco, neque eadem quantitate, neque eodem modo apparet.* & §. 162. ἡ γὰρ μήκων, ὥσπερ εἴρηται, περίττωμά ἐςιν ἅπασιν ἐν ὑμένι. *Siquidem papaver excrementum quoddam eſt omnibus in membrana.* Nullum plane dubium eſt, exinde fluxiſſe Meconii nomen, excrementi nempe, quod recens nati primum emittunt, forſan a coloris vel ſpiſſitudinis ſimilitudine. Sic enim toties jam laudatus naturæ interpres Hiſtor. Animal. libr. VII. cap. 13. §. 107. pag. 844. καὶ τἔτο τὸ περίττωμα πλέον ἢ τἔ παιδὸς κατὰ μέγεθος, ὃ καλἔσιν αἱ γυναῖκες μηκώνιον. Χρῶμα δὲ τἔτε αἱματῶδες, καὶ σφόδρα μέλαν καὶ πιττῶδες, *cujus excrementi quantitas major quam pro pueri magnitudine; quod appellant mulieres* papaverculum. *Color ejus cruentus ac valde ater ac piceus.* Certe quæ hic de infantum primis fæcibus, hoc de Polypodis atramento in veſicula peculiari, cui itidem nomen Μήκων, contento, ex Æliani Hiſtoria Suidas refert. Oppianus vero libr. III. Halievtic. inquit: ἔςι τις ἐν μήκωσι θύλος. add. Athen. libr. 7. Reſtat Μηκώνιον ſive ὄπιον, opium papaveris ſuccus, & alterum Μηκώνιον, Hippocrati πέπλον καλούμενον, Dioſcorides libr. 4. c. 168. μήκωνα ἀφρώδη, & Aëtius Amidenus μηκαφροδίτην nominat; ſed cum de his ſeculi hujus ἀςὴρ καὶ φῶς ἰατρικῆς ex profeſſo egerit in Opiologia, eo B. L. ablegamus. Conſul. quoque ςέφανον τῶν χαλκογράφων Henr. Stephanum in Indic. Theſaur. Græc. voce μήκων. Supereſt, ut de papaveris parte media, quæ μήκων quoque Ariſtoteli dicitur, mentionem injiciamus: ſed hæc manu quaſi ad veſtes papaveraceas nos ducit.

DE

DE PAPAVERATIS VESTIBUS,

ſive lanis poſt *undulatas*, *ſororiculatas* (in Not. Tironis apud Gruterum *Sororeclatas*) *Phryxianas* aliasque, Plinius meminit Hiſtor.Natur.libr.VIII. ſect.74. p. 230. Edit.Harduin. *Crebræ papaveratæ antiquiorem habent originem, jam ſub Lucilio Poeta in Torquato notatæ.* ὁ πάνυ Salmaſius in erudita congerie notarum in Solinum, nullo quidem ordine, ſed copia felici, legit *papaveracas*, pro quo vir doctiſſimus *papaveratas* corrigendum putavit, idque multis jam viris eruditiſſimis, ceu Salmaſius teſtatur, perſuaſit. *Vetus & optimus liber vocat papaveractas, pro papaveracas. Veſtis papaveraca eadem forma ac ratione dicta, ut lingulaca piſcis, ut portulaca, perſonaca, herbæ. Quia Græci* μήκωνα *vel* μηκωνῖτιν *veſtem vocarunt tenuiſſimam ex Mecone ſive papavere pinnarum textam, Lucilius, qui ubique ac ſemper græciſſabat, papaveracam delicatam ac byſſinam veſtem dixit.* Hæc Salmaſiana criſis nobis ſuggerit. Cum vero Plinius non explicaverit, quales iſtæ veſtes fuerint, & unde dictæ, anſam dedit ſtudii Philologici principibus viris, varia ex inexhauſta eruditionis abyſſo hac de re depromendi. Magnus & modo laudatus Salmaſius ex pinnarum papavere textas veſtes credidit: μήκωνες, inquit, *in medio oſtreæ fibræ ſunt vel fimbriæ. Neophytus:* εἰσὶ δὲ αἱ κροκύδες αὐτῶν. *Martialis* Cirros *appellat. Plinius* crines. *Fibræ, quas ambit crinis Plinii purpureus, ſunt* τὰ μηκώνια. *Hæc omnino vera in Dioſcoride lectio, non* κιόνια, *aut* ἰόνια. *Male etiam apud Neophytum* εἰκέονα *pro* μηκώνια *Ita etiam dicta ſunt pinnæ vellera, quæ* τριχώματα (vulgo legitur περιττώματα) *Heſychius vocat. Ab illo pinnarum capillitio, & molli lanoſitate, tenuis veſtis* μήκων *appellata. Nam & nebatur ejusmodi pinnarum vellus, & veſtes ex eo texebantur. Inde veſtes papaveracæ Latinis pro tenuibus ac delicatis, ut Græcis* μήκω-

νες.

νες. Hæc Salmaſius, Seculi noſtri Varro, ſolertiſſimus Voſſius *in Etymol.* tenuem ex byſſo linoque ſubtili, (μήκων Heſychio dicitur, quæ vox & papaveri communis eſt,) veſtem interpretatur. Sed cum ex R. P. Harduini mente, neuter virorum κριτικωτάτων appoſite quidquam habeat, in Democriti puteo res adhuc latet, & nil niſi conjecturis locus. Vir quidam eruditiſſimus, qui mihi in rebus dubiis oraculi loco, circa Ariſtotelis verba Hiſtor. Animal. libr. V. c. XIV. §. 145. dubium movit. Purpuræ illic tres partes conſtituuntur, ſuperior τράχηλος, cervix, media μήκων ſeu papaver, ima vero πόθμη (ἀνὰ μέσον τȣ̃ μήκωνος καὶ τȣ̃ τραχήλȣ, inter cirrum & ſpondylum, ut Philoſophus loquitur, ſive ex Plinii interpretatione, *in mediis faucibus*,) ubi hæreat purpuræ textura denſa, & unde purpuræ florem tingendis veſtibus expetunt, ſecundum Plinium libr. IX. c. 36. p. 338. Oritur hinc quæſtio, annon ἱμάτιον μηκώνιτος e vicinia floris purpuræ ortum traxerit? Imo cum ex eodem Stagirita pateat, μήκωνα ſive papaver lentorem eſſe tenacem, viſcidulum, in ventre purpurarum obvium, quem alii pro corde, alii pro hepate venditant, ad cujus latus purpureus apparet mucus, (de quo vid. Excell. Major Annot. XII. p. 18. Tr. de Purpur. Fabii Columm. & Diction. Oſtracol. in voce μήκων, Mecon;) quis non crederet, lanas vel veſtes hoc tenaci lentore mucoque *fuſci coloris* infectas, *papaveratas* fuiſſe appellatas? præcipue cum apud veteres haud una fuerit purpuræ ſpecies, & forte hæc *papaverata* vilior, cujus Cicero pro Sext. c. 19. meminit: *Purpura plebeja ac pæne fuſca.* Sic Plutarchus in Catone minore, optimæ notæ purpuras καταкόρως ἐρυθρὰς καὶ ὀξείας appellat, atque iis opponit μελαίνας, nigras. Athenæus quoque Deipnoſoph. libr. III. p. m. 89. Purpuræ florem nigrum eſſe aſſerit, ſcribens: καὶ τὸ ἄνθος αἱ μὲν πλεῖϛαι μέλαν ἔχουσιν. *Obſcuram* Latine dixeris; Macrob. libr. 2. Saturn.

Saturn. c. 4: *Cum de Tyriæ purpuræ, quam emi juſſerat, obſcuritate quereretur.* Vid. Deſid. Heraldus Digreſſ. VII. p. m. 205. Imo cum purpureus color, ſive puniceus & extreme rubens, (hæc enim apud veteres vulgo Synonyma,) non e concha ſolum Tyria, vel Coa, vel Laconica, aliorumque maritimorum locorum, ſed præterea e florum & herbarum ſucco ad ejus imitationem a lanarum infectoribus frequenter paratus fuerit, (hinc Petronius ait: *Quæſitus tellure nitor certaverat oſtro;*) cui adhuc ſupererit dubium, e papavere purpureo fucum ad imbuendos colore puniceo lanas & veſtes productum fuiſſe? Hunc quippe colorem ſuppeditat

Munus Eleuſiniæ Matris Cereale papaver,
Cui ſublime caput, folium ſandice rubenti
Puniceum.

Et Propertius libr. 2. canit:

Candida purpureis mixta papaveribus.

Sic balauſtio uſi tinctores Rhodii ad lanas colore puniceo imbuendas, teſte Dioſcoride, vel Alga Cretenſi, ſecundum Theophraſtum, vel Amorgo, ſecundum Suidam. Ita florem purpureum Cteſias apud Indos, radicem coccineam & purpuream tincturam ſuppeditantem Strabo, coccum e granis Galatiæ Plinius, vaccinia Vitruvius, ſandicem Indicam Vopiſcus, arborem Perſicam Argiawan ex Tiphaſio de diſcrimine ſignorum exhibet eruditiſſimus Bochartus in Hierozoico T. II. p. 736. ſeqq. & ὁ πάνυ Spanheimius de Vſ. & Præſt. Numiſm. Diſſ. Sext. p. 321. Edit. nov. Londin. in fol. His, quæ hactenus attulimus, illuſtrandis apprime inſerviunt Aquæ Ierapolitanæ, quæ ſucco vegetabilium imprægnatæ lanam colore coccineo vel purpureo inficiebant, teſte Strabone libr. 13. circa finem, ἔςι δὲ καὶ πρὸς βαφὴν ἐρίων θαυμαςῶς σύμμετρον τὸ κατὰ τὴν ἱεράπολιν ὕδωρ, ὥςε τὰ ἐκ τῶν ῥιζῶν

 βαπτόμενα

βαπτόμενα ἐνάμιλλα εἶναι τοῖς ἐκ τῆς κόκκου καὶ ταῖς ἁλουργέσιν. *Eſt & ad lanas tingendas mirum in modum accommodata aqua Hierapolitana, ita ut e radicibus facta tinctura coccineam & purpuream æquet.* Forte & papaveris, inprimis erratici, ſuccus Jerapolitanis immiſcebatur aquis, quippe papavera in nummo Jerapolitanorum ſub Auguſto cuſo, obvia, quem Ill. Triſtanus Comment. Hiſtor. T. I. p. 97. exhibet. Hunc autem nummum Cl. Patinus de Numm. ær. Imp. p. 5. Sacro Senatui vendicat, non Auguſto, ex inſcriptione: ἱερὰ σύγκλητος, & vultum genii Senatus eſſe credit. Vid. quoque R. P. Harduinum de Numm. Colon. p. 214.

Tab. III. Fig. 5.

Papaver quoque refertur & locum habet inter illa,

Quæ faciem commendat cura puellæ,
& quo ſit - - forma tuenda modo.

Inter Coſmetica nempe. Probant hæc, quæ Carmen de Medicamento Faciei Ovidio adſcriptum habet:

Vidi, quæ gelida madefacta papavera lympha
Contereret teneris illineretque genis.

Huc etiam quadrat, quomodo aquam papaveris, imprimis erratici, deſtillatam elegantiſſimum rubini colorem e floribus contrahere doceat D. Hulſe, apud doctiſſimum Rai. Hiſt. Plantar. T. I. p. 855.

His conjecturis innixus credebam, me plus reperiſſe, quam pueri in faba; ſed disjecit hæc, ceu Sibyllæ folia, locus apud Plinium libr. XIX. p. 565: *Eſt & inter papavera genus quoddam, quo candorem lintea præcipua trahunt*; addit libr. XX: *Ex hoc lino ſplendorem trahunt æſtate.* Nolo hic repetere, quam dicam data hac occaſione Plinio poſt Hermolaum Barbarum, Leonicenum, Matthiolum & Dalechampium, ſcripſerit ſolertiſſimus Solini Commentator, geminum illum errorem erraſſe accuſans. Suſcepit quippe Plinii partes R. P. Harduinus ex Collenutio contra

 Leoni-

Leonicenum plurima decerpens. Hoc tantum addimus, ex his Plinianis locis elucere, papaveracas veſtes & candidas fuiſſe & ſplendidas, non abludentes a papavere,

Quæ ſpecies eſt alba crepanti
Concolor argento gaza reſplendet agreſti.

Hinc quoque pictores ex artis ſecreto, ut colorem lucidum albumque faciei concilient nitorem, quem tempus edax rerum non conſumeret, nec in flavum luridumque tandem converteret, albis coloribus, quibus penicillo prima ponunt rudimenta, papaveris immiſcent oleum, quod experimentum loco Plutarchi, de purpura Hermionica mox adducendo lucem affert.

Nec paradoxon eſſet, ſi quis ſtatueret, papaveratas veſtes, licet candidæ fuerint & ſplendidæ, purpureas tamen recte dici, eadem plane ratione, qua *purpureos cycnos* Horatius libr. IV. Carm. Od. I. v. 10. pronunciavit, ubi Cl. Cruquius contra omnium Codicum MStorum lectionem *porphyreis* legere vult, ab inſula Cytherea Veneri conſecrata, quæ Porphyris olim dicta. Et Pedo Albinovanus *purpuream nivem* dixit:

Brachia purpurea candidiore nive.

Et alibi:

Purpurea ſub nive terra latet.

Ovidius autem *purpureum amorem* nominavit:

In me purpureus tela reſumpſit Amor.

Imo purpuram albam quoque fuiſſe, locus Plutarchi de purpura Hermionica videtur innuere, Edit. Paris. p. DCXXCVI. Ὅπȣ φησὶ καὶ πορφύρας Ἑρμιονικῆς εὑρεθῆναι τάλαντα πεντακισχίλια, συγκειμένης μὲν ἐξ ἐτῶν δέκα δεόντων διακοσίων, πρόσφατον δὲ τὸ ἄνθος ἔτι καὶ νεαρὸν φυλαττȣ́σης· αἴτιον δὲ τȣ́τȣ φασιν εἶναι τὸ τὴν βαφὴν διὰ μέλιτος γίνεσθαι τῶν ἁλȣργῶν δι᾽ ἐλαίου δὲ λευκοῦ, τῶν λευκῶν. Hinc *purpurare* in verſu Furii apud Agellium:

Spiritus

Spiritus Eurorum virideis cum purpurat undas.

Legimus & apud Homerum πορφυρόεσσαν ἅλα. Tanaquillo Fabro Epiſt. libr. 1. Epiſt. 1. verbum hoc *purpurare*, nihil aliud eſt quam λευκαίνειν, fait blanchir la mer, albeſcere, nitefacere. Theocrit. Idyll. β. v. 2:

Στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ

Cinge calicem purpureo ovis flore:

Vbi Poëta per τὸ φοινίκεον οἰὸς ἄωτον, *purpureum ovis florem*, candidiſſimam & præſtantiſſimam ovis lanam, nullis unquam coloribus tinctam intelligit. Eadem ſunt, quæ Scholiaſtes Apollonii ad libr. IV. de Vellere Arietis, quo Phryxus in Colchos delatus eſt, teſtatur, Simonidem, modo album, modo purpureum in ſuis Poëmatibus hoc vellus appellitaviſſe, ut ex ejus verbis liquet: πολλοὶ δὲ χρυσοῦν τὸ δέρας εἰρήκασιν, οἷς Ἀπολλώνιος ἠκολούθησεν, ὁ δὲ Σιμωνίδης ποτὲ μὲν λευκὸν, ποτὲ δὲ πορφυροῦν. Vid. Magnus Salmaſius Not. ad Aram Prim. Doſiad.

Hæc omnia declarant, purpuram aliquando non tam pro certo colore ſumi, quam pro nitore & ſplendore, (Plutarchus λαμπρότητα vocavit,) qui in optimis coloribus effloreſcit; ſic quod candore rutilat, apud Latinos quoque *ſplendidum* vocatur, ut apud Senecam in Hippolyt. *Splendidæ Comæ:*

Per has ſenectæ ſplendidas ſupplex comas.

Atque ex hoc fundamento quatuor Evangeliſtas, diſcrepantes circa chlamydem, Salvatori noſtro æternum benedicto, tempore luctuoſiſſimæ paſſionis injectam, conciliare ſtudet Cl. Borremanſius in Veſper. Gorrinchem. oſtendens, ἐσθῆτα λαμπρὰν Herodis apud Lucam c. 27. v. 11. χλαμύδα κοκκίνην Matth. XXVII. 27. 28. & ἱμάτιον πορφυροῦν Marc. 15. v. 17. & Joh. c. 19. v. 2. unum idemque fuiſſe. Vt de purpura coloris

coloris hyacinthini & violacei nihil hic addam, cum materiam hanc more ſolito excuſſerit Cl. Bochartus Hierozoici T. II. p. 727. & 728.

Hæc occaſione locorum Plinianorum, de papaveris genere, linteis candorem & ſplendorem conciliante, ac de papaveraceis veſtibus, an purpureæ quoque vocari poſſint, dicta e veteribus ſcriptoribus ſufficiant. In ævi medii ſcriptoribus, obſcuriora adhuc de papaveratis veſtibus occurrunt, quæ collegit vir eruditiſſimus Dn. du Cange in Gloſſar: med. & Infim. Lat. T. III. p. 131. & quidem e veteri charta apud Joh. Schefferum ad Chron. Vpſal. p. 152. *Obtulit caſulam Dalmaticam & ſubtile, cum duabus cappis, omnia de papavere.* Infra: *Item aliud par dorſalis & antependii de papavere: item deputabantur duo panni de papavere ad ponendum ſuper ſepulchrum in ſolennitatibus.* Occurrit rurſum ibi. Item in Exceptione Corporis S. Florentini e Latiniaco MSt. *Inſcriptio hæc erat: Hic requieſcit* &c. *Erat autem ſcriptum in papavere.* Ænigmata hic videtur ſcribere vir ſolertiſſimus; ſed niſi me omnia fallunt, lucem aliqualem his in tenebris afferunt, quæ Heſychius loco jam citato protulit: μήκων, ὕφασμα βύσσινον, *papaver, textura byſſina*, tantæ ſcilicet tenuitatis, tantæ ſubtilitatis, quantæ *folium papaveraceum*, wie ein Mahen-Blåtlein. Jam vero byſſum pro purpura ſumi nonnunquam in veteri Fœdere, docuerunt plures viri magni, teſte Illuſtri Spanheim. de Vſ. & præſt. Numiſm. Edit. noviſſ. Anglic. diſſ. VI. p. 322.

Papaveraceæ Veſtes in memoriam revocant *Papyraceas*, quarum itidem Plinius meminit libr. 13. Hiſt. Nat. c. 11. ejusque in Papyrum Commentator doctiſſimus Guilandinus, ut nil abſurdi crediderit quis, *papaveraceas* & *papyraceas* interdum a ſcriptoribus confuſas fuiſſe, ſtatuens. Hebræis quoque

 Papy-

Papyraceas veſtes haud incognitas fuiſſe, teſtatur Cl. Buxtorfius, per quem

Miteſcit obrutum ſitu denſo
Iduma quicquid ſepſit & Palæſtina;

qui verba in Beres. Rabb. ſect. 37. לובשים כלי פפייר *veſtiuntur veſte Papyracea*, ita interpretatur: *E cortice in tenuiſſimas plagas ſoluto fiebant tegumenta, quæ imponebantur mortuis.* Et ex Sota cap. ult. in fine profert. עושה הוא אפיפיירות, *Faciebat ipſe papyraceas*, ſcil. veſtes. Gloſſa ממנו מלבוש לנוי מין עשב יש לו קליפי ועושין *Species herbæ eſt, quæ cortices habet, & faciunt ex ea veſtimentum ad ornatum.* Nunc diſquirendum foret, an papyraceæ & papaveraceæ veſtes uno eodemque modo fuerint paratæ? ſed cum artis deſtituamur intimiori notitia, ſeponimus calamum.

Latiſſi-

Latiſſimum nunc Mythologiæ campum ingreſſuris, plurimi occurrunt Dii Deæque, quibus & ſacrum & amicum papaver. Prodeat e Dearum numero

CERES

Heſiodo Rheæ, Hygino Saturni & Opis filia, Dearum, ſi qua alia, apud Ethnicos celeberrima. A Callimacho in Hymn. Cereris paſſim μεγάλα Θεὸς audit, & in inſcriptione apud Gruterum cccix. producitur ἡ σύνοδος τῶν μυστῶν ΤΗϹ ΜΕΓΑΛΗϹ ΘΕΑϹ ΘΕϹΜΟΦΟΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΟϹ. Conventus ſacerdotum Magnæ deæ Legiferæ Cereris. Hinc quoque Δαμάτηρ μέγα & μέγα κρείσσα Θεάων, *magna Regina Deorum*, eidem Callimacho vocatur; cui conſentit Euripides, apud quem Θεὰ ἁπάντων ἄνασσα, *Dea omnium Regina*, ſalutatur Phœn. v. 691. Sic Θεὸς εὐρυάνασσα, *Dea late potens*, a Callimacho l. c. In Orphicis vero ſub Naturæ nomine: παμβασίλεια, *omnium Regina*, dicta, uti Bacchus Cereris comes in iisdem Orphicis βασιλεύτατε πάντων. Ariſtophani Theſmoph. Δέσποινα Δημήτηρ, *Domina Ceres*, Orpheo autem Δηὼ παμμήτειρα, *Ceres omnium mater*, nominatur. A voce Δηὼ nonnulli per contractionem coaluiſſe credunt Δημήτηρ, quaſi Δηὼ μήτηρ. Quod ſi Phœnicie דיא ſcribatur, derivanda vox erit a radice די *Dai*, quæ *Sufficientiam* denotat & *copiam*, nomen huic Deæ convenientiſſimum, quæ inventrix & præſes frugum credita, quorum proventum augere aut minuere

nuere credebatur, prout propitia erat, aut irata. Sic ſentit πολύγλωσσος καὶ πολυγράμματος Clericus Notis in Heſiodi Theog. p. 77. & Bibliotheq. Vniverſ. T. VI. ubi hiſtoricam Cereris fabulæ explicationem exhibuit p. 55. ſeqq. Vel Δημήτηρ idem eſt, ac ſi dicas γῆ μήτηρ, hoc eſt, interprete Lucretio, Poëta Phyſico:

Vt merito maternum nomen *adeptæ*
Terra ſit, e terra quoniam ſunt cuncta creata.

Vel ſecundum Ovid. Metamorph. l. 5. v. 342.

Cereris ſumus omnia munus.

Et illa omnia matris ad inſtar beneficæ ad victum neceſſaria miniſtrat.

Δηὼ δώσει πάντ' ἐπίμεσα,
Ceres dabit omnia abunde plena;

ceu Cyrenæus Vates canit in ſæpius citato Cereris Hymn. v. 134.

Ex Græco nomine Δηὼ quoque elucet, Cererem eſſe Deam Diam, *quibus arvorum ſacerdotes ſacra publica faciunt, ut fruges ferrent arva*, teſte Varrone l. 4. ſpicea corona, ſolito Cereris inſigni, redimiti. Nam

Spiceis ornata Ceres corollis.

Et Philippus in Anthol. Libr. VI. c. 7. n. 9. Δηοῖ τῇ σταχυοστεφάνῳ, *Cereri ſpicis coronatæ*, inſtrumenta ruſtica dedicat Lyſixenus: Et Phornutus de Natur. Deor. c. 28. de Cerere p. m. 207. ἡ μέντοι Δημήτηρ κατὰ τὸ ἀναδοτικὸν τῶν σπερμάτων εἰδοποιουμένη, πάνυ οἰκείως εἰσάγεται στάχυσιν ἐστεφανωμένη. *Ceres autem, quandoquidem traditur ſegetem proferre, admodum proprie coronam ariſtis gravem gerit.* Sic Venuſinus Vates in Carmin. ſeculari:

Fertilis frugum pecoriſque tellus
ſpicea donet Cererem corona.

& Tibullus: *Flava Ceres tibi ſit noſtro de rure corona*
ſpicea.

ac alibi: *Spicis tempora cinge Ceres.*

Sic Propertius: *Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.*

Vt

Vt taceam Ovidium, aliosque pæne innumeros, quos congeſſit prudentiſſimus Conſil. Carol. Paſchalius Tr. de Coronis Libr. VII. c. 15. p.m. 503. ſeqq. quibus res omnis coronarum e priſcorum eruta & collecta monumentis continetur.

Nec *ſpicea* tantum erat, ſed *ſpicis papaverum capita* immixta hisque diſtincta. E gemma in Theſ. Brandeburg. reperiunda T. I. p. 6. lucem hæc, quæ hactenus propoſui, accipiunt. Ceres illic exhibetur κουροτρόφος, ſive *puerorum nutrix*, in quam maximum a corona *ſpicea papaveracea* decus redundat; ut vere ex Heſiodi mente Oper. & dier. v. 300. ſit ἐυςέφανος Δημήτηρ, *pulcre coronata Ceres*: inter ſpicas quippe fœcunda *papavera* vernant; qua de Gemma uberior dicendi campus ſe mox offeret. Sic in nummo Sardianorum apud Ill. Seguinum in nummis Cyzicenorum, apud eruditiſſ. Valentem & Cl. Bonarotam Proſerpina, Cereris filia, eadem redimita corona, uti fuſius in Proſerpina demonſtrabimus.

Nec tantum *capiti Cereris* exornando inſerviit *papaver*, ſed & *circa imaginem Cereris* poſitum memoratur Euſebio in Præpar. Evangel. Libr. III. c. 11. Quid quod *manibus* Cereris & *ſpicas* & *papavera*, eademque jam ſola, jam conjuncta, indita fuiſſe, nemo neſcit, cui gemmas & nummos noſſe datum eſt, quique Poëtas legerit antiquos. Sic Theocritus, cujus Gratias & Veneres, Heinſio teſte, nemo ſatis capit, Idyll. 7. v. 153.

> Δράγματα καὶ μάκωνας ἐν ἀμφοτέρησιν ἔχοισα,
>
> *Spicarum manipulos & papaver in utraque manu geſtans,*

Et Callimachus in Hymn. Cerer. v. 44. 45:

> γέντο δὲ χειρὶ
> ςέμματα καὶ μάκωνα.
>
> i. e. *accepitque manu*
> *coronas & papaver.*

 Gem-

Gemmam hæc, quæ diximus, illuſtrantem, mutuo ſumſimus e Leonh. Auguſtini Gemmis, ex ſculpturis antiquis ab Excell. Gronovio in Latinam linguam verſis; n. CXXII. Nummos vero hinc inde inſperſimus.



Vnde Ariſtophani in Ran. p. 202. Edit. Scalig. a *fœcundo papavere* aliisque fructibus καρποφόρος βασίλεια audit, & Orpheo, σαχυοτρόφος, *ſpicarum altrix*; a meſſoribus apud Theocritum in Idylliis invocatur:

Δαμάτηρ πολύκαρπε, πολύσαχυ, τȣ̃το τὸ λαῖον
ȣ̓̃εργον τ' εἴη, καὶ κάρπιμον ὅττι μάλισα.

Ceres

Ceres frugifera, ſpicifera, effice, ut ſeges
pulchre elaborata ſit, & fœcunda quam maxime.

E Latinis Poëtis Manilius Libr. II. p. 43. de Virgine, Zodiaci ſigno, Cereris tutelæ dicato, canit:

Spiciferæ eſt Virgo Cereris,

vel ut Gemblacenſis codex legit:

Spicifera eſt Virgo Cereris:

& Cicero:

Spic'um illuſtre gerens præſtanti corpore Virgo.

Præter *ſpiceam papaveraceamque coronam*, *myrteam* quoque Cereri & Veneri communem, vindicat Artemidorus l. 1. c. 79. Iſter Demetrius apud Scholiaſt. Sophocl. ad Oedip. v. 715. myrtum & ſmilacem Cereris coronæ adjudicat, cum Sophocles ipſe ſolus ex Poëtis Cereri & Proſerpinæ *coronam e floribus narciſſi* tribuerit: ubi tamen Scholiaſt. Sophoclis paulo ante ſcripſerat: ἀλλ' αἱ ταῖς θεσμοφοριαζέσαις τὴν τῶν ἀνθινῶν στεφάνων ἀπειρῆσθαι χρῆσιν: *in Theſmophoriis probibitum mulieribus, ſacrum illud obeuntibus, omnem coronarum e floribus uſum.* Nec enim *coronata* ſemper conſpicitur Ceres, ſed & *vittata & velata*; cujus plures nummi, gemmæ, & ſtatuæ teſtes ſunt. Hinc Juvenalis expreſſis verbis CERERIS VITTAS vocat Satyr. 6. v. 5.

Paucæ adeo Cereris vittas contingere dignæ:

Vetus Scholiaſtes hoc interpretatur: *quæ poſſunt eſſe Cereris Sacerdotes.* Ex quo loco liquet, Sacerdotes Cereris, Meliſſæ dictæ, μητροπόλοι ac ἱεροφάντιδες *vittis* olim fuiſſe redimitas; licet Callimachus in Hymn. Cereris v. 43. Nicippem ſacerdotem Cereris, *coronis & papavere ornatam* introduxerit.

Αὐτίκα Νικίππη, (τὰν οἱ πόλις ἀρήτειραν
Δαμοσίαν ἔςασαν) ἐείσατο· γένετο δὲ χειρὶ
Στέμματα καὶ μάκωνα, κατωμαδίαν δ' ἔχε κλαῖδα.

Statim

Statim Nicippæ (hanc ei civitas ſacerdotem
Publicam conſtituerat;) aſſimilata eſt , accepitque manu
Coronas & papaver, deque humero pendentem habebat clavem.

Sæpius tamen hæ Meliſſæ, ſive Cereris ſacerdotes , non *ſpiceis coronis*, ſed *vitta & galero* Cereris conſpiciuntur, quod ornamentum capitis Poëtæ κεκρύφαλον ϗ μίτραν forte vocarunt, de quibus Ariſtophanes, (apud quem Euripidis ſocer ſacerdotum Cereris habitum induit, quo ſe pro una τῶν θεσμοφοριαζουσῶν impune venditaret,) ſcribit:

κεκρυφάλου δεῖ, καὶ μίτρας ΑΓ. ἡδὶ μὲν οὖν
κεφαλὴ περίθετος, ἣν ἐγὼ νύκτωρ φορῶ.

Reticulo opus eſt & mitra. Ag. *hæc quidem eſt*
Capiti quæ circumponitur, quam ego noctu geſto.

Certe vel *mitram* , vel mitræ ſimilem Apulejanam *mitellam* geſtat Ceres in elegantiſſimo vaſe onychino Sereniſſimi Ducis Lüneburgenſis & Brunſuicenſis , Myſteria Cereris & Bacchi adumbrante , quod vas eruditiſſimo Commentario illuſtratum edidit vir in deliciis nummariis omnique politiori literatura verſatiſſimus (ex Cl. Begeri judicio) Nobiliſſ. Eggelingius. Stat in Vaſe hoc Ceres in ſacello , faces tenens accenſas, nivea veſte ob repertam filiam, quæ ejus latus claudit, læta. Inſuper

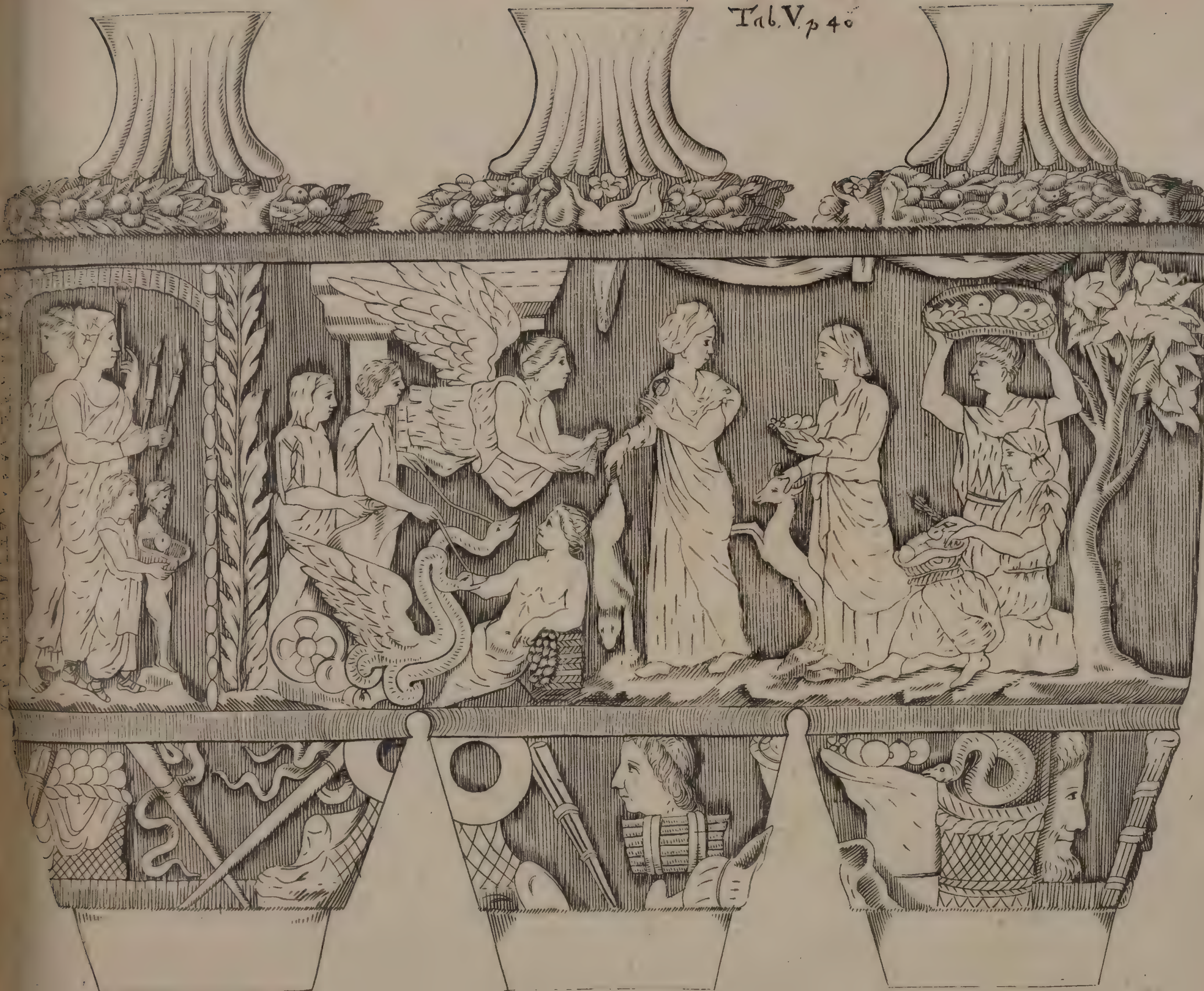
Tab. V.

crura diſtincto religavit auro,
luteo plantas cohibente ſocco,

ut ideo non inconcinne φοινικόπεζαν Pindarus μεγαλοφωνότατος nominet. Quid autem ſub hac Cereris imagine denotatum fuerit , pluribus agendum , ubi de Proſerpinæ Mythologia. In hoc ipſo vaſe quoque Ceres conſpicitur in curru cum Triptolemo a ſerpentibus tracto.

In

Tab. V. p 40



In manu illud geſtat Ceres , quod pudor nominare prohibet , naturam nempe ſive arvum genitale, ſive, ut ab Apuleio nominatur in Apologia, *Cereris mundum.* Vti enim in Bacchi ſacris oſtenſi phalli ; ſic muliebria in Eleuſiniis. Audiamus Theodoretum Therap. Libr. VIII: ϗ γὰρ αἱ τελεταὶ, ϗ τὰ ὄργια τὰ τȣ͂τον εἶχον αἰνήγματα τὸν κτένα μὲν ἡ ἔλευσις, ἡ φαλλαγωγία δὲ τὸν φαλλόν. *Nam & initiationes & orgia habebant ſua ænigmata: Pectinem quidem Eleuſis, Phallagogi vero mentulam.* Ante currum Cereris, Sacerdotum ſive Meliſſarum una , *vitta* vel κεκρυφάλῳ ornata , dextra ſacrum offert porculum ſive myſticam Catulli porcam, ſiniſtra *papaver.* Cauſam hujus oblationis mutuemur e Phornuto de Nat. Deorum c. 28. de Cerer. p. m. 210. ὗς δὲ πλήξατ προσανελεῖν λέγεται , διὰ τὸ τὰς ὗς δοκεῖν ληϊβότειρας εἶναι. ἢ τὸν τῆς ὕνεως ὀδόντα αἰνιττομένων αὐτῶν , ὑφ' οὗ κατὰ γῆς κρύπτει τὸ σπέρμα. i. e. *dicitur & porcos interfeciſſe , quia iſtud animal ſegetem depaſcere & vaſtare conſueverit. Aut iſtud animal deſignat dentem vomeris, cujus ope ſulcis ſemina condere ſolent agricolæ.* Et paulo poſt p. 211 : Θύουσι δ' ὗς ἐγκύμονας Δημήτερι, πάνυ οἰκείως , τὸ πολύγονον καὶ εὐσύλληπτον ϗ τελεσφόρον παριϛάντες. Ἀνατιθέασι δ' αὐτῇ ϗ τὰς μήκωνας , κατὰ τὸν λόγον τό, τε γὰρ ϛρογγύλον ϗ περιφερὲς αὐτῶν παρίϛησι τὸ ϛχῆμα τῆς γῆς , σφαιροειδȣ͂ς οὔσης , ἥ τε ἀνωμαλία τὰς κοιλότητας ϗ τὰς ἐξοχὰς τῶν ὀρῶν. τὰ δ' ἐντὸς , τοῖς δενδρώδεσι καὶ ὑπονόμοις ἔοικε. σπέρματά τε ἀναρίθμητα γεννῶσιν ἡ γῆ. i. e *immolant autem Cereri admodum convenienter ſues prægnantes , propter terræ fertilitatem & facilem conceptum , & abſolutam maturitatem. Offertur Cereri etiam papaver. Ratio autem oblationis eſt talis : Papaveris rotunditas & globus , terræ formam , quæ ſphærica eſt, repræſentat , Papaveris autem inæqualitas indicat terræ valles , & montium cacumina. Interiora autem papaveris , ſimilia ſunt arboribus & cavernis terræ. Per ſemina innumerabilia terræ fœcundam generationem intellige.* Sunt &

alia hac in gemma, quæ ad *papaver noſtrum* ſpectant, imprimis globuli in calatho cum mappa, quos *panes e papavere* factos credit eruditiſſimus Eggelingius.

Vidimus *ſpicis papavereque coronatam ac velatam Cererem;* nunc *calatho* ornatam producimus, & *papavere* inſuper ſuperbientem. In Mythologia Ægyptiaca hæc Ceres ſe conſpiciendam præbet, nec mirum, cum Iſis Ægyptia una eademque cum Athenienſi Cerere. Sic duos exhibet nummos, in quibus Ceres in capite calathum geſtat, Illuſtriſſ. Baro Spanheim. Obſerv. in Callimach. Hymn. in Cerer. p. 651. Primus Cererem ſiſtit, aut potius Saloninam, Galieni Imperatoris conjugem, ſub Cereris ſedentis, quam calathus in capite ornat, imagine; dextra autem duas ſpicas, forte & ſimul *papaver*, ſiniſtra haſtam tenet cum inſcriptione: CERERI AVG. In altero autem nummo eadem Dea ſtans viſitur, cum calatho itidem Cererisque ſolitis ſymbolis, ac cornucopiæ & temone, quæ mari haud minus ac terra potentem Deam arguunt, cum inſcriptione aliquot quidem literis exeſa, ſed quæ aliunde ſuppleri poteſt: ΡΟΥΦΟΥ ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sub Prætore Rufo Sardianorum bis neocor.* Plane ſingulare capitis ornamentum eſt, calatho haud abſimile vel corbi, quod in ſtatua Cereris Eleuſiniæ inter templi olim ſplendidiſſimi rudera, ſuperbaque cadavera Eleuſis detexerunt Ill. Whelerus & Sponius, uterque

Tab VI. Fig. 1. & 2

Multum terris jactatus & undis,
Principibus gratus qui fuit usque viris;

Eo lubentius hanc Lectori exhibemus æri inciſam ſtatuam, cum ambo *papaveris* faſciculo exornatam ſcribant, qui tamen in ſchemate Sponiano exulat. Cum iisdem fere verbis ſtatuam deſcripſerint, nimisque longum foret, amborum inſerere, Wheleriana ſufficiat, quam mutuemur ex ejus itinere, Gallico ſermone impreſſo, Libr. III. p. 516: Nous

Tab. VI. Fig. 3 & 4

y re-


Tab. VI. p. 42
2
1
4
3
5
CERERI AVG
NIΓPEINOΣ
IEPOKHPYΞ

y remarquâmes pluſieurs autres grands quarreaux, gravez d' epis de bled, & de gerbes de pavots liez enſemblez, qui etoient les caracteres de Ceres. Nous trouvames tout proche les reſtes d' une ſtatuë de la Deeſſe Ceres, depuis la teſte juſq' au deſſous de la ceinture, d'un tres beau marbre, blanc, parfaitement bien travaillé, n'eſtant pas d'un moindre Maitre que Praxitele, auſſi bien que celle qui eſtoit a Athenes dans le temple, qui luy eſtoit dedié. C'eſt un Coloſſe trois fois plus grand que nature: il porte deux baudriers qui ſe croiſent l'un l'autre depuis les epaules jusqu'a la ceinture. Sa poitrine paroit naturelle, mais ſon viſage eſt un peu defiguré, ſes cheveux tombent derriere ſes epaules, & ſont attachez avec un ruban, au droit du coû. Il porte ſur ſa téte un eſpece de panier, autour du quel ſont graves des epis de bled avec de fleurs de roſes & des vaſes &c. *Illic vidimus plures ſat magnos lateres quadratos, quibus frumenti ſpicæ & papaveris faſciculi invicem juncti inciſi, Cereris conſveta ſymbola. In vicinia triſtes reliquias Statuæ Deæ Cereris invenimus, a capite ad zonam uſque e marmore Pario elegantiſſime effictæ, opus non inferioris certe artificis Praxitele, cujus in templo, Deæ huic dedicato, Athenis quoque ſtatua proſtat. Ad Coloſſorum molem efformata, naturalem magnitudinem triplum excedit; baltheis duobus decuſſatim ab humeris ad zonam deſcendentibus exornata. Pectus naturali haud abſimile, facies autem deturpata, capilli in humeros diſperſi fluctuanteſque, lemniſco ad colli dextram nectuntur. Fert in capite corbis vel calathi ſpeciem, ad cujus ambitum frumenti ſpicæ, cum roſarum floribus & vaſculis inſculptæ.* Cl. Sponius expreſſis verbis addit, des javelles des pavots, qui luy eſtoient dediez. *Papaverum faſciculos ipſi* (Deæ Cereri nempe) *dicatos & ſacratos.*

Stylobatam quoque, ſeu baſin, cui ſtatua hæc Cereris impoſita, ab ambobus exhibitam, in quibus & Δᾴδια & daduchi in ſacris Cereris adumbrantur, a Numilio Nigrino ſacerdote Cereris erectam, adjunximus.

Ex hactenus allatis patet, *Cereri* haud inviſum fuiſſe *papaver*; ſed probabimus ulterius *amiciſſimum* fuiſſe, ut de *nomine* quoque *nomen* traxerit. Hinc Virgilio

Cereale papaver,

& Columellæ libr. X.

Cereale papaver anetho jungite.

Cereale autem illud dicitur, quod ad Cererem pertinet. Gloſſa Iſidori: *Cerealis*, qui ad ſacra ſtat, nempe Cereris. Turnebus libr. 9. c. 26. Adverſ. inde dictum putat, quod non ſolum, uti jam diximus, *Cereris* ſimulacra *manu papaver geſtare* ſolebant, ſed & ejus antiſtitæ, cum Cereri ſacra fierent. Sic *Eleuſis* quoque, Cereri ſacrata, a Virgilio vocatur *Cerealis*. Sic feſta Δημήτρια ſive *Cerealia*, cumque in feriis iſtis omnis abeſſet luctus, omniſque moeror; hinc *Cereales cœnæ* de lautis & compluribus ferculis appellantur a Plauto Mœnæchm. A. 1. Sc. 1.

Ita eſt, adoleſcens, ipſius eſcæ maximæ
Cereales coenas dat, ita menſas exſtruit,
Tantas ſtruices concinnat patinarias.

in quem ſenſum *Cerealis pompa*, de coena, in quam longo ordine inferrentur fercula, a Varrone de R. R. libr. 1. cap. 11. dicitur.

Servius explicat *Cereale papaver*, quod ſit eſui, ſicut frumentum: hinc *Veſcum* quoque cognominatur, quod cibus veſcus eduliſque ſit: nam *veſcum*, *quo veſcimur*, ita *veſcæ* ſalicum *frondes*, quod eſcis jumentorum ſint accommodatæ, & Feſtus apud Lucretium *ſalem veſcum* interpretatur edacem, qui ſaxa peredat. Dantur tamen nonnulli,

quibus

quibus veſcum idem ac aridum, tenue, exſuccum, macilentum, & ad alendum minime idoneum. Feſtus quoque: *veſculi, male curati & graciles* homines, ausgehungerte. Hinc in Vet. Gloſſario veſcus ὀλιγόσιτος, ὀλιγοσθενὴς exponitur. Vid. Excell. Gronov. Not. in Agell. p. 7. Prævalet tamen Servii autoritas, cui *veſcum, illud quod eſui eſt.* Sed ad Cererem redeo, quæ longam famem, Ovidio teſte Faſtor. libr. 4, hoc cibo ſolverit:

Illa ſoporiferum parvos initura penates
Colligit agreſti lene papaver humo.
Dum legit oblito fertur guſtaſſe palato,
Longamque imprudens exſolviſſe famem.

Sic alius Poëta papaver quaſi loquens introduxit, his verbis:

Carpe mortalis mea dona lætus,
Carpe, nec plantas alias require;
Sed ſatur panis, ſatur & ſoporis,
Cætera ſperne:
Spiceis ornata Ceres corollis
Me manu geſtat, tetigitque primum
Ore materni diuturna poſt je-
junia luctus.
Prætulit cunctis mea jure grana,
Grana, quæ certe potuere ſola
Et famem longam ſimul & dolores
Solvere longos.

Non enim cuipiam mirum videbitur, e *papavere* confici poſſe *panes*, ſi locum Dioſcoridis quis inſpexerit libr. 4. c. 65. p. 266. edit. Sarac. ubi *papaver* θυλακῖτις producitur: μήκων ἡ μέν τις ἐςὶν ἥμερος κηπευτὴ, ἧς τὸ σπέρμα ἀρτοποιεῖται εἰς τὴν ἐν ὑγείᾳ χρῆσιν καὶ σὺν μέλιτι δὲ ἀντὶ σησάμης αὐτῇ χρῶνται, καλεῖται δὲ θυλακῖτις. *E ſativi papaveris genere, quod hortenſe ſemen in panem*

panem denſatur, qui ſanis in uſu ſit, eo etiam ex melle pro ſeſamo utuntur, thylacitim, quaſi folliculoſum vocant. Hosque *panes papaveraceos* interpretatur, in Myſteriis Cereris & Bacchi jam citatus Eggelingius, occaſione onychini. vaſ. Sereniſſ. Brunſvic. Ducis, in caniſtris globulorum inſtar. *Panes equidem Cereri* exhibitos fuiſſe, nemo erit, qui neget; ſic panis Ἀχαίνης. a Dea Cerere Ariſtophani Acharn. Ἀχαιά dicta, denominationem trahens, offerebatur, tantæ magnitudinis, ut feriæ Cereris inde Μεγαλάρτια appellatæ fuerint, ut e Semo Delio notat Athenæus Libr. 3. Non abſimili modo ac in feſto Pentecoſtes, ſeu θερισμοῦ πυρῶ, meſſis triticeæ, oblati panes, de quibus Levit. 33. v. 17. Vægrandes & quidem longi VII. palmos, lati autem IV, ut ex Pandectis Judæorum vir ſtupendæ eruditionis Eduard. Bernard. ad Joſeph. monuit, ac inde feſtum illud μεγαλάρτια vocavit. Quibus Illuſtris Spanheimius Not. in Callimach. Hymn. Cereris addit, Panes propoſitionis ſecundum Talmudicorum ſenſa, majores adhuc fuiſſe.

Cæterum ſi hæc de *eſu papaveris* nondum convincant quendam, adeat inſuper Galen. libr. 7. de Facult. Simpl. Medic. qui plurima de *papavere veſco* congeſſit. Hinc *papaver* a verbo *papare*, quod edere ſignificat, vel cibum poſcere, dictum putant Etymologi: Et Varro apud Nonium *papas* dicit a pueris appellari *cibos*. Sic *pulmentum* infantibus porrectum lingua quoque noſtra vernacula *Papp* vocamus; cumque pulmentum illud e farina conſtet, eoque potiſſimum nutriantur, non mirum, cur in elegantiſſima gemma apud eruditiſſ. Begerum in Theſ. Brandenb. T. I. p. 6. (quam Cererem κουροτρόφον καὶ παιδοφίλην, ex infantibus in pectore Deæ, cum cornucopiis hærentibus judicat Vir πολυμαθέστατος,) appareant, hæ quippe puſiones in memoriam revocant *Cererem Farinaceam*, cujus ſignum Athen.

Athen. Deipn. ſub nomine *Cereris* ἱμαλίδος apud Siculos cultum meminit. Cl. tamen Taubmannus Comment. in Plautum credit *papaver inde dici*, quod *papæ* ſive pulticulæ infantum inderetur adverſus inſomnia. Doctiſſimus Martinius in Lexico putat, cum *papa* eadem ſit ac *mamma*, *papaver* vero *mammoſo capite*; inde denominationis fluxiſſe ortum, κεβληγόνος μήκων. Sic apud Gothos quoque *pappa lactare*, *lac ſugere*, & *pappar mammas* denotat, teſte acerrimo Gothicarum originum & antiquitatum vindice, maximi viro ingenii, Cl. Rudbekio in Atlant. ſive Manheim. Part. II. qui Suecicam Deam Diſam, (hæc cum Cerere terraque una eademque) *Papa* exinde dictam credit, & Herodotum citat, qui terram *Apiam* (corrupte nempe ex Papa) appellatam annotavit; additque vir ſtupendæ eruditionis, Lappones Moſcoviticos, quibus cum Lapponibus Suecicis lingua moresque communes, Diſam ſive Cererem vel terram *Slata Baba*, *auream nutricem*, nominare & colere. Si Papaveris a Papa origo, fortaſſe inde detortum Anglorum *Poppy* & Gallorum *pavot*, quaſi *papot*; ſed diverſam hac de re hypotheſin aluit Gallicorum Etymologorum phœnix, Menagius, dans les Origines de la Langv. Franc. qui *Pavot* deducit de *pappus*, hinc *paputtus*, *qui ſignifie ces petites papillotes*, *qui tombent des fleurs*. An Hiſpanicum *papoulla* & *hamapoula*, quo papaver denotare ſcribit Toxit. in Onomaſtic. Philoſop. Medic. inde quoque fluat, illis dijudicandum relinquo, quibus linguam hanc intimius noſſe datum. *Amapoula* autem anemonem proprie denotare, teſtis eſt Balthaſ. de Victoria Theatr. de los Dioſes de la Gentilidad. P. II. lib. 6. p. 415. Vocatur quoque *Panis Maconides*, cujus Athenæus meminit: Μακωνίδων δ' ἄρτων μνημονέυει Ἀλκμὰν ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ οὕτως. κλίναι μὲν ἑπτὰ καὶ τόσαι τράπεσθαι μακωνίδων ἄρτων ἐπιςεφεῖς σελίνῳ τε σησάμῳ τε κὴν πελίχναις πέδαισε: i. e.

i. e. *Maconidis panis Alcman libro decimo quinto ſic meminit: Lecti quidem ſeptem, menſæ totidem, onuſtæ pane Maconide, lino, ſeſamo, lividis compedibus.* Ad hæc verba ὁ πάνυ Caſaubonus, Animadverſ. in Athen. *Cum aliquid ſtudioſe politum ſignificare vellent*, σησαμόειδες *& papavere ac ſeſamo ſparſum dicebant.* Petronius: *Audiunt mellitos verborum globulos, & omnia dicta factaque quaſi papavere & ſeſamo ſparſa.* Huc quoque collineant illa ex Plauti Pœnulo Act. 1. Sc. 1. ubi puella amaſio videtur nil niſi *laterculos, ſeſamum papaveremque & triticum & frictas nuces loqui.*

Maconidibus Alcmani *panibus* non erant diſſimiles, qui aliis Græcis ἐνθαλάμια vocabantur, ſeſamo quoque papavereque condita. Heſychius ἐνθαλάμια πλάσματα ἐκ μήκωνος ϗ σησάμης. *Enthalamia placentæ e papavere & ſeſamo.* Spectat etiam huc *panis boletinus* apud Athen. Deipn. libr. III. p. 113. ὁ δὲ βωλητῖνος καλȣ́μενος ἄρτος πλάττετε μὲν ὡς βωλίτης, ϗ ἀλείφεται ἡ μάκτρα ὑποπασσομένης μήκωνος ἐφ᾽ ἧς ἐπιτίθεται ἡ ματερία. i. e. *quem Boletinum panem appellant, forma boleti fingitur. Panem hunc antequam pinſant, oleo mactra inungitur, deinceps ſubtus aſpergitur papaveris ſemen, poſt ſuperinjicitur materia &c.* Quæ omnia hactenus allata demonſtrant ad oculum, *veſcum fuiſſe papaver*, & pinſendis panibus ac inſpergendis aptiſſimum. Firmat præterea Philoſtrati locus Imag. Libr. 2. p. m. 851. Edit. noviſſ. ubi pictura agri domino xenia ſua offerens, inter *obſonia papaver* recenſet: ϗ εἰ μὲν ὄψȣ τὶ χρήζεις, αὐτοὺς ἔχεις, τȣ̃ τε γὰρ μαράθρου μετέχουσι, ϗ τȣ̃ σελίνου, ϗ ἔτι τῆς μήκωνος, ἥπερ ἐστιν ἥδυσμα τȣ̃ ὕπνου. *Et ſi quid obſonio indiges, eosdem habes, nam & marathri & apii, papaverisque illis copia eſt, quod ſomni eſt condimentum.* Vt ſilentio involvam, *papaver*

ver toſtum cum melle in ſecundis menſis olim poſitum eſſe, teſte Plinio & Poëta Anglo:

Ipſe ſe noſtro exhilarat ſapore,
Meque commiſtus liquidoque melle
ſe vel ad menſæ relevat ſecundæ
panis honorem.

Sed quid opus eſt, ut canam hac in re conſulamus antiquitatem, cum exempla apud nos hodie affatim proſtent. Sic Tabernæmontanus Rei Herbar. Libr. VII. Sect. 6. cap. 1. annotat, multis in locis ſemine papaveris veſci plurimos, ad ſaturitatem usque immixto pani, illudque jucundum ac ſuavem ſaporem afferre, & minus ſtupefacere. Sic Matthiol. in Epiſt. & Bauhin. Hiſt. Plant. T. III. p. 393. teſtibus, omni exceptione majoribus, *placentas e papavere comedunt Tridentini, Auſtriaci,* aliique innoxie. Tilingius de Laud. Opiat. memorat: *Neapoli fieri pulmenta e papavere;* quibus plures ad ſatietatem veſcuntur. In Sileſia vulgus placentas & panes papaveraceos dictos conficere, Cl. Schwenckfeldius in Catal. Stirp. Sileſ. teſtatur. Sic Judæi in hunc usque diem papaveris ſemen panibus uberrime inſpergunt. Accidit nuper, cum in horto noſtro Furthenſi obambulans, maximamque papaveris hortenſis copiam oculis luſtrans, ex hortulano cauſam expiſcarer, cur tot in cultum plantæ hujus ſumptus, agellique partem collocaret, unde illi vel parum vel nihil lucri & ſolatii ſuppeteret? Vtique ex hac planta luculentum redundare quæſtum regeſſit, cum ſemen papaveris hortenſis avidiſſime expetant ad panes inſpergendos incruſtandosque Judæi, qui in cultiſſimo hoc vico, ſi Pragam, Hamburgum & Francofurtum excipias, in Germania alibi vix frequentiores degunt. Anſam hoc dedit, ut ex Affine dilectiſſimo, Dn. A. A. Knollæo, (qui

propinat ſeculo,
Quod impeditum Talmud arcanum tegit:
. . . . . non unquam tulit
Documenta quis majora, quam fragili loco
Gens cæca ſtaret,)

ulterius quærerem, quid ex Hebræorum ſcriptis de papaveris uſu ipſi innotuerit. Reſpondit ad hæc Vir Ἑβραϊκώτατος, a nemine Judæorum Furthi agentium reſciſcere potuiſſe verum papaveris nomen, illudque ſub nomine שומשמא exprimi, ad unum omnes adſeveraſſe, idque acerrime medicum, gentis hujus Sabbaticæ ſalario conductum, praxique vacantem defendiſſe; nec fidem profecto his verpis recutitis habuiſſet, niſi apud eruditiſſ. Buxtorf. Lexic. Talmud. p. 2462. quoque exſtaret שומשמן ſeſaminum oleum quosdam pro papaveraceo habere.

Hoc tamen non obſtante, aliam alit vir mihi amiciſſimus ſententiam, פרגין potius quam שומשמן papaver noſtrum eſſe. Rationes, quibus innititur, hæ ſunt: (1) quod שומשמן vel ipſis literis cum *Seſamo* conveniat, a papavere plane diſtincta planta. (2) Arabice idem fere habeat nomen; ſi enim Verſionem Plempianam Canonis Avicennæ (optimam certe, & de qua vere cecinit Heymbachius:

Alter Arabs orbi velut eſt Avicenna vetuſtus,
Alter ſit Latius, ſic Avicenna novus,)

conſulamus, Seſamum Tſimſim dicitur. (3) Bartenorius פרגין expreſſe papaveris nomine exprimat. In Tractatu enim Talmudico שביעית Cap. II. § 7. legitur: Si oryza, milium, פרגין (papaver) & שומשמן (ſeſamum) ante primordium anni ſeptimi radices egerint, decimæ inde exſolvantur, prout præcedaneo anno ea decimandi ratio exigit, & dum licite iſta percipientur ipſo intermiſſionis ſeu ſeptimo anno; ſin ſecus, in Heptaëteridis feria uſu interdicuntur, & pro ratione anni inſequentis decimantur.

mantur. Ad hæc verba Obadias Bartenorius commentatur (α) פרגין Malogranati inſtar oppletur ſemine, quod intra caput ſuum agitatum, tinnitum ſive ſtrepitum aliquem edit, Arabice כשכש mea vero vernacula פפאוורה papavero appellatur. שומשמין vero oblongum eſt ſemen, in terra Iſraëlitica uberrime creſcens, Arabice dictum סמסם, cui ſententiæ (β) Rambam quoque adſtipulatur, (γ) ר״ש vero in hæc ſcribit verba: פרגין in Aruch exponitur lingua Cananæa מקי inſtar malogranati refertum eſt ſemine, quod in capite ſuo concuſſum, tinnit quemadmodum Seſama.

In Gemara Roſch Haſchona p. 13. b. allegatur eadem theſis, & quæritur? Cum cæteroquin de anni ſeptimi obſervatione regula prudentum habeatur: Arbores ſecundum protruſionem fructuum, olivæ ſecundum tertiam maturitatis partem, olera ſecundum collectionis tempus æſtimantur: hiſce enim momentis in ſeptimum annum incidentibus, fructus reputantur ſeptimi anni: Quæritur, inquam, ad quam ſpeciem iſta *legum*ina referantur? Rabban vero reſpondit, jure meritoque inde *excipi*untur, cum non una vice, ſed hodie paucula grana, cras iterum aliquot colligantur, quo pacto in proclivi foret, nova cum antiquis i. e. granula novo anno collecta, cum granis præterito anno deſumtis commiſceri, quod autem nefas ducitur. Hinc rectius ſecundum tempus, quo radices egerunt, quod fere unum eſt, æſtimantur. Vid. etiam Toſephos Ad vocem פרגין hoc loco expreſſam, Raſchi commentatur: Barbare dicitur מ׳קו quis hoc a Græco Μήκων detortum eſſe neget, aut amplius dubitet, cum itidem quoad crepitacula exprimatur. Hæc nobis hactenus de papaveris & ſeſami diſtinctione ſuggerit opus Talmudicum,

inconſtans breviarium relictum,
diſtortum ambiguumque deviumque
meræ Juppiter oſcitationes!

 Sed

Sed depromſit vir amicitia mihi conjunctiſſimus ex vetuſtioribus adhuc Judæorum monumentis, ſeſama & papavera diſtincta fuiſſe. Sic liber Siphro Talmude antiquior: p. 53. col. 4. c. 7. hæc habet: Vnde conſtat de oryza, milio פרגין (papavere) & שומשמין (ſeſamo) quæ ante primordium anni ſeptimi radices egerunt ſuas, quod anno ſabbatico ſeu ſeptimo licite poſſint colligi? e verbis liquet Lev. 25. 3. & proventum ejus colligito anno puta ſeptimo. Et Rabbos, ſcriptum Talmude pariter antiquius: p. 124. col. 4. R. Bajo de oleo ad ſacras lucernas juxta Levit. 24. v. 2. comparando tradidit: oleum requiri olivarum, non ſeſamorum (de pargin idem plane judicatur) non nucum, non raphanorum, non amygdalarum. Præmiſſis his, revertimur ad panes Judæorum, papavere conſperſos, illosque non quidem mazas Paſchatos feſto confectas non fermentatas eſſe, quod hortulanus rei hujus ignarus retulit, ſed alia panis genera. Quanquam ex commentatione R. Maimon. in Tract. Talmud. Challa cap. 1. §. 2. p. 72. b. licitum fuerit mazas inſpergere papavere, cum oryza, milium, פרגין & ſeſamum inter illa recenſeantur, quæ non ad fermentationem, ſed putrefactionem tendunt. Papaveris ſemine apprime panes ſabbaticos, *Berches* dictos, Die Sabbath-Wecke/ inſpergunt: cujus rationem reddidit Judæus, ſi ullus eorum re & nomine bonus: quod nempe ſemen papaveris ad maritalem multum tribueret conſvetudinem; piorum vero Iſraëlitarum mos ſit, ſabbathicis tantum noctibus uxoribus ſuis conſveſcere, ſanctiſſimique hujus officii partes explere. Teſtimonium vero typis excuſum, qualia exſtare non dubitat, ullum ſuppeditare vel non potuit, vel noluit.

In Thuringia & Saxonia inferiori quoque placentulas papavere inſperſas, quoties libitum eſt, ſine ullo detrimento comedunt, imo in acetariis quoque *papaverinum oleum*, vices olei olivarum ſupplet. Quod de incolis *Argoviæ* pariter confirmat Cl. Wagnerus

Wagnerus Hiſtor. Natur. Helv. p. 262. ulteriusque annotat, nonnullos etiam *butyri* loco in cibis *oleum papaveris* adhibere, cum farina etiam ſubigere, & ſine noxa comedere. Confer. Excell. Sim. Pauli Quadrip. Botan. Cl. III. p. 424.

Dictum quoque *Cereale papaver* autumant, quod *Ceres* poſt amiſſam filiam, e Plutonis regia non amplius reducendam, conſilio Jovis, eo primum cibo ad doloris oblivionem uſa ſit, ut revera *papaver* Cereri extiterit, quod de *Nepenthe* Homerus θειότατος τῶν ποιητῶν ſcribens,

Νηπενθής τ' ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων,
Luctus atque iræ expers malorum omnium
inducens oblivionem.

Hinc Marius Shipanus, vir non tantum Medicorum, ſed omnium conſenſu doctrina & eruditione præcellens, e Petri de la Seina judicio, affirmare & facile aſſentiri conatur, *herbam Polydamnæ & Thebarum papaver*, idem fuiſſe. Sed nolo huic diffuſæ immorari materiæ, cum illam ſumma cum laude exhauſerint Petrus de la Seina in Homeri Nepenthe, ſive de abolendo luctu libro, & Petrus Petitus in Homeri Nepenthe, ſive Helenæ Medicamento. Sed plurimi dubitant, an Nepenthes, ſit ſimplicibus medicamentis accenſendum, & annon forte e Chemicorum prodierit ſchola, quæ nimium quantum in Ægypto floruit. Hinc aureum vellus liber fuiſſe dicitur e membranis ſive arietis pelle, in quo contineretur, ut ſcribit Suidas, auri conficiendi ratio, & apud Apollonii Rhodii Scholiaſtem μέθοδος χρυσοπράξιος καὶ χρυσογράφης, aureum vellus exponitur. Anonymus de Incredibilibus, Heraclito longe recentior, a Leon. Allatio edit. & cum opuſculis Mytholog. a Thom. Gale recuſis p. 86. de vellere aureo n. 3. ſtatuit, vellus aureum librum in pellibus ſcriptum eſſe, continentem, quanam ratione per Chemiæ artem aurum conficiendum eſſet. Imo Orpheus videtur id apertiſſime

demonſtraſſe, auream Ovis pellem, pendentem inter varia plantarum genera, deſcribens; qua in deſcriptione cum *papaver* quoque locum inveniat, ea hic ut inſeratur, neceſſe judicavi.

Ἀσφόδελος, κλύμενός τε καὶ εὐειδὴς ἀδίαντος,
Καὶ θρύον ἠδὲ κύπειρον, ἀριστερέων τ᾽ ἀμενηνά,
Ὅρμιόν τε καὶ εἰρύσιμον, κυκλαμίς τε θεουδής,
Στοιχὰς, παιονίη τε, κατερνές τε πολύκνημον.
Μανδραγόρης, πολιόν τ᾽, ἐπὶ δὲ ψαφαρὸν δίκταμον.
Εὔοδμός τε κρόκος, ἰδὲ κάρδαμον ἐν δ᾽ ἄρα κῆμος.
Σμίλαξ, ἠδὲ χαμαίμηλον, μήκων τε μέλαινα
Ἄλκυα, καὶ πάνακες, καὶ κάπασον, ἠδὲ ἀκόνιτον.
Ἄλλά τε πολλὰ - - - - - - - - -
Ἐν δ᾽ ἄρα οἱ χρύσειον ἐπεκρέματ᾽ ἔνθα καὶ ἔνθα
Ὅρπηκος ταναοῖο δέρας, τό κεν αἶψα δοκεύει
Δεινὸς ὄφις, θνητοῖς ὀλοὸν τέρας, οὐ φατὸν εἰπεῖν.

Aſphodelus, clymenusque & pulchra adiantus
Et thryon & cyperus, & ariſtereon evanida,
Horminumque & eryſimum, cyclaminusque divina,
Stoechas pœoniaque, depreſſoſque ramos habens polycnemon,
Mandragora, polionque, prætereaque ſubtilis dictamnus,
Odoraque crocus, & cardamon: præterea cemus,
Smilax & chamæmelon, *Meconque nigra*:
Alcea & panaces, & capaſum & aconitum
Aliaque multa. - - - - - - - - - - - -
Inde aurea dependet ab utraque parte
e longo quodam ramo pellis, quam prope obſervat,
Horrendus ſerpens, mortalibus pernitioſum portentum inenarrabile.

Extra omnem dubitationis aleam poſuiſſet, quid revera Nepenthes fuiſſet, & an in ejus confectione *papaver* locum invenerit, ſi Tract.

ſi Tract. de Nepenthe Turcarum, quem Cl. Vogelius, Hamburgenſium quondam Archiater, ſub manibus habuit, invida fata præli carceribus, quibus jam paratus erat, non eripuiſſent. In Pharmacopœa Perſica Fr. Angeli a St. Joſepho occurrit Magloun bah Moufarrah, *Electuarium exhilarans*, eandem cum Nepenthe vim poſſidens: atque hoc *papaver* ingreditur. Meminit quoque Electuarii Hoſchen beghi, ab ejus inventore nominati, quod ob ſtupendas, quas exhibet animo relaxando vires, Theombrotion Plinii libr. 24. c. 17. eſſe credit. Conferantur & ea, quæ de *radice Biſch* refert: hæc enim, dum miram lætitiam & ſenſuum quietem per totum quaſi corpus diffundere videtur, Nepenthis ſupplere vices, & *papaveri* comparari poterit.

Cerealis cognomen papaveri quoque tributum videtur Servio, quod Ceres *Meconem* Athenienſem juvenem dilexerit, & in *papaverem transfiguratum*, tutelæ ſuæ juſſerit reſervari. Fuiſſe autem formoſiſſimum juvenem, idem Servius ad Eclog. II. Virg. & quidem v. 47.

Summa papavera carpens
Narciſſum & florem jungens bene olentis anethi,

annotat, *Papaverem*, *Narciſſum & Anethum*, qui in flores ſuorum nominum verſi ſunt, pulcherrimos fuiſſe pueros. Certe quis noſtrum, quiſquilias has inanium & male cohærentium fabularum de Diis Deabuſque gentilibus recenſens, temperet a riſu? Hoc cum cerneret Imperator religionis noſtræ, cui ſemel ſe addixerat, deſertor, & Paganiſmi acerrimus promachus, tandem fateri coactus fuit: οὐκοῦν ἕλληνες μὲν τοὺς μύθους ἔπλασαν ὑπὲρ τῶν Θεῶν ἀπίστους καὶ τερατώδεις. *Atqui Græci fabulas de Diis confinxerunt incredibiles & portentoſas.* Vid. Cyrill. libr. 11. adverſ. Julian. p. 44. Edit ult. Oper. Julian. ab illuſtriſſ. Spanheim. procuratæ. Denique *Mecon*, quod hic obiter noto, Philoſophus

loſophus exſtitit, ad quem epiſtolæ exſtant a Theophylacto Simocatta ſcriptæ.

Amplius *Ceres locum*, in quo *fructum papaveris* primo invenit, *Mecon vel Meconem* ſive *Cerealem* nominavit, quæ poſtea Sicyonis nomen obtinuit, teſte Stephano Byzantino, qui eam in Peloponneſum, non procul a Corintho, collocat, qua in urbe templum Cereris Plemnæus, gratiam Deæ pro filii nutricatione referens, erexit, teſte Pauſania in Corinthiacis c. XI. p. 135. Porro eodem dicente, a *Sicyone recta Phliuntem contendentibus occurrit lucus Præſtiti Cereri & Proſerpinæ ſacer cum templo.* Heſiodus *urbis Mecones* meminit, θεογον. 535.

καὶ γὰρ ὅτ', ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι
Μηκώνῃ.

Etenim quando diſceptabant inter ſe Dii mortalesque Meconæ.

Ad quem locum Scholiaſtes Tzezes: ἐν τῇ μηκύνῃ (forte Μηκώνῃ) ἐκρίνοντο τίνες Θεοὶ, ποὺς ἀνθρώπους λάχοιεν μετὰ τὸν πόλεμον - . Μηκύνη δὲ ἡ ποτὲ συκιὼν (leg. σικυὼν) λεγομένη, ἐςὶ δὲ πόλις Ἄργους, λέγει δὲ περὶ μήκους, ζωῆς τε Θεῶν καὶ ἀνδρώπων. *Mecynæ (Meconæ) diſceptarunt quidam Dii, quos homines ſortirentur poſt bellum. - - Mecyne (Mecone) quondam Sicyon dicta eſt, civitas Argus; & dicitur a longitudine vitæ Deorum hominumque.* Callimachus vocat *Meconen* Deorum ſedem in Fragmentis, & quidem e Collect. eruditiſſ. Rich. Bentley. n. CXCV.

Μηκώνην μακάρων ἕδρανον αὖτις ἰδεῖν.

Meconam Deorum ſedem rurſum videre.

Ad quem locum illuſtrandum Pindari Scholiaſtem VII. Nem. adducit, e quo palam fit, *Meconem in Sicyone fuiſſe.* Sic enim ille: Οἰκείως δὲ ἱερὰν τὴν σικυῶνα προσηγόρευσεν. ἡ γὰρ μηκώνη ἐπ' αὐτῆς ἐςιν, ἐφ' ἧς οἱ Θεοὶ διεδάσαντο τὰς τιμάς h. e. *proprie autem ſacram Sicyonem cognominavit. In ea autem Mecone eſt, in qua Dii decreverunt de hominibus.*

Denique

Denique cum apud antiquiſſimos ſcriptores *trium præcipue papaverum* mentio fiat, *albi*, *nigri & lutei*, ſive *corniculati*; ſic & Ceres triplex memoratur, *alba, nigra ſive* μελαίνη, ac κερατῖτις. Ad *Albam* quod attinet, de illa locus Poëtæ:

Alba decent Cererem, veſtem Cerealibus albam
ſumite.

Quippe ſicut in omnibus fere ſacris albus uſurpabatur color, (unde alba & candida turba, linigeri, &c. pro ſacerdotibus;) ita quoque in ſacris Cereris. *Albus enim Color*, Cicerone ſic ſentiente, *Diis decorus eſt.* Aliquando tamen nigris uti ſolebant, cum & *Ceres nigra* ſive μελαίνη culta fuerit. Hujus meminit Pauſanias in Arcad. p. 608. Edit. Kühn. ἐπὶ Σίμου τοῦ Φιγάλου βασιλεύοντος ἠφανίσθη Φιγαλεῦσιν ὑπὸ πυρὸς τῆς μελαίνης Δήμητρος τὸ ἀρχαῖον ξόανον. *Regnante Simo Phigali filio conſumptum eſt igne apud Phigalenos vetuſtiſſimum nigræ Cereris ſimulacrum.* Simulacrum autem ipſum ſequenti delineat modo libr. 8. p. 686. καθέζεσθαι ἐπὶ πέτρᾳ, γυναικὶ δὲ ἐοικέναι τὰ ἄλλα πλὴν κεφαλὴν, κεφαλὴν δὲ καὶ κόμην εἶχεν ἵππου, καὶ δρακόντων τε καὶ ἄλλων θηρίων εἰκόνες προσεπεφύκεσαν τῇ κεφαλῇ, χιτῶν δὲ ἐνεδέδυτο καὶ ἄκρους τοὺς πόδας. δελφὶς δὲ ἐπὶ τῆς χειρὸς ἦν αὐτῇ, περιστερὰ δὲ ἡ ὄρνις ἐπὶ τῇ ἑτέρᾳ i. e. *Saxo inſideret muliebri figura, præter caput, quod equinum, atque adeo cum juba eſſet, draconibus & aliis feris ad caput alludentibus, reliquo corpore ad imos pedes tunica velato, altera manu delphinem, columbam altera præferente.* Cauſam quoque ſubnectit, cur nigra dicta fuerit, nempe quod *Ceres nigram veſtem*, tum ira in Neptunum ob commiſſum concubitum, tum luctu de Proſerpinæ raptu commota, ſumſerit. Hæc origo nominis, quæ cum nigra diceretur, illi qui ejus ξόανον bajulabant, vel veſtem, aut peplum, aut velum portabant, jure dicebantur μελανοφόροι, & a Deæ, quam colebant, nomine denominationem accerſebant, ceu eruditiſſimam his de Melanophoris epiſtolam ſcripſit ad Generoſ. Dn. Cuperum, coetus Gallo-Belgici quondam Antiſtes doctiſſimus, Stephanus le Moine, vir

multijugæ certe lectionis. De *Flava Cerere* non eſt, quod dicam, cum paſſim apud Poëtas a meſſis *flavedine* hoc epitheton habeat, & jam apud Homerum Iliad. E. ξανθὴ Δημήτηρ. *Cornutam* vero Siculorum varii nummi exhibent, in quibus caput muliebre occurrit *cum ſpicis*, & *cornu* taurino e temporibus erumpente, quandoque etiam ſine ſpicis; cujus rei indicia ſuppeditabunt imprimis aliquot Panormitanorum numiſmata apud Parutam N. 130. & 149 Binos diſſert. VII. de Præſt. & Vſu Numiſm. p. 394. Edit. Londin. in fol. inſeruit Illuſtriſſ. Spanheim, ex quo mutuo ſumſimus B. L. oculis exhibendos.

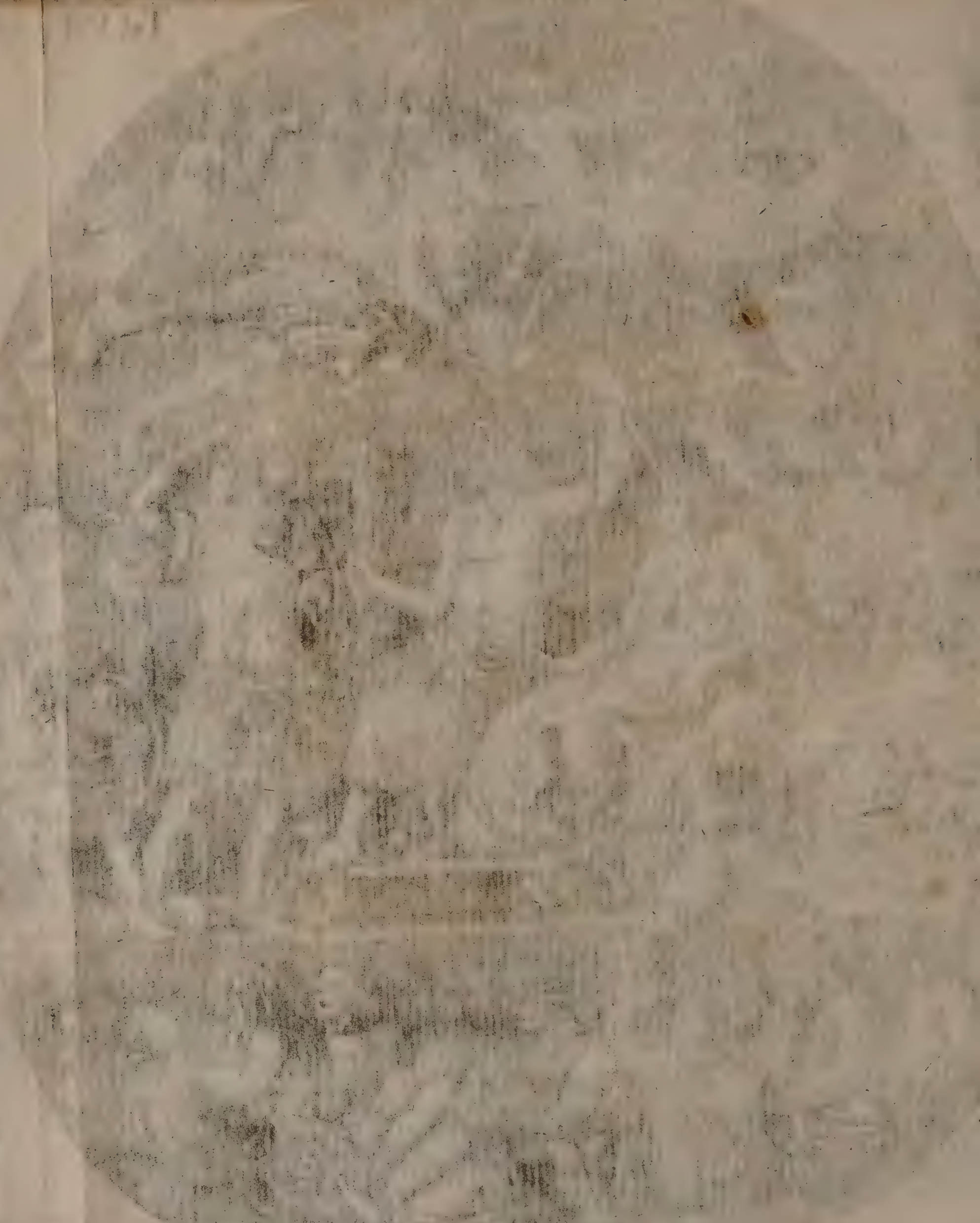


Cur *Sicilia* quoque *Meconia* dicta fuerit, fuſius dicam, ubi de Sicilia, tota pæne Cereri conſecrata, ſcribendi materiam nactus fuero.

Sed hæc de *veteri Cerere* dicta ſufficiant; nunc juniores & novas Cereres papaveris ſpicarumque largitrices producam. Vocatur proprie Proſerpina Cereris filia, ſive Libera, νεωτέρα Δημήτηρ. Diſcimus hoc ex Euripidis Scholiaſte ad Phoeniſſ.



ACHATIS TIBERIANVS.



niſſ v. 689. p. 326. ſeq. Edit. Henr. Steph. in quarto: Διώνυμοι δὲ παρέσον ἡ μὲν κόρη καὶ περσεφόνη, ἡ δὲ Δημήτηρ καὶ γῆ καλεῖται, ἡ μὲν πρεσβυτέρα, ἡ δὲ νεωτέρα. *Binomines ſunt, altera Core & Proſerpina, altera Ceres & Terra vocatur, hæc quidem ſenior, illa autem junior.* Haud aliter nempe ac ab Aeſchylo diſtinctum legas Eum. v. 724. ἐν νέοισί τε καὶ παλαιωτέροις θεοῖς, inter novas ſeu juniores Deas & antiquas. Succeſſu temporis gliſcente & latius ſerpente adulationis crimine, novæ Deæ Cereris nomen & effigiem, tam nummis quam gemmis ac marmoribus, in Auguſtarum & Reginarum honorem cuſis & ſculptis, impreſſit maleſvada aſſentatio ſubditorum. Innumerum horum recenſere numerum, qui Cererem novam ſub Auguſtarum ſchemate exhibent, nimis longum foret; ſufficiat illorum nonnullos tantum oculis examinique ſubjicere, ſpicis papavereque ſimul inſignitos.

Agmen ducat *Livia Druſilla*, foemina omnium illius tempeſtatis præſtantiſſima nobiliſſimaque, Auguſti ultima conjux. Hujus ſtatua tanquam renaſcentis novæ Cereris, ſpicas & papavera manu dextra tenentis, a Claudio Imperatore templo divi Auguſti illata, atque in ſemiunciali numiſmate æris Corinthiaci mixti ſculpta eſt, cum ipſius Auguſti ex una parte effigie & inſcriptione: DIVVS AVGVSTVS, ex altera Liviæ, ſub Cereris ſedentis ex adjunctis ſymbolis cognoſcendæ, effigie, addita epigraphe: DIVA AVGVSTA. Jungimus huic ſtatuæ & nummo ab Æn. Vico in Auguſtar. Imag. p. 46. obviis, elegantiſſimam gemmam vereque Auguſtam Tiberii Cæſaris, quam illuſtratam Nobiliſſ. Rubenius edidit, eandemque, aliis inſuper additis, recudi curavit gente non minus quam eruditione illuſtris Baro le Roy in Achate Tiberiano. Apparet illic Julia Auguſta in eodem, quo Tiberius, ſolio ſedens, manu ſiniſtra ſpicas & papavera exhibens, Cereremque repræſentans. Vel ad hanc Juliam, vel illam Titi filiam, de qua mox, ſpectare videtur Inſcriptio Sponiana:

Tab. VIII. Fig. 1.

Tab. VII.

 IOYΛIAN

ΙΟΥΛΙΑΝ ΣΕΒΑΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑΝ
ΝΕΑΝ ΔΗΜΗΤΡΑ Η ΓΕΡΟΥΣΙΑ.

Juliam Auguſtam Veſtam, novam Cererem conſecrat, ex Illuſtr. Cuperi verſione. Cl. Sponius quippe verterat: *Juliam Auguſtam Veſtam novam Cereri conſecrat Senatus*: hancque inſcriptionem non Juliæ Tiberii, ſed Juliæ Domnæ attribuerat. Hæc eadem Auguſta Julia, divi Auguſti filia, eſt in nummo eruditiſſ. Falconerii, & ex una nummi parte Junonem, ex altera Venerem exhibet, cum inſcriptione: ΙΟΥΛΙΑ ΗΡΑ & ΙΟΥΛΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ Vid. Cl. Harduinus, Societatis a Jeſu dictæ Presbyter doctiſſimus, in Numm. antiq. Popul. & Vrb. p. 337. Nectimus Juliæ Auguſtæ *Livillam*, Germanici ſororem, Druſo Tiberii filio nuptam, in gemma Bukingamii, ſerto e ſpicis & papavere contexto coronatam, ceu Cererem novam, apud Rubenium in Gemma Tiberii.

Succedat *Druſilla*, Caji Caligulæ optimorum parentum, Germanici & Agrippinæ, peſſimi filii Soror, quam ſtupro maculatam pro Auguſta non tantum haberi, ſed cognomine Pantheæ coli & conſecrari voluit. Nummus hujus Druſillæ eſt apud Nobiliſſ. Wildium in Select. Numiſm. antiq. Ab uno latere eſt Caligulæ Laureatum caput, cum inſcriptione, admodum ob literas vetuſtate exeſas manca, . . . ΜΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙ ΙΟΥΛΙΟΥ . . . . MANICVM SVB IVLIO. Ex altera parte Druſilla ſedens, haſtata, ſpicas & papaver dextra tenens, cum inſcriptione: ΔΡΟΥΣΙΛ . . ΜΕΝΟΦΑΝΗΣ DRVSIL. . . MENOPHANES. Et quia Prætoris hujus Menophanis nomen in Epheſiorum nummo apud Harduinum occurrit, hoc numiſma quoque ab Epheſiis in honorem Caligulæ, cui Druſilla cunctarum chariſſima erat, fuiſſe cuſum Vir Clariſſ. credit. Sed ſi ſcientiſſimum in ſtudio nummario Dn. Valentium de Nummis Græcis evolvamus, Smyrnæorum nummus ejuſdem Caligulæ occurrit, e gazophylacio Dn. Faucaut deſumptus, e quo Wildianus ſuppleri

Tab. VIII. Fig. 2.

Tab. VIII p60


DIVVS AVGVSTVS
DIVA AVGVSTA
1
ΜΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙ ΙΟΥΛΙΟΥ
ΜΗΝΟΦΑΝΗΣ ΔΡΟΥΣΙΛ
2
3
AGRIPPINAE AVGVSTAE
CΕΒΑC
ΕΥΤΟΚΙΑ
4
ΜΕΣΣΑΛΙΝΑ ΣΕΒΑΣΤΗ ΝΕΑ ΗΡΑ
5
ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΛΑΥΔΙ ΚΑΙΣ ΣΕΒΑΣΤ
6
IMP DOMITIAN AVG GE
7
S C
ΤΕΛΛΙΟΣ ΡΟΥΦΟΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΣ
ΝΕΙΚΑΕΩΝ
ΜΕΣΣΑΛΛΙΝΑ ΣΕΒΑΣ
CERES AVG
S C
8
TR·P·VIII IMP·V·COS IIII PP
S C
9
CΕΟΥΗΡΑ·CΕΒ
10
ΕΥΜΕΝΕΩΝ
ΦΟΥΡ CΑΒ
ΤΡΑΝΚΥΛΛΕΙΝΑ
11
ΝΙΚΟΜΗΔΕΩΝ

pleri & illuſtrari poteſt. Legitur quippe circa caput Caligulæ ΓΑΙΟΝ ΚΑΙCΑΡΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙ ΑΟΥΟΛΑ. Cajum Cæſarem Germanicum ſub Aviola, nempe Proconſule: ex averſa parte ΔΡΟΥΣΙΛΑ. CΜΥΡΝ. ΜΕΝΟΦΑΝΗΣ *Druſillam Smyrnæorum Menophanes* colit. Occurrit quoque Menophanis mentio in nummis Pergamenorum apud eundem Valentium eod. loc. & pag.

Auguſtarum tamen nulla ſæpius ſub Cereris ſchemate viſitur in nummis, quam *Agrippina*, ultimi Claudii Imperatoris conjux, Neronis mater. Spicis quippe papavereque coronata conſpicitur in nummo apud Æn. Vicum in Auguſtar. Imag. p. 88. Apud Doctiſſ. Patin de Numm. æreis Imper. p. m. 109. ſe offert nummus cum capite Agrippinæ, e collo ſpicæ prodeunt intermedio papavere, quem dabimus, ubi de Pace ſub Cereris ſymbolis depicta acturi erimus. Aliud inſuper Agrippinæ numiſma in Theſ. Brandenb. T. III. p 95. in quo manus ſpicas & papavera tenens, cum inſcriptione: ΕΥΤΟΚΙΑ, quæ omnia in Agrippinam novam Cererem quadrant, illamque innuunt. *Tab. VIII. Fig. 3.* *Tab. VIII. Fig. 4.*

Valeria Meſſalina ſequitur, uxor Claudii, quæ libidine & avaritia omnes, quæ ſunt, quæ fuerunt, fœminas anteceſſit, quippe quæ, Plinio teſte libr. X. c. 63. & libr. 29. c. 1, intra unius noctis dieique ſpatium in publico lupanari ſe proſtituendo vigeſies & quinquies plus re abſoluta, meretricem, quacum veſtes mutarat, ſuperavit, adhuc dum

. . ardens rigidæ tentigine vulvæ,
Et laſſata viris nondum ſatiata recedens.

ut Juvenalis de illa Satyra VI. canit. Illud omnis ævi proſtibulum, nova Juno appellatur in nummo ſtupendæ raritatis apud Cl. Valentium de Numm. Græc. p. 14. e cimel. Nobil. Veneti, Hier. Corrarii; ubi Junoni ſymbola Cereris, ſpicæ e mammis progerminantes, attribuuntur: nec dubito, papaver quoque adeſſe, ſculptoris incuria omiſſum. *Tab. VIII. Fig. 5.*

Tab. VIII. Fig. 6. *Statilia Meſſalina*, quæ poſt quatuor matrimonia diverſo exitu ſoluta, poſtremo Neroni nupſit, poſt quem interemtum cum opibus & forma, & ingenio plurimum vigeret, conſectata eſt uſum eloquentiæ ad ſtudium declamandi. Hæc Nerone adhuc vivo in nummo exhibetur, in quo caput Neronis cum inſcriptione: ΝΕΡΩΝΟΣ ΚΛΑΟΤΔ. ΚΑΙΣ. ΣΕΒΑΣΤΟΥ. ex averſa parte Cereris ſimulacrum, duo papavera dextra manu, ſiniſtra ſpicas tenens, cum inſcriptione: ΜΕΣΣΑΛΛΙΝΑΣ ΣΕΒΑΣ. apud Triſtanum, virum in re nummaria reconditioris doctrinæ titulo dignum, Comment. Hiſt. T. I. p. 245. Hæc illa Auguſta, cujus ætas nonaginta novem annos attigit; uti hoc Seneca memorat Epiſtol. 77: *Nulla vita eſt non brevis: nam ſi ad naturam rerum reſpexeris, etiam Neſtoris & Statiliæ brevis eſt; quæ inſcribi monumento ſuo juſſit:* Annis nonaginta novem vixiſſe. *Vides aniculam gloriari ſenectute longa?*

Domitiani nummus in Theſauro Brandenb. reperitur, in quo poſt Angelonum, eruditiſſimus Theſauri hujus interpres, Tab. VIII. Fig. 7. non Cererem, ſed ſub Cerere veteri repræſentatam *Domitiam Auguſtam* credit, in cujus nummi averſa parte faſciculus ſpicarum (Æn. Vico panarium) cum papaveribus, cerealibus muneribus obvius. Conjungimus Domitiæ *Juliam*, Titi filiam, repudiatæ a Domitiano Domitiæ ſuccedentem, quam cum abortivum abjicere perſuaſit, illam duxit, teſte Juvenali:

Cum tot abortivis fœcundam Julia vulvam
ſolveret, & patruo ſimiles effunderet offas.

Cum inceſtum commiſiſſet cum patruo, ubi eſſet adhuc vidua, credita eſt eo tempore ex Domitiano in utero geſtare. Huic Tab. VIII. Fig. 8. Juliæ e SCto nummus cuſus, in cujus parte altera Juliæ facies viſebatur, in altera impreſſa Cereris Deæ imago, dextra ſpicas & papavera, ſiniſtra haſtam ſive ſceptrum, divinitatis ſymbolum, tenens, cum inſcriptione: CERES AVG. apud Æn. Vicum in Auguſtar. Imagin. p 182. Hæc cum in nummis Veſtæ imagine ſuper-

ſuperbiat, haud multum quis aberraverit, ſi Sponianam inſcriptionem, Juliæ Tiberii conjugi adjudicatam, huic vendicare voluerit.

Sabinam Hadriani Auguſti conjugem ceu novam Cererem cultam fuiſſe, inſcriptio Sponiana ſequens edocet, Megaris in Attica reperta, ejusque Itinerario Attico illata:

CABEINAN BACIΛICCAN CEBACTHN
NEAN ΔΗΜΗΤΡΑ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟC ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΓΥΝΑΙΚΑ
ΠΑΜΦΥΛΟΙ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΙΟΥΛΙΟΥ
ΚΑΝΔΙΔΟΥ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΙCΤΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ CΤΡΑΤΗΓΟΥΝΤΟC
ΑΙCΧΙΩΝΟC ΤΟΥ ΔΑΜΟΚΡΑΤΟΥC.

Sabinam Principem Auguſtam, NOVAM CEREREM, Imperatoris Hadriani conjugem, (venerantur) tribus univerſæ, Julii Candidi opera, egregii Proconſulis. Prætore Æſchione Democratis F. Firmat hoc magis nummus Magneſiorum Aſiæ, in quo adverſa Hadriani & Sabinæ capita, cum Cerere ſtante, dextra ſpicas, ſiniſtra tædam gerente, & papavere ad pedes, de quo in nummis Μαγνήτων.

Quod ad *Criſpinam* attinet, infelicem Commodi conjugem, elegantiſſimum nummum promit Nobiliſſ. Triſtan. Commentair. Hiſt. T. I. p. 723. in quo Criſpina Deæ habitu, ſiniſtra Cornucopiæ, dextra Victoriam tenens, quæ Criſpinæ Lauream porrigit: adſtat panarium ſpicis & papavere repletum ad pedes, a tergo in puppi tres infantes ad partem mediam, quorum ultimus adhuc involutus faſciis. Licet Fortunam denotet Deæ effigies, quam Criſpina hoc in nummo exhibet; panarium tamen cum infantibus & fertilitatem & fœcunditatem ſignant, Cereri conſuetam. Cui accedit, in aliis quoque nummis Criſpinam Cereris adumbrari imagine, ut in nummo Byzantinorum & Cianorum, ubi tanquam Ceres gradiens, utraque tædam ferens, apud Cl. Valentium Lucem huic quoque nummo Criſpinæ affert, quem alibi explicavimus, nummus cum inſcriptione: *Felicitas temporum.* *Tab. VIII. Fig. 9.*

Datur

Datur & *Juliæ Domnæ* nummus, a Philippopolitanis cuſus, ſub Tiberio Barbaro Præſide, forte teſſera grati animi, eo quod Imperator Septimus Severus ad metropoleos dignitatem hanc evexit urbem. In eo conſpicitur Auguſtæ effigies, juncta inſcriptione: ΙΟΥΛΙΑ CΕΒΑCΤΗ: ex averſa parte Ceres tanquam velata, turrito capite, medio corpore monti Hæmo ſive Æmo, (hinc urbi Hæmimontii nomen) inſidens, cui & ſiniſtra innititur, dextra ſpicas tenens & papavera. Vid. Cl. Valentius de Numm. Græc. p. 96 Edit. ult. Idem typus in nummo *Saluſtiæ Barbiæ Orbianæ*, Alexandri Severi conjugis, de quo plura in nummis Sidetorum Pamphyliæ.

Tab. VIII. Fig. 10. *Otaciliæ Severæ*, Philippi ſenioris Auguſtæ, nummus in averſa parte habet Cererem ſub Fortunæ ſtantis ſchemate, dextra ſpicas & papaver cum temone, ſiniſtra Cornucopiæ tenens, cum epigraphe: ΕΠ. Φ. ΦΙCΙΚΟΥ ΑΡΧ. ΕΥΜΕΝΕΩΝ. ΑΧ. *Sub Flavio Phiſico Pontifice Eumenenſium Achæorum.*

Tab. VIII. Fig. 11. Claudat Auguſtarum agmen nummus *Furiæ Sabinæ Tranquillinæ* a Nicomedienſibus percuſſus, in cujus averſa parte Ceres velata, dextra ſpicas & papaver, ſiniſtra tædam ardentem præferens.

Et quis omnes Auguſtarum nummos, quibus novæ Cereres cerealiaque ſymbola declarantur, recenſeat? Plures enim prætermitto, quam deſcribo. Nec in admirationem quem rapiat, adulandi aſſentandique crimen eo proceſſiſſe, ut Auguſtas in novarum Dearum numerum receperint, cum & inferioris ſubſellii fœminæ Dearum ſe ſimulacro repræſentari, divinoque habitu effingi curaverint. Audiamus hæc explicantem Statium Sylv. Libr. V. carm. I. v. 231:

Mox in varias mutata novaris
Effigies: hoc ære Ceres, hoc lucida Gnoſſis.
Illa Maja tholo, Venus hoc non improba ſaxo,
Accipiunt vultus, haud indignata, decoros
Numina.

Ad


VILIA·HAGNE LIBERTA
VXOR·C· PATRONI·


ANNONA AVGVSTI CERES







Ad hæc Statiana illuſtranda ſtatuam muliebrem produco ex inſignioribus Romanis Joh. Dom. de Rubeis, cujus conditionem ſubſcriptio ob oculos ponit: *Tab. IX.*

VILIA HAGNE LIBERTA
VXOR C. PATRONI.

quæ ſub Cereris imagine & ſpicas & papaver manu promit; ut alias ejusdem notæ ſilentio involvam.

Nunc ordinis ratio poſtulat, ut rationes ſubjiciam, cur Auguſtæ præ reliquis Deabus ſub Cereris ſchemate adumbratæ? & videtur hæc ſubeſſe cauſa, quod cum Imperatoribus ſæpius curarum partem, ad procurandam frugum ubertatem, & invehendos commeatus ſuſceperint, populique ſic favorem alimentis ſalubri pretio diſtribuendis captaverint. Hinc e SCto ſæpius honor cudendæ monetæ illis decretus, modiique, panaria, faſciculi ſpicarum papaverisque, ceu teſtes abundantiæ frugum Cerealium, aſſiduis etiam ſterilitatibus ingruentibus procuratæ, impreſſi, gloriæque ac laudis Cereris, frugum Procuratricis, novæ hæ Deæ participes redditæ. Nummi hactenus recenſiti, teſtes certe rei hujus uberrimi: firmat tamen inſuper elegantiſſima ſtatua, Romæ in Julii Tertii Pontificis hortis conſpicienda, ſub figura *Cereris Stolatæ*, ſpicis caput redimitæ, triticeumque manipulum, cui papaver immixtum, manu prementis, eoque alveare adjunctum tangentis. Statuam hanc e Boiſſardo, novo Inſcriptionum Gruterianarum Theſauro, ab Illuſtr. Grævio procurato, illatam invenies, cum inſcriptione, hactenus dicta apprime illuſtrante: *Tab. X.*

ANNONA AVGVST. CERES.

Eſt & nummus maximi moduli Antonini Pii, in cujus averſa parte Ceres ſedens, dextra ſpicas & papavera, ſiniſtra ardentem tædam tenens, prope illam Abundantiæ effigies cum cornucopiæ, eademque, quam jam allegavimus, inſcriptione: *Annona Auguſt. Ceres*; ſed cum nummus vulgo dictus Paduanus, a Joh. Cauvino & Alexandro Baſſiano confictus, inque Muſeo

Bibliothec. St. Genovevæ a Pl. Rev. P. Molineto publicatus, eo Lectorem ablegandum duxi. Ceterum quot modis Annona in nummis expreſſa cernatur, multis demonſtrat piiſſimus & eruditionis altiſſimæ varietate notiſſimus, Epiſcopus Tarraconenſium, A. Auguſtinus, Antiq. Rom. in Numm. Vett. Dialog. ab Andr. Schotto Latin. reddit. Dial. 2. p. 30. Edit. Bruxell.

Sed, inquies, quid Cereri, quid papaveri cum alveari ac apibus in ſtatua Romana commune? Ad Cererem quod attinet, lucem fœneratur Pauſanias in Arcadicis, referens, Cereri Phigalenſi favos fuiſſe oblatos; & in Eliacis auctor eſt, Elæos cum in Prytanæo monte Cereri ſacra facerent, thure & melle ſubactum triticum adoleviſſe. Ex quibus patet, Cererem mella & favos, inter alia libamina ſibi adſciviſſe, quod poſtea a Græcis cum Cereris cultu ad Romanos tranſiit: nam quotiescunque ambarvale ſacrum pro maturis celebrabatur frugibus, favi cum libaminibus offerebantur. Hinc a Porphyrio in Antro Nymphar. apes Cereris ſtatuuntur miniſtræ. Ingenioſiſſimus Menetrejus in Symbolic. Dian. Epheſ. Explic. ob puritatem credit, & Pindari Scholiaſten in Pythic. Od. 4. v. 106. ad verba:

σέ δ' ἐν τούτῳ λόγῳ χρησμὸς ὤρθησεν Μελίσσας,

Te vero in hoc ſermone oraculum erexit Meliſſæ;

adducens, hoc probare conatur. Sic autem Scholiaſtes: Μελίσσας κυρίως μὲν τῆς Δήμητρος ἱερείας φασί. Καταχρηστικῶς δὲ, καὶ τὰς πάσας, διὰ τὸ τοῦ ζώου καθαρόν. Loquitur ἑλικώνιος κύκνος Πίνδαρος ἱμερόφωνος l. c. de Meliſſa Sacerdote Delphica, Meliſſæi Regis filia, quæ certe καταχρηστικῶς Scholiaſtes vel potius Cl. Menetrejus ob puritatem ad apiculas trahit. Evidentius de puritate apum teſtimonium tradit Didymus, Geoponicorum ſcriptor: ἐστὶ δὲ καὶ καθαρὸν ὑπερβολῇ τὸ ζῶον οὐδενὶ τῶν δυσώδων, καὶ ἀκάθαρτον προσιζάνον. οὔτε λίχνον, οὔτε δὲ σαρξὶν, οὔτε αἵματι, οὔτε λιπάσματι, οὐδενὶ προσίπταται, ἀλλὰ μόνοις

τοῖς

τοῖς γλυκὺν ἔχουσι τὸν χυλόν. *Eſt præterea puriſſimum animal, nulli graveolenti ac immundæ rei inſidens; neque guloſum eſt, neque ad carnes, neque ſanguinem, neque ullam pinguedinem advolans, ſed ſolum iis, quæ dulcem ſuccum habent.* Vid. Excell. Needham, Geoponic. Script. L. XV. cap. 3. p. 409. Magis certe quadrat hoc argumentum, ſub famulatu Cereris quoque apes eſſe, quod cymbala & tympana, ut Magnæ Deûm Matri, ſic & Cereri ſint communia: at quem lătet, apes diſſipatas & diſplicatas, ut loquitur Varro de Re Ruſtica L. 3. cymbalis & plauſibus in unum locum reduci? Sic Claudianus:

> \- - - *Qualis Cybelejia quaſſans*
> *Hyblæus procul æra ſenex revocare fugaces*
> *Tinnitu conatur apes.*

Si cui vero dubium, cymbala & tympana Cereri non competere, Pindarum legat Iſthm. Od. 7. v. 3. 4. ſeq. qui Bacchum πάρεδρον χαλκοκρότου Δαμάτερος, *aſſeſſorem æriſtrepæ Cereris*, vocat, quæ Scholiaſtes adhuc latius deducit. Sic Cereris ſtatua, quam ex Aſiatico itinere redux Nobiliſſ. Whelerus in Angliam ſecum attulit, ſiniſtra tympanum Cybeles geſtat, ceu in Præfamine Gallicus interpres monuit, cum in editione Anglica illud eſſe crediderit, cujus Hipponenſium St. Antiſtes de Civit. Dei L. VII. c. 24. meminit. Sic in Eleuſiniis ſexto die cymbalorum ſtrepitus auditus, de quo vid. Cl. Lampe L. 3. c. 5. p. 310. 311. de Cymbal. Vett. qui in Cereris quoque ſacris & myſteriis e cymbalis bibi ſolitum, e Clem. Alexandr. ad Gent. probat. Præterea perplacet alia ratio, quam Menetrejus quoque affert; quemadmodum Ceres non minus digno quam proprio elogio *Munifica* dicatur; ita apem munificam quoque eſſe nuncupandam: gratis enim nobis mellificat, & ſine impendio mortalibus labores ſuos elargitur. Poſſem huc infinita alia trahere, ſed longioris id operæ; Plura tamen qui deſiderat, citatum Barbarinæ Ceimeliothecæ Præfectum adeat. Nobis adhuc pro-

bandum reſtat, quomodo papavera apibus jungi & aptari poſſint, quod in ſtatua hac factum. Superioribus jam innuimus, a cibo infantum mutuaſſe, ſecundum Etymologos, papaver nomen ſuum; jam cum primitivus mos obtinuerit, ut melle quoque juncto paſcerentur infantes, quod a Jove & Beroë mellis alimento enutritis fluxiſſe nonnulli credunt, quis papaveris mellisque, rerum dulciſſimarum, connubium felix neget? Triptolemi edulia, ab Ovidio in Faſtis l. 4. Edit. Criſpinian. in Vſ. Delphin. P. 3. p. 591. exhibita, fuſe rem declarant:

Mox epulas ponunt liquefacta coagula lacte,
Pomaque, & in teneris aurea mella favis.

Et paulo poſt de Cerere: . . . *ſomnique papavera cauſas*
dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.

Sic Moſchion jubet, ut nutrix os infantis melle illinat. Nec infantum tantum deliciæ mel & papaver; ſed in lautioribus conviviis, inque menſis ſecundis, ſecundum Plinium, ſemini trito candidi papaveris cum melle locus. Vid. Platin. libr. 3. de Voluptat. & Cl. Bogdan. Not. in Sim. Seth. de Aliment. p. 166. qui a Polonorum menſis minime adhuc exulare illud meminit. Exoptatæ hæ vires papaveris, pretioſæque nectaris mellei virtutes, moverunt Plinium, ut Libr. XX. cap. 19. p. 74. Edit. Harduin. Tom. IV. exclamaverit: *Simplex & antiqua illa ſalubritas papavere & melle conſtat.* Virgilius Æn. II. de Dracone ad oblivionem redacto: *Spargens humida mella, ſoporiferumque papaver.* Sed vela contraho, hoc tantummodo pro confirmanda ſententia, alveare ſcilicet papaveri jungi, annectens; apibus maximopere prodeſſe papaver; Plinii iterum hac in re, ni grave erit, auctoritate utor Libr. XXI. c. 12. p. 133. Tom. IV. Edit. Harduin. *Hortis coronamentisque maxime alvearia & apes conveniunt . . harum ergo cauſa oportet ſerere thymum, apiaſtrum, roſam, violas, lilium, cytiſum, fabam, erviliam, cunilam, papaver &c.* Inſervit ad hunc Plinianum locum illuſtrandum tabula

bula cum Spei imagine Romæ ad Hortos Bellajanos poſita, ad cujus pedes alveare roſis, papavere & ſpicis exornatum; de qua alibi. Sed quæ ſine impendio e papavere hauriunt pro conficiendo melle apes, id non ſine capitum papaveris maximo diſpendio peragunt culices, ut e Nicandri Georgicis apud Athenæum obſervare licet, cujus verba adſcribere non pigebit, cum errorem, quem Vir cæteroquin doctiſſimus erraverit, detegant.

Καὶ δ'αὐτῆς μήκωνος ἄπο πλαταγώνια βάλλοις,
ἄβρωτον κώδειαν ὄφρα κνώπεσσι φυλάξῃ.
Φυλασσίνῃ γὰρ, πάντα διοιγομένοισιν ἐφίζει
Ἑρπετὰ, τὴν δὲ δρόσοισιν εἰσκομένην βοτέονται
κώδειαν, κάρποιο μελιχροτέρου πλήθουσαν.
θρίων διοιχομένων ῥέα μὲν φλόγες ἄλλοτε ῥείπῃ
πλήξαν σαρκοτύπησι, τὰ δ'οὐ βάσιν ἐςήριξαν.
Θρία δ'οὐ λέγει τὰ τῆς συκῆς, ἀλλὰ τὰ τῆς μήκωνος
Οὔτε τὶ παιβρώμην ποτιδεγμένα πολλάκι δ'ἴχνη
ςιφροῖς ὠλίσθησαν ἐνιχρίμψαντες καρείοις.
Ἀδρύνει δὲ βλάςα βάθει ἐν τάχει καρπὸν. e verſione Dalechampii:

Papaveris florem tu adime,
Vt intectum caput, & a culicibus eroſum custodias
Foliis omnibus. Flos noxius eſt: inſident enim cum recluditur
Beſtiolæ, quæ rore madidum depaſcuntur
Codium fructu mellito plenum.
Detracto vero flore facile a cortice capitis alio tu rejicies,
Manu percuſſus ſi excutias: non enim gradum ea obſirmare poſſunt animalia,
aut aliunde cibum capere, & ſæpe accidit,
ut ſolidis papaveris capitibus dum ſe impingunt,
per lubricum ejus lævorem cadant.
Sic etiam celeriter germina in profundo capitis vaſculo ſemen amplificant.

Ex hoc loco vir quidam doctiſſimus, (cujus Parenti quod Grajæ . . . *gentis arcana nihil retruſum nec reconditum ſervet, debetur iſtud omne)* elicere vult, florem papaveris maximopere caput a culicum punctionibus defendere & liberare. Haud equidem me latet, quod proprie ex Grammaticorum mente Κώδειαν tantum de papaveris capite pronuntient: Lycophronem tamen in Caſſandr. & Homer. Iliad. ξ Nicandr. in Alexipharmac. aliosque pro capite quovis animato ponere κώδειαν, certum eſt, id quod Cl. Meurſius Notis in Lycophron. Caſſandr. p. 108. quoque notavit; ſed certe hoc in loco perſpicue plane de papaveris tantum capitibus agitur, ni in meridiana quis cæcutire velit. Sed parco nomini, cui omnes φιλέλληνες aſſurgunt, illudque ſubmiſſe venerantur. Eadem enim mihi, quæ Cl. Gyraldo, mens eſt: *Cum vero mihi occurrit*, inquienti, *ut tales errores caſtigem, ne tunc a me quæras illorum nomina, quos accuſo: libenter enim, homo cum ſim, magnis viris parco; ingenui quippe hominis eſſe duco, parcere perſonis, dicere de vitiis.* Syntagm. de Diis. p. m. 301. Edit. opp. Gyraldin. ult. Belgic.

Sed opus eſt, ut e diverticulo in viam redeamus, argumento noſtro ulterius inhærentes, rationesque ſuppeditantes, cur Auguſtæ præ ceteris Deabus Cereri, ſpicis papavereque inſtructæ, aſſimilatæ fuerint? Nimirum papaver fœcunditatis ſymbolum eſt: unde Porphyrius apud Euſeb. Præpar. Evangel. Libr. III. c. 11. p. m. 109. Edit. ult. Διὸ ἢ κατέςεπται τὸ βρέτας αὐτῆς τοῖς ςάχυσι, μήκωνές τε περὶ αὐτὴν τῆς πολυγονίας σύμβολον. *Quæ cauſa etiam eſt, quamobrem ipſius effigies ſpicis coronetur ac papaveribus, quæ magna fœcunditatis ſymbola ſunt.* Ceres vero fons & origo eſt omnis fœcunditatis: cui jam mirum videbitur amplius, Auguſtas imagine Cereris hoc fœcundo ſub ſymbolo adumbratas, cum ab iis opimius vix emolumentum quam e geniali retundarit thoro, Imperii hæredes Imperatoribus largiente. Nec enim frugum tantum fertilitas Cereri attributa,

ſed

ſed & animantium. Probat hoc de Vita Contemplativa, Philo. p. 890. Vocant τὴν δὲ γῆν Δήμητρα, παρ' ὅσον μήτηρ εἶναι δοκεῖ πάντων φυτῶν τε καὶ ζώων, *quod mater videatur omnium ſtirpium & animantium.* Sic Valerius Flaccus de epulantibus Argonautis libr. II. v. 69.

- - - - *Cereris tua munera feſſas*
reſtituunt vires.

& libr. III. v. 5. *dat Cererem lectumque pecus*, ovinas nempe carnes ad comedendum & ſtragula. Dilucidius hæc expreſſit Callimachus Hymn. in Cerer.

φέρβε βόας, φέρβε μᾶλα, φέρε ςάχυν, οἶσε θερισμόν.
Paſce boves, paſce oves, fer ſpicam, fer meſſem.

hinc παμβῶτις γᾶ, *omnia paſcens terra* ſive Ceres apud Sophoclem dicta Philoct. v. 396. Quod ſi cui dubium oriatur, an partuum quoque humanorum ſoſpitatrix & præſes fuerit credita, ſolvet hoc exclamans in Priapæis:

Enneæ Cererem nurus frequentant;

ut fœtus ſcilicet hæredeſque obtineant. Et Orpheo Ceres audit Hymn. 39.

εὔτεκνε, παιδοφίλη, σεμνὴ, κουροτρόφε, κούρα, e verſ. Scaliger.
Proletaria, amans natæ, Dea Rumia, nutrix.

Non poſſum amplius continere calamum, quin nitidiſſimam gemmam, cujus jam mentio facta, e Theſaur. Brandenb. Cl. Begeri Comment. illuſtrato promat, quæ Cererem κουροτρόφον, ſeu Auguſtam forte ſub illa latentem exhibet. Caput corona ſpicea, papaverum capitibus diſtincta nitet, coma Cererem ἠΰκομον καὶ καλλιπλόκαμον ἀνάσσην, *pulchricomam & elegantes comarum nexus habentem Reginam*, ex Homerico elogio, exhibet. Præcipuum, quod gemmam commendat, ſunt infantes pectori adhærentes cum cornibus copiæ, indicantes eſſe & παιδοφίλην, *puerorum amantem*, & κουροτρόφον *pueros nutrientem*, ac εὔτεκνον καὶ πολύτεκνον, *& pulchros multoſque liberos*, vel ſi Nonni vocabulo exprimere malis, ἀγλαιόπαιδα, *illuſtres infantes habentem.*



tem. Si conjecturæ Begerianæ locus, cum Plemnæa Orthopolin recens natum, & Triptolemum, Meganiræ Celei uxoris filium, educaverit Ceres, hos in ejus pectore credit denotatos. Sic in nummo Commodi in Theſauris Regiis Gallicis obvio, Criſpinæ ſub Cereris imagine ante arborem ſedenti, & ex ea dextra pomum decerpenti, ad pedes tres pueruli adſtant, quibus nati ex ſe liberi deſignantur, id quod alius nummus ejusdem Criſpinæ apud Triſtanum, cujus ubi de Auguſtis novæ Cereris

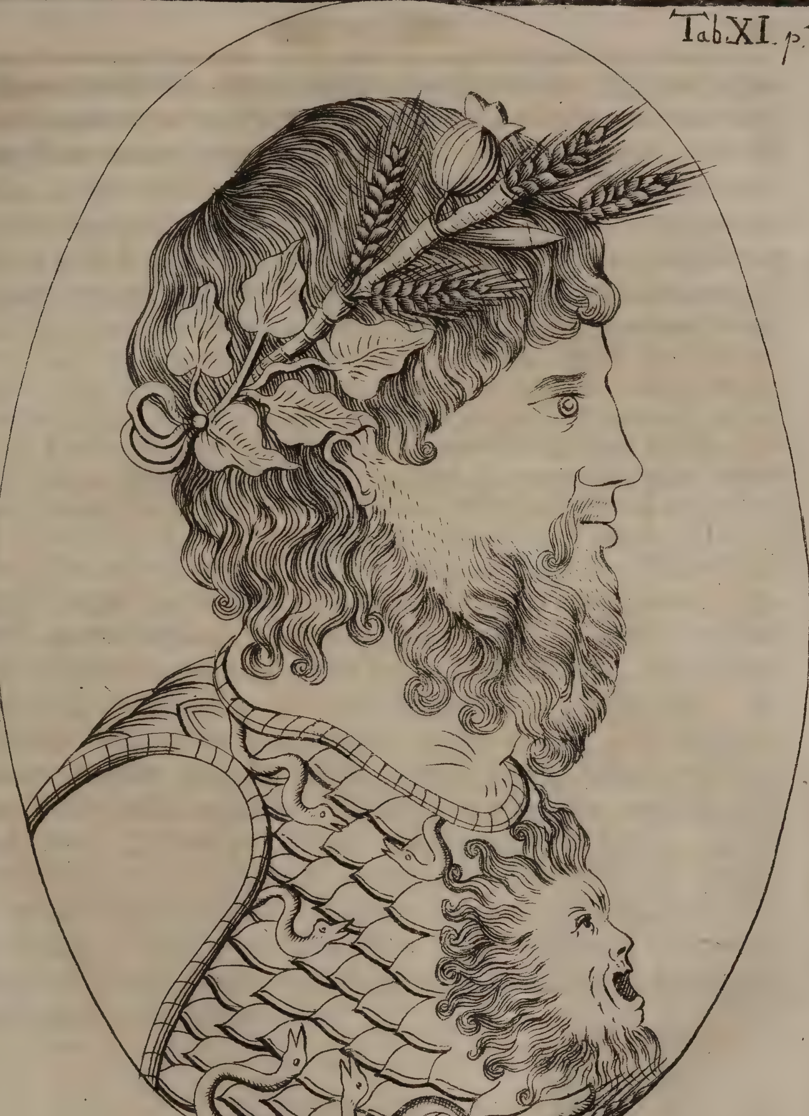
reris imagine inſignitis egimus, injecta mentio, in quo in puppi tres infantes ad partem mediam, quorum ultimus adhuc faſciis involutus, viſuntur. Nec obſtat hac de re Hiſtoricorum ſilentium, cum nummi proſtent id luculenter probantes, inprimis nummus apud Illuſtriſſ. Spanheim. Diſſ. de Numm. p. 659, in quo hinc Commodus, iſtinc inſcriptio: LIBERI AVGVSTI, itemque alius apud Vicum in Numm. Auguſtar. in quo FOECVND. AVGVST. aliique. Summæ enim & temeritatis & impudentiæ fuiſſet ſignum, attribuere in nummis Liberos Auguſtis, cum nullos unquam habuiſſent. Sed redeo ad gemmam, ubi Ceres κουροτρόφος in collo quid appenſum geſtat cordis ſpecie, eodem plane modo, ut in gemma Auguſtea, quam Illuſtr. Baro le Roy exhibuit, Agrippina Germanici geſtat, quam Cl. Rubenius, qui primus gemmam hanc vulgarat, bullam arbitratur, eandemque etiam in imagine Cleopatræ apud ſe ſpectari, & eodem modo adornatas etiam eſſe Livillam Druſi, & Meſſalinam in iis, quas Dux Bukingamus olim a parente ejus comparaverit. Nec impedit, bullas infantum tantum eſſe, cum Tiraquellus ad L. III. Connubial. probet, iis quoque mulieres uſas fuiſſe. Figuram cordis quod concernit, lucem affert Clem. Alexandrin. Patrum Græcorum doctiſſimus, in Protrept. p. 96. ubi inter Myſtica Cereris ſymbola: ῥόιας πρὸς τοῖς δὲ καὶ καρδίαι, νάρθηκές τε, καὶ κίττοι, πρὸς δὲ καὶ φθοῖς, καὶ μήκωνες, *mala punica atque etiam corda, ferulas & hederas & præterea placentas & papavera*, recenſet. Qualia vero corda iſta, vel e quibus conflata, nil certi, niſi ex meris conſtat conjecturis. Credo cordiformi hac bulla παιδοφιλίαν Cereris deſignari, hinc παμμήτειρα Δηώ, *Cererem omnium matrem* vocat Nonnus libr. 19. Dionyſ. Eadem ratione Ceres ſecundum Arnobium libr. 6. cum mammis grandibus effigiatur, hincque *mammoſa* a Lucretio vocatur, quæ vox haud apte exprimitur per *multimammiam*, cum multimammia Dea ſit, quæ multas, mammoſa, quæ non qui-

dem multas, ſed grandes mammas habet. Græce πρόμαςος mulier eſt mammoſa, quæ grandes habet mammas inſtar mulierum vel gravidarum, vel infantibus ubera præbentium; idem plane vocabulum ac μεγαλόμαςος; πολύμαςος autem Dianæ Epheſiæ mammis multis & uberibus inſtructæ, ut Minutius Felix loquitur, epitheton eſt. Vid. hac de re egregie diſſerentem Illuſtr. Cuper. in Apotheos. Homer. p. 253. ſeqq. Sic papaver quoque eſt mammoſo capite: hincque Nicandro in Alexipharm. v. 433. κεβληγόνος μήκων, ὁ ἐν τῇ κεφαλῇ τὸν γόνον ἔχων, *in capite fœtum habens*, non abſimili modo ac lacte mammæ turgidæ. Ita & gravidum vocavit papaver Auſonius:

Errantes ſylva in magna, & ſub luce maligna
Inter arundineasque comas, gravidumque papaver.

Rationi denique non abſonum erit addere, ideo papaver Auguſtis ſub novæ Cereris ſchemate ſuperbientibus addi, quod papaver Civitatum ſignum, quarum Auguſtæ cum Auguſtis Dominæ erant, teſte jam citato Porphyrii loco apud Euſeb. de Præpar. Evangelica: πόλεως ὁ μήκων σύμβολον. Verum ſatis ſuperque de novis Deabus Auguſtis, Cereris imagine ſuperbientibus, ubique in nummis & marmoribus obviis. Sed quis unquam præderet, Auguſti quoque vultum ſub Cereris adumbrari effigie? Exhibet tamen gemmam talem, Imperatoris Juliani vultum præ- Tab. XI. ferentem, cujus tempora ſpicis papavereque innexa, quale quid neque in hiſtoriis, neque in antiquitatibus ſe hactenus obſervaſſe meminit Excell. Beger. qui Achatem, cui inſculpta hæc imago, in Theſauro Brandenburgico exhibuit T. I. p. 130. Corona hæc papaveraceo ſpicea videtur vilitatem annonæ, populo procuratam, clare innuere: nec deſunt rei uberrima teſtimonia. Cl. Begerus ex Ammiano Marcellino promit libr. 22. p. 255. Edit. ultim. Gronovian. in fol. *Inter præcipua & ſeria illud agere ſu-*

Tab.XI. p.74.





perſluum videbatur, quod nulla probabili ratione, ſuſcepto popularitatis amore VILITATI STVDEBAT VENALIVM RERVM, *quæ nonnunquam ſecius quam convenit ordinata, inopiam gignere ſolet & famem.* Jungo evidentiſſimo huic loco alium, ex ipſiſſimo Imperatoris. Miſopogon. p. 369. Edit. Spanh. hæc, quæ Ammianus protulit, illuſtrantem & illud in ſubditos collatum beneficium, quod Ceres frugum genetrix, in genus quoque humanũ detulit, confirmantem: ἐπεὶ δ᾽ ἦν τὰ μὲν ἄλλα πολλὰ παρ᾽ αὐτοῖς πάνυ. Καὶ γὰρ ἦν οἶνος καὶ ἔλαιον, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα. σίτου δ᾽ ἐνδεῶς εἶχον, ἀφορίας δεινῆς ὑπὸ τῶν ἔμπροσθεν αὐχμῶν γενομένης, ἔδοξέ μοι πέμπειν εἰς χαλκίδα, καὶ ἱεράπολιν, καὶ πόλεις τὰς πέριξ. Ἔνθεν εἰσήγαγον ὑμῖν μέτρων τετταράκοντα μυριάδας. ὡς δ᾽ ἀνάλωτο καὶ τοῦτο, πρότερον μὲν πεντάκις χιλίους, ἑπτάκις χιλίους δὲ ὕςερον, εἶτα νῦν μυρίους, οὓς ἐπιχώριόν ἐςι λοιπὸν ὀνομάζειν μοδίους πάντα οἴκοθεν ἔχων ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου κομισθέντα μοὶ σῖτον ἔδωκα τῇ πόλει, πραττόμενος ἀργύριον οὐ κατὰ δέκα μέτρα, ἀλλὰ πεντεκαίδεκα τοσοῦτον, ὅσον ἐπὶ τῶν δέκα πρότερον. *Cumque cæterarum rerum magna eſſet copia, (erat enim vinum, oleum, cæteraque omnia,) frumenti autem inopia, propterea quod ſuperior anni tempeſtas paulo aridior magnam agrorum ſterilitatem effecerat, mittendum in Chalcide Hierapolin, cæteraſque finitimas urbes putavi. Inde vobis menſurarum quadringenta millia intuli: quo conſumto numero primum quinque millia, deinde ſeptem millia, poſtremo nunc decem millia modiûm, ut vos jam nominare conſvevistis, quod omne triticum ex Ægypto allatum ad me fuerat, domo mea eductum civitati donavi, neque pro decem menſuris, ſed pro quindecim tantum argenti, quantum antea pro decem accipi ſolebat, exegi.* Sunt plura alia, quæ hujus Imperatoris liberalitatem & curam in procuranda Annonæ vilitate commendant, quæ brevitatis ſtudio prætermitto.

ISIS.

INter Germanicas priſtini Latii reliquias ſequens inſcriptio ex Apiano in Theſaurum Gruterianum illata, apud Iſaram fluvium in Bojaria reperta:

ISIDI
MYRIONYMAE
SACRVM
FESTINVS T. JVLI
SATVRNINI. G. P. P. SE
RARI. POSVIT
FORTVNATVS. FJVSDEM
SERVVS
FACIVNDVM. C.

Repertu hæc datur in Nova Græviana Edit. Corpor. Inſcript. Gruter. p. 83. n. 11. & in inſcript. 10. ejusd. pag. dicitur eadem Isis FRVCTIFERA. Prioris denominationis explicationem ſuppeditat in Luſu Aſini, Madaurenſis ille Mileſiarum ſcriptor libr. XI. p. 241. Edit. Pricæan. *Me primigenii Phryges Peſſinuntiam nominant Deûm Matrem; hinc Autochthones Attici Cecropiam Minervam; illinc fluctuantes Cyprii Paphiam Venerem: Cretes ſagittiferi Dictynnam; Siculi trilingues Stygiam Proſerpinam, Eleuſinii vetuſtam* (in Codice Wagenſeilii, ad cujus marginem variæ Lectiones ab Illuſtri Octav. Ferrario ex optimis codd. MStis

MStis collectæ, adſcripſit vir χαριέστατ@, legitur *veſculam*) *Deam CEREREM, Junonem alii, alii Bellonam, alii Hecatem; Rhamnuſiam alii, & qui naſcentis Dei Solis inchoantibus radiis illuſtrantur Æthiopes, Ariique, priſcaque doctrina pollentes Ægyptii, ceremoniis me prorſum propriis percolentes, appellant vero nomine Reginam Iſidem.* Scilicet cum omnia Numina Gentilium Deorum maſculorum ad unum referantur Solem, ut Macrob. Saturn. libr. 1. vult; ita & optimo jure fœminei ſexus numina ad unam Lunam ſive Iſidem redigantur, conveniens eſt, ut optime ſentit gentis noſtræ decus eximium, in ipſo ætatis flore ereptum, El. Schedius de Diis Germanis c. 11. p. 172. qui ibidem adjungit elegantiſſimum ex Ariſtotelis libr. de Mund. locum: εἷς δὲ ὢν πολυώνυμός ἐστι, κατονομαζόμενος τοῖς πάθεσι πᾶσιν, ἅπερ αὐτὸς νεοχμεῖ. e. i. *unus vero Deus exiſtens multis nominibus dictus eſt; denominatus ab omnibus effectibus, quorum ſpecimen edere ipſe ſolet.* Vid. hac de re plura & exquiſitiſſima apud eruditiſſimum Nummi Panthei explicatorem, Cl Nicaiſium, occaſione nummi Iſiaci, cum inſcriptione θεοῦ πάνος. cap. V. p. 57. Poſterioris, FRUGIFERAE nempe, rationem ex Herodoto diſcimus, qui Ægyptiorum Iſidem, Græcorum Δήμητραν eſſe innuit. Nec mirum, cum ambarum communia fuerint ſymbola. Sic Cereri attributam vidimus coronam ſpiceam, de Iſide Tertullianus de Coron. c. 7. teſtatur: *Prima Iſis repertas ſpicas capite circumtulit*; & Apulejus libr. XI. de Iſide: *Dextra lævaque ſulcis inſurgentium viperarum cohibita, ſpicis etiam Cerealibus deſuper porrectis &c.* quod tabulam Iſiacam Pignorii inſpicientibus quoque liquet, ubi Iſis cum ſacro capitis ornatu, vulturinis nempe pennis ſpiciſque ſæpius occurrit. Sic calathus utriusque Deæ in capite geſtamen, ciſtæ in earundem ſacris, eadem denique in utriusque Deæ ſacris arcani ſeu τοῦ ἀποῤῥήτου religio, ut omni jure Cereri a nobis jungatur: quippe Iſidi æque ac Cereri amica papavera, quod e

nummis aliiſque veteris ævi reliquiis palam fiet. Ad nummos equidem quod attinet, occurrit Imperatoris Hadriani Anno XVI. cuſus cum Nilo coram Iſide, ſiſtrum & papaver gerente, in Theſaur. Maurocen. a Cl. Patino edito cap. XII. de Numiſm. Græc. Imper. Rom. ex Ære. Sic nummus Commodi a-

Tab. XII. Fig. 2.

pud Guilelm. de Choul in noto ejus ad antiquitates illuſtrandas, nec vulgaris laudis vel induſtriæ opere, (e Spanheimiana commendatione) de Religione & Caſtramet. Vett. in cujus averſa parte Cæſar, cui lauream imponit victoria: adſtat cum ſiſtro Iſis, ad cujus pedes modius cum frumenti ſpicis immixtisque papaveris capitibus, ſed niſi omnia me fallunt, idem nummus e Stephanonio, elegantiſſimo artificioſiſſimi Dn. Goeree operi inſcripto: *Moſaiſe Hiſtorie der Hebreewſe Kerke Part. II.* inſertus, niſi quod modius cum ſpicis & papavere in aram flammantem ſit mutatus. Et quis Iſidis eſſe neget; quem

Tab. I. Fig. 3.

nobis in Specim. Rei Nummar. exhibuit Antonini nummum, laborioſiſſimus Morellus cum muliere humi decumbente, Sphingi innixa, fruges in præcinctorio gerente, dextra ſpicas cum papavere, læva, cornucopiæ geſtante, cum inſcriptione: ἐυθήνια L. H. *Abundantia A. VIII.* Quod ſi dubium adhuc alicui ſupereſſet, Iſidem hoc in nummo conſpici, magis inſuper probat

Tab. XII. Fig. 1.

& evincit, elegantiſſima Achatis ſculptura, omnia hucusque de Iſide allata illuſtrans, cujus ectypon e reliquiis muſei Dn. a Taliensker obtinuimus. Sphingi innixa Iſis Deam eo ſiſtit habitu, quo illam deſcripſit Apulejus libr. XI. p. 240. Edit. Pricæan. *Primum uberrimi crines prolixique & ſenſim intorti per divina colla paſſive diſperſi, molliter fluunt &c.* Læva manus ab Apulejana deſcriptione recedit, cum loco cymbii aurei, ſpicis immixtum papaver appareat. *Pedes*, ut verbis Platonici philoſophi me expediam, *ambroſios tegunt ſoleæ, palmæ victricis foliis intextæ*, ad cujus extremitates ſpicæ progerminant. Nilum ex oppoſito Deæ cubantem optime & ad vivum quaſi ex

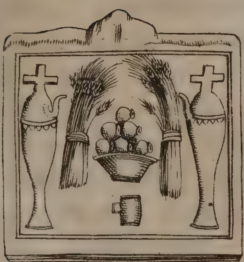
omni

Tab. XII. p 78

1



3



2



Mensa Sacra 2

4





omni antiquitate depinxit, in Hercul. Prodic. doctiſſ. Vinand. Pighius, cujus verba gemmam hanc illuſtrantia, inſerenda duxi: *Nilus ingens, per cujus corpus ſedecim cubiti pueri*, (ut eos „Philoſtratus Lemnius appellat,) luſitantes ejus fluminis incre„menta notant. Quorum decimus ſextus humero ipſius inſidens, „calathum fructibus & floribus plenum capiti imponit; atque in„dicat XVI. cubiti juſtum Nili incrementum Ægypto fructuum „omnium ſummas adferre delicias: non ſecus ac XV. ſecuritatem, „ & XIV. hilaritatem. Reliquos inferiores, nempe ſi ſupra XIII. cu„bitum non excreſcatNilus, famem ac penuriam Ægypto porten„dere. Plinius idem ſcribit Hiſt. Nat. L. V. cap. IX. Hæc etiam ele„gantiſſime in ipſa ſtatua per puerorum geſtus indicantur, in cujus „ item baſi frutices, herbæ, plantæ *Nilo peculiares, ad vivum ex„ ſculptæ viſuntur*: quas inter procul dubio papaveri quoque noſtro locus erit. Nili hæc ſtatua ad effigiem Sacerdotis Ægyptii ſive *Tab. I.* Iſiaci apud Cl. Auguſtinum in Gemmis P. II. Fig. 38. 39. 40. nos de- *Fig. 2. &* ducit, qui Menſam SacramÆgyptiam manu tenet, cui impoſitæ *Tab. XII.* binæ aqua nilotica repletæ hydriæ, & hinc inde ſpicarum *Fig. 3.* faſciculi poſiti cum caniſtro, in quo an panes, an poma, an *papaveris capita* impoſita, dubium; a margine ipſius menſæ & a manibus brachiisque ſacerdotis pendent frondes, flores & fructus, fabæ Ægyptiæ calicesque ſeminales, quas ægre quis a *papaveris transverſim diſciſſis capitibus* diſtinguet, cum teſte Cl. Cluſio, qui

Depinxit quicquid ſub cardine naſci
ſciverat Eoo, viderat occiduo,

Fabam quoque Ægyptiam accuratiſſime deſcriptam nobis reliquit; cui *prægrande papaveris caput*, cujus ſummum faſtigium transverſim fuerit præciſum, ciborium fabæ Ægyptiæ exacte refert; ita ut hæc deſcriptio paulum diſtet a Pliniana Loti deſcriptione Libr. 13. Hiſtor. natural. c. 17. & 18. cui fructus in capite *papaveri ſimilis inciſuris* omnique alio modo, intus

grana

grana ſeu milium. Et paulo poſt hæc adjungit Plinius: *Mirum eſt, quod præter hæc traditur: Sole occidente papavera* ea comprimi, & integi foliis, ad ortum autem aperiri, donec matureſcant, flosque, qui eſt candidus, decidat. Apte hæc conveniunt cum Ægyptia planta *Nilufar*, de qua Kircherus πολύγλωσσος in Oedip. Ægyptiac. Theatr. Hieroglyph. p. m. 76. quod proprie vocetur *Papaver paluſtre.* Hæc vero cum per

Tab. XII. Fig. 4. ſe ſatis obvia, tum firmat magis inauguratio Sacerdotis Iſiaci in Obeliſc. Ramaſſ. in ſummitate ſecundi lateris meridionalis oculis objecta, ubi ſacerdos inaugurandus flexis genibus ſupremi Numinis vices gerenti ſacerdoti mitrato & throno inſidenti ſupplicare videtur, ad influxu ſuo imbuenda duo vel punica mala vel potius papaveracea capita, quæ manibus geſtat. Rationem hujus inaugurationis verbis Kircherianis ex Oedip. ejus Ægyptiaco l. cit. ſuppeditabo: *Per papaveris hæc capita vel mala punica, Ægyptios nihil aliud intellexiſſe, niſi regnum, in papavere enim & pomo granato natura perfectiſſimam coronam effinxit, & papaver ſemper civitatis ſymbolum exſtitit, quia uti in civitate multi homines habitant, ſic in papaveris capite, quaſi intra eadem mœnia multa ſunt ſemina; & ut civitas in vicos & domos eſt diſtributa, ſic & papaveris caput in multas intus partes diviſum eſt, multaque interſtitia habet.* Hæc Kircherus.

Tab. XII. Fig. 5. Hanc Iſiaci Sacerdotis inaugurationem in Ramaſſæo Obeliſco ſequitur ſerpens atque ſtatua Iſidis averruncæ, ut flagellum in manibus docet, cum SCEPTRO PAPAVERACEO, quibus ſymbolis Apotropææ cultus potiſſimum perſuadetur. Iſis enim, teſte Diodoro, æque ac Ceres legum inventrix eſt, & ideo paſſim *legifera* audit. Sceptrum vero ex Kircheriana quoque interpretatione Papaveraceum, indicat politicam adminiſtrationem, in qua, quod in capite papaveris corona, id in Politico ſtatu Rex aut Princeps; quod in capite contenta ſemina, id in politica

politica ſubditi; quod denique folliculi diſtincti in papavere, id diverſæ jurisdictiones in Politico ſtatu: atque adeo appoſite Isis papaveraceum sceptrum appoſitum habet. Sceptrum hoc Papaveraceum & ipſa papaveris capita apparent in ſimulacro Canopi, de quo jam dictum, ubi de Ægypto p. 3.

Poſt Iſidem prodeat in medium

MAGNA DEVM MATER

Dea magna, Dea Cybele, Dindymi magna Domina,

e Catulli elogio, quæ papaveris quoque dona non recuſat. Nec mirum, cum apud ſcriptores & in marmoribus ſæpius cum Iſide & Cerere confundatur & conjungatur. Euripidem produco ex tot auctoribus teſtem in Helen. v. 1317. ubi Cereri, matris Deûm nomen expreſſe imponitur:

Ορεία ποτὲ δρομάδι κώλῳ
μάτηρ Θεῶν ἐσύθη
Αν᾽ ὑλάεντα νάπη,
Ποτάμιόν τε χεῦμ᾽ ὑδάτων,
βαρύβρομόν τε κῦμ᾽ ἅλιον,
πόθῳ τᾶς ἀποιχομένας
Αῤῥήτου Κούρας
Κρόταλα δὲ βρόμια, διαπρύσιον
ἱέντα κέλαδον, ἀνεβόα,
Θηρῶν ὅτε ζυγίους,
ζεύξασα θεὰ σατίναν,
Τὰν ἁρπασθεῖσαν κυκλίων
χορῶν ἔξω παρθενίων. i. e.

Montana quondam veloci pede
Mater Deûm feſtinavit
Per ſylveſtres ſaltus,
& fluvialem fluxum aquarum,

L gravi-

graviterque ſtrepentes fluctus marinos,
Deſiderio amiſſæ
non nominandæ filiæ Proſerpinæ.
Crepitacula vero Bacchica clarum
ſonitum mittentia reſonabant,
Leones quando jugales
Junxit ad ſuum currum,
Raptam filiam rotundis
choris e virgineis quærens.

Sic in Inſcription. Gruter. nov. Oper. Magna Deorum Mater CERARIA dicta eſt, de qua fuſius portentoſi in omni antiquitate acuminis vir, Phil. a Turre de Diis Aquilejenſibus p. m. 311. In Inſcriptione quoque Syntagm. Reineſian. CERERI, MAXIMAE MATRIS appellatio additur. Sed quæris ex me, unde probem Magnæ Deûm Matri, Cereri item & Iſidi papavera fuiſſe dedicata? Δείξω δὲ μύθων τῶνδ' ἀλήθειαν τάχα, ut Euripides in Hippol. loquitur, *oſtendam vero ſermonum horum veritatem ſubito*, & quidem ex elegantiſſimis imaginibus, olim Romæ apud Albericos reperiundis, quas diligentiſſimus Boiſſardus Antiqq. T. III. p. 133. inſeruit, & novo Inſcriptionum Gruterianarum Operi p. 29. intulit ſempiterna ſeculorum memoria reverendus Grævius. *Tab. XIII. Fig. 1.* Monumentum ſiſtit a Martia Otacilla Auguſta Matri Deum dedicatum, in quo cornucopiæ, & tympana & Atys adſtans, & anguis & Dea ipſa, ſimulque πύργωτος ςέφανος ſive turrita corona in capite (uti Phornutus vocat) & leo aliaque Matris Cybeles conſueta ſymbola conſpiciuntur. Ad leonis pedes cum ſpicis bina papavera jacent, hæc quæ dicere volui elucidantia, ut non abſonum dictu judicem, illud, quod in vola dextræ ma- *Tab. XIV.* nus ſymbolicæ Deorum Matris, vel Deæ Syriæ ſimulacri (ab Ill. Joh. Petr. Bellorio, viro eruditiſſimo & reconditioris antiquitatis titulis merito commendando deſcripti,) apparet, papaveris eſſe caput; hoc enim facile mihi Italicorum Antiquariorum

Decus

TAB.XIII. p. 82.






BNP



Acriviola flore pleno
Acriviola flore gemello
Acriviola
Fol. quinque fide
Acriviolae Structura
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
Acriviola
folia
Pelta Threcidica
Pelta Amozonica



Decus largietur, citius papaveris capiti quam pomo ſimile eſſe; & cum ubertatis ſignum denotare debeat, & a Dea hac provenientem fœcunditatem, papaveri hoc melius quam pomo adaptari poſſe. Exſtabat olim ſimulacrum ipſum ex ære ductum apud Virginium Vrſinum Anguillaræ Comitem, & ex codicibus Pyrrhi Ligorii, in Bibliotheca Reginæ Chriſtinæ adſervatis, Cl. Bellorius deſumpſit, & curioſiſſimo omnique antiquitatis guſtu ſcatente commentario illuſtratum, luci expoſuit publicæ. Idem quod hactenus de Papavere monui, innumeri pæne nummi quoque confirmant, e quibus aliquos tantum exhibeo, qui *ἶσον ἐμοὶ φρονέουσι*, ut cum Homero loquar. Sic nummus Fauſtinæ filiæ in gazis Regiis Gallicis obvius, in quo Fauſtina Auguſta, in averſa nummi parte Cybele occurrit, ſedens inter duos leones, una manu tympanum, altera papavera geſtans, apud eruditionis nummariæ Coryphæum, Generoſiſſ. Spanheim. de Vſ. & Præſt. Num. Diſſ. 7. p. 624. ſeqq. Edit Amſterod. in 4to. Idem vir Illuſtriſſ. alium promit Diatrib. de Numm. Smyrnæorum, ſeu Veſta & Prytanibus Græcor. Nummum nempe *Tab. XIII.*
Gabalenſium Phœniciæ ſecundum Strabonem, aut ſecundum *Fig. 2.*
Plinium Syriæ urbis, in quo Berecynthia Mater, non quidem

Invehitur curru Phrygia turrita per urbes
læta Deûm partu, centum complexa nepotes,

ſed ſedens cum calatho in capite, dextra tenet inter ſpicas papaver: adſtant ſolio in utroque latere leones, cum inſcriptione: ΓΑΒΑΛΕΩΝ, & addita urbis æra P. N B. ſeu CLII. Conſul. hoc de nummo Purpuratorum Patrum eximium Decus, eruditiſſimus Noriſius Epoch Syr. Maced p m. 2 6. Nummum Tarſenſium e Cimeliarchio Schwarzenburgico, Specim. Rei antiq. *Fig. 1.*
nummar. intulit Helvetici gloria gentis, And. Morellus, in quo ſtatua Antonini cum victoriola & haſta ac inſcriptione: ΑΥΤοκρατωρ ΚΑΙΣαρ Τιτος ΑΙΛιος ΑΝΤΩΝΕΙΝος Σεβαστος ΕΥσεβης. Imperator Cæſar Titus Ælius Antoninus Auguſtus Pius. In averſa

parte



parte Mater Deûm πυργοφόρος ſedens, cum leone, uti apparet, alato ad latus, dextra tenens ſpicis immixtum papaver, ad cujus pedes fluvius Cydnus, de quo fluvio & Tarſenſium urbe mox plura. Eſt & alter nummus, omnium elegantiſſimus & rariſſimus, quem e Muſeo Eminentiſſ. Cardinal. Ottoboni protulit Eruditiſſ. Blanchinus, in Libro Italice inſcripto : *Iſtoria univerſale provata & figurata con Symboli tratti da monumenti, che ſi conſervano de gli antichi* cap. 32. p. m. 568. Nummus eſt Tarſenſium, Commodo imperante cuſus, hinc inſcriptionis titulus : ΑΔΡΙΑΝΗ ΚΟΜΜΟΔΙΑΝΗ ΤΑΡCΟC ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ. *Tarſus Metropolis Hadriana Commodiana.* Apparet Dea Syria Mater Deorum turrita in capite corona, in rupe ſedens, veſte induta, qualem ſupra jam laudatus Bellorius in imagine hujus Deæ exhibet; quamvis loci anguſtia in hoc nummo non exacte Zodiaci ſigna exprimat. Dextra tenet ſpicas & papaver, latusque claudit alatum animal, uti in priori nummo.

Fig. 2.

Ad

Ad pedes juvenis radiato capite, inſtar Solis orientis, horizontem illuſtrantis, ſurgit. Pars altera nummi ob inſolita, quæ in illa exhibentur, majorem admirationem meretur. Coronæ nempe e foliis contextæ bini palmæ rami incluſi, e corona florum loco prodeunt octo capita, quinque virorum, tria fœminarum. Quantum e lineis vultus maſculorum colligere licet, crederes Hadrianum, Antoninum, M. Aurelium, L. Verum & Commodum indigitari; fœminei vultus autem Fauſtinam minorem, Lucillam, & Criſpinam oculis exhibent, cum circumſcriptione ſequente: ΚΟΙΝΟΝ. ΚΙΛΙΚΙΑϹ ΤΑΡϹΟΥ ΔΙϹ ΝΕΩΚΟΡΟΥ, *Commune Ciliciæ bis Neocoræ*. Videntur igitur per hunc nummum & fundamenta & incrementa ac reſtauratio urbis hujus deſignari. Dea Syria enim innuit Aſſyriæ Monarchiæ ſubjectam fuiſſe, a Sardanapalo quippe conditam, ſi Straboni fides habenda. Solis effigies cultum Soli a Syris exhibitum innuit; Palmæ a Phœnicibus ortum gentis hujus deducunt: Φοίνιξ enim palma. Capita papaveris & ſpicæ fertilitatem regionis in producenda ſegete, & uberrimum opii e Tarſenſi vicinia proventum indicant, quod in hunc usque diem Ciliciam, cujus Metropolis Tarſus, promere Bellonius Libr. 3. Obſerv. c. 15. teſtis eſt. Crederem inſuper, papaver Ciliciæ vel Tarſenſe generoſius pro podagra debellanda ſuppeditare remedium, quam frigidiſſimas Cydni fluminis aquas, Alexandro Magno fere, ſecundum Curtium Libr. 3. c. 5.; Friderico autem Imperatori, Barbaroſſæ dicto, vere lethales. Podagricis vero mederi Cydnum fluvium, poſt Strabonem Plinius refert libr. 31. cap. 1. cui Vitruvium jungimus Lib. 8. c. 3. p. 159. Edit. Laët. Averſam nummi partem quod concernit, Tarſum inſtauratam, oculis omnium exhibere videtur. Palmæ rami & corona, Certaminum Imperatoribus, cum Divorum numero adſcripti eſſent, dicatorum, evidentia ſunt indicia. Civitatibus conceſſa Neocoria in gloriam Imperatorum & pro eorum ſa-

lute ſacra publica faciendi, & certamina inſtituendi facultas ſæpius ab Auguſtis ſecunda, imo tertia vice, data eſt. Innuit hoc Inſcriptio ΔΙC ΝΕΩΚΟΡΟΥ. Primam Neocoriam videtur ab Hadriano Tarſenſium civitas obtinuiſſe; ſecundam a Commodo, quippe in nummi inſcriptione audit: ΑΔΡΙΑΝΗ ΚΟΜΜΟΔΙΑΝΗ ΤΑΡCOC ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *Hadriana Commodiana Tarſus Metropolis.* Capita florum inſtar e corona prodeuntia, Auguſtos Auguſtasque produnt, quorum favor incrementa dedit urbi, Metropoleosque ſplendorem. Hadrianus equidem, qui Spartiano ſcribente Edit. ult. Haakian. p. 126. *per Aſiam iter faciens, templa ſui nominis conſecravit*, ſine ullo dubio favoris uberrimi ſigna huic civitati quoque contulit. Tot enim nummi a Tarſenſibus cuſi, gratiſſimæ in hunc Auguſtum Tarſenſium mentis teſtes uberrimi. Sic apud Rev. P. Harduinum, Societatis a Jeſu dictæ doctiſſimum Presbyterum, de Num. Pop. & Vrb. nummus cum fluvio Cydno decumbente, & inſcriptione: ΑΔΡΙΑΝΗC ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. Item nummus in Cimeliarchio Regio in Antinoi honorem, Cæſaris Amaſii, cuſus, cum inſcriptione: ΑΔΡΙΑΝΗC ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC. Apud Cl. Valentium, impenſe in hoc ſtudio nummario doctum, de Numm. Græcis p. 36 nummus ſe viſui offert, cum Jove ſedente & dextra pateram tenente, ad pedes aquila cum inſcriptione: ΔΙΟC ΤΑΡCΕΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC, *Jovis Tarſenſium Metropoleos*, quo ſub Jovis ſigno Hadrianum coluere. Imo multa ſunt, quæ me movent, ut ædificia illa in Tarſenſi urbe ab hoc Imperatore inſtaurata, illa ipſa exiſtimem, quæ nummi M. Aurelii quinque exhibent, in quorum uno templum X. columnarum, cum inſcriptione: ΤΑΡCΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC, quem e muſeo Dn. Faucault Cl. Valentius Operi de N. Græc. inſeruit, quod templum in nummis Auguſti & Nervæ jam obvium, ab Hadriano forte inſtaurationi adaptatum, ab Antonino poſtea & M. Aurelio conſummatum. Alius Tarſenſium nummus e Cimeliarchio

liarchio

liarchio Regio apud eundem Valentium l. c. Templum VI. columnarum exhibet, cum inſcriptione: KOINON KIΛIKIAC TAPCOY MHTPOΠOΛ. Rurſus alius nummus cum obeliſco ſeu ædificio quodam fornice cincto, cui adſtant duæ figuræ, inter quas icuncula, cum inſcriptione: AΔPIANHC TAPCOY MHTPOΠOΛ. quæ omnia diluciditſſime probant, quare Tarſus vocetur Hadriana, & cur effigies ejus in Auguſtifera hac nummi corona appareat. Et Commodum quoque huic urbi plurima contuliſſe, tot nummi, ab illis in ejus cuſi honorem, loquuntur. Secundam enim ab hoc Imperatore Neocoriam accepiſſe, jam ſupra innuimus, huicque templum erectum fuiſſe, teſtis eſt nummus apud Cl. Valentem, in quo duo templa octo columnarum; in prioris zophoro (pars hæc eſt ſupra epiſtylium) KOINON & in altero KIΛIKIAC. Imo certamina in gloriam Imperatoris hujus a Tarſenſibus inſtituta fuiſſe, teſtatur nummus Tarſenſium cum templo X. columnarum, in cujus zophoro KOMOΔEIA. i. e. *Certamina in Commodi honorem.* Clarius hoc evincit alius Tarſenſium ſub eodem Imperatore cuſus nummus, apud Cl. Valentium reperiundus, cum corona e radiis compoſita, & inſcriptione: TAPC. MHTPOΠ. KOMOΔEIOC OIKOYMENIKOC ΔIC NEΩKOPOY. *Tarſi Metropoleos Commodianus ἀγὼν bis Neocoræ.* Certamina hæc Commodeia Pythia fuiſſe, corona e radiis compoſita denotat. Commodus autem Apollo vocari gloriabatur, teſtibus nummis, ubi Apollo monetalis dictus. Vox OIKOYMENIKOC Oecumenicum Certamen i. e. univerſale, ad quod e toto terrarum orbe athletæ reciperentur, deſignat. Reliquæ Auguſtorum Auguſtarumque imagines ſine dubio illorum ſunt, quorum beneficia publica in Tarſenſes cumulata & collata exſtabant. Sic apud Cl. Valentium nummus Alexandri Severi, cum inſcriptione: Αλεξανδροπολεως ταρσου Δη. ubi Vir erudititſſimus legendum credit *Demetria*, ſive Cerealia certamina a Tarſenſibus inſtituta; ſed hoc de

[illegible] elegan-

elegantiſſimo nummo, quem cum Tarſenſium alio oculis ſubjecimus, ad majorem quandam lucem illius, in qua verſamur, de Matre Deorum diſquiſitionis dicta ſufficiant.

Papaver porro in ſacris Rheæ ſive Cybeles locum inveniſſe, ΚΕΡΝΟΣ & ΚΕΡΝΟΦΟΡΙΑ teſtatur. Sunt autem vocis hujus variæ ac plane diverſæ ſignificationes. Corſica Inſula κύρνος ab Herculis filio Kyrno dicta, κέρνος quoque vocatur, & a Lycophrone in Alexandra κερνεᾶτις.

Οἱ δ' αὖ πελασγῶν ἀμφὶ Μέμβλητος ῥοὰς
Νῆσόν τε κερνεᾶτιν.
Alii rurſum Pelaſgi circa Membletis vada
Et inſulam Cerneatim.

Ad quæ verba ejus Scholiaſtes, Iſaacius Tzetzes, κερνεᾶτιν. Τὴν κέρνου νῆσον, παράγωγον ἀντὶ τοῦ πρωτοτύπου, κερνεᾶτιν εἶπεν. i. e. *Cerneatin, Cerni inſulam, derivativum pro primitivo* κερνεᾶτιν *dixit.* Eruditiſſimus Bochartus,

- - - Grande Muſarum decus,
Albo perennitatis inſcriptum caput,
Orientis aſtrum, cujus accenſas faces
Miratur orbis,

utriusque nominis κύρνου & κέρνου nomina ab Ebræo קֶרֶן *cornu* deducit, quia multis promontoriis anguloſa, teſte Iſidoro libr. 14. Quam ob cauſam Cyprus olim κεράσις, quaſi *Cornuta* vocata. Vid Clar. Hill Not. in Dionyſ. Perieges. p. 188. Imo juga montium & omnia ſumma paſſim *cornua* vocata fuiſſe, non inepte ſuſpicatur multijugæ lectionis & eruditionis vir, Clar. Wormius de Cornu Danic. p. 9. id quod e Lycophronis Caſſandra, & Pindaro probat, qui ὑψικέρατον πέτραν uſurpavit pro ὑψηλὰ ἀκρωτήρια, altas ſummitates. Sic Pollux quoque κέρνα appellari ait πλαγίας δύο τραχύτητας τῶν ἑπτὰ, αἱ περὶ τοῖς νώτοις ἀνιςᾶσιν, *duas obliquas aſperitates e ſeptem illis, quæ in dorſo aſſurgunt.* Sed hæc omnia non ad κέρνον, de quo nobis agendum.

Propius

Propius accedit Muſonius Philoſophus de Luxu Græcorum, a Stephano Nigro congeſtus, cap. 2, qui definit κέρνον *vas teſtaceum, multa in ſe compacta continens acceptabula.* Æque ac κέρας ſive cornu Græcorum pro vaſe frequentius uſurpatur, ſicut & *Keren*, Ebræa vox, pro vaſe ſumitur: & nomen *Keren Happuch* filiæ Jobi, Excell. Fridericus Spanheimius per *vas elegans* interpretatur, modo in veteri fœdere haud inuſitato, ubi vaſa indignationis, fragrantiæ, violentiæ, pro hominibus paſſim obvia. Vid. Ejus Hiſtor. Jobi c. XV. p. 515. 516. quamvis ejus frater, Illuſtr. Ezechiel Spanheimius de Vſ. & præſt. Num. illud aptius de ſplendore gemmæ ſive lapilli accipi credat. Græcorum ille Plinius, Athenæus, Deipnoſophiſt. opere, quod Bibliothecam omnium veterum Hiſtoricorum, Poëtarum, Philoſophorum, qui temporum injuria ſunt amiſſi, (e Neandri judicio) complet, omnium optime declarat, quale vas κέρνος exſtiterit, quod ſacerdos in ſacris Rheæ ſive Cybeles portare ſolebat, quibusque rebus, haud excluſo papavere, fuerit repletum. Sic enim ille: κέρνος ἀγγεῖον κεραμεοῦν ἔχον ἐν αὐτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους, ἐν οἷς φασὶ μήκωνες λευκοὶ, πυροὶ, κριθαὶ, πίσοι, λάθυροι, ὦχροι φακοί. Ὁ δὲ βαςάσας αὐτὸ, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται, ὡς ἱςορεῖ Ἀμμώνιος ἐν τρίτῃ περὶ βωμῶν καὶ θυσιῶν. Cer„nos fictile vas, cui agglutinatæ ſunt exiguæ cotylæ multæ, in „quibus alba ſunt papavera, triticum, hordeum, piſum, ervilia, „cicercula, lenticula, faba, zea, avena, caricarum offa, mel, „oleum, vinum, lac, illota ovis lana. His veſcitur, qui fert Cernos, „ut qui ciſtam geſtaverit, ut refert Ammonius libr. III. de ſa„crificiis & altaribus. Conſentit Athenæo Heſychius: κέρνεα ἀγγεῖα κεραμεῖα, καὶ τὰ τῇ μητρὶ τῶν Θεῶν ἐπιθυόμενα. *Vaſa fictilia & Matri deorum libata* ſive ſacrificata. Hæc ſacerdos Virgo, ſacrorum Matris Deorum antiſtes, κρατέρας μυςικοὺς κέρνους vocatos ferebat: hinc ζάκορος κερνοφόρος dicta. Nicander porro lucem dat, cum Scholiaſte. Sic enim Poëta in Alexipharmacis:

M Ἠ' ἄτε

Η' ἅτε κερνοφόρος ζάκορος βωμίστρια Ρείης.

Cernum ferens virgo ſacrifica Rheæ.

Scholiaſtes ejus tradit, intelligi κέρνοις μυστικοὺς κρατῆρας ἐφ' ὧν λύχνους τιθέασιν, & inde κερνοφόρον ζάκορον dici τὴν τοὺς κρατῆρας φέρουσαν ἱερείαν. E quibus hactenus recenſitis, ὁ πάνυ Caſaubonus,

cui Athenæum & totas debemus Athenas,

Not. & Animadvers. in Athen. p. 796. elicit, proprium earum fuiſſe miniſterium, quas vocabant *cernophoras*, e religionis avitæ ritibus ad ſacra κέρνον deferre, ſicut alios ob ſimile miniſterium *licnophoros*, *ceſtophoros*, *oſchophoros*, *thyrſophoros*, *paſtophoros* dictos. Ex ultimis vero verbis loci ex Athenæo adducti: (ὁ δὲ βαστάσας αὐτὸ, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται, qui vas illud κέρνον tanquam vannifer vel ciſtifer geſtat, iis veſcitur) colligere licet, vannum & κέρνον & cum illo Pancarpiam & fructuum omne genus, (quos inter & papaver) continuiſſe. Nam ſecundum Harpocrationem in Lexico Edit. Blancard. p. 251. τὸ λίκνον πρὸς πᾶσαν τελετὴν καὶ θυσίαν ἐπιτήδειόν ἐστιν. Ο τοῦτο οὖν φέρων λικνοφόρος λέγοιτ' ἄν. *Vannus in omnibus initiationum ritibus & ſacrificiis uſum habet. Qui vannum fert, vannifer dicitur.* Addit Cl. Blancardus in Diſſertatione Critica de Harpocrat. ejusque ſcriptis, λικνοφόρους aliquando viros, aliquando fœminas dici. Crederem porro, κέρνον vanno impoſitum fuiſſe, quam tamen ſententiam nemini, forte acutius inſpicienti & ſentienti, obtrudere volo. Pollux in Onomaſtico meminit κερνοφόρου ὀρχήματος. Adſcribamus textum ipſum libr. IV. cap. 14. p. 409. Edit. Hemſterhuis. τὸ γὰρ κερνοφόρον ὄρχημα οἶδα ὅτι λίκνα, ἢ ἐσχαρίδας ἔφερον. κέρνα δὲ ταῦτα ἐκαλεῖτο, *Nam de Cernophora ſaltatione ſcio, quod* λίκνα (vannos) *vel craticulos ferebant, quæ* κέρνα *appellabantur.* Athenæus Deipnoſophiſt. libr. 14. cap. 7. p. 629. Edit. Caſaub. inter furioſas refert ſaltationes: Μανιώδεις δ' εἰσὶν ὀρχήσεις κερνοφόρος καὶ μόγγας, καὶ θερμαυστρὶς *Furioſæ ſunt ſaltationes, Cernophoros, Mongas, Thermauſtris.* Aſſenſum præbet Muſonius

nius Philoſophus de Luxu Græcorum, a Stephano Nigro congeſtus, cap. 6 & inter inſanas has tres ſaltationum ſpecies refert. Vid. Cl. Meurſii Orcheſtram. An vero ſaltatio hæc cûm cernophoria aliquid commune habuerit, Oedipo aliquo conjectore, qui Sphyngi interpres fuit, aut urinatore Delio indiget, uti & κέρνῳ στεφανὶς apud Heſychium; qui porro addit, κερνοφόρος, ὁ τὰς θυσίας ἄγων. *Cernophorus, qui libamenta adducit.*

PROSERPINAM

Matri Cereri filiam jungimus, in cujus tutela papaver quoque fuiſſe, elegantiſſimi nummi & gemmæ evincunt. Binos Sardianos huc collineantes eruditiſſimus Seguinus nobis promit. *Tab. XV. Fig. 1.* Exhibet primus æreus, & quidem maximus, in antica parte caput muliebre cum velo, ſub quo corona ſpicea cum papaveribus cernitur, hac inſcriptione: CΑΡΔΙC ΑCΙΑC ΛΥΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟC Α ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC. *Sardis Aſiæ, Lydiæ, Græciæ prima Metropolis.* In averſa Pluto in quadrigis, caput velo volitante circumdatus, ſuæ divinitatis ſymbolo, ſiniſtra ſceptrum tenet, dextra Proſerpinam rapit. In aëre volitat Cupidinis larva quædam; ſub pedibus equorum jacet vaſculum: annon quaſillus Proſerpinæ, aut calathus floribus colligendis, quibus abundabant prata Ennenſia, ubi ſpatiabatur ΚΟΡΗ tum, cum Ditis thalamo digna viſa eſt: Inſcribitur nummus. ΕΠΙ СΟΥΛ ΕΡΜΟΦΙΛΟΥ ΑΣΙΑΡΧ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Tab. XV. Fig. 2.* Videtur nummus hic e maximis Cl. Segvini, qui in nummariis dubiis oraculi loco, cuſus tempore Gordiani tertii; Hermophilus quippe, Sardianorum ille Aſiarcha, etiam notatur in averſa parte nummi hujus Imperatoris apud Occonem in Gordiano Tertio. Conjicit porro, hanc in nummo expreſſam Proſerpinam, Tranquillinam Auguſtam Gordiani III. Imperatoris conjugem. In altero Sardianorum numiſmate itidem æreo, ſed mediocris magnitudinis,

gnitudinis, caput eſt fœmineum, partim velo (Sardianæ juriſdictionis & αὐτοκεφαλίας indice, teſte R. P. Harduin. in Chronol. Vet. Teſt. p. 179.) partim corona turrita inſigne, ipſamque urbem denotat, addito nomine ΣΑΡΔΙC. In averſa parte videre eſt figura Proſerpinæ, ornatu ſingulari decoræ, & ſtantis inter ſpicam frumentariam ac papaver, conſueta Cereris inſignia, cum inſcriptione: ΣΑΡΔΙΑΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ. Licet hunc nummum illuſtriſſimus Spanheimius de Nummo Smyrnæorum Cereri vindicare videatur; Clariſſimus Valentius vero de Nummis Græc. in Nummo Septimii Getæ, ab Hypæpenis cuſo, Dianam Perſicam, cui templum Hypæpis, teſte Pauſania libr. 5. erectum, vel Junonem pronubam eſſe credat: attamen in nummo Juliæ Domnæ ad Proſerpinam, ſpicam inter & papaver ſtantem, refert; de Numm. Græc. pag. 94. Sic Proſerpina quoque in nummis Cyzicenorum, urbis Helleſponti celeberrimæ conſpicua, de quibus jam actum eſt, ubi de hac urbe. Hic ulterius annoto, quod in primo ab Excell. Valentio in Select. Numiſm. in ære maxim. modul. e Muſ. Abb. de Camps p. 36. exhibito, Fauſtina ſub Proſerpinæ Servatricis nomine, ΚΟΡΗ ΣΩΤΕΙΡΑ repræſentetur. In averſa nummi parte ſignata eſt Ceres, Proſerpinæ mater, in curru a duobus draconibus tracto, utraque manu faces gerens, cum raptam a Plutone filiam quæreret. In altero Cyzicenorum nummo eadem Fauſtina ſub Proſerpinæ imagine exhibetur ab Illuſtriſſ. Buonarroti nel Oſſervat. Iſtorich. ſopra alcuni Medaglion. antich. p. 71. Caput, ut in priori, ſpicis papaveribusque redimitum, cum inſcriptione: ΚΟΡΗ CΩΤΕΙΡΑ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ. In averſa parte oculis ſe offert AEſculapius & Hygeja, ſanitatis præſides, comite cucullato Teleſphoro, de quo plura, in Schediaſmate præli mox carceres ſentiente. Inſcriptio vetuſtate corroſa, hæc tantum exhibet :: ::CΤΡΑ ΑΤΡΗΜΟ :::::: ΝΕΩΚΟΡΩΝ. SVB PRAET. AVRE MO :: :: :: NEOCORORVM.

Tab. XV. Fig. 3. & 4.

Spectat

Spectat huc quoque nummus Familiæ Caſſiæ apud Fulv. Vrſinum, in cujus una parte Bacchus hedera coronatus, in altera Proſerpina, cujus caput vitis foliis & papaveribus exornatum. Hujus nummi uberior mentio, ubi de Baccho, injicitur. *Tab. XV. Fig. 5.*

Hæc omnia ſi non ſufficiant, indubium argumentum pro papavere Proſerpinæ amico capimus ex Vaſculo Onychino Sereniſſimi Luneburgenſium Ducis, Eggelingiano commentario illuſtrato. *Tab. V.* Cereri matri geminas tenenti faces flammis æthereis accenſas, & a Plutone raptam filiam, terrarum in regionibus cunctis quærenti, adſtat pone Proſerpina, dextro humero cum pectore & pedibus nudatis, quibus ver depingi videtur, & dulcia gelidæ divortia brumæ; hinc floriparum *Cerealis papaveris* caulem ſiniſtra extollit, reſpiciens autem retrogradientem poſt ſe contemplatur ſolem. Cererem ante & Proſerpinam viſui ſe offert maſculus barbatus, caput vitta vel faſcia redimitus, cætera nudus, Vertumnus nempe, nuditate torridam æſtatem exhibens, cui adſtat marito conjuncta uxor, ſoccis induta, in caniſtro poma præferens, Pomona,

Quæ rus colit & ramos, felicia poma ferentes,
Nec fuit arborei ſtudioſior altera fœtus,
Vnde tenet nomen.

Autumnum deſignans. Quæ omnia doctiſſimum Eggelingium, hæc probe ponderantem, moverunt, ut per IV. hæc ſigna quatuor anni tempora non inepte denotari crederet; ita ut Ceres frugifera, in qua æſtatis ſemper veſtigia quærunt antiquitatis amaſii, hic hyemem facibus inſtructam adumbret, & ſubterraneum calorem, qui hyemis tempore a circumſtante frigore incluſus, radices frugum mirifice auget, ſeminibusque vim impertit percoquendi alimenta, aut augeſcendi. Huic Eggelingianæ opinioni favere videtur, quod Ceres pulchram comam mitella textili, qualem Græcis mulieribus Apulejus tribuit, contra frigus munierit. Sed ad Proſerpinam redeo, a qua elegantiſſimum hoc vaſculum extra oleas divagantem abduxit,

cujus calathus conſpicitur, in quo flores in campis pratisque Ennenſibus lectos repoſuerat; quos inter papaveris quoque fuere. Hinc Celeberrimus Triſtanus locum Virgilii Æn. libr. VI.

- - - - Manibus data lilia plenis
Purpureosque ſpargam flores,

de papaveribus interpretatur, cum papaveris ſuccus illos, qui opio abutuntur, mortuis ſimiles reddat, ſoporem conciliando. Hinc papavera Proſerpinæ ſacrata credit, & Artemidorum libr. 1. c. 79. ac Ælianum Hiſt. Animal. libr. 16. c. 12. citat, in quibus tamen nil ſolatii pro firmanda hac reperi ſententia. In Gemmis Jacobi Stephanonii Proſerpina eſt, ramum ſiniſtra, dextra ſecundum Stephanonium, mala punica, mea tamen conjectura, capita papaveris tenens; cui ſequens ſubjunctum Epigramma:

Plutonis dum rapta ſubit Proſerpina regnum,
Mæſta Jovem genetrix conſcia facta petit.
Juppiter hinc reducem ſuperas decernit ad auras,
Dummodo tartareas neſciat illa dapes.
Punica guſtaſſet cum mala, æqualiter anni
Diviſere ſuas, DIsque Ceresque, vices.

Firmat meam pro papavere ſententiam præ Punicis malis, quod hæc tanto Ceres cum Proſerpina proſecuta fuerit odio, ut uſus illorum in Theſmophoriis & Eleuſiniis ſacris prohibitus fuerit, cum papaver utriſque fuerit amiciſſimum. Ut ſilentio tranſeam, mala Punica & papaveris capita ſæpius confundi. Contingit illis, quod Plinio. Quia enim malum punicum ῥοιὰ dicitur, & Μήκων ῥοιὰς, ſive papaver erraticum; ex utroque monſtrum confinxit Punici ſylveſtris, cujus radicis cortices rubri, denarii pondere



dere poti, ſomnos faciant. Vid. Plin. libr. XXIII. c. 5. Idem iſle papaver *Rhœan* perperam appellavit, quaſi ὁ ῥοιὰς diceretur, unde & idem cum ῥοιᾷ, quæ Punicum malum ſignificat, errore nominum ſtatuit. Eſt ἀγρία ῥοιὰ malum Punicum ſylveſtre. Eſt & ἀγρία μήκων, quæ & ῥοιὰς, Plinio Rhœa vocata. Hinc illæ lacrymæ. Vid. ὁ πάνυ Salmaſius in Proleg. Hyl. Jatric. p. 3.

DIANA

DIANA

Succedat Proſerpinæ, cum & ipſa ab Æſchylo non Latonæ, ut vulgus Mythologorum credidit, ſed Cereris filia, eſſe tradatur. Latona autem tantum nutrix & σώτειρα fuit. Dianæ hujus encarpum, e collo dependentem, e variis fructibus concinnatum fuiſſe, quos inter poma emicant & *papaveræ*, auctores tradunt. Audiamus hujus Dianæ Epheſiorum ſtatuæ interpretem doctiſſimum, Claudium Menetrejum, Ceimeliothecæ Barberinæ Præfectum: *Papavera*, inquit, ob multiplicem cauſam Dianæ accepta oblataque fuerunt, ceu fertilitatis præcipue ſymbolum, tum quod ejus fructus; ſecundum Phurnutum, Telluris imaginem exprimere videtur, tum ob vim ſomniferam Lunæ, (quæ eadem ac Diana) nocturnoque tempori convenientem. Addimus rationem Cl. Tollii, quæ eſt, ut fœcunditas innuatur, quam Luna, ſive Diana, rebus mundanis præſtat. Sic reperitur nummus cum Diana multimammia, papavere & ſpicis exornata, cum inſcriptione: ΕΠΙ ΑΤΡγλία ΘΕΑΡΧΗΩ. - - - ΩΝ. quem videſis in Theſaur. Maurocen. ab eruditiſſimo Patino edito cap. XII. inter Numiſm. Græc. Imper. Roman. ex ære. p. 109. Huic conſimilis apud Eminentiſſ. S. R. E. Card. Noriſium de Epoch. Syro-Maced p. 544. occurrit Marci Aurelii Cæſaris nummus, a Neapolitana Syriæ Civitate cuſus, in regiis Galliarum Regis gazis obvius, in cujus antica parte viſitur caput M. Aurelii Cæſaris ſine Laurea, patre adhuc ſuperſtite & genis (*non genibus*) levi tantum barba obductis, cum inſcriptione: Αυρήλιος Καῖσαρ Ευσεβοῦς ΣΕΒάςου υἱὸς (non ut Harduinus legit Ευσεβὴς, cum nusquam M. Aurelius in nummis aut lapidibus PIVS inſcriptus legatur) *Aurelius Cæſar Pii Auguſti Filius.* In poſteriori parte nummi apparet Diana Epheſia πολύμαστος, dextra *papaver*, ſiniſtra ſpicas tenens, cum inſcriptione:

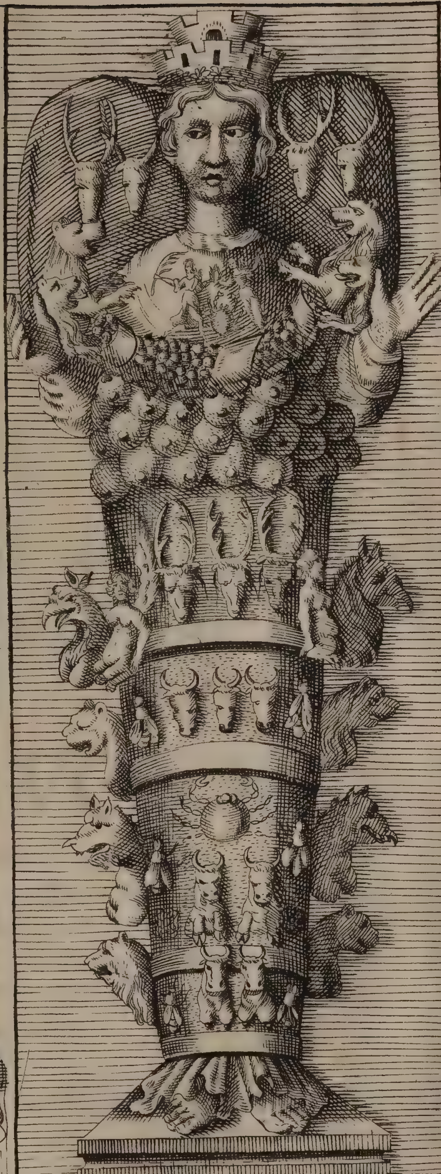
Tab. XVI. Fig. 1.

Tab. XVI. Fig. 2.

Tab. XVI.


AYPHΛIOC·KAICAP EYCEB·CEB·Y.
ΦΛΑΥΕΑC ΠΟΛΕ ΩC CYPIAC ΠΑΛΕCΤΙ
CT ΠΗ


EPHESO



ſcriptione: ΦΛ. ΝΕΑϹ ΠΟΛΕΩϹ ϹΥΡΙΑϹ ΠΑΛΑΙϹΤ. Flaviæ Neapoleos Syriæ Palæſtinæ. Epocha ΕΤ. ΠΗ, Annum LXXXVIII. ſignificat. Nummis his ſtatuam jungimus, deſumptam e marmorea baſi Tiberiani Coloſſi, erecti ob civitates Aſiæ reſtitutas poſt horrendos terræ tremores, notis & obſervationibus Laur. Theod. Gronovii illuſtrati. Exhibetur urbs Epheſos ſub ſchemate hominis ſtantis tutulati, flammam ardentem in capite ferentis, incendii Heroſtrati præſagam, e cujus ruinis Epheſii propriis ſumptibus aliud ſplendidius & magnificentius templum erexerunt; manu dextra tenet faſciculum ſpicarum intermediis *papaveribus*, teſtibus fertilitatis Epheſinæ uberrimis; ſic in aliis, baſi marmoreæ Coloſſi hujus affixis, ſtatuis Tmolus vite, Moſtene fructibus & nuce, Apollonidea cucurbita celebratur. A dextris ſtatuæ eſt Diana Epheſia turrito & velato capite, cum mammis & verubus, a Summo Viro L. Holſtenio explicatis. Poſita eſt Diana hæc non in marmore ſtriato, ſed in ſtipite arboris fagino, quod fuſe demonſtrat Excell. Gronovius loc. cit. *Tab. XVI. Fig. 3.*

JVNONI LVCINÆ

Papavera dicata fuiſſe ab antiquitate, Cl. Mindererus innuit, in Threnod. Medic. ſive Planctu Medic. lugent. cap. 2. p. 62. ſed e quo fonte hæc hauſerit, latet. Exſtat autem nummus Samiorum Gordiani, in cujus averſa parte Juno velata Samia, cum calatho ſupra caput, & verubus utraque manu inſtar Dianæ Epheſiæ; prope eam modius cum ſpicis & in medio protuberantia (niſi me omnia fallunt) papaveris capita, cum inſcriptione: ϹΑΜΙΩΝ. Nec eſt, quod quis regerere velit, Junoni, cui Samos dicata erat, ſecundum Virgil. Æn. l. 1.

Juno fertur terris magis omnibus unam
Poſthabita coluiſſe Samo)
non competere papaver; *Juno* enim eadem eſt ac *Diana*, ceu erudite, uti ſolet, ex omni antiquitate eruit Illuſtr. Spanheim. Not. in Callimach. p. 285. quo ſimul comprobatur id, quod a Servio dictum ad Virgil. Georg. libr. I. v. 5. item LVNAM, eandem DIANAM, eandem CEREREM, eandem JVNONEM, eandem PROSERPINAM eſſe.

Cum Orpheo Hymn. in Cerer. Δημήτηρ audiat βρομίοισι συνέστιος, eodem cum Baccho habitans Lare, non inconſultum duximus,

BACCHVM

Cereris Natis annectere, cum & Cereris filius eſſe ſtatuatur apud Diodor. Sicul. Libr. III. p. 196. & aratri ac ſationis inventum Baccho æque ac Cereri fuerit tributum, teſte eodem Diodor. L. 2. p. 104. & libr. VIII. p. 494. Hinc Romanorum Vett. eruditiſſimus de Re Ruſtica libr. I. c. 1: *Horum fructus maxime neceſſarii: ab his enim cibus & potio venit e fundo.* Ideo quoque Baccho Αἰσυμνήτι ſacra Achæi faciebant ἀσαχύων ἐστεφανομένοι τὰς κεφαλὰς, *corona ſpicea caput redimiti*, uti in Cereris ſacris fieri ſolebat, ſcribente Pauſan. L. VII. c. 20. p. 573. Hanc ob rationem quoque inter Deos ruſticos frugiferos, & arborum cuſtodes, merito eum collocarunt Ægyptii ac Græci, & a Phornuto nominatur τῶν ἡμέρων δένδρων ἐπίσκοπος καὶ δωτὴρ θεὸς; & hoc eo magis, quod τῶν ἀκροδρύων καὶ ὅλος τῶν φυτευτικῶν ἡ δύναμις Διόνυσος ὀνομάζεται. h. e. quod Bacchus ſumatur pro virtute, ſemine & ſubſtantia omnium arborum, plantarum & fructuum. Vid. Illuſtr. Triſtan. T. II. Comment. Hiſt. dans l' Explicat. d' une Vaſe antique d' Agatte du Threſor de l' Abbaye S. Denys en France. Huic non abſonum illud Theon. ad Arat. p. 137. edit. Oxon. ubi ſimul ratio conjunctionis Ce-

Tab. XVII





reris & Bacchi traditur: διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Δήμητρα συγκαθιέρωσαν, αἰνιττόμενοι τὸ γόνιμον τῆς ὑγρότητος: *ideo etiam veteres Bacchum juxta Cererem conſecrarunt, innuentes humidi vim genitalem.* Quadrat huc illud γνωμοτύπου Euripidis Bacch. v. 274. ſeqq.

δύο γὰρ, ὦ νεανία,
τὰ πρῶτ' ἐν ἀνθρώποισι Δημήτηρ Θεὰ,
Γῆ δ' ἐςὶν, ὄνομα δ', ὁπότερον βȣ́λει, καλεῖ.
Αὕτη μὲν ἐν ξηροῖσιν ἐκτρέφει βροτȣ̀ς
ὁ δ' ἦλθ' ἐπὶ τἀντίπαλον, ὁ Σεμέλης γόνος.

Duo enim, o adoleſcens,
Præcipua ſunt *inter homines, Ceres Dea,*
(Terra autem eſt Ceres, *nomine vero utro* vis hanc
appella)
Hæc quidem ſiccis alimentis *alit mortales.*
Sed præſtat contrarium Semeles filius.

Sic inſtituta in amborum honorem Θαλύσια poſt fruges comportatas, quaſi in gratiarum actionem propter ejus anni fertilitatem, uti ex Scholiaſte Homeri, Etymologico magno & Menandro Rhetore, probat Grajæ antiquitatis vindex, Meurſius in Græc. feriat. Libr. 4. In vaſe Onychino, Cl. Eggelingii doctiſſimis commentariis illuſtrato, communia Cereris & Bacchi myſteria exhibente, (num Eleuſinia fuerint, an Theſmophoria, lis inter Cl. Viros, Eggelingium & Fellerum, occaſione cenſuræ in Actis Eruditorum Lipſienſibus latæ, acerbiſſima eſt exorta, quam noſtram non facimus,) in quo Ceres, Proſerpina & Bacchus conſpiciuntur, Hierophantis ſive Meliſſa, eadem enim vox Cereris ſacerdotem denotat, dextra affert porculum, ſiniſtra papaver, victimas utrique communes & ſacras, de quibus pluribus jam de Cerere & Proſerpina actum eſt. *Tab. V.*

Jungimus huic Onychino Vaſi, Triumphum Bacchi in Cameo elaboratum, Muſei Eminentiſſimi Cardinalis Carpinei *Tab. XVII*

ſive Carpegnæ cimelium, & illuſtris Phil. Buonarotti eruditiſſima explicatione omnium oculis expoſitum. Expreſſit hac in gemma, polydædala artificis manus colorum varietate ea, quæ penicillo vix exprimi poſſunt, quam diligentiam chalcographus καδδύναμιν eſt æmulatus. Currui huic triumphali juncti ſunt Centauri, Baccho ob vini amorem dicati, de quibus Virgilius, Latina Siren, Georg. Libr. 2. v. 453.

Bacchus & ad culpam cauſas dedit; ille furenteis
Centauros leto domuit; Rhætumque Pholumque
Et magno Hylæum Lapithis cratere minantem.

Centaurus ſiniſtri lateris, dextram quidem porrigit, ſed cum abſciſſa iſta ſit, vel vetuſtate detrita, quid illa geſſerit, vix conjectura aſſequi licet: ſiniſtra accenſam facem præ ſe fert, in Bacchi orgiis geſtatam. Cornu in ſiniſtra manu alterius Centauri, crateres poculaque e cornibus parata denotat, de quibus jam, ubi de *Cerno*. Sufficiat hic teſtem adduxiſſe Nemeſianum Eclog. 3.

Cantharon hic retinet, cornu bibit alter adunco.

Altera manu thyrſum tenet, de quo Poëta:

Subtilibus Liber committit prælia thyrſis.

Binis Centauris junctæ quoque fœminæ, currui huic triumphali annexæ, quarum una tympanum tenet manibus, humeri hinnuleis tecti pellibus, νέβροι Græcis dictæ, & Bacchantibus in ſacrificiis uſitatæ, de quibus Lactantius, vel ſecundum nonnullos rectius Lutatius, in Libr. 2. Theb. Statii: *Pelles damarum, quæ Græce νεβρίδες appellantur.* Bacchus currui ceu vini victor inſidet, eo plane modo, uti illum depingit Sidonius Apollinaris, in carmin. XXII. v. 31. Muſis & Apolline digno:

Cantharus & thyrſus dextra lævaque feruntur,
Nec tegit exertas, ſed tangit palla lacertos.

Imberbis juvenis apparet, quippe ſecundum Tibullum Libr. I. Eleg. 4. v. 33:

Solis

Solis æterna eſt Phœbo Bacchoque juventa:
Nam decet intonſus crinis utrumque Deum.

Et Seneca, ſolus Latinorum Tragœdus, Hippol. in Chor. Act. 2.

Intonſa juvenis perpetuum coma.

Caput hedera coronatum: hinc Orpheo in hymn. κισσόβρυος, *hederigerminans*, & κισσοχαρής, *hederam amans*, vocatur. Placuit artifici capillos & Bacchi & Cereris exprimere flavos, qualia tempora attribuit Baccho Nemeſianus Eclog. 3:

Flavaque maturo tumuerunt tempora cornu.

Ceres Bacchi in triumpho latus claudens illumque amplectens, ſiniſtra ſpicas tenet & papavera. Revera ſic apparet Bacchus ceu πάρεδρος Δαμάτερος, ut Lyricorum principi appellare hunc Deum placuit; ad quæ verba Scholiaſtes Pindari: πάρεδρον δὲ Δήμητρος εἶπεν τὸν Διόνυσον, κατὰ μὲν τὸν μυστικὸν λόγον, ὅτι παρεδρεύει ἑαυτῇ, ὁ ἐκ Περσεφόνης [illegible]ονὼς ζαγρεὺς Διόνυσος ὁ κατά τινας, Ἴακχος. κατὰ δὲ τὸν φυσικὸν λόγον, ἐπειδὴ τῇ ξηρᾷ τροφῇ, ἣ ἀνάκειται τῇ Δήμητρι, παρέπεται ἡ τοῦ οἴνου χρῆσις. ἢ ὅτι ἡ σαφ[illegible] ἐδωδίμη ἐστὶ, καὶ εἰς πόσιν ἐπιτήδεια. *Dicit Dionyſium paredrum ſive aſſeſſorem Cereris, ſecundum myſteriorum traditionem, quippe ei aſſidet Dionyſius Zagreus, e Proſerpina genitus, ſecundum nonnullos Bacchus dictus; ex phyſica autem ratione, quia alimento arido a Cerere exhibito, vini uſus adhibetur, vel quia uva eſui & potui commoda.* Firmus hic Bacchi Cererisque nexus anſam dedit Cyrenæo Poëtæ canendi in Hymn. Cerer. v. 71.

Τόσσα Διώνυσον γὰρ ἃ καὶ Δάματρα χαλέπτει.
καὶ γὰρ τᾷ Δάματρι συνωργίσθη Διόνυσος: ex Vulcan. interpr.
Nam Ceres & Bacchus culpa læduntur eadem,
Et tantam atque Ceres Bacchus conceperat iram.

Poſt tot Græcos auctores citatos audiatur de Cereris Bacchique conſortio & Vates, *cui Virga dedit memorabile nomen*; Libr. 1. Georg. v. 5.

Vos o! clariſſima mundi
Numina, ...
Liber & alma Ceres, veſtro ſi munere tellus
Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta,
poculaque inventis Acheloia miſcuit uvis.

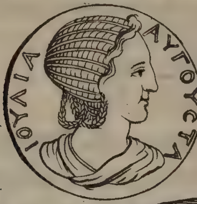
Quod ſi quis Baccho aſſidentem Proſerpinam Matrem interpretari velit? ſi libet, licebit. Sic in nummo apud Fulv. Vrſin. in Famil. Caſſia n. 7. Edit. Patin. p. 67. ex una parte Bacchus hedera coronatus, in altera Proſerpina, cujus caput vitis foliis & *papaveribus* redimitum; qui denarius forte reſpicit ad dedicationem ejus Ædis, quam Cereri, Liberæ Liberoque, bello Latino ab A. Poſthumio Dictatore votam, Sp. Caſſius dedicavit An. 660. Conſul iterum cum Poſthumo Cominio Arunco II. Ad quod Caſſiæ gentis monumentum illuſtrandum L. Caſſius denarium cum Liberæ & Liberi imaginibus cudit. De ædis hujus dedicatione meminit Dion. Halicarnaſſ. L. 6. Sic in Thelpuſiorum finibus templum Cereris Eleuſiniæ erat, ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ ποδῶν ἑπτὰ οὐκ ἀποδέον ἕκαστον, Δήμητρος ἐστι τε ἡ παῖς καὶ ὁ Διόνυσος τὰ πάντα ὁμοίως λίθου. *Signa in eo ſunt, ſeptenum haud minus eorum quodlibet pedum, Cereris, Proſerpinæ & Liberi patris e marmore æque omnia.* Pauſan. in Arcad. ſive Libr. VIII. c. 25. p. m. 648. Spectat huc quoque Marmor antiquum, cujus meminit magnus Salmaſius in dedic. Stat. Regill. cum inſcriptione: DEO BACCHO, CERERI ET KORAE.

Fig. 1. Sic *Ariadne* in curru quaſi triumphali, hactenus deſcripto non abſimili, in Gemma antiqua ex Achate bicolori ſive Achate Sardonyche, exhibetur ab Illuſtriſſ. Buanarotto, a Baccho ex inſula Naſſo

- - ὅ τ' εἰς ὄλυμπον ἀνήγαγε δῖαν ἄκοιτιν,
Μίνωος κούρην ἐρικυδέα.

Cum ad cælum eveheret divam (ſibi) *uxorem,*
nobilem Minois natam;

uti







Anaglyph. antiq: ex achate bicolori ap. E.C.G. de Carpinea

P.S.B.

uti Cointus Smyrnæus Calaber exprimit Paraleipomen. Libr. 4. v. 87. ubi Hymenæus, ſive Genius Amoris, cum tæda currum ducit, Cupido Ariadnes veſtes prehendit, in terra ad maris litora Nympha loci, ſive genius inſulæ, cum fluvio & zephyro nuptiis novis quaſi applaudit. Sic nummus Juliæ Domnæ a Ni- *Fig.* 2. cæenſibus cuſus exſtat, in quo Bacchus & Ariadne in curru, a Centauris mare & fœmina tracto, Cupido ante eos graditur, Antheros volitat; quem nummum invenies apud Excell. Seguin. Select. Numiſm. Sed ad triumphum redeo Bacchi, inſuperque noto, ad pedes Centauri *ciſtam* ſive *Vannum* vel λίκνον, ſerpente ſive Jovis imagine munitam, repertu dari, cujus meminerunt Catullus:

Pars obſcura cavis celebrabant orgia ciſtis;

&Ti-

& Tibullus:

Et Tyriæ veſtes & dulcis tibia cantu,
& levis occultis conſcia ciſta ſacris.

occulta hæc ſacra, myſtica erant Cereris & Bacchi ſymbola, quorum penes nos eſſet ignorantia, cum nullis niſi μυȣμένοις ad ſilentii fidem obſtrictis, revelata fuerint, niſi nobis adhuc conſervaſſent Eccleſiæ Patres, qui gentilium ſacris, quibus initiati fuerant, ejuratis, Chriſto nomen dederunt, quos inter chorum ducit Clemens Alexandrinus, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ Φιλομαθὴς, καὶ ἀναγνωσμάτων ἑλληνικῶν πολυπραγμονήσας βάθος, ὡς ὀλίγοι τάχα πȣ τῶν πρὸ αὐτȣ͂, *Vir imprimis doctus & eruditus, qui Græcarum literarum altitudinem, quantum forſan ante illum pauci, perſcrutatus eſt:* quo & quidem merito elogio eum mactat S. Cyrillus Archiepiſc. Alex. contra Julian. Libr. VII. p. 231. Edit. Spanheim. Hæc autem laudatus Clem. Alexandrinus Admonitione ad Gent. p. 14. Edit. noviſſ. Οἷαι δὲ καὶ αἱ κίςαι αἱ μυςικαὶ; δεῖ γὰρ ἀπογυμνῶσαι τὰ ἅγια αὐτῶν, καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπεῖν. ȣ̓ σεσαμαῖ ταῦτα, καὶ πυραμίδες, καὶ τολύπαι, καὶ πόπανα πολυόμφαλα, χόνδροί τε ἁλῶν, καὶ δράκων, ὄργιον Διονύσȣ Βασσάρȣ; ȣ̓χὶ δὲ ῥοιαὶ πρὸς τοῖς δὲ, καὶ καρδίαι, καὶ νάρθηκές τε, καὶ κιττοί; πρὸς δὲ καὶ φθοῖς καὶ μήκωνες; ταῦτ᾽ ἐςιν αὐτῶν τὰ ἅγια. *Quales vero etiam ciſtæ myſticæ? oportet enim denudare ſacra eorum, & illa non dicenda efferre. An non illa ſeſamæ & pyramides & volumina lanæ, & liba umbilicata, & micæ ſalium & draco ſacrum Bacchi Baſſarei. Nonne autem inſuper mala Punica, & corda, & ferulæ & hederæ? adhuc quoque placenta & papavera? Hæc ſunt illa ſancta.* Vbi obiter noto, σησαμαῖ, a Gentiano Herveto verti *ſeſamides*, Cl. Buonarroti, hunc Clementis Alexandrini locum allegans, Italice interpretatur *de pani de ſeſamo*, memor quippe illius Pollucis Libr. VI. §. 72. σησαμῖται, *Panis e ſeſamo.* Sic *volumina lanæ* Gentianus Hervetus *lanam bene laboratam*, Buonarrotti *fiocchi della lana ſcardaſſata*, πόπανα πολυόμφαλα, Hervetus, *liba multis diſtincta umbilicis*,

bilicis, Buonarrotti, *della ſtiacciate bucate*, vertit: & ſic de reliquis. Quod ad *corda* attinet, Julius Firmicus Maternus, ethnicis ſuperſtitionibus, ut veriſimile eſt, imbutus, & ſenex demum ex Ethniciſmi tenebris ereptus, divinaque Evangelii luce colluſtratus (ſic ſentiente Viro in Hiſtoria literaria incomparabili, quam profecto omnes Muſæ καὶ ὁ δέλιος ἠγάπησεν Ἀπόλλων, in Bibliothec. Latin. Libr. III. c. 8.) unus ex omnibus aliis annotat, *Cor diſcerpti & dilaniati a Titanibus Bacchi, a ſorore ejus Minerva ciſtæ myſticæ fuiſſe incluſum*, in cujus forte memoriam cordi ſimilia, vanno poſtea impoſita. Vid. ejus diſſ. de Errore profanar. Religion. p. 14. Edit. Oiſelian. Cæterum Myſticas iſtas Cereris Bacchique ciſtas conſultiſſimus quondam patriæ noſtræ Academiæ Philologus, Conr. Ritterſhuſius, in Oppian. Cyneg. Not. & Reverendiſſimus Demonſtrat. Evangelicæ Auctor, diabolum ceu Dei operum & inſtitutorum ſimiam & ἐμπαίκτην, Arcæ Fœderis in populo Dei divinitus fabrefactæ opponere voluiſſe, credunt. Imo eruditiſſimus Spencerus de Legib. Ebræor. Ritualib. diſſert. V. c. 1. ſect. 2. non ad dæmonis κακοζηλίαν, ſed Dei συγκατάβασιν referendum eſſe credit, & ab ipſo in hypotheſeos, paradoxæ certe, patrocinium χρυσοῤῥήμων Chryſoſtomus, & Rabbinorum doctiſſimus, qui primus nugare deſiit, Maimonides adducitur: quam ſententiam noſtram non facimus. In ciſta myſtica *ferulam & papaver* eo attentius inſpicimus, quod Bacchum propius tangunt. Rationem reddit Claud. Minos in comment. ad Alciat. Emblem. XVI. p. 96. Edit. L. Pignor. erudito ſane figmento olim hæc Baccho fuiſſe tributa & aſſignata, ut vini vis poneretur ob oculos. Papaver ſomnum conciliat, ut mero plenus ſui oblitus dare ſe ſomno debeat; ferula vero caſtigationis notam deſignat, ut intelligant ebrioſi, ſe pœna dignos citius quam miſericordia, qui ſe ſponte in id diſcrimen conjecerint. Claudimus cum Cl. Schonhovii diſtichis, Minoi ſuffragantibus:

O *Cur*

Cur ferulam Bacchus manibus gerit atque papaver,
Dic mihi, cur veteres hoc voluere patres?
Scilicet ut vino plenus det corpora ſomno,
Poſtridie poenas ſe meruiſſe ſciat.

Poſtquam Bacchum vidimus, in curru triumphali Cereris latus claudentem; proxime ad Cereris quoque latus ſtantem exhibebimus

TRIPTOLEMVM

in Vaſe Onychin. Eggeling. qui inter *Divos* relatus & ædem habuit & aream & aram, teſte Pauſania in Atticis. Hinc Statius altiſonans *æthereum* vocat Sylv. libr. IV. carm. 2. v. 30.

- - - Ætherei felix ſic orbita fluxit
Triptolemi.

De parentibus ejus, qui dubii ſunt, conſulendus Pauſanias loc. cit. Cereri adamatum fuiſſe, plurima evincunt; hac enim Dea langventem, & in orci faucibus jam conſtitutum puerum, papavere tepidoque lacte exhibito reſtituit; cujus rei teſtis Ovid. Faſt. l. 4.

- - - Somnique papavera cauſas
dat tibi cum tepido lacte bibenda puer.

Et paulo poſt:

Pallor abit, ſubitaſque vident in corpore vices;
Tantus cæleſti venit ab ore vigor.

Nec Ceres contenta illum ſanitati reſtituiſſe, cumulavit favorem, quo illum proſequebatur, quando a Diis ſuppeditatum frumentum, ipſius Deæ juſſu, aratro inſuper invento diffudit, agrique colendi rationem edocuit: hæc enim auguria de illo jam captabat Ceres apud Ovid. loc. cit.

Ille quidem mortalis erit, ſed primus arabit,
Et ſeret, & culta præmia tollet humo.

Merito

Tab XVIII



Merito igitur in curru Cereris alato locum obtinuit, de quo curru Claudianus libr. 1. de Rapt. Proſerp.

Angues Triptolemi ſtrident & ſquamea curvis
Colla legunt attrita jugis.

Hunc Cereris currum exornant ſpicæ *& papavera.* Sic in nummo Juliæ Domnæ, a Sardianis cuſo, ſub Archonte Antonio Hierace, ante hunc currum a ſerpentibus vectum, ſpicæ cum *papavere.* Elegantiſſimam *Triptolemi ſtatuam*, capite ſpicea corona inſignito, frugibus ceu cerealibus muneribus, in patera manui dextræ, ſiniſtræ vero *papaveribus* & uvis impoſitis, exhibet in Regio Theſauro Brandenburgico laborioſiſſimus ejus interpres Begerus, & ante illum Illuſtriſſ. Baro Spanheimius Not. in Hymn. Callimach. p. 681. *Tab. XVIII.*

Philoſophi per ignem, ſub hac Cereris & Triptolemi fabula opus magnum latere credunt. Sic enim Mich. Majer in Secret. Natur. Chem. Diſcurſ. 35. p. 105. *Triptolemus Tinctura eſt Philoſophorum eo modo ſub igne nutrita, quæ a ſerpentibus ducta h. e. Mercurio, docuit homines, quomodo ſemina Philoſophica, in ſuam terram jacienda ſint. Quilibet autem animadvertere debet, uti dracones Triptolemi currui jungendos bene agnoſcat, antequam quid incipiat, quia ſunt alati & volatiles; quos ſi ſcire deſideres, in fimo philoſophico invenies. Sunt enim fimus & generantur e fimo, ſuntque illud vas, quod Maria dicit, non eſſe negromanticum, ſed regimen ignis tui, ſine quo nihil efficies.*

VENERIS

Migonitidis ædes ex adverſo Cranaës inſulæ Lacones devote venerabantur, ceu ex Epigrammate Græco in Laurenbergii Otio Sorano n. 36. palam fit: Nos *Maconitem* vel *Meconitem Venerem*

nerem conſideramus, *papavere*, πολυγονίας ſymbolo, ſuperbientem. Exhibet illam elegantiſſima gemma, quam polydædala manus recentioris cujusdam artificis in achate tam nitide, tam decore ac affabre expreſſit, ut in ruborem dediſſe videatur canam antiquitatem, omniumque perſtringat oculos, qui eam intimius luſtrare & intueri dignantur. Ectypon ex Italico Itinere ſecum attulerat amicus integerrimus, qui illud mecum communicavit, ut æri incidatur, cumque omni antiquitatis guſtu polleat,



orbi

orbi erudito haud amplius denegetur. Annui eo promtius Amici juſſis, cum plurima in gemma hac occurrant, *papaveris* mythologicam antiquitatem elucidantia. Apparet in ea

Æneadum genetrix hominumque Divumque voluptas,
Alma Venus,

Et quidem Sicyonia, cujus effigiem fecit Canachus Sicyonius, teſte Pauſania, Corinth. ſive libr. 2. c. X. p. 134. qui illam porro deſcribit: πεποίηται δὲ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος φέρουσα ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πόλον, *facta ex auro & ebore, capite apicem, qui polus dicitur, geſtat.* Nec hoc capitis ornamento ſive polo gemma noſtra deſtituitur, de quo altum apud alios auctores ſilentium, excepto Pauſania noſtro, qui Fortunæ Minervæque capiti polum impoſitum fuiſſe tradit Meſſen. ſive libr. 4. c. 30. p. 355. & Achaic. ſive libr. VII cap. 5. p. 534. Laborioſiſſimus Tiraquellus, qui materiem mundi muliebris de LL. Connubialibus penitus ferme exhauſit, poli tamen dememinit. Apud auctores Græcos communiter verticem capitis, apud Heſychium vero & Pollucem totum caput hæc vocula denotat. Siſtit ſe Venus in hac gemma, ſicut ab Homero deſcribitur, ceu βροτοῖσι μείλιχα δῶρα δίδωσιν, ἐφ' ἱμερτῷ δὲ προσώπῳ αἰεὶ μειδιάει, *blanda homini dat munera ſemper amœno vultu ſubridens.* Capillus diligenter circum caput rejectus, reliqua cæſaries

- - - Fluitans cui pendet ab armis,
& ſe - - - per candida colla repandit,

καλλιπάρειος porro genis pulcherrimis, λευκώλενος,
niveis hinc atque hinc viva lacertis.

ῥοδοδάκτυλος, roſeis digitis. *Nuda* eſt, ut Apulejus de Aſin. Aur. ſcribit, *qualis fuit, cum fuit virgo, nudo ſcilicet & intecto corpore*, & ut Arnobii verbis me explicem, *tanquam ſi illum dicas publicare & divendere meritorii corporis formam.* Ἀφροδίτη præterea καλλίπυγος, cui apud Barbaros erectum templum; ἀργυρόπεζα

πυρόπεζα, argenteis pedibus prædita, quo epitheto illam Lyricorum princeps odax Pyth. exornat: καλλίσφυρος, pulchros talos habens. Et ut brevibus rem omnem expediam, ex Epigramm. libr. VI. n. 136.

ὄμματ' ἔχεις Ἥρης Μελίτης, τὰς χεῖρας Ἀθήνης,
τοὺς μάζους Παφίης, τὰ σφυρὰ τῆς Θέτιδος.

Oculos habes Junonis Melitenſis, manus Minervæ,
Mammas Paphiæ Veneris, talos Thetidos.

& ex Epigramm. 128. Anthol.

Αὕτη πρόσθεν ἔην ἐρατύχροος, εἰαρόμαστος,
εὔσφυρος, εὐμήκης, εὔοφρυς, εὐπλόκαμος.

Hæc primum erat amabili corpore, vernantibus mamillis,
pulchris pedum malleolis, pulchris ſuperciliis, pulchris comis.

Dextra pomum monſtrat, pulcritudinis e Paridis judicio præmium, quorum cumulus quoque ad pedes adſtantis Cupidinis jacet. Qualia autem hæc ſint, interpretem voco Cl. Laurenbergium Otii Sorani pag. 58. Epigramm. ſub titulo: μῆλα τοῦ Ἔρωτος.

Δακρυόων φώνεσκεν Ἔρως χρυσᾶν Ἀφροδίταν.
Τῖσόν μοι τὸν Φοῖβον, ἐμῶν συλήτορα μήλων,
Ἀττ' ἀποδρεψάμενος φέρον Ἑσπερίδων ἀπὸ κήπων
Μητέρι σοὶ δῶρον. χεῖρας δ' ἅρπαξ ἐπέβαλλεν.
Οὐθ' αὐτῷ ἐφύλαξε κακότροπος ἀλλὰ τετάρτην
Ἑρμείῳ προΐαψε, κλοπῆς συμφραδμονι φωρί.
Οὐτιδανοῖς δὲ τρίτην μούσαις. δεκάτην χαρίεσσιν
Δῶκεν. εἰκοστὴν δὲ πυγόστολος ἔλλαβεν Ἥβη.
Ἔνδεκά μοι φεύγοντι κατέλλιπε μέλλον ἄποινον.
ὅστις Ἀπόλλωνος ῥάβδοις κάτα νῶτα πατάξῃ.

Poma Cupidinis.

Sic Venerem lacrymis amor eſt affatus obortis:
Prædonem, Genetrix, pomorum ulciſcere Phœbum,

Quæ lecta Heſperidum ex hortis tibi grata parabam
Munera; ſed raptor furtivos intulit ungues.
Nec ſibi ſervavit, ſed Maja matre creato
Quadrantem objecit, cui dextra eſt conſcia furti.
At decimam Charites partem accepere: trientem
Muſæ, bis decimam Ganymedæa abſtulit Hebe.
Dum clamo fugiens, mihi vix undena reliquit,
Quæ dabo, ſi merito Phœbum quis verbere cædet.

Quot autem Cupidinis poma fuerint, ex Algebræ intimis penetralibus eruit Vir Μαθηματικώτατος, cujus Otium Soranum conſule, ſi tanti videatur; nobis enim ex deviis hiſce ad Venerem Sicyoniam redeundum. Quippe & hæc e Pauſaniæ effato l. c. τῶν χειρῶν δὲ ἔχει τῇ μὲν μήκωνα, τῇ δὲ ἑτέρα μῆλον, *manu altera papaver; altera malum tenet.* Nec papaver noſtræ deeſt, hoc ſaltem diſcrimine, ut ſiniſtro innitatur palo, cujus ſummitas & ſpicis & *papavere* ornata, fœcunditatis uberrimæ, & abundantis annonæ ſymbolis. His lucem fœneratur Cynicus apud Athenæum libr. 6. Deipnoſ.

ἐν τῇ κενῇ γὰρ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως:
οὐκ ἐστὶ πεινῶσιν γὰρ ἡ κύπρις πικρά. i. e.

Nam ventri inani non ineſt formarum amor:
Amara his Venus eſt, dira quos premit fames.

Idem Athen. Deipnoſ. Libr. I.

ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις. ἐν γὰρ τοῖς κακῶς
πράττουσιν οὐκ ἔνεστιν Ἀφροδίτη βροτοῖς. i. e.
Saturis Venus eſt. Cæterum infelicibus
miſeriſque nulla adeſt Venus mortalibus.

Adde & hoc, ſpicas Veneri immolatas fuiſſe, cujus rationem dat Suidas, quia elixum frumentum excitat ad Venerem.

Ad palum creſcit vitis uvis gravida, quoniam ſecundum Ovidium Libr. II. de remed. Amoris;

Vina

Vina parant animos Veneri.

Et: *Venus in Vinis, ignis in igne eluit.*

Scilicet: Νεκρὸν Ἀφροδίτη Διονύσου δίχα καὶ Δήμητρος, *Mortua res Venus ſine Baccho & Cerere.* Euripides in Bacch. v. 772. ſic exprimit:

Ὄινου δὲ μηκέτ᾽ ὄντος, οὐκ ἔστιν Κύπρις,
οὐδ᾽ ἄλλο τερπνὸν οὐδὲν ἀνθρώποις ἔτι.

Vino enim ſublato, non eſt Venus,
Neque ulla alia voluptas hominibus amplius.

A quo non diſſentit Nonnus Dionyſ. Libr. 31. v. 268. 269.

Καλὸν ἐμοὶ Διόνυσον ἰδεῖν κατὰ μέσσον ὀλύμπου
Ἥμενον ἐγγὺς ἔρωτος ὁμέστιον ἀφρογενείη.

Pulchrum mihi videre Bacchum in medio cæli
Sedentem prope amorem, contubernalem e ſpuma natæ.

Hinc paſſim vinum ab Ariſtophane apud Athen. libr. X. Deipnoſ. Ἀφροδίτης γάλα, *Veneris Lac*, audit. Ab Achille Tatio libr. 2. *Amoris pabulum* vocatur. Apulejus autem de Aſin. Aur. libr. 2. *Liberum eſſe hortatorem & armigerum Veneris*, innuit. Cupido quoque in decerpendis uvis operam ſuam hac in gemma collocat: unde Ovidii verſus Libr. III. de arte amandi, lucem accipit:

Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.

A dextris Veneris alter ejus forte e Marte filius, *Antheros* dictus, manuum digitis ludens conſpicitur. Quis autem ludus ille ſit, ex antiquitatis eruendum fontibus. Apud Sortilegos fiebat amoris augurium *Papaveris* vel *Anemones* folio, quod Græci τηλέφιλον vocabant. Hoc ex Theocrito diſcimus Idyll. γ. v. 28.

Ἔγνων πρὰν, ὅκα μευ μεμναμένω εἰ φιλέεις με,
Ὀυδὲ τὸ τηλέφιλον ποτεμάξατο τὸ πλατάγημα
(Aldin. Editio legit προτιμαξάμενον πλατάγησεν.)
Ἀλλ᾽ αὔτως ἁπαλῷ ποτὶ πάχει ἐξεμαράνθη.

Intel-

Intellexi nuper, cum quærerem, an me amares,
Telephilum alliſum non edidit ſonum,
Sed fruſtra in tenero cubito exaruit.

Lucem huic loco dedit Theocriti Scholiaſtes, ſcribens: Τηλέφιλον δέ ἐςι τὸ φύλλον τῆς μήκωνος. ἄλλοι δὲ βοτάνην ἑτέραν λέγουσιν εἶναι αὐτό. εἴτε δὲ τοῦτο, εἴτε ἐκεῖνο ἐςὶν, ἀναλαμβάνεται παρὰ τῶν ἐρώντων τὸ τηλέφιλον, καὶ πλητ̓τόμενον εἰ ψόφον ἀπετέλει, ἐδίδου αὐτοῖς σημειοῦσθαι, ὅτι ἀντερῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων. εἰ δ' οὐκ ἀπετέλει, ὅτι μισοῦνται. εἴρηται δὲ τηλέφιλον, κατὰ κοινωνίαν τοῦ τ, πρὸς τὸ δ. οἱονεὶ δηλέφιλόν τι ὂν, τὸ δηλοῦν τὸν φίλον. *Telephilum folium ſignificat papaveris, alii aliam quandam plantam ſic vocari tradunt. Sive ſit folium papaveris, aut alterius herbæ, perinde eſt. Vtuntur eo amantes, ſi ab ictu ſonum emiſerit, ſe amari ab amaſiis colligunt; ſin vero non percrepuerit, odii ſignum putant. Dictum eſt Telephilon quaſi delephilon, quod amorem præmonſtret.* Eandem ſententiam fovet Pollux in Onomaſtic. Segm. 127. Libr. IX. cap. 7. p. 1113. ſeq. Edit. Hemſterhuiſ. Ἀλλὰ καὶ τὰ τοῦ τηλεφίλου (alii τηλεφύλλου) καλουμένου φύλλα ἐπὶ τοὺς πρώτους δύο τῆς λαιᾶς δακτύλους εἰς κύκλον συμβληθέντας (alii ἐμβληθέντας) ἐπιθέντες, τῷ κοίλῳ τῆς ἑτέρας χειρὸς ἐπικρούσαντες, εἰ κτύπον ποιήσειεν εὔκροτον ὑποσχισθὲν τῇ πληγῇ τὸ φύλλον, μεμνῆσθαι τοὺς ἐρωμένους αὐτῶν ὑπελάμβανον. *Sed & papaveris & telephylli dicti folia primis duobus ſiniſtræ manus digitis in circulum flexis imponentes, & vola alterius manus percutientes, ſi ruptum hoc ictu folium ſonum clarum ederet, eos, quos amabant, ſui meminiſſe exiſtimabant.* Elucet ex his Pollucis, folia papaveris & Telephili diſtincta eſſe, id quod Scholiaſtes quoque Theocriti innuit: τὸ τηλέφιλον, ῥίζιόν τι θαμνῶδες. κάτωθεν δὲ ἀναβαίνει τρίκλωνον. τοὺς δὲ κλῶνας ἔχει δραχμῆς μείζονας σπιθαμιαίας. τὰ δὲ φύλλα ἔοικε τῷ σπειρομένῳ λωτῷ, λοβὸν δὲ ἀφίησεν ἑλικοειδῆ. ἐν ᾧ τὸ σπέρμα, οὗ ἐπιχειρωμένου, ὁ χρὼς ἐξαιμάτ̓εται, καὶ τύπους τινὰς λαμβάνει, οὐ μόνον ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ

ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἔϑ᾽ ὅτε καὶ τὸν πῆχυν, ἐπεχειρῶντο τοῦ ψόφου. Ἄλλως. Τινὲς δὲ τῶν ἐρωτικῶν τὸ τηλέφιλον ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἢ τὸν καρπὸν, ἐπικρούουσι καὶ ἐὰν μὲν ἐρυθρὸν γένηται, καλοῦντες αὐτὸ ῥόδιον, νομίζουσιν ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐρωμένων. τοῦ χρώματος δ᾽ ἐμπρησθέντος, ἢ ἑλκωθέντος, μισεῖσθαι. *Telephilum planta fruticoſa tribus a radice ramulis aſſurgens longitudine palmari, folia ferens ſativa loto ſimilia. Siliquam emittens rotundam (claviculatam) in qua ſemen, quo illinito, corpus ſanguineum acquirit colorem ictusque quosdam accipit. Nec tantum manibus, ſed etiam humeris telephilum imponunt, & ad cubitum usque explorant, an ſonum emittat.* Aliter: *Nonnulli amantes Telephilum, aut ejus fructum humeris imponunt, mox leviter percutiebant; quod ſi inde ruborem concepiſſent, rhodium appellabant, & ſe ab amaſiis amari augurabantur. Si vero exulcerati aut inuſti, odii ſignum putabant.* Hæc Scholiaſtes: nec enim noſtri operis, hic ulterius inquirere, an hæc a Scholiaſte deſcripta planta ſit *Scorpioides altera Matthioli*, vel *aizoum parvum* ſive *tertium Dioſcoridis*, quod ultimum acre & exulcerans eſt, præſertim cum Dioſcorides etiam Aizoum telephium vocari auctor ſit, & Heſychius: τηλέφιλον· Φυτόν τι τινὲς δὲ ἀείζοον ἄγριον definiat, & apud Dioſcoridem forte pro Telephio Telephilon legendum auctoritate Theocriti & Heſychii; ſed cum eruditiſſimus Theophraſti Commentator hæc ad amuſſim examinarit & conciliarit, B. L. illuc remittendum duco. Folium porro *Papaveris* dici quoque πλαταγώνιον, apparet ex Nicandri Georgicorum Libr. 2. ab Athen. Deipnoſ. Libr. XV. p. 683. Edit. Caſaub. ult. citato:

Καὶ δ᾽ αὐτῆς μήκωνος ἄπο πλαταγώνια βάλλοις,
Ἄβρωτον κώδειαν ὄφρα κνώπεσσι Φυλάξῃ. i. e.

Papaveris florem tu adime,
Vt intactum caput, & a culicibus non eroſum cuſtodias.

Huic conſentit ſæpius citatus Theocriti Scholiaſtes ad verba Poetæ Idyll. XI. v. 57.

Ἠμά-

Ἡ μάκων ἁπαλὰν, ἐρυθρὰ πλαταγώνι᾽ ἔχοισαν, Τὰ, inquit, τῆς μήκωνος φύλλα φησὶ, καὶ τὰ τῆς ἀνεμώνης, ἀπὸ τοῦ πλάσσειν, ὅ ἐστι ψοφεῖν. τιθέντες γὰρ αὐτὰ κατὰ τὸν ἀντίχειρα καὶ τὸν λιχανὸν δάκτυλον, τύπτουσι τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ, καὶ οὕτω σημειοῦνται, εἰ ἀγαπῶνται ὑπὸ τῶν ἐρωμένων, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς πλαταγῶνος ψόφου, εἰ ἀψόφως ἐπικρουσθείη. *Platagonium papaveris vel anemones folium, a ſono, quem colliſa faciunt: iis ſiquidem periclitabantur, & quid amaſiis ſuis forent grati, eſſetque affectus mutuus, ſiquidem pollici imponentes ea, & indici, mox altera manu collidebant, quod ſi percrepuiſſent, amari ſe argumentabantur, ſin minus, ut fruſtrati ingemiſcebant.* Explicat hæc fuſius Suidas: Πλαταγώνιον. τὸ μηδὲν. κυρίως δὲ τὸ τῆς μήκωνος φύλλον, καὶ τὸ τῆς ἀνεμώνης ἀπὸ τοῦ πλατάσσειν, ἤγουν ἠχεῖν. καταχρηστικῶς δὲ ὡτινιοῦν πλάτος ἔχοντι ὅθεν καὶ ἡ πλαταγή. ἐσημειοῦντο δὲ ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν τῶν ἐρωμένων στοργὴν, τιθέντες ἐπί τε τοῦ ἀντίχειρος, καὶ τοῦ λιχανοῦ, καὶ ἀντικόπτοντες. καὶ εἰ μὲν ἤχησεν, ἐστέργοντο. εἰ δὲ μὴ, τὸ ἀνάπαλιν. Quæ verba ex verſione Æmilii Porti hoc volunt: *Platagonium. Nihil. Quod nihil habet præter inanem ſtrepitum. Proprie tamen ita vocatur papaveris folium, & anemones, quæ & ipſa eſt papaveris ſpecies. a verbo* πλατάσσειν, *id eſt, ſtrepere, ſonum ac ſtrepitum edere. Abuſive vero dicitur etiam de qualibet re latitudinem habente. Vnde & ipſa platage dicta. Ex eo autem papaveris folio, ſuorum amaſiorum amorem conjicientes, obſervabant, id pollici, & indici imponentes, & adverſam percutientes. Nam ſi quidem reſonuiſſet, ab amaſiis amabantur: niſi vero clarum ſonum edidiſſet, contrarium conjiciebant, & ſe exoſos eſſe credebant.* Nec id in ſiniſtra tantum manu ab amantibus factum, ſed & in cubito, uti ex ſupra citato v. 30. Idyll 3. Theocriti clarum. In humero quoque id obtigiſſe, Scholiaſtes teſtatur. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας τὸ τηλέφιλον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸν ὦμον τιθέντες, ἔσθ᾽ ὅτε καὶ ἐπὶ τὸν πῆχυν, ἐπεπειρῶντο τοῦ ψήφου (ψόφου.) i. e. *Non ſolum vero in manus folia papaveris, ſed & in humerum ponentes experiebantur ſortem ſuam.* Coloris

quoque rationem habitam fuiſſe, ex ſupra allatis Theocriti Scholiaſtæ verbis perſpicuum, uti & temporis; alia nempe æſtate, alia folia hyeme in uſu erant. Sic enim toties jam allegatus Scholiaſtes ad Idyllii XI. v. 56. verba: ἔφερον δέ τοι ἢ κρίνα λευκά, commentatur: ἔφερον δέ σοι καὶ ἐρωτικὰ σύμβολα. κρίνα δηλονότι λευκὰ καὶ μήκωνος φύλλα. ἀλλ᾽ οὐκ ἂν δυνηθείην φέρειν σοι ἀμφότερα ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ. τὰ γὰρ κρίνα τοῦ θέρους εἰσί. τὰ δὲ τῆς μήκωνος φύλλα, τοῦ χειμῶνος. *Symbola tibi amatoria obtuli, alba nimirum lilia & folia papaveris. Sed eodem tempore utraque tibi ferre nequeo; lilia enim æſtate ſunt, papaveris autem folia hyeme.* Dum liliorum mentio injecta, monendum hic duxi, ſimilia e liliis extrinſecus inflatis, ac nucleis pomorum amantes auguria captaſſe. Fuſius hæc explicat Pollux Onomaſt. loc. ſup. cit. καὶ μὲν καὶ τὸ κρίνον διπλοῦν ὂν καὶ διάκενον ἔνδοθεν ἐκφυσήσαντες, ὡς ὑποπλῆσαι πνεύματος, πρὸς τὰ μέτωπα ῥηγνύντες, ἐσημαίνοντο τὰ παραπλήσια τῷ κτύπῳ. ἔτι τοίνυν τὸ σπέρμα τῶν μήλων, ὅπερ ἔγκειται τοῖς μήλοις ἔνδοθεν, ἄκροις τοῖς πρώτοις τῆς δεξιᾶς δύο δακτύλοις συμπιέζοντες ἔτι διάβροχον καὶ ὀλισθηρὸν ὂν, εἰ πρὸς ὕψος πηδήσειεν, ἐσημαίνοντο τούτῳ τὴν εὔνοιαν τὴν παρὰ τῶν παιδικῶν. ὅπερ καὶ τῷ κτύπῳ τῶν λατάγων, εἰ τὸ λείψανον τοῦ ποτοῦ κοτταβησάντων κτυπήσειε. *Inſuper & lilium duplex exiſtens, & vacuum interius inflantes, ut ſpiritu impleretur, in fronte rumpentes, ſono huic ſimilia judicabant. Præterea & malorum ſemen, quod malis ſummis ineſt, primis dextræ manus digitis humidum adbuc exiſtens, & lubricum comprimentes, ſi in altum exiliret, hoc judicabant amicarum benevolentiam: veluti & ſtillarum ſonitu, ſi reliquiæ potus cottabiſantium ſonarent.* Amatorium hunc ludum μέγα θαῦμα βροτῶν Cl. Meurſius in Græcia Ludibunda πλατυγίζειν vocat, Scholiaſtis Ariſtophanis auctoritate forte inductus, qui in Equitibus ad v. 827. hæc habet: πλατυγίζειν, κυρίως τὸ ἐπιτιθέναι πλαταγώνιον τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ, καὶ παίειν τῇ δεξιᾷ, καὶ ἦχον ἀποτελεῖν. Πλατυγίζειν *proprie hic ſumitur, nempe imponere folia papaveris*

in

in ſiniſtram manum, & verberare ea dextra, & ita proferre ſonum. Ab hoc ſono, quem edunt, *papaveris* folia a Nicandro apud Athen. Deipnoſoph. L. XV. p. 684. Θρία dicta ſunt:

> Θρία δ' ȣ̓ λέγει τὰ τῆς συκῆς
> ἀλλὰ τὰ τῆς Μήκωνος.

τὰ Θρία *hic non vocat ficus ramos, ſed papaveris (florem,)* quæ verba non quidem Nicandri eſſe, ſed cujusdam Annotatoris & Scholiaſtæ, Cl. Dalechampius in Athenæum p. 808. credit. Ariſtophanes in Veſpis: ὡς ἐγὼ πολλῶν ἀκούσας οἶδα θρίων τὸν ψόφον, *ut ſæpius qui audierim, Thria quid ſtrepent.* Hæc Meconomantia revocat in memoriam *Daphnomantiam*, illius æmulam; cujus Naſo meminit Libr. I. Faſtor.

> *Et ſonet in mediis laurus aduſta focis:*

Et alibi:

> *Laurus uti bona ſigna dedit.*

de quibus pluribus Cl. Lomeier in Epimenid. cap. 19. p. m. 252. vel *Pyximantiam* apud Delphinates adhuc uſitatam, ubi Epiphaniæ die binas Lacunas Saſſenagias adeunt,

> *Quæ ſi pollicita reſtagnent undique lympha,*
> *unaque fœcundas ſegetum portendit avaro*
> *Agricolæ meſſes, fœcundas altera vites.*

Tunc obiter decerptos buxi ramuſculos, quæ ad montis radices copioſa eſt, cantitantes in aquam intingunt, reverſi domum folia ante focum explicant, auſpicatum credentes, ſi pluribus gyris illa præ calore crepitantia circumaguntur; ſin minus, inauſpicatum. Vid. Dion. Salvagn. Bœſſii Miſcell. de Septem Delphin. Miracul. Silv. IV. de Tinis Saſſenagiis. Sed contraho vela, & antequam ludo huic,

> *ut ſuperincuſſo crepuere papavera ſomno,*

finem imponam, hoc tantum addo, Nobiliſſ. Cæſ. Ripam hoc motum ludo, in Iconologia ſua, Amoris judicium *papavere* coro-

coronatum exhibuiſſe. Non dubito, his perlectis, fore pleroſque, qui mecum credant, ludentem in gemma noſtra Antheron, hunc Plantagoniſmi ludum indigitare.



Sed jungimus Gemmæ huic aliam, Venerem pariter & *papaver* concernentem ex Auguſtiniano Theſauro Part. I. n. 116. depromtam, ubi Venus alma conſpicitur cum Cupidine, Deo amoris ex ipſa & Mercurio genito, cui *papavera porrigit*, fœcunditatis typum, quæ ſequitur amantium gratias. Cauſas ſi inquiſiveris, cur

cur in gemmis hiſce Veneri *papaver* junctum, in promtu eæ ſunt, (1.) quod Theocritus aliique Poëtæ fingant *Papaver* natum e Veneris lacrymis, Adonidem lugentis cum Roſa, ſi Portæ fides habenda, Villæ Libr. X. cap. 58. p. 737. Quæſivi hæc in Theocrito, ſed fruſtra. Bion quidem Idyll. 1. v. 64. ſeqq. hæc habet:

Δάκρυον ἁ παφίη τόσον ἐγχέει ὅσσον Ἄδωνις
Αἷμα χέει. τὰ δὲ πάντα ποτὶ χθονὶ γίγνεται ἄνθη.
Αἷμα ῥόδον τίκτει, τὰ δὲ δάκρυα τὰν Ανεμώναν.

Lacrymarum tantum Venus effundit, quantum Adonis
Sanguinis fundit. Hæc vero omnia in terra convertuntur in flores:
Sanguis Roſam gignit, ſed lacrymæ Anemonem.

& Moſchus Idyll. 3. v. 5.

Νῦν ῥόδα φοινίσσεσθε τὰ πένθιμα, νῦν ἀνεμώνα.
Νῦν ὑακίνθε λάλει τὰ σὰ γράμματα.

Nunc Roſæ rubete lugubriter, nunc Anemone,
Nunc Hyacinthe literas tuas loquere.

& iterum Bion Idyll. 1. v. 34. 35.

Καὶ παγαὶ τὸν Ἄδωνιν ἐν ὤρεσι δακρύοντι,
Ἄνθεα δ' ἐξ ὀδύνας ἐρυθραίνεται.

Et fontes Adonidem in montibus deplorant,
Flores autem præ dolore rubefiunt.

Purpurei coloris flores in genere hæc quidem concernunt, ſed in ſpecie *papaveris* nullus meminit, niſi regerere velis, Anemonas a nonnullis quoque inter papavera referri, id quod R. P. Balthaſ. de Victoria *Theatr. de los Dioſes de la Gentilidad* P. II. Libr. VI. cap. XI. ex Lacuna in Dioſcoridem notat his verbis: *Y es de notar, que la Amapola, y la adormidera, todo es uno, como lo advirtio el Doctor Laguna ſobre Dioſcorides, y hama a las amapolas, papaver domeſticum.* Hoc tamen diſcrimen admittit Ælius Antonius Nebriſſenſis, ut *Amapola* ſit *Papaver erraticum,*

ticum, *dormidera* vero *Papaver ſativum*, ſit *nutrix opii*. Sic & Theocriti Scholiaſtes loco ſuperius citato πλαταγώνιον & papaveris & Anemones folia denotare aſſerit. (2.) Papaver Veneri dicata planta, ob polygoniam: hinc fœcundi nomen obtinuit. Ovid. Metamorph. L. 2:

Ante fores antri fœcunda papavera florent.

Et jure de ſe exclamat Papaver:

Ergo fœcundum ſuper omne germen
Me Deus fecit, numeroque turbæ
Perſicum vincit mea ſeminalis
capſula caſtrum.

Hinc *Sponſi* quoque papavere coronati, teſtibus Scholiaſte Ariſtophanis, & Cl. Patino de Numiſm. Imper. ær. p. 114. Et Nicander apud Athenæum inter coronarias herbas atque flores papaver collocat; ut hac ratione ἀφροδισία μήκων, Veneris papaver, appellari mereatur ex mente Illuſtr. Fabii Columnæ in Phytobaſan. p. 97. Sic a Poëtis cum elegantiſſimis jungitur floribus. Theocritus *liliis albis* connectit:

ἔφερον δέ τοι ἢ κρίνα λευκὰ,
Ἢ Μάκων' ἁπαλὰν, ἐρυθρὰ πλαταγώνι' ἔχοισαν.

adferrem vero tibi vel alba lilia
vel Papaver tenerum, quod rubra crepitacula habet.

E Latinis Poëtis huic conſentit Romanus Callimachus, qui Cyrenæum vatem maxime imitabatur, Propertius nempe Eleg. ult. Libr. I. de raptu Hylæ verba faciens:

Irriguo ſurgebant lilia prato
candida, purpureis miſta papaveribus.

Similiter & Virgil. Georg. L. IV.

Illaque circum
Lilia, verbenasque premens veſcumque papaver.

Et

Et Ovidius Hyacinthi adoleſcentis longe pulcherrimi vultum morientis deſcribens, ſimilitudinem a violis & liliis petiit, iisque papaver medium inſeruit. Ita enim ille:

Vt ſi quis violas, riguo ve papaver in horto
Liliaque infringat, fulvis hærentia virgis,
Marcida demittant ſubito caput.

Et rurſus Virgilius Eclog. 2:

Pallentes violas & ſumma papavera carpens.

Ovid. Faſtor. L. IV. T. III. p. 586. Edit. in Vſ. Delph.

Illa legit calthas, huic ſunt violaria curæ,
Illa papavereas ſubſecat ungue comas.

Et certe papaveris flores tam vario, tam grato, tam ſpectabili colore ſunt, ut cum laudatiſſimis facile certare queat de principatu, & vere Cl. Rapinus canat:

Poſtquam criſpatos imitata papavera cirros
Floruerint, tum terra alios induta paratus
Diverſos in non diverſo flore colores
oſtentabit, opum monumentum inſigne ſuorum,
opus Eleuſinæ Matris, ceriale papaver,
cui ſublime caput, folium ſandice rubenti
Puniceum, ſed quæ ſpecies eſt alba crepanti
Concolor argento, gaza reſplendet agreſti.

Catullus in laudanda nova nupta, papaver tanquam Veneri ſacrum non aſpernatus fuit:

Vxor in thalamo eſt tibi,
Ore floridulo nitens,
albæ Parthenicæ velut
Luteumve papaver.

Vt ſilentio tranſeam, id ipſum *papaver* inter Priapi donaria a Veroneſi Vate, in Ithyphallicis recenſeri:

Q *Flori-*

Florido mihi ponitur picta vere corolla
Primitu, & tenera virens ſpica mollis ariſtæ,
Luteæ violæ mihi, luteumque papaver,
Pallenteſque cucurbitæ, & ſuaveolentia mala,
Uva pampinea rubens educata ſub umbra.

Hinc (3.) ob vim Aphrodiſiacam, in papavere latentem, Veneri adjudicatum *Cocetum* hoc probat, potionis genus ex lacte, melle & *papavere* intrito aphrodiaſiacum, nuptis die ipſo nuptiarum exhibitum. Venus ipſa ad Vulcanum ducta, hac fertur recreata, in amplexus poſtea & oſcula nota mariti ruens, Venuſino Vate ſic ſentiente Faſtor. L. IV.

Nec pigeat niveo tritum cum lacte papaver
Sumere, & expreſſis mella liquata favis;
Cum primum cupido Venus eſt deducta marito,
Hoc bibit; ex illo tempore nupta fuit.

vel ut Virgilius exprimit:

Optatos dedit amplexus, placitumque petivit
Conjugis infuſus gremio per membra ſoporem.

Ampliſſimus ſe aperit campus, de nimio orientalium in papaveris ſuccum affectu diſſerendi, cui avidiſſime inhiant, exindeque medicamenta ad Venerem ſtimulantia parant: Sed actum agerem, cum materiam hanc more ſolito exhauſerit & abſolverit ὁ πάνυ in ſtudio noſtro Excell. Wedelius in Opiologia & Epiſtolis Amœbæis ad Illuſtriſſ. Maurocordatum. Hoc unicum tantum ex Epiſtola viri Generoſiſſimi excerpere liceat, ad rem noſtram apprime faciens. Hic e celebri & fide digniſſimo, Poëta Sahidi, qui verſibus vocabularium edidit Turcico-Perſicum, dicit, illud quod Perſice dicitur *Beng*, Arabice *Eſrar*, in lingua vulgari obſoleta Turcica dici *Maslach*. Jam ſi hæc ſint Synonyma, quod vir Illuſtriſſimus innuere videtur, & Beng ex opio quoque paratum ſit pharmacum; (licet Celeb. Herbelot ex

Hyoſcya-

Hyoſcyamo paratum credat, Bibl. oriental. p. 200.) ſtupendum ſane de eo effectum refert Bodæus a Stapel in Theophraſt. Hiſt. Plantar. Comment. eruditiſſ. quem a nullo medicamento Venereo unquam quis expectet. Retulit ipſi nempe Præfectus Batavus ex India orientali redux, qui hoc remedio ſæpius utebatur, fœminas etiam numero plures, quæ cum ipſo illa nocte concubuiſſent, adeo defatigatas a Venere fuiſſe, ut poſtea ejus concubitum horruerint. Ipſe vero tantopere exhauſtus & defatigatus erat, ut reſtaurantium medicamentorum & optimorum alimentorum ope reſtitui debuerit. Similia pæne narrat Saarius noſter in Itiner. Ind. oriental. Et quem noſtrum latet in præliis Hungaricis occiſos opii devoratores Turcas ſæpius tanta tentigine membri, aliis licet omnibus emortuis, jacuiſſe, quantam vix Priapiſmo laborans vivus unquam ſenſit? Imprimis de papaveris opiique Aphrodiſiaca vi legi meretur Academiæ noſtræ Naturæ Curioſorum lucidiſſimum quondam ſidus, Illuſtr. Sachſius a Lôwenheim Dec. I. Ann. 2. p. 126. ubi curioſiſſima de opio Venereo collegit. Cl. Paludanus Not. in Hug. Linſchotan. Itiner. c. 34. memorat, Veneream papaveris potionem, ſeminis virilis ejaculationem, ad excitandum majus in fœminis Veneris oeſtrum retardare. Confer. quoque diligentiſſimus Olearius & Mandeslo in Itinerariis. Exemplorum tanta meſſis, ut intempeſtive diligens viderer, ſi plura obtruderem. Itaque hæc de Venere Maconite dicta ſufficiant.

CVPIDINEM

Matri filium ſubjungimus, quem papavere itidem ornatum nonnulli exhibent. Plane hoſpes ſit in Hiſtoria literaria, cui turbæ, quas Ἥρως κοιμώμενος inter Belgii eruditos excitavit, ignotæ. Marmor eſt antiquum, in quo juvenis leoni indormiens,

reflexa in ſiniſtrum humerum dextra, ſiniſtra vero duo papavera complexa, quibus lacerta adrepit. Juxta dextrum latus hæ literæ ænigmaticæ, nec plurium veſtigia viſuntur: O. V. A. R. N. M. Exhibuit marmor primo Comes Ludovicus Moſcardus Veronenſis, in Libro Italice inſcripto: Note overo Memorie del Muſeo Moſcardo Libr. I. c. 12. omiſſis tamen papaveribus & literis, Oedipo interprete vel Delio conjectatore opus habentibus. Hanc dormientem imagunculam ex omni antiquitate, ea qua pollebat ingenii felicitate & judicii ſagacitate, Cupidini ſive Amori vendicavit Excellentiſſimus Tollius, argumentis vix refellendis: (1.) ex Apulejana Pſyches mariti delineatione & formæ venuſtate, ubi Madaurenſis ille Philoſophus ipſi tribuit capitis aurei cæſariem ambroſia temulentam, cervices lacteas, genasque purpureas, pererrantes crinium globos decoriter impeditos, alios antependulos, alios retropendulos & reliqua. (2.) a Leone, cui Cupido indormit, ejusque in ſæviſſimas fortiſſimasque feras vi & poteſtate,

qua Pœnos domitare leones
& validas docuit vires manſueſcere tigris.

(3.) a Lacerta, venereorum veneficiorum inſtrumento, & ſcinco Ægyptio, egregio ad Veneris opus irritamento: maxime vero (4.) a Papaveribus noſtris, quæ Veneri & Cupidini amica fuſius demonſtravimus. Adverſarium poſtea nactus Excell. Rondellum, Profeſſorem Trajecti ad Moſam, qui omnia Mithræ vel Soli, quæ Tolliana eruditio Cupidini ſive Amori vendicaverat, non minus arguta quam docta explicatione tribuere anniſus eſt. Nolo me in recenſione Rondellianæ hypotheſeos diffundere; hoc tantum noto, quod *papavera* manu ſiniſtra Cupidinis detenta, *Heſperidum mala*, aut *punica* certe *minora*, vel *Mandragoras* credat Cl. Rondellus. Sed omnes rationes Rondellianas ſatis elegantes, ceu Sibyllæ folia difflat in omni anti-

antiquitate verſatiſſimum ingenium Tollianum. Papaveris enim capita in hoc ectypo, dilapſis floribus jam ſemen ferentia, apparent, quod e crenis loculamentorum abunde liquet, quas in aurantiis malis & Mandragora fruſtra quis quærat; in punicis vero malis longe aliter figuratæ. Hæc pro Cupidine & Mithra ſcripſerant Excell. Tollius, & Rondellus. Ænigma literarum adhuc reſtat, ſive illud ab ingenio fuerit profectum ſtatuarii, ſive ab impoſtura vendentium, quo carius forte emeretur. Varias certe pro Interpretum ſcopis nactum eſt interpretationes. Eruditiſſimus Tollius pro fulcienda ſua de Cupidine ſententia, hanc dedit: *Omnis Vis Amoris Requie Nocturna Miteſcit.* Cl. Rondellus, in deſtruenda hac ſententia occupatus, ſic explicavit. *Omnis vis Amantium Requieſcens Nullius Momenti.* Item: *Oeſtro Vernantis Amoris Reſiſtere, Nil Miſerius:* & pro fulcienda ſua de Mithra hypotheſi, nil aliud ſignificari credit quam: *Orbes Volvuntur Annorum Renovatione Noſtri Mithræ.* Alii aliter: nec defuit vir alias Celebratiſſimus, qui corrupte pro OVARIO muliebri legendum putavit, ut difficile fuerit in tot lepidos quandoque interpretes ſatyram non ſcribere. Movit hoc Virum quendam, in omni laudis genere Excellentiſſimum, ut tot indies propullulantes Davos criticos, quibus audaciæ plurimum, ſed ne mica literarii ſalis erat, cum inſulſis ipſorum interpretationibus, quibus aliis viris clariſſimis paſſim inſultabant, egregie depexos in Epiſtola ad doctiſſ. Bælium, novellarum Reipublicæ literariæ t. t. editorem, dederit, adjuncta hac non minus lepida quam arguta explicatione: *Omnes Veſtræ Alluſiones Ridiculæ Nullius Momenti.* Mutavit quoque doctiſſimus Tollius de Cupidine ſententiam, cum aliud agenti commode ſe obtuliſſet locus Pauſaniæ, de Somno Epidote, unde ſuſpicabatur, nec certe ſine ratione, Somni potius quam Cupidinis ſignum eſſe; de quibus plura, ubi de Somno nobis agendum erit. Hoc unicum occaſione Amoris ſive Cupidinis adhuc addo, Apulejum

recte ſtatuere, *Amorem* & *Somnum* ejusdem generis eſſe dæmonas. Hinc paſſim ſcriptoribus Somnus Amoris ſocius ac comes audit, & Nox *Amoris hoſpitium* Propertio. Sic Nonnus Dionyſ. libr. 32. v. 97.

καὶ Διὸς ὄμματα θέλξεν ὁμόστολος ὕπνος ἐρώτων,
Ὄφρα μὲν ἀβρὺς ἴαυεν ἐν ἄνθεσι θελγόμενος Ζεύς.

Et Jovis oculos mulſit comes ſomnus amorum,
ut mollis dormiret in floribus oblectatus Jupiter.

De ipſo Cupidine apud Apulejum Metam. libr. 7. *Nox aderat primiſque Veneris prælüs velitatis in altum ſoporem deſcenderat.* Præterea Jovianus Pontanus hymno in Noctem hæc luculenter explanat.

Oſi voluptatis comes & miniſtra,
Quæ bona ex te fert thalamus thorusque,
Quos ſopor fert illecebras jocoſque
deliciasque.
Quas ſimul juncti faciunt amantes,
Inter amplexus trepidumque murmur,
Inter & ludos teneraſque rixas,
dum furit ardor.
Dum micant linguis animæque florem,
Ore deducunt querulo, parique
Concidunt motu, reſoluta poſtquam
grata libido eſt.

Eruditiſſimus & Reverendiſſimus Epiſcopus Plantavit de la Pauſe in Florileg. Bibl. ad dict. Sapient. 4. v. 6. annotat, ſomnum ſive dormitionem pro concubitu ſæpe in ſacris. Literis ſumi, quod voluptas Venerea veluti Somnus citiſſime tranſeat, quodque per eam, quaſi per Somnum hominis ratio plane conſopiri

ſopiri videatur. Et quid Germanicum noſtrum, **Beyſchlaf oder Beyſchlaffen** aliud indigitat?

Jam manum de tabula detraxeram, cum memori obviarent menti, quæ olim apud Proſperum Alpinum, medicum Patavimum pereximium, qui Medicinam Cairi per quadrienium juvenis feliciter fecerat, legeram; quod apud orientales ab aſſumpto papaveris ſucco multa ſe per ſomnum ſpectare imaginentur, atque pro certo habeant, omnes opium per os ſumentes, in ſomno varia pulcherrima amœniſſimaque viridaria atque *amatas puellas viſuros, ſeque cum illis delectaturos.* Et cui ignotus *lethæus Amor*, cujus Ovidius libr. 2. de Remed. Amoris meminit:

Eſt illic lethæus Amor, qui pectora ſanat,
Inque ſuos gelidam lampadas addit aquam.

FLORA

Succedat Veneri, illecebris venereis celebrata Dea; ejus quippe feſta *Floralia* dicta & ludi, ex opibus meretricio quæſtu a Flora acquiſitis inſtituti, vulgo credebantur, *ut*, ſecundum Patrum Chriſtianorum facundiſſimum Lactantium, *pudendæ rei quædam dignitas adderetur.* Deſtruit tamen opinionem illam, ac ſi e meretricio ſodalitio in Dearum aſſumta fuerit conſortium, ſeculi noſtri Varro, Joh. Gerh. Voſſius, in exaſciatiſſimo de Theol. gentil. opere. Accenſebatur hæc Dea frumentariis frugiferiſque, eamque Floralibus indictis placabant, ut fruges cum arboribus & vitibus bene floreſcerent. Hinc Deæ Floræ templum & circum & Floralia in ſexta Vrbis regione h. e. Quirinali collocata eſſe, teſtatur P. Victor.

Cereri

Cereri certe apud Romanos fere ſemper conjuncta, & ab uno eodemque artifice & Cereris & Floræ ſtatua fabrefacta. Sic enim Plinius libr. XXXVI cap. V. *Romæ Praxitelis opera ſunt* FLORA, CERES, *Triptolemus, in hortis Servilii: Boni Eventus & Bonæ Fortunæ ſimulacra in Capitolio.* Et quia ſegetum quoque Dea Ceres, communi ſimul colebantur religione. Sic apud Juvenalem Sat. 6. - - - - *ergo omnia Floræ & Cereris.*

& lapis Romanus apud univerſæ antiquitatis literariæ depoſitarium Reineſium viſitur:

ROBIGO ET CERERI ET FLORAE
SACRVM

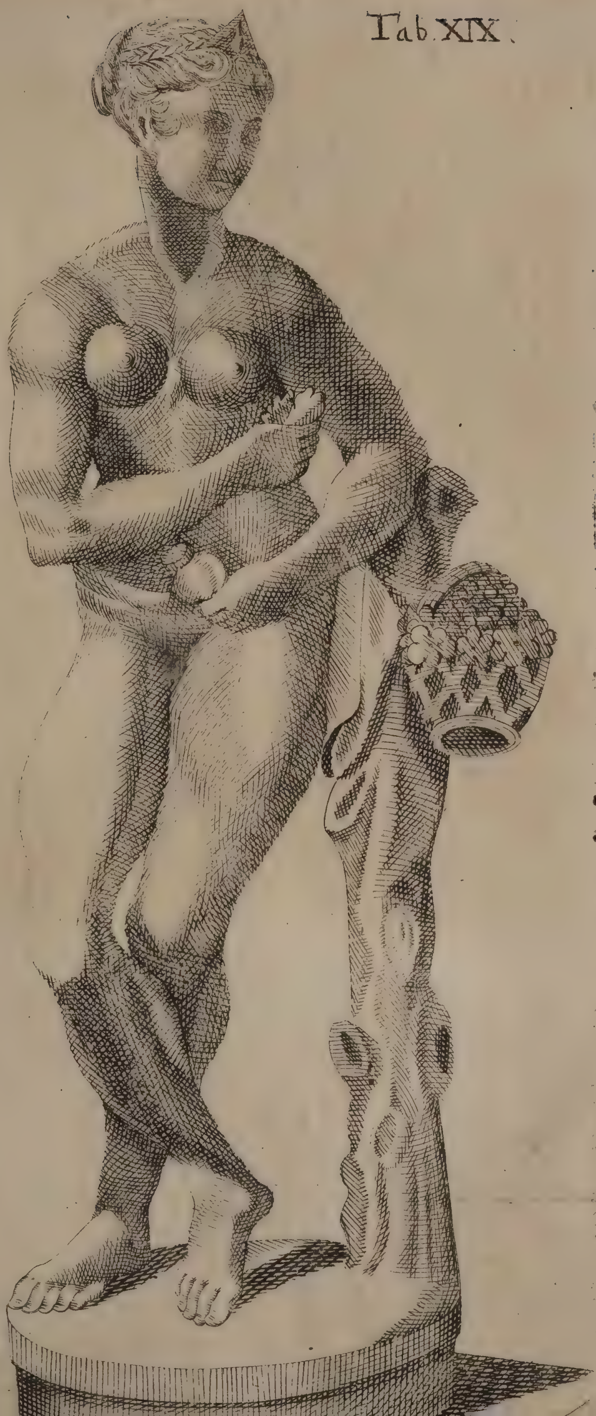
Vid. Vir maximæ eruditionis, Phil. a Turre, de Diis Aquilejenſib. p. 319.

Non mirum igitur binas has Deas, utraſque ſegetum cuſtodes, ſymbolis gaudere iiſdem. Sic enim Floræ ſtatua exhibetur ab Excell. Patino de Numiſm. ær. Imper. ſiniſtra *papavera* tenens & florum calathum, in dextra *flores*.

Tab. XIX

Nec paradoxon erit, ſi ſtatuamus, & Cererem, & Floram unam eandemque Deam eſſe. Sic enim Pauſanias, auctor, e Barthii mente, auro omni antiquitatis Græcæ cupidis pretioſior, in Attic. libr. 1. p. 51. Edit. Kühn. Ἔςι δὲ καὶ γῆς κȣροτρόφου, καὶ Δήμητρος ἱερὸν χλόης: ubi Clar. Meurſius perperam legi ait, γῆς κουροτρόφου pro τῆς κουροτρόφου, cum Cereris cognomentum ſit κουροτρόφος. Sed hæc ex doctiſſimi Kuhnii judicio ſibi non videntur adverſari: eſt enim & Ceres & Tellus κουροτρόφος, & γῇ κουροτρόφῳ primus in arce ſacra feciſſe dicitur Erichthonius. Vid. Suidas in κουροτρόφος. Obſtare quoque credit Cl. Kuhnius huic correctioni ipſum Pauſaniam, τὰς ἐπονομίας αὐτῶν dicentem, non, ut Meurſius vult, αὐτῆς. Quæ omnia optime poterunt conciliari,

Tab. XIX.



liari, ſi perpendamus, quæ alibi jam adducta ſunt, per Cereris Græcum nomen, Δημήτηρ, indigitari quaſi γῆ μήτηρ.

Sed ad Cererem Chlöen redeo, quæ eadem ac Chloris: nam in gloſſis χλοερὸς eſt *viridis*, teſte eruditionis principe, maximo Salmaſio in Solin. p. 418. edit. ult. Hinc Ovidius:

Chloris eram, quæ Flora vocor.

Et ſic Chlöe, Chloris, Flora, Ceres, Synonyma ſunt. Apud Sophoclem legitur εὐχλόου Δήμητρος, Oedip. verſ. 1671. & Eupolidis eandem in rem, a priſcis Tragici illius interpretibus ibi adducitur verſus, de ariete nempe immolando χλόῃ Δήμητρι, & additur: αὕτω δὲ τιμᾶτε ἐκ τῆς τῶν κήπων χλόης, *ita enim colitur ex hortorum virente herba*, idque erecto ei prope Athenarum arcem templo. Huc referri debet illud Ariſtophan. in Lyſiſtr. παρὰ τὸ τῆς χλόης apud *Chloes* ſeu *herbiferæ* vel *virentis* Cereris fanum. Plura hac de re qui deſiderat, adeat Illuſtr. Spanheim. Obſerv. in Callimach. Hymn. de Cerer. p. 723.

BONI EVENTUS

Inter XII. Deos Conſentes, Agriculturæ Præſides, a togatorum doctiſſimo Varrone relati, ſimulacrum in Capitolio, dextra pateram, ſiniſtra ſpicas atque papaver tenens, opus erat Euphranoris, celeberrimi Athenienſium pictoris, cujus Plutarchus de Gloria Athenienſium, Quintilianus, Pauſanias, Valerius Maximus, Philoſtratus, Euſtathius aliique meminerunt; & cumprimis Plinius, qui ejus opera Hiſtor. Natur. l. 34. c. 8. §. 16. p. 124. recenſet, & cum Praxitele illum ad Olympiad. CIV. refert. Boni hujus Eventus templum Romæ erat prope thermas Agrippæ, regione nona, nunc inter Minervam & S. Euſtachium, huncque Deum imprimis agricolæ venerabantur, ut ſata grandire beneque evenire ſineret. Hinc ſpicæ atque papaver, indubia fertilitatis ſymbola, illi affixa, ceu omnis fœcunditatis promocon-

do. *Si quando enim proſperi aliquid præter ſpem noſtram & meritum Deus tribuit, alius adſcribit hoc Fortunæ, alius Eventui, nemo Deo;* inquit Salvianus. Vrbis & ſeculi noſtri Parrhaſius, Cl. Sandrartius, Iconolog. Deor. p. 170. Bonum Eventum,
Tab. XX. Bonæ Fortunæ olim junctum in Capitolio, nitidiſſime depinxit, cumque omnem antiquitatem redoleat, æri incidendum curavimus. In Gemma Dactyliothecæ Gorleanæ apparet Deus Genius,
Tab. XXI. Fig. 1. quem Excell. Gronovius hunc Deum Bonum Eventum eſſe, in explicatione evincit: licet non totus nudus appareat, uti in Croyanis Numiſmatibus Tab. XXVIII. n. 16. Apud Chartarium dell' Ima-



gini dei Dei degli Antichi, con Annot. da Lorenzo Pignoria non nudus, ſed veſtitus exhibetur p. 254. Plane ea forma inſignibusque, quæ a Plinio memorantur, Bonus Eventus nobis in variis exhibetur nummis. In nummo Galbæ cum inſcriptione,
Tab. XXI. Fig. 2. BONI EVENTVS, in averſa parte nummi; in altera autem Galbæ

Tab. XX



Tab. XXI



IMP. GALBA
BONI EVENTVS
ΠΙΟΥ CΕΠΤ. ΓΕΤΑC ΚΑΙC
ΗΡΑΚΛΕΤΑC ΕΝ ΠΟΝΤΩ
ΚΟΡΝΗΛΙΑ CΑΛΩΝΕΙΝΑ
ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΕΦΕCΙΩΝ
IMP. CAESAR. VESPASIANVS. AVG. TR. P.
PACIS EVENT.
ΕΙΡΗ ΝΗ
L IB
ΕΥΘΗ ΝΙΑ
LAN
DIVVS AVGVSTVS VESPASIANVS
CONCORDIA AVG

Galbæ quidem effigies, abſque Auguſti tamen titulo, ſed Imperatoris. Et quidem ab iis titulis & dignitatibus, quas Nero geſſerat, ſe abſtinuit ex odio in Neronem; ſic ſentiente Cl. Patino, qui nummum hunc in Theſaur. Numiſm. p. 55. deſcripſit. Apud Illuſtr. Valentium in Nummis Græcis, Getæ nummus ſe offert ΗΡΑΚΛΕΑϹ ΕΝ ΠΟΝΤΩ, cum figura nuda, ſive Bono Eventu, dextra pateram, ſiniſtra ſpicas & papavera tenente; quod forte intelligitur in nummo Saloninæ, ubi Bonus Eventus cum inſcriptione: ΤΟ ΑΓΑΘΟΝ ΕΦΕϹΙΩΝ, *Bonum Epheſiorum* apud eundem Valentium obvius. In alio Severi nummo apud Illuſtr. Oiſelium ſub eadem inſcriptione: *Boni Eventus*, ſculpta eſt matrona decore culta, cum patera frugibus plena in dextra, & ſpicis papavereque in ſiniſtra, ſub eadem BONI EVENTVS inſcriptione, quam eruditiſſimus Phil. a Turre de Diis Aquilejenſibus BONAM DEAM Paganicam eſſe credit, cujus mentio in Aquilejenſi inſcriptione: BONAE PAGANAE, hucque revocandam credit aliam inſcriptionem ejusdem loci: AVGVSTAE BONAE DEAE CERERIE SACRVM; quippe ideo CERERIA vocatur Bona Dea, ut pateat, ejus præſidio dicatos agros & fruges: nam Ceres & agrorum & frugum Dea. Spectat huc quoque alius nummus Peſcennii Nigri apud Patinum Theſ. Numiſm. p. 78. ſub epigraphe BONI EVENTVS. Deus hic cum inſignibus hactenus recenſitis apparet in nummo Veſpaſiani, apud ſæpius laudatum Valent. in Numiſm. Imper. Rom. præſtantior. Aur. & Argent. T. II. p. 93. quaſi Veſpaſianus hoc nomine innuere voluerit, per proſperum Pacis Eventum majorem eſſe ad agriculturam diſpoſitionem. Hinc PAX quoque ſub Cereris ſymbolis depingitur, mulieris nempe, cum duabus ſpicis, ex ejus gremio ſurgentibus, & cum corona inſuper ſpicea, ſicuti in Agrippinæ Claudii conjugis nummo, apud Illuſtr. Spanheim. Obſerv. in Hymn. Cerer. Callimach. p. 748. cum inſcriptione ΕΙΡΗΝΗ L. ΙΒ PAX. ANNO XII. ac prout in alio Titi

Tab XXI. Fig. 3. — Fig. 5. — Tab XXII. Fig 8. — Tab XXI. Fig. 6. — Tab. XXI. Fig. 7.

nummo eadem ſpicas, (ſine dubio quoque papaver) ſiniſtra caduceum tenet, cum eadem inſcriptione: EIPHNH. Reperitur & nummus Agrippinæ in Theſ. Brandenburg. P. III. p. 95. cujus in parte averſa manus, ſpicas & papavera tenens, cum inſcriptione: ETΘHNIA, *Abundantia*, & alius Agrippinæ nummus, apud Cl. Patinum de Numiſm. Imper. Æreis, cum inſcriptione: ETΘHNIA, in cujus tamen locum ſubſtituitur EIPHNH ab Tarraconenſium eruditiſſimo & pientiſſimo Anton. Auguſtino, fortaſſis ob characterum conformitatem aut nummi detritionem. Ad hanc Cereris inſtar coronatam Pacem reſpexiſſe credo Tibullum libr. 1. Eleg.

Tab. XXI. Fig. 8.

At nobis, PAX *alme, veni, ſpicamque teneto.*

Nam ſecundum Ovidium libr. IV. Faſtor.

Pace Ceres læta eſt, at vos optate, coloni,
Perpetuam pacem, perpetuumque ducem.

Sic jure merito Pax ἐυστέφανος vocari potuit, ſicut ab Heſiodo Ceres, ἐυστέφανος Δημήτηρ dicta. Ita & Euripides Bacch. v. 419. Pacem vocat κουροτρόφον.

Φιλεῖ δ᾽ ὀλβιοδότειραν, εἰρήναν κουροτρόφον Θεάν.
Amat vero divitiarum datricem Pacem, juvenum altricem Deam.

Quod epitheton Cereri ab Orpheo in Hymnis tribui, alibi diximus. M. Antonius, ut Pacem vere cum Cæſare initam demonſtraret, denarios ſignari juſſit, in quorum una parte caput Antonii, ex altera inſcriptio: M. ANTONIVS IIIVIR R. P. C. i. e. *Rei Publicæ Curandæ*, (*Conſtituendæ*) cum duobus Cornibus copiæ, ſpicis & papaveribus ornato, intermedio caduceo alato ſupra globum tanquam pacis ſymbolo, ſed illo globo impoſito, ut ſe totum terrarum orbem cum Cæſare diviſiſſe ſignificaret, & ſic per Pacem inter eos ſancitam, omne genus abundantiæ, in utraque orbis parte futurum, cum nec ſomnos abrumpat cura ſalubres.

ſalubres. De quo vid. Cl. Valent. de Numm. Familiar. in Fam. Anton. N. XXXII. p. 97. & Cl. Carol. Patin. in Famil. Rom. Fulv. Vrſin. p. 28. Et quia PACIS tempore Cerialium fructuum copia, hinc quoque factum, ut in antiquo annulo apud Gorlæum P. I. n. 94. mater PACIS CONCORDIA effingatur inſertis ſibi dextris, quæ inter duas ſpicas medium continerent *Papaver*; & in Gemma ejusdem Gorlæi Dactylioth. P. II. n. 112. Eadem exhibet Veſpaſiani nummus, apud Æn. Vicum nel Imagin. & Vit. de gli Imperat. ubi mulier throno inſidens, dextra ſpicas & papaver, ſiniſtra cornucopiæ tenet, cum inſcriptione: CONCORDIA AVG. Hæc de Concordia allata egregie illuſtrat locus Callimachi Hymno de Cerer. v. 135. ubi Cererem invocat, ut τὰν δὲ σάω πόλιν ἐν θ' ὁμονοίᾳ, *Vrbem in Concordia ſervet*: ad quæ verba Illuſtriſſ. Spanheimius commentatur: *Sacrata nempe Cereri apud Romanos eorum bona, qui Tribunos Plebis, publicæ quaſi libertatis & Concordiæ aſſertores, violaverant aut vero cohibuiſſent, ne iidem legem ferrent ad populum.* Adde nihil magis ad ſtabilem urbis ſeu populi cum rectoribus Concordiam conferre, quam ubi Cerealia dona, (quæ ſpicæ papaveribus junctæ exhibent) ac alimenta affatim ſuppetunt. Hinc Ceres paſſim σώτειρα vocatur in nummis & inſcriptionibus. Sic in nummo veteris Apameæ Gazæ Mediceæ vocatur σώτειρα, apud Harduin. de Numm. Colon. p. 61. in Statere Cyzicenorum in Theſ. Brandenb. T. I. p. 490. in nummo Fauſtinæ apud Nobil. Buonarotam, nuper in Florentinæ Vrbis Senatores a Magno Hetruriæ Duce adſcitum, teſte Illuſtr. Spanheimio; Ceres Conſervatrix in Inſcript. Reineſ. p. 90. de quibus plura in diſſ. noſtr. *de Diis Soteribus & Soteriis.*

Tab. XXI. Fig. 9.

Tab. XXI. Fig. 10.

Cumque PAX & CONCORDIA veram progignat SECVRITATEM Excell. Borrichius de Somno & Somniferis, maxime papaveraceis, §. 13. refert, elegantiſſimam in Palatio Farneſiorum Romæ eſſe ſtatuam SECVRITATIS, in ſiniſtra manu duo papa-

verum capita ferentis, cauſamque ſubjungit ſimilitudinis inter eos intercedentis, qui papavereo ſopiti ſunt ſucco, atque eos, qui per felicitatem temporum ita ab omni malo ſecure agunt, ut quod in proverbio dicitur, queant in utramque aurem ſine ulla dormire ſollicitudine.

Tab. XXI. Fig. 11. Conciliatrix quoque PACIS VICTORIA, papaver, ſpicam & gubernaculum præ ſe fert, apud toties citatum Gorlæum P. I. n. 7. Eodem modo FIDES PVBLICA comparet in nummo Veſpaſiani apud Æn. Vicum, dextris ſibi mutuo inſertis, ſpicas & papaver tenentibus, caduceo Mercurii e medio ſurgente, cum inſcriptione: FIDES PVBLICA. *Tab. XXII. Fig. 1.* In Domitiani nummo apud eundem Vicum ex SCto *Fides publica* exhibetur, ſub imagine caniſtrum frugibus repletum dextra, ſiniſtra ſpicas & papaver porrigentis.

PVBLICÆ FIDEI jungimus

SPEM,

Tab. XXIII. ſub ſpicarum & papaveris ſchemate quoque exhibitam. Sic Romæ ad Bellajanos Hortos eſt tabula cum SPE, muliere ſtolata, dextra tangente caput columnulæ, ſiniſtra oſtentante ſpicas quinque & papaveris bina capita. Ad caput hinc ſculptæ ſarcinæ colligatæ, ad pedes inde Alvearium, de cujus faſtigio prominent ſpicæ IV, roſæ duæ, caput papaveris unum: in baſi legitur:

M. AVR. PACORVS ÆDI
TVVS SANCTAE VENE
RIS. IN SALVST. HORTIS
SPEI
ARAM CVM PAEMENTO
SOMNIO MONITVS SVM
TV SVO D. D.

Intulit

Tab. XXII



I.

II.

II.

Intulit tabulam hanc e Boiſſardo Excell. Grævius Novo ab illo edit. Gruter. Inſcript. opere, p. 102. Plurima ad hanc Spei tabulam monenda eſſent, quæ cum jam aliis ſint inſerta locis, faſtidioſa repetitione moleſti eſſe nolumus. Nummus quoque SPEI PVBLICÆ papaver adjudicat è Theſaur. Gallor. regio, quem aureo in Callimach. Comment. inſeruit ὁ πάνυ Illuſtriſſ. Spanheimius p. 693. Sub M. Aurelio cuſus eſt, mole & elegantia conſpicuus, in quo modius cum ſpicis & papavere, ſolitis ubertatis ſignis, & inſcriptione: SPES PVBLICA. Occurrit & in pluribus aliis nummis modius, ſpicis papavereque ſuperbiens, ceu uberrimis teſtibus liberalitatis & curæ Imperatorum in Annonæ promotione; hinc audiebant τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐητερίᾳ λαμπροὶ, *Fori & Annonæ proſperitate ſplendidi*, ſecundum Demoſthenem. Sic Nervæ nummus apud Cl. Patinum Theſ. Numiſm. cum Imperatoris imagine & inſcriptione: IMP. NERVA CAES. AVGVST. P. M. T. P. COS. II. P. P. in averſa nummi parte modius papavere & frugibus oppletus, cum inſcriptione: PLEBEI VRBANAE FRVMENTO CONSTITVTO. Item nummus Commodi apud Cl. Valent. cum inſcriptione: P. M. TR. P. VIIII. IMP. VI. COS. IIII. P. R. Vbi tempus, quo fames ingens Romæ fuit, indicat *Trib. Poteſt. VIIII.* in nummo conſignata, nempe An. V. C. 936. 937. quando a Commodo ſublata eſt Annona & procurata, per modium ſpicis & papaveribus plenum deſignata. Vid. Numm. Aur. & Argent. Imp p. 197. De nummo Domitiæ Auguſtæ ſub Cereris imagine ſuo loco egimus.

Tab XXII. Fig. 2.

Tab. XXII. Fig. 3.

Tab. XXII. Fig. 4.

Plures quoque annuli & gemmæ *ubertatem* & *fertilitatem* deſignantes, papaver aliis connexum exhibent. Sic annulus ex auro apud Gorlæum n. 71. in quo Concilium Corvorum inſiſtentium partim cornibus copiæ, partim altari, inter illas ſe exſerunt papaverum capita inter ſpicas. Rationem dat Illuſtriſſ. Cuperus in Harpocrate p. 71. Quia ſol omnis fœcunditatis

cunditatis parens habebatur: Apollinis vero ſive Solis comes hæc avis, ut in nummo Fauſtinæ, in gemma apud Gorlæum n. 3. Conſulat porro, ſi quis corvum Apollini ſacrum plenis veterum ſuffragiis teſtatum cupiat, jam citatum Ill. Cuperum, ſummis (e Spanheimiano elogio) in patria honoribus clarum, commendatiſſimi autem inter harum elegantiarum cultorem ac interpretem nominis & famæ; & de Romanis ac Græcis Antiquitatibus optime meritum Phil. a Turre de Mithr. cap. 4. p. 19. ubi de Sacris Coracicis ſive Hierocoracicis & Hierocorace Dei Solis invicti Mithræ haud proletaria, more ipſi ſolito, profert.

Adjungimus Gorlæano Annulo cum corvis & papaveribus gemmam N. 55. ubi auſpicia *omnigenæ Fertilitatis & Vbertatis* declarantur per duos corvos, inſiſtentes tot cornibus copiæ, quorum in medio duæ ſpicæ, duoque papavera prodeunt e vaſe, quo in vetuſtis his monumentis ſolent deſignari locus & receptacula aquarum, ceu in hanc gemmam commentatur Excell. Gronovius. Apud eruditiſſimum Begerum luculenta



Theſauri Brandenburgici editione nobilitatum, in Spicileg. Antiquitat. pag. 53. Gemma obvia, in quo Gallus, poculo inter duo cornua copiæ duosque Delphinos, ſpicam inter & caput papaveris inſiſtens roſtro muris, frugibus infeſti, caudam invadit, pernitioſum animal a præda retracturus, ne ubertati & abundantiæ obſit, quæ per opes terra marique accumulatas, vigilantiaque acquiſitas, hic denotantur. Huc quoque nummus

mus Hadriani cum Iſide ad hanc materiam ulterius illuſtrandam referri poſſet: ſed actum agere nolumus.

Ex hac fructuum ubertate fluunt quoque nummi cum inſcriptione: FELICITATIS SECVLI vel TEMPORVM, qualis rariſſimus Sept. Severi apud Cl. Morellum Specim. Rei Nummar. antiq. ubi caput Severi laureatum, cum epigraphe: SEVERVS PIVS AVGVST. in averſa parte mulier ſtans fruges repandit, læva Cornucopiæ geſtat, cum duobus papaveris capitibus & ſpica: in imo quinque cernuntur figuræ, eas excepturæ, cum inſcriptione: SAECVLI FELICITAS COS. II. P. P. Eſt & alius præclarus in Gazis Gallorum regiis nummus, isque ſub Commodo percuſſus, in quo non jacens quidem, ut in aliis ſimilibus nummis, ſed ſedens Ceres ante arbores viſitur, dextra pomum ex ea velut decerpens, ſiniſtra papaver in medio duarum ſpicarum tenens, infra autem tres pueruli, quibus natos ex ea liberos deſignari credit, cum caniſtro & inſcriptione: TEMPORVM FELICITAS. Vid. Illuſtriſſ. Spanheimius Not. in Callimach. p. 724. quem antea quoque, ſed in pluribus mutatum, produxerat ad Juliani Cæſares p. 871. *Tab. XXII. Fig. 6.* *Tab. XXII. Fig. 7.*

Dracones & Serpentes apud Phœnices & Ægyptios

ΑΓΑΘΟΙ ΔΑΙΜΟ-ΝΕΣ

ſive boni & propitii genii vocati cultique ſunt, teſte Philone Biblio apud Euſeb. Præpar. Evangel. L. V. p. 41. Dn. Baudelot d' Airval operoſe nititur pro ſtabilienda ſua de Laribus ſententia, ut hos Agathodæmones ſuis aſſereret Laribus, in Libr. Gal-

lice inſcripto: de l' Vtilité de Voyage. Illuſtr. vero Macarius & doctiſſ. Chifletius inter Abraxas recenſent: quas lites non facimus noſtras; neque enim id jam agimus. Extra omnem tamen controverſiam eſt, epitheton τῦ ἀγαθῦ & Boni vel Bonæ, Diis gentilium in nummis marmoribusque ſæpius attribui. Sic ΘΕΟϹ ΑΓΑΘΟϹ præmiſſus viſitur in Tabulis priſci Fœderis inter Hierapytnenſes & Prianſios, Cretenſium populos, in Marmoribus Oxonienſ. P. I. p. 171. Sic Venus ΠΑΝΑΓΑΘΟϹ in Inſcriptionum Gruter. oper. In modo citatis Marmor. Oxonienſ. P. I. p. 91. BONAE DEAE VENERI CNIDIAE. Ὁμόψηφον cognomen apud Maronem Æn. l. 1. v. 734. BONA JVNO h. e. ſecundum Servii explicationem, *propitia*; & BONA DEA Romanorum, de qua ſupra, ubi de Bono Eventu, ἀγαθῷ ἐφεσίῳ & Bona Spe egimus. Scilicet Dii omnes BONI, ſecundum Platonem Libr. II. de Republ. p. 380: ὅτι θεὸς ἀγαθὸς h. e. ex Procli mente ad eum locum pag. 356: ὄντως ἀγαθὸς, καθὸ καί ἐςὶ Θεὸς, *re vera bonus, quatenus etiam eſt Deus*: & quidem αὐταγαθὸς, *per ſe bonus*. Vnde etiam θεοὶ ἀγαθῶν εἰσι χορηγοὶ, *Dii bonorum omnium datores*, ab eodem Proclo dicuntur in Timæum p. 335. Et apud Jamblich. de Myſter. ſect. 1. c. XVIII. ubi refellit Porphyrii opinionem, qui Deos alios ἀγαθοποιὺς, *beneficos*, alios vero κακοποιὺς, *maleficos*, ſtatuebat, hæc leguntur verba: Ἀγαθοί τε γάρ εἰσιν ἅπαντες καὶ ἀγαθῶν αἴτιοι ὡσαύτως, *ſunt enim omnes boni, & bonorum etiam auctores*. Vid. Illuſtriſſ. Spanheimius πάντα εἰδὼς χαρίτων ὀφθαλμὸς, Obſervat. ad Julian. Imperat. Orat. I. p. 294. Sed ad rem. Viſui ſe offert in Regis Chriſtianiſſimi gaza vetus Ægyptiæ fabricæ numiſma, in quo illinc Neronis effigies, hinc draco inter Pacis & Vbertatis indices, *papavera* ſpicasque frumentarias, cernitur, adſcripto in Neronem adulationis pleniſſimo elogio: ΝΕΟϹ ΑΓΑΘΟϹ ΔΑΙΜΩΝ, *Novus bonus Genius*. Hujus nummi primus mentionem injecit Illuſtriſſ. Spanheim. de Vſ. & præſtant. Numiſm.

Tab. XXIV. Fig. 1.

differt.

Tab. XXIV.





diſſert. III. p. 188. poſtea P. Segvinus D. Germani Altiſſiodorenſis Decanus, Gallorum conſenſu princeps in hoc elegantiæ genere, ad Suminum Præfectum Ærarii Gallici Colbertum, ob gentilitium Draconis ſive Anguis inſigne, epiſtola eo nomine ad illum edita, ejusdemque Selectis Numiſmatibus inſerta p. 299. edit. ultim. ingenioſe retulit. Subit hic iterum mentem Baudelotii memoria, qui l. c. illud, quod draco in nummo Neroniano in capite geſtat, Lampadem interpretatur, feſtumque illud Ægyptium, cui nomen *Accenſionis Lucernarum*, in Iſidis tutelaris Ægypti numinis & cæleſtis ſigni, ſub quo Nili inundatio contigit, inſtitutum, ac cymbium aureum, illud Apulejanum libr. IX. (in cujus medio flammulam ſuſcitari largior,) indigitari credit. Crucem præterea Criticis figit, quid litera L. hoc in Neroniano Agathodæmonis nummo denotet. Num e Scaligeriana hypotheſi *Luſtrum?* an ex opinione Dn. du Cange duntaxat nota, & velut *diple* quædam, nummis Græcis appingi ſolita, non autem litera ſit? an inter beatrices illas literas, veſti Dianæ affixas, recenſenda? an vero per L. Λυκάβαντος ſive Annus, quo nummus cuſus, notetur, eruditiſſimo conatu perſcrutatus eſt Cl. Nicaiſius de Nummo Pantheo p. 66. ſeqq. ubi ſalſe nimium exagitat Medicum alioquin eruditiſſimum & celeberrimum Philoſophum, Fort. Licetum, qui L. IΔ. in nummo Agathodæmonis obvium, LVCERNAM INVENIT DELTA, interpretatus eſt; quo vix abſurdius unquam quid excogitari poſſe credidit. De hac litera L. in nummis Græcis exhibita, politum opus & ſingulare parat, vir ſummæ eruditionis Dn. Toinardus Aurelianenſis, e Nicaſii teſtimonio; hanc inſuper materiam exactiſſime, uti ſolet, tractavit Eminentiſſimus S. Rom. Eccleſ. Cardinalis, Purpuratorum Patrum doctiſſimus, de Epoch. Syro-Maced. Diſſert. IV. p. 364. ſeqq. Ad Agathodæmonem quoque collineare videtur nummus Ægyptius Fauſtinæ Senioris apud Joh. Triſtanum Sanctamantium, comment. Hiſtor. T. I. p. 612. & Illuſtriſſ. *Tab. XXIV. Fig. 2.*

Illuſtriſſ. Spanheimium de Vſ. & Præſt. Numiſm. Edit. noviſſ. p. 223. in quo ex majorum Aſpidum genere ſe conſpiciendam præbet *papavere* notata & ſpica; ubi probe notandum, hocſerpentis genus a Lucano vocari *ſomniferum*, quod epitheton *papaveri* alias tribuitur:

Pleraque ſomniferis ſerpens peregrina venenis.

Et alibi:

Aſpida ſomniferam tumidam cervice levavit.

Sed hæc de Agathodæmone, papavere exornato, ſufficiant.

ABRAXAS

jam ſuccedat. Dicitur hoc Numen Baſilidianum, ſecundum exquiſitiſſimæ eruditionis fontem inexhauſtum, Salmaſium de Ann. Climacteric. p. 571. *Abraſax* apud Ægyptios, apud Græcos autem *Abraxas*. Nominis derivationem noſſe ſi cupis, vocem hibridam eſſe, e Græco & Hebraico conflatam, credit Canonicus quondam Tornacenſis, eruditiſſimus Wendelinus, & ſenſum elicit pium quidem, (e Chifletii effato in Proteo Abraxa p. 39.) ſed nimis pium, nimis Chriſtianum, altiorisque ſapientiæ, quam ut in malevolas illas Gnoſticorum animas introiret; ſic enim explicat:

A.	Aβ.	אב	Pater	1.
B.	Bέν.	בן	Filius	2.
R.	Pουάχ	רוח	Spiritus	100.
A.	Aγαθὸς	הקדש	Sanctus	1.
S.	Σωτηρία		Salvatio	200.
A.	Aπὸ		a Beneficio	1.
X.	Ξύλȣ		Ligni	60.
	Summa numerorum			365.

Acute

Acute hæc quidem excogitata & ingenioſo ſenſu; cui interpretationi bene multæ (uti eruditorum aquila, Scaliger, in Epiſtolis Gallicis, ad calcem opuſculorum additis, jam mentem aperuit, a magno Salmaſio ideo perſtrictus) ſimiles reperiri poſſent. Diſſentiunt autem ab hac Wendeliniana Abraxæ interpretatione mirifice Patres, quos inter doctiſſimus Hieronymus in 1. cap. Abdiæ: *Nonne contra Deum cogitatio eſt Baſilidis impudica, & portentoſum Abraxas nomen, quod præfertur Domino Conditori?* Imo negabat Baſilides, Chriſtum paſſum, aut crucifixum, & prohibebat, homines pati martyrium pro nomine ejus, qui nec paſſus eſſet nec crucifixus; teſte Tertulliano de Præſcriptionibus c. 46. Numerum quidem 365. contineri nomine *Abraxas*, Divus Hipponenſium Præſul Auguſtinus teſtis eſt: *Baſilides*, inquit, *trecentos ſexaginta quinque cœlos eſſe dicebat, quo numero dierum annus includitur.* Vnde etiam quaſi *ſanctum nomen* commendabat, quod eſt *Abraxas*, cujus nominis literæ ſecundum Græcam ſupputationem eundem numerum complent. Sunt enim ſeptem α & β, & ρ & α, & ξ & α & σ. id eſt, *unum* & *duo* & *centum* & *unum*, & *ſexaginta* & *unum* & *ducenta*, quæ fiunt in ſumma trecenta ſaxaginta quinque. Huc reſpexit Tertullianus advers. Marcionem libr. I. c. 7.

Tantos eſſe Deos Baſilides credere juſſit,
Quantos & dies annus habet, tot denique mundos.

Reverendiſſ. Canonicus Arienſis, Macarius, in Abraxa ſive Apiſtopiſto, quod nullus ante illum vidit, nomine Mithræ ſupputationem eandem includi declarat & probat. Sed quod hic obiter notandum, Macarius neceſſe habuit tribuere Θ numerum 8. & H numerum 7. contra rectam numerandi rationem, quod felicius extulit R. P. Kircherus P. II. T. II. Oedip. Ægypt. Claſſ. II. c. 6. Vid. Cl. Chifletius in Gemm. Abrax. Comment. Cap. I. p. 65. ſeqq.

Inter Gemmas has Abraxeas & quidem Tab. XIV. Gemm. 56. exhibet Cl. Chifletius ectypon Laur. Pignorii, in quo comparet Hecate illa triformis tædifera, quæ ſecundum Prudentium

Tab. XXIV. Fig. 3.

putatur

Agmina vipereo ſuperis inducere flagro.

Altera pars gemmæ Baſilidianæ exhibet imagunculam Abraxæ, qua *Harpocrates*, ſeu potius *Pantheon* repræſentatur. Loto inſidet Harpocrates, dextram ori admovens, ſiniſtra vipereum Hecates tenet flagrum, ad radices loti *Papaveris caput*, cum arboris forte lauri ramo; arbori circumvolutus anguis. At enim vel me fallunt omnia, vel eſt hæc Panthei imago. Sub Harpocrate Solis orientis effigies latet, quippe Plutarchus in Pythio oraculo vidit, Ægyptios principium ortus Solis exprimere picto puerulo, qui Loto inſideret. Id quod Stella capiti imminens, & Phoſphorum repræſentans, maxime videtur innuere. Vt ſilentio tranſeam, Harpocratem plurima cum Phoſphoro habuiſſe communia, & ſic potuiſſe vocari Phoſphorum: de quibus doctiſſima quæque congeſſit Illuſtr. Cuperus in Harpocr. p. 125. His inductus rationibus Dn. Baudelot d' Airval, inſcriptionem illam

BONO DEO PVERO
PHOSPHORO

maxime in Harpocratem quadrare, Tr. de l' Vtilité des Voyages p. m. 220. probat. Flagellum Hecatis Vipereum indicat forte, per Hecaten Phoſphorum denotari, quod e Theocriti diſcimus Scholiaſte: Ἑκάτη καλεῖται δᾳδοῦχος καὶ Φωσφόρος. *Hecate dicitur tædifera & lucifera.* Sic quoque de reliquis Panthei ſignis pronuntiandum. Angues Æſculapium, Cererem *papaver*, lauri ramus Apollinem denotat. Verum hæc omnia epigraphe refellit, & Abraxam eſſe indicat: eſt vero illa IAꟽ CABAꟽ ſive IAΩ ΣABAΩ. Quod voculam JAO concernit, eſt

eſt illa, ſecundum Cl. Macarium, velut teſſera Sectæ Baſilidianæ, & Abraxei delirii argumentum. Clarius Apollo, conſultus, quis Deorum habendus eſſet, qui vocatur ἰάω; ita effatus eſt apud Macrob. L. I. Saturn. cap. 18.

Φράζεο τὸν πάντων ὕπατον θεὸν ἔμμεν ἰάω,
χείματι μέν τ' Ἀΐδην, Δία δ' εἴαρος ἀρχομένοιο,
Ἠέλιον δὲ θέρευς, μετοπώρου δ' ἁβρὸν ἰάω.

Dic omnium ſupremum Deum eſſe Jao,
Hieme quidem Plutonem, at Jovem vere incipiente,
Et ſolem æſtate, autumno autem feſtivum Jao.

Ex mente doctiſſimi Chifletii *Jao* nihil aliud eſt, quam Tetragrammaton יהוה, unde etiam Ἰεύω & *Jovis* in caſu recto, addita nimirum terminatione Latina. Euſebio Libr. 10. de Præpar. Evang. c. 29. ἰάω eſt *Salus*, hoc eſt, Dei ſalutare. En deteſtandam Baſilidis malitiam, verum Iſraëlis Deum, naturæ Auctorem, ad naturam Dei opificium deflectentis. Sic & eadem nequitia a damnatis his hæreticis σαβάω a nomine divino *Sabaoth* detortum. Videtur autem hæc gemma Amuleti loco geſtata. Ad incantationes enim hoc ſanctiſſimo abutebantur nomine, id quod ex Geoponicorum Scriptoribus, Conſtantino præſertim, elucet, aſſerente, duabus hiſce vocibus, Ἰάω σαβάω, quosdam ad piſces capiendos uti. Sed hæc de Abraxa fuſius adduximus, ut artis noſtræ membris conſtaret, quid de his Amuletis, toties ægris commendari ſolitis, ſit ſentiendum, & e quo fonte lutulento, hæ ſalutares profluant gemmæ.

Aliud ſignum Pantheon nobis exhibet in Sarda gemma Argus ille antiquitatis, Jac. Sponius, in Miſcell. erud. Antiq. Artic. 5. § 2. p. 20. Fulmen enim Jovem, caduceus Mercurium, *papaver* adjunctum Proſerpinam, (vel e mente Dn. Baudelotii l. c. p. 240. Lares, quibus capita allii *papaverisque* dicata,) ſpica frumenti Cererem, ſiſtrum Iſidem, temo Fortunam, rota *Tab. XXIV. Fig. 4.*

Neme-

Nemeſin, caput armatum caſſide Palladem & Martem, alæ Victoriam, & cornucopiæ Abundantiam ſignificant.

HARPOCRATIS facta mentione, ſilentio prætereundum non eſt, miram ejus imaginem ab Illuſtriſſ. Cupero, qui maxima ſolertia, & exquiſitiſſima judicii, qua pollet, acutie, quæ de Harpocrate dici poſſunt, in elegantiſſimo congeſſit opere, eidem ingeſtam. Mutuatus eſt illam e Goropii Becani, magni illius Linguæ Germanicæ Vindicis, Hieroglyph. Libr. IV. p. 48. a Pighio, curioſo Romæ Veteris exploratore, huic ſuppeditatam, quam a Pyrrho Ligorio Neapolitano obtinuerat. Dum Pyrrhi hujus Ligorii reminiſcor, obviant menti ἀνέκδοτα ejus adhuc opera, quæ ceu abſconditum theſaurum, XXVI. voluminibus conſtantem in Bibliotheca Taurinenſi latere, ab Illuſtri Abbate Gualtherio ipſi monſtratum, teſtis eſt αὐτόπτης Rev. P. Don Mabillon in Itiner. Ital. p. 8. Mira hæc ſunt; ſed majora adhuc de Ligorio promit Illuſtriſſ. Spanheim. de Vſ. & præſt. Numiſm. antiq. Diſſ. IV. p. 191. ſeq. Edit. Noviſſ. cui non inſpicere tantum hæc volumina, ſed verſari aliquoties, fors dedit. *Herculei viri hujus*, inquit, *lucubrationes antiquariæ etiamnum ſuperſtites, in XL. & plura volumina digeſtæ, integræ adhuc in Taurinenſi Bibliotheca & Romæ, magna ſui parte, in ſuppellectile libraria quondam Chriſtinæ Auguſtæ, Farneſiana & Barberina inſtar præſtantiſſimi cujusdam theſauri, adſervantur.* Quæ contineantur his voluminibus, poſtea recenſet judiciumque ſuum annectit limatiſſimum, cui tuto fidere poſſis. Spanheimiano Dn. Montfauconii ſubnectimus e Diar. Italic. ſive Monum. Vett. Bibliothec. & Muſeorum notit. ſingul. c. 20. p. 279: *Pyrrhus Ligorius omnem pæne ætatem inveſtigandis deſcribendisque Urbis monumentis contrivit. Is longe cæteris præſtitiſſet, ſi tanto labori ſtudioque parem eruditionem nactus eſſet. Verum deficiente literarum notitia, in multis lapſus eſt. Hujus Scriptorum pars in lucem edita, pars inedita ſunt.* Hæc

Tab. XXIV. Fig. 5.

Occa-

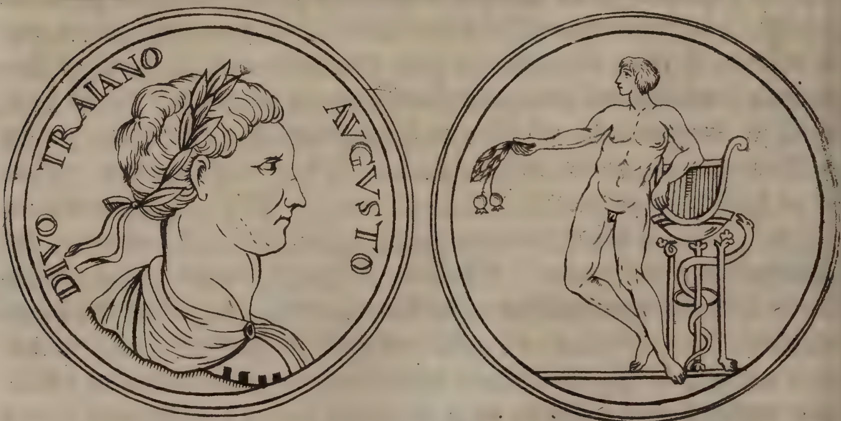
occaſione imagunculæ Ligorianæ diximus, nunc propius eam inſpecturi. Hæc ſedens puſionem repræſentat, Harpocratis more dextræ indicem digitum ori admovens; fronti imponitur corniculata Luna, in capite corona Iſidis, cincinnatæ comæ inflexi ſerpentes, a dextra pharetra pendet, arcus retentus pedibus adjacet, ſiniſtra tenet accenſam tædam, & aliquot *capita papaveris* amplectiturque gallum gallinaceum. Pone illam noctua, cujus capiti ornamentum Iſiacum, quod & imaguncula gerit, impoſitum. Hæret calamus & aqua in explicando ænigmatico hoc Pantheo. Illuſtriſſ. Cuperus in Harpocrate ſuo, ex omni antiquitate eruderato, ad Solem referri poſſe plurima in hoc Pantheo, quæ inter papaver quoque, credit; hæc enim ejus verba p. 155: *Ego putabam nonnunquam, facem accenſam, ſerpentem, pharetram, arcum, gallum gallinaceum, papaveris, quod* τῆς πολυγονίας σύμβολον, *capita ad Solem referri poſſe, & inſigne capitis noctuæ quoque impoſitum, Ægyptiorum figmenta ſapere.* Tandem autem Vir Excellentiſſimus non repugnare velle aſſerit, ſi quis ſententiam Joh. Ortivinii amplecti velit, ſtatuentis hanc Ligorii imagunculam Lunam videri, eo quod hæc, quæ in imaguncula adeſſe conſpiciuntur, fax, noctua, gallus gallinaceus, *papaver*, indicia noctis. Si tot inter eruditos inſtrepere anſer olores liceret, ſtatuerem, omnia hæc ad Harpocratem referri poſſe, ſi Phoſphori nomine, quod jam probavimus, denotetur & intelligatur. Plinium ad partes meas voco, cujus locus diverſis opinionibus conciliandis aptiſſime inſerviet; *Præveniens* (ſolem ſydus) *& ante matutinum exoriens Luciferi nomen accipit, ut Sol alter diem maturans, contra ab occaſu refulgens nuncupatur Veſper, ut prorogans lucem, vicemque Lunæ reddens.* Hac ratione Harpocrates & Phoſphorus erit & Veſper, Soli inſerviens & Lunæ; quid igitur mirum, amborum ipſi ſigna affixa? Sic ſerpens vel vipera, pharetra, arcus retentus, gallus gallinaceus, papaveriſque capita πολυγονίας ſymbolum,

ad Solem & Apollinem ſive diem; noctua vero, fax accenſa, luna corniculata, Iſidisque cymbium, ad Lunam, vel noctem, vel Dianam, vel Hecaten; (eadem enim omnia hæc deſignant numina) referri poſſunt.

Sed, inquies, quid

SOLI vel APOLLINI

(idem nempe Apollo cum Sole phyſiologice ratione poteſtatis ac ſignificationis diverſus, fabuloſe & ut Deus animalis, inquit eruditiſſimus a Turre Diſſert. de Mithra cap. 2. p. 178.) cum *papavere?* Vtique. De Apolline nummus, vulgo dictus conturniatus, Trajani apud Patinum in Theſaur. Mauroceni p. 53. fidem facit. Apollo hoc in nummo dextra laurum tenet, junctis, ſi



viſus non fallit, *papaveribus*; ſiniſtra citharæ impoſita ſupra tripus ſtanti, cui ſerpens eſt intortus, absque ulla tamen inſcriptione. Nullo hic Oedipo opus: Laurus enim μαντικὸν φυτὸν a Græ-

cis

Tab XXV.


DEO
INVICTO
C. LVCRETIVS. MNESTER
M. AEMILIVS. PHILETVS
*SVM. MAG. ANNI PRIMI
M. AEMILI. CHRYSANTI
D S D D

eis dicitur, a Claudiano vero *venturi præſcia laurus.* Fulgentius facem adhuc ſententiæ meæ illuſtrandæ accendit, ſtatuens, lauri folia, ſi noctu pulvino ſubjecta fuerint, veritatem ſomniorum conciliare. Promittunt id Antiphon & Philochorus, qui de ſomniorum interpretatione ſcripſerunt, quibus Artemon & Seraphion Aſcalonites adſtipulantur. Vid. Macrob. Saturn. L. VI. c. 4. Cl. Alciatus in Emblematibus: huc ſpectat Embl. 211.

Præſcia venturi laurus fert ſigna ſalutis,
ſubdita pulvillo ſomnia vera facit.

& Fred. Morellus in Corollar. Alciat. Emblem. ſubnexis p. m. 905. Græce hoc exhibet:

Μάντις ἔχει ἀγαθὴ σωτήρια σύμβολα δάφνη
Κρατίγ' ὑποςρωθεῖς ἀτρεκὲς εἶλκεν ὄναρ.

Hinc δαφνοφάγοι Vates dicti, *laurum mordentes*, ad procuranda vaticinia. Scribit enim Heſiodeæ Theogoniæ Scholiaſtes, laurum ἐνεργεῖν πρὸς τοὺς ἐνθουσιασμούς i. e. *efficacis eſſe auxilii, in numinum afflatu.* Patet hinc cur lauro *papaver* junctum ſit; hoc enim ſomnum producit, laurus ſomnia vera, quorum interpres Apollo Pythius, omnis vaticinii Præſes.

Sic

MITHRAE

quoque, (quam nil niſi ſolem eſſe, vel poteſtatem aliquam ad Solem referendam, invictis plane argumentis demonſtrat eruditiſſimus Phil. a Turre in Monument. Vet. Antii inſerta de Mithr. Diſſert.) papavera cum ſpicis data exhibitaque fuiſſe, ex Inſcriptionum Gruter. opere novo diſcimus, quam B. L. oculis exhibemus, cui quoque e curioſo R. P. Don Bernardi de Montfaucon Diar. Italic. ſive Monument. Vett. Bibliothec. & Muſ. notit. duo Idola Mithram repræſentantia adjunximus. In vinea D. Ho- *Tab. XXV. Fig. 1. Fig. 2. & 3.*

„ D. Horatii Muti e regione S. Vitalis deprehenſum fuit idolum „ (verba ſunt Cl. Montfaucon) ex albo marmore, ſtatura palma- „ rum quinque, baſi inſiſtens, in camera quadam ſive conclavi „ fornice inſtructo poſitum. Aderant circum multæ lucernulæ „ figlinæ, quarum pars tenuior, ubi ellychnium inſeritur, ver- „ ſus idolum ſpectabat. Eratque ſimulacrum leonino capite, „ humano corpore. Pedibus inſiſtebat globo, e quo ſerpens „ oriebatur, qui totum corpus circumvolvens, caput in os ejus „ immittebat. Idolum porro manus pectori admotas, & utra- „ que clave tenebat. Alæ IV. inerant, humeris hærentes, quarum „ binæ verſus cælum, binæ verſus terram ſpectabant. Poſt „ effoſſum Idolum hujusmodi, eodem loco aliud deprehenſum „ eſt, ſed in Anaglypho ſculptum leonino capite, corpore humano, „ a zona ad pedes indutum ſubtiliſſimo velo expanſisque brachiis, „ utraque manu faculam geſtabat. Alæ item duæ verſus cæ- „ lum: duæ verſus terram protendebantur, inter quas ſerpens „ oriebatur. A latere dextro ara ſuccenſo igne, ex ore Idoli fa- „ ſcia emiſſa, ſupra ignem aræ volitabat. Hæc ſimulacra eſſe „ Mithræ ne minima, ut quidem autumo, ambigendi cauſa, „ omnia quippe ſymbola in hoc quadrant. Hæc Montfaucon. Confer doctiſſ. Bulengerum Eclog, in Arnob. pag. 285. & pag. 337. ſeqq.

LARVNDAM vel MA-NIAM

Producimus, Larum matrem, quam perperam viri docti cum *genita mana* confundunt, cujus mentio apud Plutarch. in Quæſt. Roman. quæ generationis Dea erat, non mortuorum aut Lemurum; annotante Criticorum principe, Salmaſio in So- lin.

lin. p. 297. F. Huic Maniæ cum ludi in compitis agitarentur, a TarquinioSuperbo reſtituti ex reſponſoApollinis: quo præceptum eſt, ut pro capitibus, capitibus ſupplicaretur, idque aliquandiu obſervatum,ut pro familiarum ſoſpitate pueri mactarentur Maniæ Deæ, matri Larum: hoc ſacrificii genus Junius Brutus conſul, Tarquinio pulſo, aliter conſtituit celebrandum: nam capitibus allii & papaveris ſupplicari juſſit, ut reſponſo Apollinis ſatisfieret de nomine capitum, remoto ſcilicet ſcelere infauſtæ ſacrificationis, factumque eſt, ut effigies Maniæ ſuſpenſæ pro ſingulorum foribus periculum, ſi quod immineret familiis, expiarent: ludosque ipſos ex viis compitorum, in quibus agitabantur, *Compitalia* appellitaverunt. Hæc ex Macrobii Saturn. libr. 1. cap. 7. mutuata ſunt; vid. inſuper Cl. Geuſium in erudito de Victimis Humanis Tract. Part. I. c. 3. p. 12. ſeqq. Si conjecturæ locus, crederem Gemmam Leon. Auguſtini, Italice *Maſchera ſimbolica* dictam, quam ſub larva vel perſona ſymbolica ſomnum depingente, Illuſtr. Gronovius exhibet n. 103. Maniam Deam eſſe. Anſam conjecturæ dedit L. Annæus Cornutus, vetus Perſii interpres, quem e Rouſſati Bibliotheca Cl. Elias Vinetus edidit. Sic autem ille ad Satyram VI: *Mannii dicuntur indecori vultus perſonæ, quibus pueri terrentur.* Veteres Gloſſæ ab Illuſtr. Caſaubono cum Perſio editæ, (quarum Eclogarium Cl. Colomeſius Gall. oriental. pag. 115. Magnum Joſ. Scaligerum eſſe perhibet,) non *Mannii*, ſed *Mania* legit. Velamentum capitis perſonæ hujus mithram vel pileum exhibet, cujus ſummitati papaveris capita, ſymbola ſacrorum Deæ Maniæ, impoſita ſunt. Facies & oculi ſemiclauſi non Laris familiaris, ſed Larvæ Lemurumque exhibent imaginem. Duo enim, ſecundum Illuſtr. Salmaſium in Solin. l. c. Larium faciebant genera, quorum alii Lares familiares, alii Larvæ dicebantur: boni illi genii, iſti mali & noxii. Sic quoque Feſtus ait: *Manias appellabant Larvas i. e. Manes, quos Deos eſſe putabant, ab*



inferis ad ſuperos emanantes, *quorum mater erat Mania ſive Avia*. Neque data occaſione prætereundum, hoc Maniæ nomine *Eumenidas* ſive *Furias* indigitari, ſive *Erinnyes*, teſte Pauſania in Arcad. ſive libr. VIII. cap. 25. p. 650. edit. Kuhn. Jam vero *Ceres* quoque *Erinnys* cognominata a Callimacho in Fragm. N. CVII. τὴν μὲν ὅγ᾽ ἐσπέρμηνεν ἐρίννυϊ τελφουσσαίῃ. *Quam ille procreavit ex Erinnye Telphuſæa*, ubi Cl. Scaliger in Conjectaneis optime

optime judicat, per *Erinnyn Telphuſæam Cererem* intelligi, per ἐσπέρμηνεν autem Excell. Bentlejus *Neptunum* deſignari credit, qui in equum mutatus Cererem compreſſit; unde quod illa iracunde tulerit, Erinnys dicta a verbo ἐριννύειν, quod *furere* Arcadibus eſt; quæ fuſius deducit Pauſanias in Arcad. l. c. qui loco τέλφȣσσα ſubſtituit Θέλπουσα, & pro gentili τελφȣσσαῖον, Θελπȣσαῖον. Inſuper & filiæ, ex hoc concubitu genitæ, Pauſanias meminit, τὴν δὲ Δημητέρα τεκεῖν φασιν ἐκ τȣ̃ ποσειδῶνος θυγατέρα, ἧς τὸ ὄνομα εἰς ἀτελέσους λέγειν ȣ̓ νομίζουσι. *Cererem quidem ipſam Neptuno filiam peperiſſe tradunt, cujus nomen, ne ad prophanos ederetur, religione ſanxerunt.* Pauſan. l. c. Ab hac Cerere Erinnye *Cereriti* dicti furore correpti.

Sed ad Gemmam Auguſtinianam, a qua nos Ceres deduxit Erinnys, redeundum, quam ex cygnis duobus ad mortem referri poſſe credit in enarratione celeberrimus Auctor, quoniam cum in reliquis omnibus ſomnus morti ſit ſimilis, hic ales præſagiens bonum, quod ex morte capitur, tunc cantat ſvaviſſime; præterea urnam in capite eſſe credit vel ollam cinerum, intus habentem papavera æterni ſomni.

Nobis cum ſemel occidit brevis lux,
Nox eſt perpetua una dormienda.

Cygnos inſuper convenientes Morti volucres eſſe credit, ut Cicero a Socrate didicit: qui cum jam eſſet exſpiraturus, dixit amicis: *vos me exiſtimatis minorem cygno in prædicendo, qui finem ſuum præſentiens auget cantum, ſe promtum & alacrem oſtendens migrationi ad Deum, cujus eſt miniſter.* Hinc in Gemma apud eruditiſſ. Joh. Chifletium in Socrate ſive Judicio de Gemmis, ejus imagine cælatis, cygnus in Socratis capite; qui carmina jam moriens canit exequialia. Omnia hæc a Cl. Auguſtino prolata apta ſunt & concinna: demonſtrabo tamen, hæc omnia melius ad Somnum referri poſſe, præcipuo a cygnis deſumpto argumento.

Carolus

Carolus Cæſar Baudelot d' Airval, vir in omni antiquitate verſatiſſimus, in aureo libello Gallice inſcripto: de l' Vtilitè des Voyages, Lucernam a Fortunio Liceto e Muſeo Hieronymi a S. Sophia Medici Patavini, præclaro de reconditis antiquorum Lucernis operi libr. VI. c. 26. p. 756. inſertam, compitalia ſacra & ludos continere credit, ubi ludentes ſaltantesque pueros, Lares; effigies, quas manu geſtant, Manias eſſe credit, quas in compitis, uti e Macrobio jam demonſtravimus, ſuſpendere ſolebant, e lana compoſitas. Vnde Varro in ſesquiviis *molles* vocat, & quidem duplices viriles muliebresque, quas pro liberorum capitibus ponebant, pro ſervorum pilas, precantes Maniam & Lares, ut pilis contenti parcerent vivis. Encarpos in lucerna obvios, e capitibus *papaveris* & allii Laribus ſacris coagmentatos eſſe credit. Quæ viri doctiſſimi ſententia, licet antiquitatis guſtum ſapiat, niſi me tamen omnia fallunt, lubentius Fort. Liceti conjecturæ ſubſcriberem, hoc ſacrificium a pueris nudis Baccho Ægobolo exhibitum vendicanti. Omnia, quæ Lucerna hæc exhibet, egregie illuſtrant Pauſaniæ locum. Hic enim pueri ſoli ſine mulieribus, ſine viris adultis, frequentes, nudi, pulcherrimi, ludibundi, ſonantes, organa muſica pulſantes, modulantes ac hilares in hac Lucerna comparent, cum ſecundum Lycophronem Bacchus Δαίμων ἐνόρχης, Φιγαλεύς, φαυστήριος, *Deus tripudii, Phygaleus, Phauſterius*. Hinc ejus ſacrificia tripudiis celebrata. Læti autem hi pueri, quod fuerint liberati tam dira pernicie ſacrificii ſæviſſimi commutati tandem, placato jam Deo, in innoxium capræ ſacrificium pro puero immolando, hac in Lucerna diſtincte effigiatum. Nec *papaveris* capita, ſi quæ in encarpo reperiunda, huic Liceti opinioni de ſacrificio Bacchi Ægiboli aliquid detrahunt, cum, uti jam alibi demonſtratum, papaveris capita a Bacchi ſacris minime exulent. Sed hæc de Mania, immanique hominum victima illi immolata, tandemque in *papaveris* alliique capita commutata, dicta ſunto.

Tab. XXVI. Fig. 1. 2.

Revocat

Tab. XXVI.



Revocat hoc in memoriam homines *Pharmacos*, de quibus Svidas: *Pharmacos vocabant eos, qui publice alebantur, ut civitates expiarent ſuo interitu.* Vocabantur hoſtiæ humanæ quoque *Catharma*; tale ſe & cæteros Apoſtolos mundo fuiſſe περικάθαρμα, queſtus eſt Gentium ille Doctor beatiſſimus 1. Cor. 4. v. 13. Vid. de his Pharmacis, alexiteriis & pericatharmatis Excell. Vrſin. Analect. ſacr. libr. 1. §. 29. & Cl. Lohmejerum in Epimenid. ſive de Luſtrat. Vett.

Ab his *papaverum capitibus*, humanis in ſacrificio Maniæ ſubſtitutis, fluxit forte, quod κωδεία ſimul humana capita & *papaveracea* denotarent. Teſtis mihi hac in re Pollux Onomaſt. libr. II. cap. 4. Segm. 39. p. 172. Edit. Hemſterhuiſ. τὴν μέν τοι κεφαλὴν οἱ ποιηταὶ καὶ κωδείαν καλοῦσιν ἀπὸ τῆς τοῦ μήκωνος κεφαλῆς ὀνομάσαντες, *Caput autem Poëtæ etiam* κωδείαν *vocant, a papaveris capite hoc nomen derivantes.* Conſul. in h. l. Not. Kuhnii & Seberi, qui annotant, κωδεία, κωδύα, & κωδία in MStis reperiri. Sic Græca vox Μήκων a nonnullis a μήκει, i. e. magnitudine capitis deducitur. A vocula hac μήκων, vel Μάκων, Bohemicum *Mak* & Vngaricum forte fluxit; & Germanorum quoque Dialectus quædam papaver Mahen & Magen vocat, hinc Magen-Saamen/ Magen-Oel. Si Garciæ ab Horto Arom. libr. 1. cap. 4. credimus, capita *papaveris* in India aliisque orientalibus regionibus repertu dantur, *Caxcax*, aliis *Caſchas* dicta, Carolus a St. Joſepho in Pharmacop. Perſic. *C-heſc-c-haſch* ſcribit: exſtat enim in hoc Pharmaceutico corpore *Sharab C-heſc-c-haſch.* Vinum papaveris. *Qours C-heſc-c-haſch*, Trochiſci papaveris, *loouy C-heſc-c-haſch*, lohoh papaveris aliaque. Hæc humana capita adæquant magnitudine, & binos fere ſextarios in ſe, i. e. XXX. ſeu, ut alii vertunt, LX. uncias continere queunt: Pierius Valerianus, accuratiſſimus Hieroglyphicorum collector, nobis hac in re conſentit, pronuntians, nullum fructuum fœtum inſigniore capitis honore conſpicuum

ſpicuum eſſe *papavere*, & verum capitis hieroglyphicum apud veteres extitiſſe: lævore quippe delicatum, & regia quaſi corona redimitum, majeſtatem quandam præ ſe fert. Favent his a nobis hactenus allatis Gemmæ apud Gorlæum, & *papaveris* & humanum caput inſimul exhibentes, in cujus prima mulier cum ligone & capite *papaveris*, & a tergo ſpica: in ſecunda rurſus loco capitis *papaveris*, caput humanum cernitur, itidem cum ligone & ſpica. Repetit has Gemmas in Spicilegio Antiquitatis eruditiſſimus Begerus, p. 72. addens: *Ligo fodiendæ terræ inſtrumentum, non tantum in effodiendis ædificiorum fundamentis uſurpatur, ſed etiam in agricultura, adeoque facile conſtat, caput papaveris & ſpicam ad hanc ſolam pertinere: ſpicam autem & caput humanum, non tantum agriculturam tangere; ſed etiam hiſtoriam effoſſi capitis humani in fundamentis templi Capitolini ſimul adumbrare, quo prodigio futurus Romanorum dominatus, & ex dominatu procedens agriculturæ ſecuritas, annonæque copia Romanis innotuit.* Hæc Begerus. Alii ex hiſtoria hanc capitis *papaveris* & humani comparationem defluxiſſe autumant, ubi Tarquinius cognomento Superbus, per hortum inambulans, nullo reſponſo dato ei nuntio, quem Sextus filius, quid ſibi agendum in Gabios eſſet, ſciſcitatum miſerat, tantum baculo eminentiora *papaverum* capita, (Ovidius in liliis id factum ait libr. 2. Faſt. v. 703. ſeqq.) decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres paulatim ſubmovendos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, e quibus oriundi Tarquinii. Siquidem ferunt Periandrum, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cum per fidum nuntium Thraſybulum Mileſium conſuluiſſet, quanam arte quave vi ſibi principatum ſtabilire poſſet, nullum ab eo reſponſum accepiſſe: vidiſſe enim ſe tantum nuntius memorabat, eum in campum triticeæ ſegetis ingreſſum, eminentiores ſpicas baculo decuſſiſſe, atque ita Periandrum inſtructum, capitibus civitatis cæde & exilio

Tab. XXVI. Fig. 3. 4.

exilio ſublatis, tyrannidem occupaſſe. His rationibus inductus Marchio Cæſar Ripa Iconem artis regnandi (*Rationem* vulgo *Status* vocant) ſanguinario hoc Tarquinii facto, decuſſione nempe altiſſimorum *papaveris* capitum exornavit, & conſpiciendum exhibuit.

Delaſſatus jam calamus incidit in

SOMNVM,

cui tanquam Deo divinos honores decrevit pagana ſuperſtitio: nam illi æque ac Somnio Orpheus (vel potius Cecrops ſeu Cercops, ut quidam putant, indicante Cicerone de Natur. Deor. c. 38. ſive Onomacritus, uti ex Tatione traditum refert Euſebius libr. X. c. 11. Præp. Evangel.) ſicuti reliquis Diis Hymnos compoſuit, & partim cum papavere, partim cum aromatibus thymiama adolevit. Prioris hymni in Somnum initium eſt:

Ὕπνε ἄναξ μακάρων πάντων θνητῶν τ' ἀνθρώπων,
Somne Pater divum omnigenum unicus atque hominum Rex,

e verſione Scaligeri. Poſterioris autem in Somnium:

Κικλήσκω σε μάκαρ τανυσίπτερε, οὖλε, ὄνειρε,
Ἄγγελε μελλόντων.
Obſecro te princeps, celerem pernicibus alis
Nuntius incerti.

Hinc Ovidius Metamorph. L. XI. hoc divino elogio Somnum mactat;

Somne, quies rerum, placidiſſime Somne Deorum,
Pax animi, quem cura fugit, qui corda diurnis
Feſſa miniſteriis mulces reparasque labori.

& alibi de Somno:*

Quo cubat ipſe Deus membris languore ſolutis.

 Apollo-

Apollonius Rhod. Argonaut. libr. 4. v. 146. Ὕπνον ἀοσσητῆρα θεῶν ὕπατον, *Somnum opitulatorem Deorum ſupremum*, vocat. Jovem, mundi, ſecundum Mythologos, rectorem vigilantiſſimum, qui ſe ſemper in excubiis manere profitetur, profundo lethargo demerſiſſe Junonis precibus Somnum, teſtis eſt ingeniorum fax, & divinus vates, in Iliad L. XIV. v. 233. qui ideo ſugillandus videtur eruditiſſimo Bonifacio Hiſtor. Ludicr. (in qua tamen

Ludicra ſunt gravibus ſeria miſta jocis)

Libr. XVIII. c. 15. p. 136. Edit. Bruxell. quod Superos aliquando ἀνύπνους & ἀγρύπνους, h. e. *inſomnes ſoporisque expertes*, ſeu calamo, ſeu lingua nuncupaverit. His igitur tractibus limam in illum exercebat Rhodiginorum doctiſſimus:

Hunc & ἄνακτα θεῶν appellat Homerica Juno:
Nam Deus ipſe Deûm, Juppiter ipſe Jovis.

In opere novo Inſcript. GRVTERIAN. ab Excell. Grævio edit. fol. 67. n. 8. cum Baccho inter Deos maximos & σώτηρας ſive Conſervatores refertur Somnus:

DIIS MAXIMIS
BACCHO & SOMNO
HVMANAE VITAE SVAVISSIMIS
CONSERVATORIBVS
SACRVM.

Et optime junguntur Bacchus & Somnus: quis enim in ſomnum pronior Bacchi mancipiis, vitisque cruore ſaturatis? quippe vina ad ſomnum diſponunt, teſte Poëta:

Somne veni, en volucres tibi dulcia carmina dicunt,
Invitat placido te vaga lympha ſono.

Te

Te violæ, te lilia pulchra tuumque papaver,
Teque vocant plenis Creſſia vina cadis.

Deum & Regem demonſtravimus Somnum : ingrediamur nunc ejus Regiam. Hanc in Lemno finxit Homer. Iliad. Ξ v. 230. & quidem in civitate Thoantis,

Λήμνον δ' εἰσαφίκανε, πόλιν θείοιο Θόαντος,
Ἔνθ' ὕπνῳ ξύμβλητο.

Lemnum autem pervenit, civitatem divini Thoantis;
Vbi Somno obviavit.

Ovidius Metamorph. libr. XI. apud Cimmerios luculentiſſime Somni domicilium deſcribit, quem conſulat, cui volupe : nos illa tantum mutuo ſumimus, quæ papaver noſtrum tangunt, quippe

Ante fores antri fœcunda papavera florent,
Innumeræque herbæ, quarum de lacte ſoporem
Nox legit, & ſpargit per opacas humida terras.

Circa urbem quoque, in qua Regia Somni, papavera læte propullulant, ſi Lucianus audiatur, *ἀνὴρ σπουδαῖος ἐς τὸ γελασθῆναι, vir ad concitandum riſum factus*, Hiſtor. Ver. libr. II. p. 683. Edit. Grævian. *κύκλῳ μὲν περὶ πᾶσαν αὐτὴν ὕλη ἀνέστηκε, τὰ δένδρα δ' ἐστὶ μήκωνες ὑψιλαὶ καὶ μανδραγόραι, καὶ ἐπ' αὐτῶν πολύ τι πλῆθος νυκτερίδων, τοῦτο γὰρ μόνον ἐν τῇ νήσῳ γίγνεται ὄρνεον. Circa hanc* (urbem) *undique ſilva ſurgit, cujus arbores alta ſunt papavera & mandragoræ, quibus magna multitudo veſpertilionum inſidet. Nam ſola hæc avis naſcitur hac in inſula.*

Vidimus ignavi domum & penetralia Somni; perluſtravimus inſulam & urbem: Mater Somni nunc in medium producenda. Hanc vates Aſcræus in Theogon. nobis propalat v. 211.

Νὺξ δ' ἔτεκε στυγερόν τε μόρον, καὶ κῆρα μέλαιναν
καὶ Θάνατον. τέκε δ' ὕπνον. ἔτικτε δὲ φῦλον ὀνείρων,
Οὔτινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβέννη.

Nox præterea peperit odioſum Fatum, & Parcam atram & Mortem; peperit etiam Somnum, peperit vero agmen Somniorum,
Quæ nulli miſta Dea peperit Nox obſcura.

Ergo patre deſtituitur Somnus, quia nocte dormimus & ſomniamus: ideo dicitur peperiſſe Somnum ſine opera ullius Dei, quia ſola nox facit, ut dormiamus & ſomniemus, ceu argute ad hunc locum ratiocinatur κριτικότατος Clericus. Hanc Somni matrem, non minus ac filium Somnum, papavere exornavit antiquitas. Produco teſtem Peligni ruris alumnum Faſtor. libr. IV. p. 597. Edit. ad Vſum Delph.

Interea placidum redimita papapera frontem
Nox venit, & ſecum ſomnia nigra trahit.

Vt ſilentio involvamus filios Somni, ſatrapasque & præfectos, Inter plurimos filios trium meminit Ovidiana Metamorph. libr. XI. p. 419. Primus Morpheus eſt:

At pater e populo natorum mille ſuorum
Excitat artificem, ſimulatoremque figuræ,
Morphea.

Secundus & tertius:

- - Icelon ſuperi; mortale Phobetora vulgus
Nominat, eſt etiam diverſæ tertius artis
Phantaſos.

Satrapas & præfectos Regiæ Somni e Luciano cognoſcimus Ver. Hiſtor. libr. 2. p. 684. οὗτος γὰρ δὴ ἄρχει παρ' αὐτοῖς, σατράπας δύο καὶ ὑπάρχους πεποιημένος, ταραξίωνά τε τὸν Ματαιογένους, καὶ Πλουτοκλέα τὸν Φαντασίωνος. *Is enim apud ipſos regnat ſatrapis duobus & præfectis creatis, nimirum Taraxione Matæogenis filio, & Plutocle Phantaſionis.* Sed linquimus hæc ludicra, ipſam Somni effigiem accuratius inſpecturi. In Muſeo Fuggerorum Somni Dei antiqua ſtatua, capite papaveribus revincto. Et fortaſſis illa ipſa eſt, quam ex Iconol. Deor. ſolertiſſimi Sandrartii hic exhibemus.

Ex



Ex Gemmis Auguſtinianis, ſtudio Excell. Gronovii recuſis, paulo ante, ubi de Dea Larunda egimus, perſonam, ipſi *Maſchera Simbolica* dictam, exhibuimus, quæ aptiſſime Somnum vel ejus matrem Noctem repræſentat. Ejus in capite calathus, vel huic ſimile quid, papaverum capitibus exornatus, dilucidiſſimo Somni ſymbolo; & licet Cl. Auguſtinus mortem hac ſub figura latere credat, argumentoque a cycnis deducto firmet; proprio tamen jugulandum gladio, argumentoque a venereis his alitibus deſumpto, felicius longe Somno vendicabimus. Tradunt enim Venerem, nullo alio recubare lecto voluiſſe, quam qui

qui e cycni plumis factus eſſet, præſertim vero iis, quæ ſupereminentibus pennis ſubſunt, & lanam appellavit hoc diſticho Bilbilicus vates Epigr. libr. 14.

Laſſus Amyclæa poteris requieſcere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

J. Bapt. Mantuanus libr. 5. Alphons. hujusmodi lectos pretioſiſſimæ annumerat ſupellectili:

Vbi olorinæ ſubter velamina plumæ
Serico odoratæ chlamydes? Aſiatica gaza.

Equidem cæteris omnibus hæ meliores plumæ, quippe reliquis molliores, quas ideo Poëta extollit:

Non ſtratum fluviatilis anas, non anſer Aneta
grandior exhibuit, non mollior anſere cycnus.

Refloreſcentis eloquentiæ princeps, qui apud Italos Poëſin Latinam velut ab Inferis reduxit, Fr. Petrarcham innuo, cycnum pro lecto molliſſimo & ad ſomnum placidiſſimum capiendum imprimis apto, accipit hoc verſu:

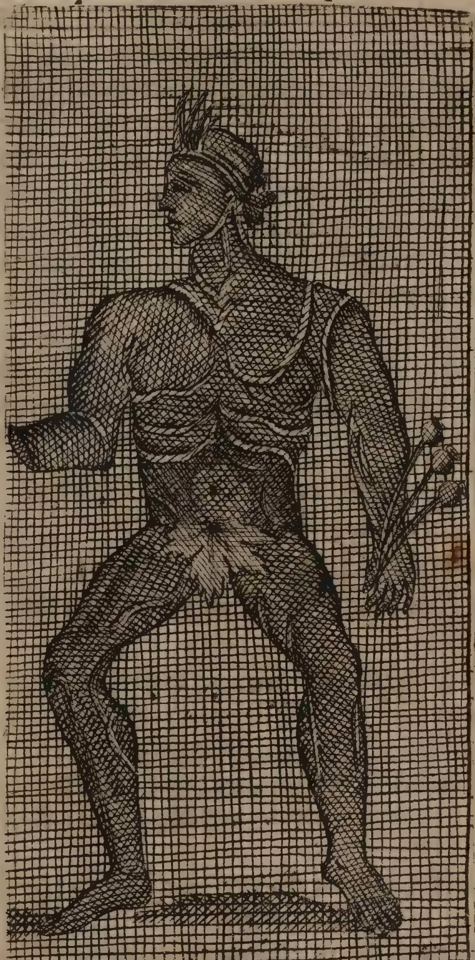
Poſtremum in cycno dant corpora caſta ſopori.

Plura, quæ huc collineant, vid. apud laborioſiſſ. Aldrovandum, omnis politioris literaturæ, antiquitatis & hiſtoriæ naturalis, quam fere exhauſit, ditiſſimum promum condum in Ornithol.

His in anteceſſum prælibatis, quisnon videt, hanc Gemmam tam ratione papaveris capitum calatho, (aut quidquid ſit, quod in capite geſtat) impoſitorum ſomnumque blande provocantium, quam ratione molliſſimi e cycni plumis parati lecti, ſomnum procurantis ipſique abblandientis, potiori jure poſſe vendicari, quam vel Larundæ, vel Morti? Certe tam clara hæc ſunt, tam perſpicua, ut nulla uberiori indigeant explicatione.

Vidimus

Vidimus papaveribus revinctum Somni caput, in manibus quoque Somni, papaver ſiſtimus. Promit opus illud muſivum vir de antiquis monumentis optime meritus, Cl. Ciam-



pinus, in elegantiſſimo Libro, quod de Operibus Sacris Muſivis Romæ edidit, Tab. XXX. n. 3. pag. 82. Reperta eſt hæc Somni imago Anno 1689. in antiquo quodam monumento, tertio ab Vrbe lapide extra portam Aſinariam, nunc S. Johannis, via Latina. Figura hic expreſſa Somnum repræſentat, quæ cum tota nigra ſit, ad noctis tenebras alludit. Siniſtra tres flores tenet, quos papaveris judicat Cl. Ciampinus, ſomnum quippe conciliantis. Viro cuidam eruditiſſimo non papaveris flores videntur, ſed Aſpergillum Somni, cujus apud veteres mentio. Sic ſi Virgilium Libro V. Æneid. inſpiciamus, Aſpergillum ramus eſt juniperi, vel virga, lethæo rore, vel ſi mavis, papaveris ſucco aliisque madidus. Sic enim altiſonus Maro:

Ecce Deus ramum lethæo rore madentem,
Vique ſoporatum Stygia ſupra utraque quaſſat
Tempora, cunctantique natantia lumina ſolvit.

Et Statius libr. V. Sylv.

Lætior extremo me tange cacumine virgæ.

Valerius porro Flaccus Argon. Libr. VIII.

Contraque lethæi quaſſare ſilentia rami
perſtat, & adverſo luctantia lumina cantu
obruit.

Apollonius Rhod. Argonaut. Libr. 4. expreſſe juniperi ramum ſubſtituit. v. 156.

Ἤ δέ μιν ἀρκεύθοιο νέον τετμηότι θαλλῷ
Βάπτεσ᾽ ἐκ κυκεῶνος ἀκήρατα Φάρμακ᾽ ἀοιδαῖς
Ραίνε κατ᾽ ὀφθαλμῶν, περί τ᾽ ἀμφί τε νήριτος ὀδμὴ
Φαρμάκου ὕπνον ἔβαλλε.

Hæc autem (Medea ſcilicet) *ipſum juniperi recens ſecto ramo*
Intingens ex potione Cyceone, efficacia Pharmaca carminibus

Rora-

Rorabat in oculos, circumque plurimus odor
Pharmaci ſomnum creavit.

Quid autem dextra tulerit hæc Somni imago, haud apparet, cum temporis lapſu deletum ſit: quippe

- - - - malignus ævi
Dens corroſerat, optimamque partem
Delibaverat integro labori;

Forte illud *Cornu* erat, in quo *lethæam aquam* geſtaſſe, antiquitas fabulabatur; hoc etenim modo a pictoribus fingitur & pingitur, ut Somnium, quaſi effluens & liquidum, e *cornu* in dormientes effundere videatur. Vnde *irrigare* dicimus *ſomnum*, & apud Poëtam: *feſſos ſopor irrigat artus*, quod facundus Silius ore ſic expreſſit Libr. 10:

Quatit inde ſoporas
devexo capiti pennas oculisque quietem irrorat.

Et Statius de Somno loquens Thebaid.

Cornu perfuderat omni.

& paulo poſt manifeſtius:

Et cornu fugiebat ſomnus inani.

quo loco Lutatius Grammaticus, quem alii Lactantium nominant, ait: *inani cornu dixit, quia illud noctis tempore totum effuderat.*

Nec Lethæis tantum aquis refertum credebatur Cornu, ſed & *papavere*. Teſtem iterum cito Silium Libr. X.

curvoque volucris
per tenebras portat medicata papavera cornu.

Si Valerium Flaccum Argonaut. Libr. VIII. inſpiciamus, alia adhuc plura Somni cornu continet.

Somne pater, Somne omnipotens, te Colchis ab omni
Orbe voco. . . . .
Quæ freta ſæpe tuæ domuï, quæ nubila Cornu
Fulminaque & toto quidquid micat æthere.

Hoc Somni *Cornu* papavere aliiſque refertum, *poculum* quoque vocatur. Sic Chriſtianorum Poëtarum eruditiſſimus Prudentius hymn. 6. de dormientibus:

Mens æſtuans procellis,
Curisque ſauciata,
totis bibit medullis
obliviale poclum.

Solertiſſimus Theologus, Joh. Henr. Vrſinus, hæc, quæ de *Cornu* ſive *Poculo* Somni diximus, multum conferre credidit ad illuſtrandum locum, quem Propheta Zacharias c. 12. v. 2. de *grandi ſoporis poculo* habet, quo hoſtes Eccleſiæ inebriati ferreum ſomnium dormiunt, ut Siſſera poculo ſoporifero Jaëlis, Judic. 4. v. 20. vid. verſionem Tremell. in Zachar. l. c. & Cl. Vrſin. Analect. Sacr. L. I. cap. 35 36. & erudit. Druſium in h. l. ubi certe elegantiſſima de *ſoporis poculo* invenies.

Sed ad Somni redeo imaginem, *manibus papavera* tenentem. Sic enim *Occidentem* in Iconologia, opere omni eruditione ſcatente, adumbrat Illuſtriſſ. Comes Cæſar Ripa. Fingit *Senem*, cum ad *finem* vergat diurnus hominis *labor*; in veſte coloris *violacei*, (*paonazzo* Itali vocant) qui *obſcuris noctique convenientibus* aſſimilatur & accenſetur, *ore faſcia occluſo*, quia nox tempus eſt, quo cuncta *ſilent*. *Capiti* imminet *Heſperus*; indice digito Solis monſtrat occaſum, circumvolitant *Veſpertiliones*, de quibus Sulmonenſis Vates l. 4. Metamorph.

lucemque peroſæ
Nocte volant, ſeroque trahunt a Veſpere nomen.

Manu *lethæa papavera* tenet.

Vidimus hucusque ſtantes & erectas Somni ſtatuas, papavere ornatas: nunc jacentes dormientesque producimus. Inter illas agmen ducat Ὕπνος ἐπιδώτης Pauſaniæ, cujus in Corinthiacis ſive Libr. 2. cap. 10. p. m. 134. his verbis meminit: Καὶ μετ' αὐτὸ

αὐτὸ ἄγαλμα ὀνείρου. καὶ ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα, ἐπιδώτης δὲ ἐπίκλησιν. *Prope Somnii ſignum eſt, & leonem ſopiens Somnus, Epi-*



dotes cognomento. Illius jam mentio facta, cum de Venere actum, rationesque haud ficulneæ, quas Tollius ingenioſiſſimus pro ſententia ſtabilienda, hunc Epidoten Somnum Amorem ſive Cupidinem denotare, attulerat, recenſitæ. Nunc promiſſi memores, hanc lectoris oculis ſubjectam imagunculam potiori jureSomno vendicandam demonſtrabimus; quod certe Cl. Tollio, uti jam diximus, ſuboluit. Ad argumentum autem hoc fulciendum, omnia, quæ imagunculam comitantur, collineare videntur, ut facili negotio rationes in contrariam allatæ ſententiam, corruant & labefactentur. Maximum quippe Cl. Rondelli telum, Somnum Juvenem non eſſe, ab Excell. Tollio jam retuſum, qui oſtendit, partim ex Euclidis apud Stobæum effato, quod duplex Somnus ſit, unus νεώτερος καὶ μειρακιώδης Δαίμων, alter πόλιος καὶ γέρων; partim e loco Statii, qui Somnum ſalutat,

juvenis placidiſſime Divum;

partim e Pauſaniæ loco mox adducendo, ubi Mors & Somnus in ulnis noctis matris, ceu infantes. E quibus omnibus colligit Vir eruditiſſimus, Somnum ex illis Diis eſſe, quibus non aſſignatur certa ætas, uti nec certæ hominum ætati, ſed univerſæ tribuitur. Juvenem Somnum ſiſtit ſtatua cucullata in hortis Car-

In hortis Carpenſibus ſuper porta qua deſcenditur ad fontem



benſibus

penſibus ſuper portam, qua deſcenditur ad fontem. Blanda hæc immerſa ſomno apparet, mento manu ſiniſtra ſuffulto, dextra aliquid tenens, vel facem inverſam fractam, vel cornu, vel ſimile quid, cum ſubſcriptione:

Et ſecura quies & neſcia fallere vita.

Vid. Boiſſard. Topogr. T. III. p. 72. apud quem plura occurrunt marmora, in quibus puelli alati, inſtar cupidinum ſive geniorum, facibus inverſis ſomnum perpetuum vita functorum repræſentant. Neque hoc argumento robur addit, Somnum non eſſe, quod cornu non adſit, cum & ramus juniperi ſive aſpergillum & virga, cujus modo mentio facta, non conſpiciatur. Reliqua brevitatis amore prætereo argumenta, cum partim loci hujus non ſint, partim ab eruditiſſ. Tollio non eliſa tantum, ſed eluſa. Sequitur, ut paucis de Leone, cui Somnus indormit, agamus. Exhibetur hic nobis Somnus tanquam πανδομάτωϱ, quo vocabulo eum Nonnus exornat Libr. XXX.

Ὕπνε, τὶ πανδομάτωϱ κικλήσκεαι.
O! ſomne, quid omnium domitor appellaris.

Et jam ante illum Homerus Illiad. Ω v. 5.

ȣδέ μιν ὕπνος
Ἥϱει πανδαμάπωϱ.

neque ipſum ſomnus
Cepit omnia domans.

& Odyſſ. I. v. 373. Ad quæ verba Scholiaſtes Didymus: Ἐπιθετικῶς ὁ ὕπνος ὁ πάντας δαμάζων καὶ Θεȣ̀ς καὶ ἀνθϱώπȣς. Nec ejus imperium tantum in Deos & homines; ſed, dum leones quoque domat, ſeſe ſiſtit tanquam ἄνακτα πάντων ζώων ὁπόσα τϱέφει εὐϱεῖα χθών, *Regem in quæcunque fovet tellus animantia*, ut Orpheus canit.

canit. Sophocles in Ajace hoc reſpectu Somno epitheton παγκρατὴς tribuit

Παγκρατὴς ὕπνος λύει πεδήσας.

quod Valerius Flaccus loco jam adducto *omnipotens* vertit. Quid enim leone σφοδρότερος; attamen ceu κατακοιμάζων λέοντα, leones domans & ſopiens, a Pauſania exhibetur.

πάντων γὰρ κρατέεις μοῦνος καὶ πᾶσι προσέρχῃ,
Σώματα δεσμεύων ἐν ἀχαλκεύτοισι πέδησι.
Omnibus unus enim regnas, atque omnibus adſtas,
Corporaque inſidiator inermi compede vincis.

Orpheo hic iterum explicante in Hymn. Namque ſomno fit debile corpus, langueſcunt omnia membra:

Serpit per omne corpus
lethæa vis, nec ullum
patitur manere ſenſum.

Prudentio ſic ſentiente. Hinc ὕπνος λυσιμελὴς, *membra reſolvens*, & flaccida quaſi reddens, apud Theocr. & Heſiod. λυσιμέριμνος autem & γλυκύθυμος apud Orpheum & Ariſtophanem audit. Nos relicto *leonino Somni lecto*, alium ejusdem inſpicimus apud Ovidium Metamorph.

At medio torus eſt, ebeno ſublimis in atra,
Plumeus, atricolor, pullo velamine tectus,
Quo cubat ipſe Deus.

Ingenioſiſſimus Iconologiæ Scriptor Somni lectum papaveribus ſtratum pingit; id quod Statio forſan mutuo ſumptum, qui Thebaid. L. X. v. 107. canit, ceu optima id exemplaria exprimunt:

Soporifero ſtipatus flore tapetas
Incubat

Expri-

Exprimit hoc quoque *papaver*, imagunculæ noſtræ adjacens, indubius Somni characteriſmus, ut pluribus vix opus ſit.

Majorem difficultatem parit *Lacerta*, nec primo intuitu apparet, quomodo hoc animalculi genus Somno congruat; ſed ſi paululum diſpiciamus, nobis Ariſtoteles de Hiſt. Animal. auctor eſt, per dimidium fere anni, lacertas dormientium inſtar ſub terra latitare: Hinc ἑξαμηνόβιος σαῦρος, *lacertus ſemeſtris*, a Peripateticorum vocatur aquila; cauſamque Rev. P. Lauretus in Sylv. Allegoriar. autumat, cur inter immunda animalia in veteri fœdere lacerta fuerit relata, quod cavernas & ſepulcra incolat, & per ſemeſtre ſpatium dormiendo quaſi tranſigat. Vel Somno convenit lacerta, quia *oblivionis imago*, utpote cui animali, Plinio Hiſt. Nat. Libr. X. c. 66. teſte, nulla ſit memoria; hinc Orpheo αὐτοκασίγνητος λήθης; vel ut Lucretius Libr. IV. exprimit:

Præterea meminiſſe jacet, languetque ſopore.

Sic oblivionem Somno adjungit Euripides in Oreſte v. 211. ſeq. p. 137. Edit. Stephan.

Ὦ φίλον ὕπνȣ θέλγητρον, ἐπίκȣρον νόσȣ
Ὡς ἡδύ μοι προσῆλθες ἐν δέοντί γε.
Ὦ πότνια λήθη τῶν κακῶν, ὡς εἶ σοφὴ,
Καὶ τοῖσι δυςυχȣ͂σιν ἐυκταία θεός.

O! dulce demulcens Somne, remedium morbi,
Quam ſuavis mihi adveniſti opportuno tempore.
O! Veneranda oblivio malorum, quam es ſapiens,
& optanda Dea calamitoſis.

Si hæc inſufficientia videantur, alia pro his confirmandis afferri poterunt. Si homini ſub dio dormienti ſerpens aliquis inſidietur, *lacerta*, etiamſi puſillum ſit animal, per faciem & collum dormientis curſitans, illumque excitans, hominem ab hoſte

venenato tuetur ; id quod de lacerta Braſilienſi *Taragüira* narrat Illuſtr. Rajus Synopſ. Method. Animal. quadrup. p. m. 266.

Reſtant in imaguncula noſtra *Alæ*, quæ itidem Somnum declarant: hunc enim alatum & Poëtæ fingunt & marmora & gemmæ. E Poëtis Græcis *alas Somno* adjudicat Nonnus in Dionyſ. Libr. 48. v. 1284.

Καὶ σκιεραῖς πτερύγεσσι, περισφίγγων δέμας Αὔρας
Ὕπνος ἔην βάκχῳ γαμοςόλος.
Et in umbroſis alis circumſtringens corpus Auræ
Somnus erat Bacchi nuptias adornans.

Sic & Somnio adaptantur alæ in Orphicis:

μάκαρ τανυσίπτερε, οὖλε ὄνειρε.
Beatum alas expandens, pernitioſum Somnium.

Et Nox quoque Euripidi vocatur in Hecuba

Μελανοπτερύγων μάτηρ ὀνείρων.

Inter Latinos Poëtas Mantuanus Vates Æn. Libr. V. v. 861.

Ipſe volans tenues ſe ſuſtulit ales in auras.

Et Ovid. Metamorph. Libr. XI. de Morpheo:

Ille volat nullos ſtrepitus facientibus alis
per tenebras.

Et Silius Libr. X.

. . . . *Non te majoribus, inquit,*
Auſis dive, voco: nec poſco, ut mollibus alis
Des victum mihi, Somne, Jovem.

Erantque *alæ* hæ, ut inferorum omnia, *fulvæ vel nigræ.* Tibull. Libr. II. Eleg. I.

Poſtque venit tacitus fulvis circumdatus alis
Somnus, & incerto Somnia nigra pede.

& Manilius Atlas alter & Alcides, qui caput aſtra tulit, Aſtronom. Lib. V.

& mentita diem nigras mox contrahit alas.

Claudianus in Ruffinum:

Ceperat

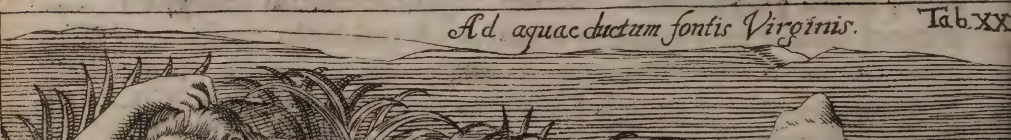


Ceperat humanas alto ſopore labores
Nox gremio, nigrosque ſuper diffuderat alas.

In marmoribus quoque *alatus* conſpicitur Somnus: ut enim ſilentio prætercam plures Somni alati effigies, tædis inverſis in monumentis reperiundas, æternalem & lethæum Somnum concernentes: ectypon nitidiſſimæ Somni imagunculæ ab Amico Dn. Korlino, omnis antiquitatis, imprimis nummariæ, promocondo, accepi, cujus prototypon hic in Muſeo Brauniano, cum principibus certe gazis comparando, theſauro proh dolor abſcondito, aſſervatum. E marmore Pario effictum eſt, ejus magnitudinis, quam hic exſculptam damus. Calamiſtratum denſumque capillitium, præſignis facie, forma conſpicuus puſio, apta ubique membrorum commodulatio ad carnariam potius accedens, quam pinguiariam. Alarum elegantiſſimarum remigium corpori connexum, quale in venuſtulo & pulchello conſpiciendum Cupidine. Et certe Apulejo de Deo Socratis teſte, Amor & Somnus ejusdem generis Dæmones ſunt. Vnde Excell. Tollio ſic ſentiente, in antiquis marmoribus ac monumentis ita earundem confuſæ ſunt imagines, ut vix ab Amore Genium, Amoremque a Somno diſtinguas: nec invalidam rationem annectit Vir Clariſſimus: Nam vitæ primus auctor ἔρως: Vitam in- „ trantibus, ſive inchoantibus additur Genius, adeſtque ad ex- „ tremum vitæ ſpiritum: quo ſemel extincto, una perpetuo „ „ omnibus dormienda nox eſt, cujus & lethum & conſangui- „ neus lethi ſopor progenies. Præterea duo hæc ἀφρονέστατα „ πάθη, Somnus & Amor, ut ea Heraclides Ponticus appellat. Hoc noſtrum tamen ſimulacrum Somnum eſſe vel Genium Somni, cujus ſæpius in inſcriptionibus mentio fit, evincunt papaveris capita in dextra conſpicienda. Maxime vero dolendum, quod manum ſiniſtram mala fors abſtulerit, ut nunc nihil cer- *Tab. XXVII.*

ti determinare poſſimus, num cornu, an tædam, an aſpergillum tenuerit. Oculi vel conniventes, vel plane clauſi, Somni quoque luculenti indices, me movent, ut illud, quod de dormiente Jovis aquila Pindarus cecinit Pyth. 4. v. 13. ſeq. Edit. Theatr. Sheldon. in Fol. p. 166. huic noſtræ applicem imagunculæ: Κελαινῶπιν δ' ἐπὶ οἱ νεφέλαν -- βλεφάρων ἁδὺ κλαΐστρον κατέχευας. *Obſcurum vero ei nebulam - palpebrarum ſuave clauſtrum, offundis.* Pedes pulcherrimi, nec intorti, uti in Somni ſtatua Pauſaniæ mox producenda, ſituque dormientibus conſueto, & perquam familiari, quantum ex aliis dormientibus colligere licet ſtatuis, quarum e numero unicam tantum producam, elegantiſſimam certe apud Boiſſard. Antiquit. Roman. T. VI. n. 25. delineatam, quæ Nympham adumbrat dormientem, ad Aquæductum fontis Virginis, hac adjecta epigraphe:

Tab. XXVIII.



Hujus



ENDYMION *dormiens* LVNAM *coelo deducere amoris cauſa creditus*

Hujus Nympha loci ſacri cuſtodia fontis
Dormio, dum blandæ ſentio murmur aquæ.
Parce meum, quisquis tranſis cava marmora, Somnum
Rumpere, ſive bibas, ſive lavere, tace.

Situs ille corporis, & dextra ſuper caput reflexa, requieſcentem e longo labore denotat apud Lucianum. Nec fruſtra eſt, quod in aurem ſiniſtram dormit: illud enim, ſecundum Cl. Tollium, repetiti ſomni indicium, adeoque animi cura levati. Prius enim, ſi Medicis auſcultandum, in dextra dormire ſalubrius, qui ſomnus ut primus, ita altiſſimus: ſed expergefactis ſemel redormire non tam facile, niſi omni cura vacuis; hinc fluxere Adagia, *in utramvis* & *in dextram aurem dormire.*

Conſociabimus his Somni imaginibus Marmor illud, in Romano Principis Juſtiniani Horto obvium; ab artificioſiſſimo noſtro Sandrartio Statuariæ Admirandis inſertum, & Theſaur. Antiq. Græcar. Gronov. T. I. quoque ex hoc opere illatum. Declarat hoc fabulam Endymionis dormientis, Lunam cælo deducere amoris cauſa crediti, cumque plurima, quæ hucusque de Somno, ejusque alis, Somnique geniis dicta, exprimat & illuſtret, hic inſerere conſultum duxi, & vel maxime ideo, cum ad caput Endymionis dormientis Somnus alatus, vim ſimul ſuam inſpirans, aliaque figura, *papaveracea* tenens manibus *capita*, quam noctem eſſe reor, appareant. Senſum fabulæ Endymionis nonnulli ſic explicant; fuiſſe illum paſtorem, qui nocturnis delectaretur paſcuis, cum alii paſtores clauſas in ſtabulis haberent greges. Atque cum hujus greges magnopere pingueſcerent, fabulæ datus eſt locus, quod Luna ejus amore capta, illud Endymionis gregibus donaret. Eſt & aliud Marmor, hanc dormientis paſtoris fabulam exprimens, in muro carceris Conſtantinopolitani, a ſeptem turribus nomen trahentis, ubi Dea etiam Facem tenere creditur, referente hoc Excell. Grono-

Tab. XXIX.

 vio

vio in Theſaur. Antiq. Græcar. Tom. I. Lit. O. Cum plurima hactenus attulerim, quæ vim ſoporiferam papaveris illuſtrant; etiam hoc addendum duxi, opium antiquis dictum *Sopio*, ſecundum Excell. Rhodium Not. in Scribon. Largum. Hac ratione Galeottus Martius de Promiſcua Doctr. c. 5. pro *Scipionibus* apud Catullum Carm. XXVII. legit *Sopionibus*. A virtute hac papaveris ſoporifera, ſpecies quædam atræ lactucæ vocatur Μηκώνις θρίδαξ, *lactuca papaveracea*, quod ſecundum Florentium, (Rei Ruſticæ ſcriptorem, qui, ut Cl. Needham in Proleg. ad Geoponic. Scriptores ab ipſo editos notat, circa Annum Chriſti 218. ſub Macrino Imperatore vixit) θρίδαξ ἄδιψον ἔδεσμα καὶ ὑπνοτικὸν, καὶ γάλακτος προτρεπτικόν. *Edulium ſitim extinguens, ſoporiferum, & lac alliciens*, & paulo poſt: ὕπνον ἐπιφέρει τοῖς μὲν ὑγιαίνουσιν ἐσθιομένη, τοῖς δὲ νοσοῦσιν ὑποτιθεμένη ἀγνοοῦσι. *Somnum inducit ſanis quidem in cibo acceptum, ægris vero ſuppoſitum neſcientibus.* Καὶ ὁ χυλὸς δὲ ταύτης ἐπιχριόμενος τῷ μετώπῳ τοῦ ἀῤῥώστου, ὕπνον αὐτῷ ἐπάξει. *Succus etiam hujus fronti ægroti illitus, ſomnum ipſi inducet.* Plura adhuc de vi ſomnifera hujus lactucæ in fine capitis habet Florentius. Vid. Excell. Needhami Geoponic. Script. Libr. XII. c. 13. pag. 333. Sed ad Papaver noſtrum redeundum, cujus virtutem hypnoticam nil magis exprimit quam elegantiſſima Gemma Gazæ Chriſtianiſſimi Monarchæ, quam dædala manus Eliſabethæ Cheron faberrime æri inſculpſit. Minervæ certe opus, & in arte chalcographica inter abſoluta cenſendum, palmam, quam tot in arte hac obtinuere, reddens dubiam. Æri inciſam hic porrigimus, ſed Vmbram pro Junone, ut eſt in proverbio, ſi cum prototypo conferatur. Inſcriptio Gallica, quid ſibi gemma Jaſpis ſanguinea velit, explicat: *La nuit repand ſes pavots. Nox ſpargit* vel effundit *papavera ſua.* Certe omnia, quæ antiquorum ſcriptorum ſolertia de Somni viribus effectibusque ad nos detulit, hæc explicat Gemma. Ovidii Metamorphoſin inſpicienti libr. XI. Somnus pater ſe offert,

Tab. XXX.

quam



La Nuit qui repand ses pavots. Iaspe Sanguin du Cabinet du Roy.

Elizabeth Cheron
L. H. delin: 1710



quam Dea Juno, cum Iride accedens, placide nictantem ſoporique indulgentem in regia reperit. Gemmam hanc intuenti, Deus Somnus, ex Ovidiana delineatione, ſenis inſtar exhibetur,

- - Tardaque Deus gravitate jacentes
Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens,
Summaque percutiens nutantia pectora mento,
Excuſſit tandem ſibi ſe, cubitoque levatus,
Quid veniat, ſcitatur.

Adde illud Homeri libr. ult. Odyſſ.

ἐυδέμεναι μαλακῶς, ἡ γὰρ δίκη ἐςὶ γερόντων.
Dormivit molliter, hæc enim juſtitia eſt ſenum. i. e.

juſta hæc & convenientia ſenibus ſunt, quem locum ex Homero ad eam ſententiam probandam citat Galen. περὶ ὑγείας libr. V. de quo loco fuſius in diſſert. noſtra de Homeri in Medicina Auctoritate.

Somno patri proxima fœmina, quam quoque ſopor habet, & quæ itidem

molli languore ſolutum
depoſuit caput.

vel ut Lucretius canit:

- reclinata obdormivit & omnia membra
diſſolvit ſopor.

Forte illa Charitum una, & quidem Paſithea, quam Somni Amaſiam fuiſſe, refert Pauſan. libr. IX. in Bœot. c. 35. p. 781. Juvenem illi adſtantem, cum papavere in ſiniſtra, non abſurde Somni filium quis pronuntiet, qualem velit pro arbitrio, ſive illum, quem

- Icelon ſuperi, mortale Phobetora vulgus
nominat,

ſive

ſive ſit - - - *diverſæ tertius artis*
Phantaſos.

Junonem, vel Iridem papavera porrigentem quis in gemma expreſſam neget, & ſimul

Morphea, qui peragat Thaumantidos edita.

Vapor ſub pedibus Divæ Ovidianum illud explicat:

Imperat hæc Juno, poſtquam mandata peregit
Iris abit; neque enim ulterius tolerare vaporis
vim poterat.

Frutetis obſeſſus ager Lucretio lucem dat.

Et frutices inter condebant ſquallida membra,
Circum ſe foliis & frondibus involventes

Flores ad pedes Somni patris propullantes illud Poëtæ interpretatur.

Somne vocant : . . . . .
Te violæ, te lilia pulchra, tuumque papaver.

E Rivo allabente colligere licet, placidum aquarum curſum lapſumque ſuſurrosque, æque ac papaver, blando involvere ſomno, probante hoc M. Ant. Flaminio:

Invitat blando te vaga lympha ſono.

Quo ſpectat quoque Nympha ad Aquæductum fontis virginis Romæ, cujus paulo ante mentio injecta. Vel ſecundum Lucianum Var. Hiſtor. libr. 2. p. 684. *fluvium Nyctiporum* deſignat, e duobus fontibus, Negreto & Pannychia, forte ortum ducentem; vel *Lethen fluvium* ob oculos ponit, cujus Ovidius his verbis meminit in Regia ſomni:

Sax,

Saxo tamen exit ab imo
Rivus aquæ Lethes: per quem cum murmure labens
Invitat ſomnos, crepitantibus unda lapillis.

Ab hoc fluvio papaver a Virgilio *lethæum* denominatur:

Lethæo perfuſa papavera ſomno.

Quod Servius tamen *plenum oblivionis* interpretatur, quam efficaciam quoque Ceres, Proſerpinam nimium lugens, e papavere ſenſit; & Proteus apud Virgilium Ariſtæo præcepit:

Inferias Orphei lethæa papavera mittes.

Qui ſcilicet oblivíſci vivus deamatæ Eurydices nequiverat: Hinc Heſychio Μήκων πόα τὶς λήθην ἐμποιοῦσα, *papaver herba oblivionem inducens*, definitur; vel Lethæum quoque fit papaver non vi ſoporifera, ſed, *ſi copioſior hauriatur*, *MORTIFERA* per ſomnos, e Plinii effato, qui optime hoc addit, ut moderato papaveris uſui laudis nihil decedat, vel detrahatur; nec enim quis unquam de ſemine papaveris interpretetur, ſed de lacryma ſive opio, quippe papaveris ſemen in ciborum numerum olim ceſſiſſe, & adhuc cibis immiſceri, res evidentiſſima, ut mortiferi nihil exinde, uti ex opii ingeſtione nimia, metuendum ſit. Hujus mortiferam vim innuit Nicander Alexipharm. v. 433.

Καὶ σὺ δὲ, μήκωνος κεβληγόνου ὁππότε δάκρυ
Πίνωσιν πεπύθοιο καθυπνέας, ἀμφὶ γὰρ ἄκραν
Γυῖα καταψύχουσι. τὰ δ' οὐκ ἀναπίτναται ὄσσε,
Ἀλλ' ἄυτως βλεφάροισιν ἀκινήεντα δέδηεν.
Ἀμφὶ δὲ ὀδμήεις καμάτῳ περιλείβεται ἱδρὼς
Ἀθρόος, ὠχραίνει δὲ ῥέθος, πίμπρησι δὲ χεῖλη,
Δεσμὰ δ' ἐπεγχαλάουσι γενειάδος, ἐκ δέ τε παῦρον
Αὐχένος ἑλκόμενον ψυχρὸν διανίσσεται ἆθμα.
Πολλάκι δ' ἠὲ πελιδνὸς ὄνυξ μόρον, ἠέ τι μυκτὴρ
Στρεβλὸς ἀπαγγέλλει, ὁτὲ δ' αὖ κοιλωπέες αὐγαί.

Fœcundi lachrymam quicunque papaveris hauſit,
Hunc ſopor altus habet, glaciali frigore ſummi
Torpeſcunt artus, nec lumina coeca recludit,
Commiſſis ſed vincta genis immota tenentur.
Vndique permulto corpus ſudore gravique
Extillat, pallet facies, ſunt fervida labra:
Vincula malarum ſolvuntur: anhelitus imo
Exiguus frigensque ſimul ſpiratur ab ore.
Sæpe etiam obtortæ nares, vel lividus unguis,
Aut oculi ſunt certa cavi præſagia mortis.

Secundum Cl. Lobelium Μήκων, a quo *Meconium* fluit, nomen obtinuit a μηκωνεῖν, quia vincti opii ſopore ſenſus & membra ſtupefacta nequeant quicquam agere; aut a κώνειον, *cicuta*, quod vertiginem aliaque lethalia ſymptomata, ſicut illa, inducat; ob hanc rationem ab Illuſtriſſ. Salvagn. Boeſſio de Septem Delphin. Miracul. ſylv. 2. de Turri veneni experte inter deleteria venena refertur:

Quave madebat humus tetro polluta veneno,
Peſtifero crevit, dictu mirabile, ſucco
Herba, toram vocitant, qua non velocius ullum
Progenerat Colchos, Ophiuſaque lurida virus,
Cedit Hyoſcyamus, gelidique papaveris humor &c.

Hinc *Sopor* Cornel. Nepot. Dion. 11. idem ac *potio ſoporifera: Patri Soporem dare Medicos coëgit. Hoc æger ſumpto ſomno ſopitus diem obiit ſupremum.* Nil quippe apud auctores frequentius, quam ut Somnus & Mors germaniſſimi fratres ſtatuantur, & quidem uterini, quos Mater Nox peperit. Lucem offert ſtatua apud Pauſan. in Eliac. priorib. ſive libr. V. cap. 18. p. 422. Πεποίηται δὲ γυνὴ παῖδα λευκὸν καθεύδοντα ἀνέχουσα τῇ δεξιᾷ χειρὶ, τῇ δὲ ἑτέρᾳ μέλανα ἔχει παῖδα καθεύδοντι ἐοικότα, ἀμφοτέρους διεστραμμένους

ςεμμένους τὰς πόδας. *Fœmina expreſſa eſt puerum conſopitum dextra album ſuſtinens, nigrum ſiniſtra, & hunc dormientis effigie, diſtortis utrinque pedibus.* Addit porro: Θάνατόν τε εἶναι σφᾶς καὶ ὕπνον, καὶ ἀμφοτέροις Νύκτα αὐτοῖς τροφόν, *pueorum unum Mortem eſſe, alterum Somnum; mulierem illam Noctem utriusque nutricem.* Rationem fraterni hujus vinculi, ſalvificæ fidei noſtræ conformem ſuggerit Athenienſium Philoſophorum Chriſtianiſſimus, Athenagoras, περὶ ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν. Edit. Theatr. Scheldon. p. 240. παρ' ἣν αἰτίαν, οἶμαι, τινὲς ἀδελφὸν τοῦ Θανάτου τὸν ὕπνον ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς ἐκ τῶν αὐτῶν προγονῶν ἢ πατέρων φύντας γενεαλογοῦντες, ἀλλ' ὡς τῶν ὁμοίων παθῶν τοῖς τε θανοῦσι καὶ τοῖς ὑπνοῦσιν ἐγγινομένων, ἕνεκά γε τῆς ἠρεμίας καὶ τοῦ μηδενὸς ἐπαισθάνεσθαι τῶν παρόντων, ἢ γινομένων, μᾶλλον δὲ μηδὲ τοῦ εἶναι καὶ τῆς ἰδίας ζωῆς. *Qua de cauſa exiſtimo nonnullos Somnum fratrem Mortis appellitare, non quod genus utriusque indicare velint, quaſi ex iisdem majoribus & parentibus ſint nati; ſed quod ſimilia accidant ſopitis & defunctis, ratione quietis otiique ſenſuum, quum nihil intelligant de rebus præſentibus, aut quæ tum fiant, imo nec ſeipſos eſſe aut vivere ſentiant.* Tranſilio hic tot Auctorum loca, quibus Somnus

Ἥδιστος θανάτου ἄγχιστα ἐοικώς,
Suaviſſimus mortis proxime ſimilis,

& gelidæ mortis imago audit; uti vice verſa Mors vocatur Somni imago a Cicer. I. Tuſcul. Sufficiat hic adduxiſſe, Sacris paginis hanc loquendi formulam haud infrequentem eſſe, uti omnibus liquet: maxime vero Hebræis uſitatum, κατ' εὐφημισμὸν mortem benigniore Somni vocabulo appellare. Et Syris quoque ſolemne eſſe, *mori* pro *dormire* ut reddant, probavit Cl. Caninius de Loc. Ebr. N. T. p. 61. Hinc non ſolum Chriſtianis, verum etiam τοῖς ἔξωθεν plerunque *obdormire* dicuntur, qui poſt pie tranſactam vitam moriuntur; contra *mori*, qui ob nefarie actam vi-

tam damnantur. Sic Callimachus Epigr. X. pag. 193. Edit. Græviani.

τῆδε Σάων ὁ Δίκωνος Ἀκάνθιος ἱερὸν ὕπνον
κοιμᾶται. θνήσκειν μὴ λέγε τοὺς ἀγαθούς.

Hac tellure Saon requieſcit Acanthius, ortus
Patre Dicone. Mori dicere turpe bonos.

Vbi ἱερὸν ὕπνον Cl. Vulcanius longum, perpetuum, interpretatur, uti apud Lyricorum principem Horatium:

ne longus tibi ſomnus, unde
non times, detur.

Vel ut alio loco Romanæ hic fidicen lyræ exprimit:

Ergo Quintilium perpetuus ſopor urget.

Vel ſecundum Moſchum: εὕδομες εὖ μάλα μακρὸν ἀτέρμονα νήγρετον ὕπνον, *dormimus valde bene longum, infinitum, inexcitabilem, ſomnum.* Decima Muſa, Anna Daceria, Tanaquili Filia Fabri, Somnum ἱερὸν, Callimachum hoc loco nominaſſe contendit, quia ἐν εὐσεβέων χώρῳ διέτριβεν ἀποθάνων. Annotavit porro fœminarum eruditiſſima, ad verb. Epigramm. κοιμᾶται, κοιμητήρια communia ſepulcra dicta. Sic dormitorium etiam pro Sepulcro utriusque Plinii vox eſt. Æſchylo εὐμενίσι, mortui εὕδοντες dicuntur, & Lycophron ſepulchrum εὐναστήριον vocat. Vid. plura huc facientia apud Excell. Meurſium Not. in Lycophron. pag. 200. Elegantiſſimum Theophylacti Simocati Expræfecti locum, ex quo Chriſtianum fuiſſe omnibus palam fit, hic prætermittere haud poſſum: ſic enim ille in Epiſt. Ethic. 25. Soſipatri ad Axioch. ὕπνος γάρ τις ἐστὶν ὁ παρ᾽ ἡμῖν θρυλλούμενος θάνατος; τοῦ μὲν συνήθους τούτου μακρότερος. πρὸς δὲ τὴν μέλλουσαν ἡμέραν βραχύτατος. *Somnus enim quidam eſt, qui fertur apud nos eſſe Mors, conſue-*

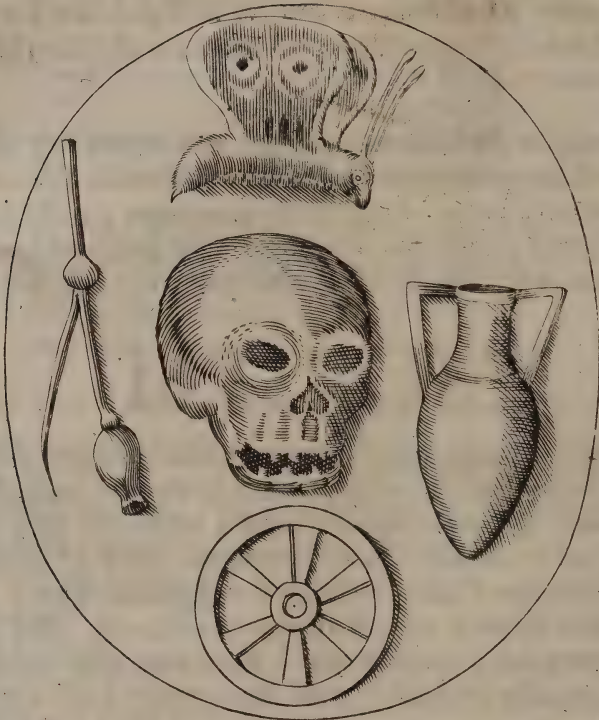
to

to quidem longior, ad futurum tamen diem ſi conferas, breviſſimus. Confer. Rom. Subterr. Boſii & Aringhii libr. I. cap. 1. ubi gazam, e profanis ſcriptoribus & Patribus collectam, hac de materia invenies.

Sed hæc de Somno æternali, uti in marmoribus paſſim inſcribitur, & ut plurimum figura alata, inverſæ faci innixa fingitur, animæ e corpore egreſſum denotante, dicta ſufficiant; Lethæa quippe papavera, quæ huic diverticulo anſam dedere, nos in viam revocant, & ad gemmas papavere inſignitas, easque

MORTEM

concernentes, dilucidandas cogunt. *Morti* quippe non minus, ac aliis Diis, divinos decrevit honores antiquitas, teſte Ælian. de Providentia, qui aram Morti dicatam refert, ut quæ ſit ἡ κοινὴ ἀνάπαυλα, καὶ ὁ τελευταῖος ὅρμος, *Communis quies & ultimus portus*, & ſecundum Philoſtratum in Vita Apollon. libr. V. cap. IV. Gaditani τὸν Θάνατον μόνοι ἀνθρώπων παιωνίζονται, *Soli hominum feſtis cantibus mortem celebrant.* Rationem alibi reddit Apollonius Tyanenſis in Epiſt. 58. ad Valer. pag. 402. Edit. Excell. Olear. mortem nempe non dolendam, ſed colendam & reverendam eſſe, ὅταν Θεὸς ἐξ ἀνθρώπε γένηται, *quando Deus ex homine fit.* Sed ad gemmas & quidem, quod illam Leonardi Auguſtini, perſonam, ſive *Maſcheram Simbolicam* ipſi dictam, concernit, papavere & cycnis exornatam; Mortem denotare eam vir eruditiſſimus credidit: aptius tamen Somnum, ut ſatis a nobis jam probatum, exhibet. Addimus, colophonem tandem impoſituri, Cl. Stephanonii Gemmam, in qua, *papilio, rota*, urna cum *papavere*, & in medio poſita arce corporis, anima integumentisque caſſa: ſubjungimus a Stephanonio ſuppeditatam Gemmæ interpretationem:



Papilio anne *Rota* eſt vitæ fugientis imago?
Vrna rogum, lethi fratrem ſignatne *Papaver*?
Obtinuit medium cur? quæ

VLTIMA LINEA RERVM EST.

CURAE SECUNDAE.

CVm Meconopaegnium nuper recognoſcerem, addi illis, quae olim congeſſeram, non pauca potuiſſe obſervabam. Cui enim adeo felici eſſe contigit, ut vel ſolerti omnia oculo luſtrarit, vel quae legit, in promtu ſemper habeat? Itaque cum ea ſit hominum conditio, ut perfectum nihil ſit, ſimulac natum eſt: bona, uti ſpero, cum B. Lectoris venia adjungere licebit, quae interea temporis lecta mihi collectaque ſunt, ut ſuperiora illa et illuſtrent magis et corroborent fortius, accuratius denique ſuppleant.

Ad pag. 2. lin. 26. Papaver, et ex hoc paratum opium, recenſetur ab Arabe Scriptore, Ibrahim Ben Ouaſſaf Shah, inter triginta res illas, quibus Aegyptus prae reliquis excellit et abundat. Titulus libri Arabici eſt: *Giaouber albohout ou Ouakai aldobout.* Hoc in opuſculo poſtquam annotaverat, Aegyptiacam terram per tres menſes exiſtere albam lucidamque, inſtar margaritarum; per tres menſes nigram, inſtar moſchi; per tres viridem, inſtar Smaragdi; per tres denique flavam, inſtar ſuccini; ex iſtis triginta rebus praecipuas nominat, mineras orientalium ſmaragdorum, hordeum rubrum, opium, opobalſamum Matharenſe, frumentum Joſephi, artem pullos gallinaceos fornacum ope excludendi, mel apum de Baenſa, colocaſiam, linum ſubtiliſſimum, caſſiam, citrea mala acida per Nili aquas edulcorata, piſcem ſcincum marinum dictum, lignorum et marmorum diverſa genera, papyri plantam, aſinorum ac mulorum et equorum alias et alibi non viſas ſpecies.

Ex opii papaverisque abundantia fluit, quod Aegypti ac Aethiopiae incolae dicantur per jocum BENV AL KHASCH KHASCH, *Liberi papaveris nigri.* Califae Al Mamon cognatus quidam erat Ibrahim dictus, qui ejus inhians dignitati, malevolorum maximam partem in conſortium traxit, ut illum everteret. Cum autem illius, e matre Nigritana prognati, vultus colore ad brunum accederet, Al Mamun jocabundus hunc cognatum ſuum

vocabat Califam liberorum papaveris nigri. Haec ex Herbelotio deſumpta, qui, judicio Dn. Regnier Desmareſt,

- - - *habilis Grajum verſare volumina et omnes*
Nunc Arabum linguae, nunc ſacrae promere gazas;

et quidem ex ejus aeterno opere, inſcripto: Bibliotheque orientale, ſub voce *Meſri* vel *Miſri*.

P. 5. lin. 14. Pro *Aemonenſium* lege *Acmonenſium*.

P. 10. lin. 26. ΜΑΙΩΝΩΝ in Lydia nummus, in honorem Juliae Mammaeae cuſus, in cujus averſa parte apud Valentium de Numm. Graec. Juno pronuba ſtans, hinc ſpica, inde papaver.

P. 11. lin. 7. Eſt et alius Trajani argenteus, in Gazis Schwarzenburgicis, nunc Gothanis, quem Tab. I. n. 24. exhibuit Cl. Rube in Specim. 1. Philol. Nummar. lat. cujus nummi figura ſtans, quae dextra ſpicas cum papavere, ſiniſtra tenet calamum odoratum. Papaver in memoriam revocat, opium in maxima adhuc copia e primaria urbe Aden afferri; calamus aromaticus autem in ſiniſtra, illud Plinii, ſcribentis, *praeſtantiſſimum in Arabia trans Libanum naſci.* Ad pedes ſtantis Arabiae camelus eſt, Arabiam denotans, ut equus Mauritaniam, crocodilus Aegyptum, noctua Athenas. In ſubſcriptione legitur: ARABIA ADQVISITA. Idem fere nummus eſt apud Exc. Patinum de Numm. Imper. aereis p. 175. qui tamen loco ſpicarum et papaveris, thuris ramum, (quae arbor, e Plinii effato, nusquam niſi in Arabia germinat) ſubſtituit.

Pag. 15. lin. 17. add. Occurrit et alius Sardianorum nummus foeminae ſanctae Juliae Mammaeae, Alexandri Severi Imperatoris Matris: ex una parte eſt caput Juliae, cum Inſcriptione: ΙΟΥΛΙΑ ΜΑΜΜΑΙΑ CEBACTH. In averſa parte ciſta, e qua exilit ſerpens, hinc ſpica, inde *papaver*: ΕΠΙ Γ. ΑCΙΝ. ΝΙΚΟΜΑΧΟΥ ΑΡΧ. CΑΡΔΙΑΝΩΝ Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ. *Sub Cajo Aſinio Nicomacho Archonte Sardianorum iterum Neocororum.* Nummus aeri inciſus eſt apud Cl. Octav. Stradam, de Vit. Imper. p. 101. Edit. Francof. Meminit hujus pariter nummi Clar. Valentius de Numm. Graec.

Ad pag. 23, lin. 2. Semina fere innumerabilia terrae ſignant

gnant foecunditatem, id quod olim Phornutus de natura Deorum cap. 28. ſub finem indigitavit: σπέρματά τε ἀναρίθμητα γεννῶσιν ἡ γῆ. *Semina innumerabilia terrae foecundam generationem*, (indicant.) Horum tamen numerum indagare niſus eſt ingenioſiſſimus Grewius, citante indefeſſo naturae myſta Rajo Hiſtor. Plantar. Libr. I. cap. XIII. p. 24. *Papaver album*, ſcribit, *ſemina* 32000. *quotannis producit, quam ſummam ita colligit: Quatuor plurimum planta haec capitula matura profert, in quorum unoquoque denae minimum membranae ſeu parietes, totidem cellulas diſterminantes ſunt. Harum unius cujusque alterutri lateri ſemina adnaſcuntur circiter* 800. *quibus in* 10. *numerum membranarum ductis, exſurgit ſumma* 8000. *qua iterum* 4. *pro capitulorum numero multiplicata, efficitur numerus praedictus* 32000.

Ad pag. 33. lin. 26. Sed quas papaveraceas veſtes ſive ſplendor ſive ſubtilitas commendat, in lignis ad menſas conſtruendas atro propior color damnat. Locus eſt in Plin. Hiſt. natural. Libr. XIII. cap. XV. Sect. XXX. p. 88. Edit. Harduin. qui ſi in vulgatis editionibus legatur, nihil plane ſani continet. Sic enim habent verba: *Poſtea muraena nigro transcurrens limite, variisque corticum punctis papaverum modo, et in toto atro propior colos, maculaeve diſcolores. Muraena*, e R. P. Harduini mente, ductus in longum limes, tramesve niger muraenae ſimilitudine. *Corticum* loco ex animi conjectura *cornicum* reſcripſit; quamvis in I. Reg. Codic. et in Colbertino *corvum* legatur. Senſum igitur hunc eſſe credit: Menſa non placet variis interſtincta punctis, eo colore, quem in cornicum plumis deprehendimus, nec color ille cinereus, qui papaverum nodum refert, (*nodum* e Mſto *nodo* ſubſtituit) atque adeo atrum omnino colorem. Sic locum ſanare cupit induſtrius Plinii interpres.

Ad pag. 45. lin. 5. Plura de vocula *Veſco* promit idem Gronovius Not. in Tit. Livium.

Pag. 74. lin. 20. Typothetae vitio legitur *praederet*, cum *crederet* legendum ſit.

Pag. 78. lin. 20. add. In Gazis Schwarzenburgicis, nunc

Gothanis, reperitur nummus Hadriani aureus, in cujus averſa parte Iſis cubat, corona e ſpicis anguibusque contexta; dextra manu ſiſtrum tenet, crepitaculum aeneum, quo ſacerdotes in Iſiacis ſacris uti ſolent, cujus Virgilius meminit Aeneid. VIII.

- - - *patrio vocat agmina ſiſtro.*

et Ovid. Libr. III. Amor.

Quid nos ſacra juvant, quid nunc Aegyptia proſunt ſiſtra.

Laeva Iſis caniſtro frugum, e quibus ſpicae papaveraque eminent, innititur, quo ſoli Aegyptiaci ubertas deſignatur. Ibis ſacra avis juxta pedes, veluti obſequens ſtat in baſi, quam Aegyptii invocant contra ſerpentum adventum, teſte Plin. Lib. X. c. 28. Inſcriptio nummi: AEGYPTOS loco AEGYPTVS. Idem nummus extat apud Rev. Patr. Harduin. in Numm. antiq. Popul. et urb. illuſtr. et apud Patin. de Numm. aer. Imper. p. 190.

Ad pag. 99. lin. Hic Bacchi et Ariadnes triumphus exhibetur in Monumentis Veterum Romanorum et Etruſcorum, a Bartolio et Bellorio editis, Fig. CX. quae pictura muſiva inventa fuit in cryptis ſeu cavernis ſancti Sebaſtiani. Ariadne vero hac in figura, manu non papaver, ſed aeque ac Bacchus thyrſum tenet.

Ad pag. 102. lin. 25. In Familia Volteja nummus eſt Bacchi et Cereris, ubi currui draconibus vecto, papaveris caput adjunctum, cum ſubſcript. M. VOLTEI. M. F. Fulv. Vrſin. de Famil. Roman. Edit. Patin. p. 301. ſed accuratius expreſſum papaver in Theſaur. Brandenburg. T. II. p. 596.

Ad pag. 106. lin. 9. Pulcherrimam Achatis gemmam, e Cimeliarchio Regio Gallico a Dn. Oudinet communicatam, exhibuerunt eruditiſſimi Editores Hiſtoriae Academiae Regiae Inſcriptionum et elegantiorum literarum p. 278. Edit. in 4to P. I. in quo Triptolemus et Ceres in curru draconibus juncto conſpiciuntur. Tempore illo ignorantiae, quo omnis antiquitatis cultioris exulabat notitia, Patriarchae Joſephi Proregis Aegypti triumphum credidit pia in monaſterio, ubi latebat, ſimpli-

plicitas. Qui nunc acutius cernunt viri ſeculi hujus Lyncei, ſub Triptolemi et Cereris, papaverum capita ſiniſtra tenentis ſchemate, Germanicum et Agrippinam deprehendunt, more Romanis adulantibus conſueto.

Ad pag. 132. lin. 16. E Cimeliarchio Potentiſſimi Boruſſorum Regis Cl. Dn. Schottus in Schediaſmate Germanice inſcripto: **Die Haupt-Tugenden eines löblichen Land-Herrn aus einem alten Stein des Königlichen Medaillen-Cabinets** p. 19. nummum promit aureum Auguſto poſt ejus obitum, id quod e radiata patet corona, cuſum, in cujus una parte caput Auguſti, ex adverſa autem foemina ſtans, dextra caduceum, ſiniſtra ſpicas intermedio papaveris capite tenens, cum Inſcriptione: PAX.

Pag. 139. lin. 3. pro *ſuminum* leg. *ſummum*.

Ad pag. 144. lin. 3. Inter Panthea ſigna recenſenda pariter lucerna fictilis papavere condecorata, quam in Muſeo Kircheriano exhibuit ejus eruditiſſimus Editor R. P. Bonanni Claſſ. IV. n. 29. p. 141. et 154. Medium lucernae locum occupat mulieris ſedentis imago, Palladis quis putaverit, ſi pectus lorica munitum, et Meduſae capite exornatum, galeam inſuper capiti impoſitam inſpexerit; ut, cum copiae cornu fructibus et herbis repletum ſiniſtra ſuſtineat manu, navigii innixa gubernaculo, Fortunam potius exprimere putanda ſit, ſi R. P. Bonanni credimus; quamvis mentem mox mutarit, et ſub juvenili forma et facie ſolem ſive Apollinem latere pluribus probare anniſus ſit. Et licet caſſis et lorica ut plurimum Minervam denotet, ob pateram tamen, quam dextra ad ſacrificandum tenet, Veſtam innui judicat. Gubernaculo navis delphinus adrepens, Neptuni; Cornucopiae fructibus herbisque ſcatens, ob generandi, quam poſſidet, potentiam, Veneris ſignum. Ante oculos mulieris globus eſt, cui imminet caput, in ſemicirculo inſtar lunae collocatum, Dianae ſymbolum. Prope galeam, ſupra copiae cornu pavo avis inſidet, in longum porrecta cauda, tanquam *Junonia avis*, uti ab Ovid. Libr. I. de art. amand. vocatur. Ad dextram figurae ſedentis alia plura ſigna ſe produnt. *Papa-*

veris nempe *capita* Cereris ſacra nota. Papaveri avis inſidet picus, quo Mars indicatur, cui e volucribus ſacer. Lyra Apollinem ſignat potius, cum juvenilis facies pluribus communis, Fulmina colligata Jovem, Caduceus Mercurium, Forceps encarpo dependens Vulcanum, et ſic porro.

Hac igitur in Lucerna duodecim potiora antiquorum gentilium numina indicata credit, quae ab Ennio ſequentibus recenſentur:

Juno, Veſta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars, Mercurius, Jovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.

Praeter hos electos duodecim Deos, Aeſculapium per ſerpentem, quae in Ara frugibus onuſta hoc in fictili apparet, deſignari credit Bonannus, et hinc candide exponit, ſibi videri, hanc lucernam fictilem adhibitam fuiſſe a milite quodam, dum vires in bello deperditas reficeret in balneo, ideoque votivam fuiſſe, qua numinibus ſuis propitiis grates perſolvens Aeſculapii opem implorabat, ad ſanitatem tuendam poſt bellorum pericula et ſuperatam hoſtium rabiem, quae procul dubio in Harpyja infra ſedem ſedentis et ſacrificantis Veſtae exſculpta videtur. Effoſſa enim lucerna in Coelio monte, ubi Balnea, teſte Publ. Victore, erant, in villa Dominorum Caſaliorum, quorum munificentia in Muſeum Kircherianum tranſiit. Ibi et caſtra peregrina, h. e. militum peregrinorum, fuiſſe conſtat, qui Romam redierant, ut in monte Coelio vires reficerent.

Ad pag. 153. lin. 18. Stupidis in proverbio Pepo et cucurbita tribuitur pro capite apud Latinos. Germanis noſtris antiquioribus *Papaveris Caput Manahoubit* denotat. Sequentibus hoc firmatur Excerptis Dn. Dieterici von Staden, S. R. M. Suecicae in Ducat. Bremenſ. et Verdenſ. Archivarii, qui opus molitur omni aeternitate digniſſimum, et ad eruendas origines linguae noſtrae ditiſſimae et antiquiſſimae exoptatiſſimum, quem theſaurum ne diutius Germanico orbi in ſcriniis latentem detineat vir de Patria meritiſſimus, maximopere ſollicito. Communicavit autem ſequentia mecum e Gloſſario illius Otfridiano Mſto, Muſarum delicium, φίλτατον κάρα, agnatus conjunctiſſimus Dn.

Jaco-

Jacobus Hieronymus Lochner Bremenſis, ob veram, qua pollet, pietatem, et eruditionem haud proletariam omnibus bonis commendandus. Ex opere laudatiſſimo Dn. von Staden haec deſumta ſunt:

Manaboubit, papaveris caput, **Mohnkopf** / proprie, metaphorice notat hominem nihili, inanem, ut qui parum pollet aut valet, ut nos dicere ſolemus, **der arme Tropf**/ pauper guttula, **der gute Tropf** / bonus ille vir, qui parum valet efficere. *Maenkop*, papaver, caput papaveris dicitur, inquit Becanus Gorop. quod frigida et quaecunque ſomnum conciliant, lunae conſecrentur, ut quae noctis frigidae et ſoporiferae domina ſit et gubernatrix. Kiliani Etymologicum: *Manaboubit* item notat nihilum, quod nihil valet, ut patebit ex exemplis Otfridi Lib. II. cap. 24. paragrapho ſive diſticho 20. *Thaz uuir manaboubit. zi thinen ſin gifuagit.* Ut nos homines nihili, ſimus tuis conjuncti. V. 19. 24. *Ni mag thar manaboubit. helfan hereren uuibt*, non poteſt ibi, quantum eſt papaveris caput, i. e. nihil, juvare Dominum. II. 6. 26. *Thaz ſin tiobe boubit * bunſib manaboubit.* Vel haec vox *Manaboubit* etiam deduci poteſt ex *Man* malus, pravus, it. ſcelus, fraus, facinus, Anglo-Saxonice, pro quo hodie dicitur *Mein*, et *boubit*. In gloſſis Keronis *manabeit* redditur munuſcula erronee, pro quo ſcribendum minuſcula. *Farmano* contemptor, *Firmonames* contemnimus, ſpernimus, **wir verachten** / radix hujus vocis compoſitae ex part. *fir* et *monan* eſt *Man*, quod notat malum, pravum, ſcribiturque antiquo more *Main*. Anglo-Saxonice *Man*, monetque Junius Obſerv. in Willeramum pag. 124. Francos plerumque Anglo Sax. A in EI mutare.

Papaver vim ſoporiferam habet, inde forte *Manaboubit* homines ita dicuntur, quod ſint ſomnolenti, tardi et ignavi in divinis operibus.

Ad pag. 153. lin. 29. A capitum Papaverum forma et ſimilitudine *Codones* dici Tintinnabula, non ſine ratione credidit Magius, eo quod, dum moventur, ſonum et quaſi cantum edere

* *Bunſib* i. e. pro nobis.

edere ſoleant, ſic ſentiente Joh. Grammatico, commentar. in Libr. Ariſtotel. de Anim. et Suida in Lexico: κώδων παρὰ τὸ ἐν κινεῖν ᾄδειν, *codon tintinnabulum dictum, quod canat et reſonet*, hinc κωδωνέων ἐν ᾧ οἱ κώδωνες. *Locus, in quo ſunt tintinnabula.* Et Codonophorus tintinnabuli geſtator. Ariſtophanes in avibus, ubi de ridicula illa civitate agit, jubet Codonophorum circumcurrere: inquit enim κωδωνοφορῶν περίτρεχε, ad quae verba ſcholiaſtes Graecus vir doctiſſimus ſcriptum reliquit, eos qui circumibant urbem et Phylacas, i. e. excubias ac vigiles, geſtare conſueviſſe tintinnabula, ut num vigiles vere vigiles eſſent, deprehendere poſſent, quod ipſum etiam Heſychius innuit. Magius in Diſſ. de Tintinnabulis ſe vocem κωδωνοφορῶν Famaguſtae in Cypro legiſſe meminit, creditque Codonophorum circumcurrentem, (eos hodie, qui id muneris obeunt, Rondam vocari, vulgo omnibus notum) tintinnabulo perſonare ſolitum, cui ſi non ſtatim vigiles occurriſſent, vel aſſurrexiſſent, eos minime vigilaſſe, ſed tinnitu e ſomnis excitatos fuiſſe apertum erat. Morem hunc tintinnabulo circumeundi vigilias in urbibus apud antiquos Graecos duntaxat extitiſſe, , cenſet laudatus Magius; ſiquidem maxime antiquum, et antiquae Comoediae modo citatum ſcriptorem Ariſtophanem fuiſſe ſcimus; et nihil tale Hiſtorici, ſive Graecos ſive Latinos quaeras, in urbibus factum eſſe dicunt.

Praeter Codonophoros, qui Phylacas circumirent, erant et alii, qui atrati funus praecedebant, de quibus poſt Suidam Guilelmus Budaeus. Funeri autem eos praeiviſſe arbitratur Magius, tum ut ad ſpectandam funebrem pompam homines accerſerentur, tum ut Flaminem Dialem admonerent funeris, ne ille ex improviſo funeri occurreret, et funebribus tibiis auditis pollueretur. Funebres namque tibias Flamini Diali audire non licuit, quamvis funus exequi potuerit, ut eſt ab Aulo Gellio Libr. X. Noct. Attic. cap. XV. obſervatum.

Moris eſſe adhuc nonnullis in locis, atratos codonophoros ſive anteambulones, funebres currus portantes tabida corpora, pe-

ra, peſtilentia graſſante, praecedere, non ſine horrore meminit Laurentius de Tintinnab.

Κώθων poculi pariter genus, teſte Suida, εἶδος ποτηρίε λακωνικοῦ μονώτου, *Cothon genus poculi Laconici unicam aurem habentis*, vel ut Aemilius Portus vertit, *unam-habentis-anſam*. Vid. eruditiſſ. Meurſ. Miſcell. Laconic. Praeter poculum denotat κώθων latam tubae partem. Suidas: Κώθων καλεῖται τὸ πλατὺ τῆς σάλπιγγος. Hinc Sophocles: χαλκοςόμου κώθωνος ὡς τυρσηνικῆς. *tanquam aenei cothonis in Tyrrhenica*. Confer Danorum eruditiſſimum, Olaum Wormium, de Aureo cornu. p. 51. Certe haec omnia hactenus allata, a Graeca capitis papaveracei etymologia originem trahunt; cum indiſtincte κώδων et κώθων ſcribatur.

Ad pag. 161. Apud ſumme induſtrium antiquitatum collectorem, Petr. Sanct. Bartolium, in Mauſoleis Romanorum et Etruſcorum in urbe Roma aliisque locis celebribus, quae cum explicationibus indefeſſi Joh. Petr. Bellorii prodierunt, Fig. 59. illa ſomni effigies Reverendiſſ. Ciampini, tanquam Cereris ſacerdos, currens nempe, et altera manu facem accenſam, altera papaveris capita tenens exhibetur, hac adjuncta doctiſſima Viri eruditiſſimi deſcriptione et explicatione: Horum, nempe Cereris ſacerdotum, cum celebrarentur ſacra myſteria ſeu initia in urbe Atticae Eleuſine, moris fuiſſe, ut iſthic modo currerent, referente Strabone. Fuit hoc ſymbolum velociſſimi curſus ſolaris, et caloris ejusdem, qui denotatur per facem accenſam. Hic autem foecundat terram humidam, quae intelligitur per papavera, et ex cujus humore oritur omnium rerum generatio. Coeterum figura hujus ſacerdotis viſa olim fuit in pavimento ſepulcri veteris in via Aſinaria, quae eſt inter Ardeatinam et Latinam. Ipſum pavimentum muſivi operis erat colore candido et nigro. Hodie nullum ejus apparet veſtigium, et una cum pavimento ipſa etiam fabrica diruta eſt. Licet ingenioſa haec Belloriana interpretatio ſit, accederem tamen libentius ad Ciampinianam, et facem, quam manu tenet, ſomni interpretarer cornu.

Ad pag. 165. Quod Tab. XXXIII. exhibet ſignum anti-

 quum,

quum, e ditiſſimo Cimeliarchio Caeſareo Pragenſi, eruditiſſimo communicatum eſt Tollio, qui illud Epiſtol. Itinerar. III. p. 77. tanquam Cupidinem leoni indormientem inſeruit. Hanc cum effigiem in antiquitatibus haud leviter tincto amico oſtendiſſem, non Cupidinem, ſed Bacchum dormientem eſſe hariolabatur, haud ficulneis equidem argumentis. Praecipuum a cornibus in fronte prominulis deſumtum erat, quibus Cupidinis deſtitutae ſtatuae, cum Baccho tamen tanquam nota characteriſtica tribuantur, utpote qui cornua habuit priusquam naſceretur, quibus crus Jovis Patris ſui perforavit; quo alludit Euripides:

Ἔτεκεν δ' ἀνίκα μοῖραι
Τέλεσαν ταυρόκερον θεόν.

Hinc taurina facie in Cyzico conſpiciebatur, et paſſim apud Poëtas Graecos ταυρόμορφος, ταυροκέφαλος ταυρωπὸς, βούκερως, βουγενὴς et δίκερος nominatur; apud Latinos paſſim *tauriformis*, *tauriceps*, imo *taurus* abſolute audit; Horatio et Sidonio Apollinari aurea cornua memorantur: illi L. 2. Od. 19. v. 29.

Te vidit inſons Cerberus aureo Cornu decorum.

Huic Carm. 22.

Caput aurea rumpunt Cornua.

Caeterum Bacchus cornuum ſuorum aurum in Lydiae flumine Hermo renovare credebatur. Statius Papinius L. III. Sylv. III. v. 60.

Smyrna tibi genitale ſolum, potusque verendo
Fonte Meles, Hermique vadum, quo Lydius intrat
Bacchus, et aurato reficit ſua cornua limo.

Item Ovidius cornuum paſſim meminit, ut Libr. II. de Arte amandi:

Purpureus Bacchi cornua preſſit Amor.

Et Epiſt. 21.

Sume fidem et pharetram, fies manifeſtus Apollo;
Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Quod

Quod ſtupendae eruditionis Rudbekius, qui omnia Gothis ſuis vindicare nititur, Ovidium de Bacchi Gothici ſive Getici (apud quos Tomis relegatus vivebat,) fortitudine, quae per cornu intelligitur et deſignatur, ceciniſſe credidit, Atlant. ſive Manheim Tom. II. cap. V. p. 148. cum Bacchi omnes expeditiones, tanquam ſtrenuiſſimi belli Ducis, ſub *Bakker*, et *Bokk* nomine ex ſeptentrione prodeuntis, intueatur et revera habeat.

Diodorus tamen Siculus, aliique ſcriptores antiqui, Baccho cornua ideo tributa volunt, quod mortales primus boves aratro jungere, eorumque miniſterio terram arare et proſcindere docuerit; quod Oſiridi, ſub bove culti, ab Aegyptiis pariter adſcriptum, qui unus idemque cum Baccho habitus. O πάνυ tamen in Philologia orientali Bochartus, Oſiridis cognomen Baccho ex hebraeis fontibus collatum credit, ubi *Seir*, unde *Oſiris* fluit, hircum denotat. Apud Antonin. Liberal. certe Metamorph. Fab. XXVIII. Bacchus in hircum mutatus fingitur. Et Mendeſii Aegyptii hircum in nummis gerebant, tanquam Deum Mendes dictum, quem Pana et Bacchum crediderunt. Imo haec Liberi cornua arietina credidere, in hoc Jovis Ammonis filio.

Necformae elegantia, et juvenili formoſitate a Cupidine diſcrepat, ſi Ovidium in Metamorphoſi de Baccho audiamus:

- - - Tibi enim inconſumpta juventas;
Tu puer aeternus, tu formoſiſſimus.

Hinc imberbis et intonſus, id quod cum Phoebo commune habet, teſte Tibull. Libr. I. Eleg. IV. v. 33.

Solis aeterna eſt, Phoebo Bacchoque juventas:
Nam decet intonſus crinis uterque Deum.

Junguntur porro ob gloriam formae ab Ovidio in Metamorph. Lib. 3. v. 420.

Et dignos Baccho, dignos et Apolline crines
Impubesque genas, et eburnea colla, decusque
Oris et in niveo miſtum candore ruborem.

Et Libr. I. Amor. Eleg. 14. v. 31.

Formoſae periere comae: quas vellet Apollo,
Quas vellet capiti Bacchus ineſſe ſuo.

Add. Martialis Libr. IV. Epigr. 45. ad Apollinem. et Claudianus Panegyr. de tert. Honor. Conſul. v. 128. Hinc pueriliter peccare noſtros artifices judicat, togatae et ſagatae virtutis lucidiſſimum Sidus, illuſtris Broeckhuſius, Not. in Tibull. qui Bacchum pingunt et fingunt enormiter obeſum ac pinguem cum prominente aqualiculo. Tenerum ac gracilem, vultu puerili, vel paene puellari ſemper fecerunt antiqui. Talis conſpicitur in Antiquitatibus Jan. Jac. Boiſſard. T. III p. 149. et in Muſeo Romano Michaëlis Angeli Cauſſei de la Chauſſee ſect. 2. num. 2. 4. ubi revera muliebri et delicato corpore apparet, et prominula quaſi mamma, de quibus pluribus in Deabus noſtris Tethenis. Rationem promit Phornutus de Natur. Deor. n. 30. Edit. Excell. Gal. p. 216. διὰ τούτων δ' ἴσως, παρίσταται τὸ ὡσανεὶ ὂν μετ' ἐκλύσεως καὶ θηλύτητος παράφρον τῶν πινόντων. Τούτου δ' ἕνεκα καὶ θηλύμορφος πλάττεται, καὶ κέρατα ἔχει. Haec omnia tanquam ſub aenigmate declarant, quam effoeminata et mollis ſit compotantium et ebrietati operam dantium ſapientia. Hujus rei manifeſtandae gratia inducitur muliebri forma, et cornua ei attribuuntur.

Ille ipſe Phornutus l. c. rationem ſuppeditat, cur nudus, qualis hac in effigie, exhibeatur: ἡ δὲ τοῖς πλείστοις τῶν πλασμάτων γυμνότης, τὸν παρὰ τοὺς πότους γινόμενον ἀπαμφιασμὸν τοῦ τρόπου. καθὸ δοκεῖ καὶ τὸ οἶνος ἀληθῶς εἰρῆσθαι. Simulacra Bacchi pleraque ponuntur nuda, ut oſtendant morum detectionem, quae in compotationibus, ubi plus ſatis adbibitur, accidere ſolet. Hinc vinum Graecis vere οἶνος dicitur. Excell. Gal. loco τοῦ τρόπου, legit πότους, et rationem adjungit hanc: Reges olim et deos nudos pingebant, ad oſtendendam ſimplicitatem et morum quandam fiduciam, quaſi non egerent tegmine. Haec de nuditate Bacchi in hac effigie.

De alis Bacchi res in abſtruſo ſita eſt: quod ſi tamen Pindari auctoritas valeat, omnes Dii alati. Scilicet cum ethnici perſuaſum haberent: *quicquid immortale erat, ſtare neſcire, et aeternitatem*, (ut Mamertini verbis me expediam) *ſempiterno ſe*

motu

motu ſervare; non potuerunt hanc deorum naturam melius quam alis exprimere; qua de re concinne, uti ſolet, ſcripſit ampliſſimae dignitatis et ſtupendi ſtudii, illuſtris Cuperus in Apotheoſ. Homer. p. 169.

Cornu, quod ſiniſtra tenet manu, optime Bacchi ſtatuam innuit. Hinc forſan eſt, quod Nonnus Panopolita Dionyſ. Libr. XII. Bacchum primum, loco poculi, cornu uſum eſſe aſſerat. v. 20.

Καὶ δέπας ἄγκυλον εἶχε βοὸς κέρας.

Veſtigium quoque ejus extare putant apud Homer. Iliad. Θ. v. 189. οἶνον ἐγκεράσασα πιεῖν.

Vinumque cornu miſcens ad bibendum.

Thracas poculorum loco cornibus uſos fuiſſe, locuples teſtis eſt Xenophon Libr. 7. Expedit. id quod de Paphlagonibus Libr. 6. itidem teſtatur. Hinc Hermippus in Vnguentis:

ἐκ δὲ τοῦ κέρατος αὖ μοι δὸς πιεῖν ἅπαξ μόνον.

Verum e cornu rurſus mihi da ſemel tantum quod bibam.

Et quis neſcit, in conviviis Romanorum cornua poculorum vices ſuppleviſſe, quod e vetuſtiſſimo lapide, Patavii in aedibus Rhamnuſianis olim obvio, et apud Mercurialem Lib. I. de Art. Gymnaſtica delineato, ſatis patet. Accipit hinc lucem locus Maronis in Georgicis: *Poculaque inventis Acheloia miſcuit uvis*; quem enim latet, Herculem victorem cornu Acheloo victo evulſum ademiſſe. Britannis boum cornua pocula ſuppeditaſſe, e Malmesburienſi et Camdeno demonſtravit eruditiſſimus Olaus Wormius, qui inſuper dilucide Septentrionalium cornea pocula explicat, variisque runicis antiquitatibus fulcit, de Cornu Aureo Danico p. 35.

Sed, inquies, quid Baccho cum leonis, quibus indormit, exuviis, quae Herculi propria inſignia? Vtique. In leonem quippe mutatus Bacchus. Acron in Horatium hoc teſtatur. Illum in leonem converſum gigantem interfeciſſe, et tunc Jovem, O! bone fili, dixiſſe, i. e. εὖ υἱέ, ut paſſim Euhyii cognomen Baccho apud Horatium, et apud Graecos vox εὔιον. Notum eſt, Bacchi amaſios bacchantesque ſomno vinoque ſepultos, ubivis dormire inſtar leonum, de quo Oppianus Cyneget. Libr. III. v. 50.

Οὐδ' ὕπνον μυχάτοισιν ἔχει παρὰ τέρμασι πέτρης.
Αμφαδὸν ὑπνώει καὶ θρασύφρονα θυμὸν ἑλίσσων.
Εὕδει δ' ἔνθα κίχησιν ὑπείροχος ἑσπερίη νύξ.
Nec ſomnum extremos capit propter terminos ſcopuli;
Sed aperte dormit, audacem animum verſans.
Dormit autem ubicunque (eum) occupavit ſuprema
et veſpertina nox.

Domuit praeterea leones Bacchus, quod e Nonni Dionyſ. Libr. XXV. v. 184. diſcimus:

Αρτιθαλὴς δ' ἔτι κοῦρος ἐν οὔρεσι Βάκχος ἀθύρων,
χειρὶ μιῇ λασίου δεδραγμένος ἀνθερεῶνος,
Φοίνιον εἷλκε λέοντα καὶ ὤρεγε μητέρι Ρείῃ
Αὐχενίου πλοκάμοιο κεχηνότα θῆρα πιέζων
Εἷλκεν ἔτι ζώοντα.
Nuper vero adhuc plantatus puer in montibus Bacchus
luſitans,
Manu una hirſutum corripi guttur,
Mortiferum traxit leonem, et praebuit matri Rheae
Cervicalis jubae hiantem ferampremens
Traxit adhuc vivum.

Non igitur Herculis tantum ſymbola leonis exuviae, ſed et Bacchi, imo plurima hos Deos habuiſſe communia, omnibus conſtat, quod a Nonno Dionyſ. Libr. XXV. quem modo citavimus, demonſtratum, inſtituente comparationem rerum ab iis geſtarum, inprimis v. 171. ſeqq. verſ. 190. ſeqq. canit Bacchum non ſecus ac Herculem leonem, pantheram, urſas, aprum domuiſſe.

De dormiente Baccho vix dicendum quid erit, cum per ſe res pateat. Quod ſi enim ὕπνος λυσιμελὴς dicatur, *membra reſolvens*, et λυσιμέριμνος, optime haec cognomina in Bacchum quadrant. A Thebanis quippe cultus, quod a Thracibus vinctos ſolverit, dum ſomnum illis immitteret, quo obruti a Thebanis occiſi. Hinc Lyaeus pariter cognominatus, quod hominum mentes ſolvat, et ad ſomnum diſponat, ſic ſentiente Ovidio:

Cura fugit multo diluiturque mero.

Vt nihil de Baccho Nyctelio, omnibus nota re afferam; ac ſelentio tranſeam Bacchum et ſomnum, tanquam optimos ſocios et Deos

et Deos maximos ſvaviſſimosque vitae humanae conſervatores, in Inſcriptione, ſupra p. 156. jam citata, junctos eſſe.

De Papaveris capitibus, quae dextra tenet, me convictum eſſe, ea Bacchi non minus ſymbola eſſe, ex illis, quae p. 98. ſcripſi, amicus credidit. Id tantum addere illi viſum, credibilem hanc fore conjecturam,eo quod partim poculi genus Laconicum, κώθων, ſeu κώδων, ut in nonnullis Codicibus legitur, dictum ſit, papaveris formam, anſa excepta, habuerit, partim Baccho ſacrum Papaver fuerit.

Pocula autem inſtrumenta luxuriae Bacchi extitiſſe, neminem fugit. Hinc Heniocho in Gorgonibus apud Athenaeum παῖδα φάρυγγος vocat κώθωνα, quae verba licet vitii ſuſpecta habuerit magnus Athenaei editor Caſaubonus, non tamen emendare ex ingenio auſus eſt; quod praeſtitit feliciſſimus in reſtituendis dubiis auctorum locis Meurſius, qui παῖγμα φάρυγγος, luſum ſive delicias gutturis, legendum cenſuit, et appoſite, quatenus bibendo ſaepius ex ipſis, et Baccho litando nimium, quidam ſe inebriabant, quod κωθωνίζειν vocaban', et ἀκρατοκώθωνες dicti, qui id facerent. vid. Miſcell. Lacon. L. I. cap. XIV. p. 68.

Nec mirum, capitum Papaperis externam formam poculis efformandis dediſſe anſam,praecipue cum, uti jam probatum, humana capita magnitudine aequent, et binos fere ſextarios in ſe, i. e. XXX. vel ut alii vertunt LX. uncias, continere queant.

Haec ad firmandam Bacchi in hoc ſigno effigiem communicavit amicorum haud poſtremus: quae licet probabilia ſint, et in omni fundata antiquitate, meam tamen, ſomni imaginem eſſe, haud evertunt ſententiam. Neque enim me cornua in fronte deterrent, auctoritate licet marmorum, gemmarum et auctorum illis ſomnus deſtitutus, et nusquam cornutus vel fingatur vel pingatur; ſciendum tamen capillorum cincinnos et faſtigia crispata, cornua non mentiri tantum, ſed et vocari apud Graecos et Latinos κέρατα et cornua; et grajae vocis originem a κείρειν tondere deducunt. Latinam ſignificationem promit Virgilius Libr. 12. Aeneid. *et rubrae cornua criſtae* h. e. comae, ſive cincinnorum inſtar cornuum faſtigiatorum. Jam p. 167. demonſtravimus, apud Boiſſardum

aliosque

alioſque plurima occurrere marmora, in quibus puelli alati, inſtar cupidinum vel puſionum formoſis comis,

Quas vellet capiti Bacchus ineſſe ſuo.

cornua mentientes, inverſas faces tenentes manibus. Hoc quoque ſenſu cornutus dicitur Moyſes, legifer ille Dei legatus, et in mummis cum cincinnis in cornuum eminentiam exſurgentibus exhibetur; quamvis et radiato conſpiciatur capite, e Poëtae Drepanii vel alterius ſenſu:

Flammea cornuto librantem lumina vultu,

Vel ut Angelus Politianus cecinit:

- - *Sacris radiatus tempora Moſes Ignibus.*

Vid. Paſchalius de Coronis Lib. X. cap. IV. p. 678. Reverendiſſ. Abrincenſium Epiſcopus, Huetius, Demonſtrat. Evangelic. Propoſ. 4. et qui Rabbinorum deliria circa Moſaica cornua collegit Theologus Lipſienſium erudititiſſimus, Joh. Benedict. Carpzovius, in Schediaſmate ad Nummos cornutum exhibentes Moſen.

Ad pag. 178. lin. 13. Salubritatem Inſulae Coorum mire praedicat Heraclides Ponticus de Politiis Graecorum, et extremam incolas ſenectutem attingere, praeſertim foeminas, teſtatur, additque: non appetunt tamen, provectae aetatis qui ſunt, fatum ſuum, ſed illud antevertunt, priusquam vel imbecillitas accedat, vel parte aliqua manci fiant, *ita ut hi quidem papavere, illi vero cicuta, ſibi ipſis vitam eripiant*; οἱ μὲν μήκωνι, οἱ δὲ κωνείῳ ἑαυτοὺς ἐξάγουσι.

Amice a Lipſienſium Miſcellaneorum Collectoribus Tom. III. p. 315. laceſſitus ſum, quod Deaſtri Franconici Lolli vel Lalli, Papaverum capitibus exornati, in Meconopaegnio meo plane dememinerim. Fateor equidem lubens, me primo aſpectu fabularem vulgi credidiſſe Hiſtoriam, inter lallarum naenias et aniles apologos relegandam, cum ejus nulla plane mentio in Scriptoribus, quibus Germanorum Deorum Mythologia curae cordique. Tandem per caliginem quaſi Deaſtri hujus oblivione obruti veſtigium in nomine cernere licuit; usque dum a Viro Conſulari apud Suevofurtenſes dignitate meritorumque amplitudine ſumme conſpicuo, Dn. Ioanne Henrico Schmidio, Patriae nomine ad Praepotentis Circuli Franconici apud nos conſcriptam Diaetam Delegato fidiſſimo, certiora adhuc de Deaſtro hoc Franconico edoctus, diſſertatiunculam de eo conſcribere mecum firmiter conſtituiſſem; aſt inſtantes nundinae obicem ponentes, Humelſteinenſibus Diſſertationibus, quae futuris forte prodibunt nundinis, reſervare coëgerunt.